

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.MEGJELENIK HAVONKINT.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 60.000 korona.
Egyes szám ára 6000 koro nFőszerkesztő:
MAGYARY GYULAFelelős szerkesztő:
MÉHES ENDREElőfizetési díjak és reklamációk Jánusry
Pál egyesületi pénztárhoz, a lap szel-
lemi részére vonatkozó kérelmeknek a
szerkesztőség Szolnok (városi hírhírnök)
címeire küldendők. Kiszárolhat nem adnak
vissza.

A nagy küzdelem

Népművelési
Hivatalának

1925 - 478 sz.

viharos zaja kissé lecsillapodott, melyet a tisztviselői státusz törvénye a lelkekből kiváltott. A tanítóság, mint a másrendbeli tisztviselő is, latolgatva hivatalának értékes munkáját, kétségtelenül remélte a várva-várt érdemszerű honoráriumot.

Azonban a várakozás távolról sem elégitette ki az érdembe hozott igénylést, mert a fizetés skálája az erkölcsi és anyagi előhaladás létráját méltatlanul lefokozta.

Igy mérlegelve az érthetetlen eljárást, — különösen a tanítói fizetésben történt visszavetés arra enged következtetni, hogy az ambiciós munka lelkesedését könnyen kizárhatja a pszichológiai lörvény hatása, vagyis helyette inkább az elkeseredés szállja meg az emberek szívét.

A tanítósággal történt méltatlan elbánás szomorú jelensége fokozatosan

növeli a sérelem súlyának nagyságát; eme teher alatt pedig könnyen össze-roppanhat a tanítói munka értéke. Különösen a mostani nehéz időkben amikor a nemzeti közvélemény éber figyelme kizáróan a tanítóság hazafias munkája felé irányul, melyre számos közelelti tapasztalat is rávilágít.

És ha ez így van, miért kellett a jogos tanítói érdek megnyirbálására munkájának értékével szemben a takarékoság elvi kérdésének előnyt szerezni? Bár a takarékoság nemzeti érdek ugyan, mely az állam hitelképességének egyedüli alapja, szerintünk azonban e nemzeti érdeket, a teherviselés szempontjából, egyforma megosztással kellene a különböző tisztviselői kategóriákra kiterjeszteni.

Mint a nemzetgyűlésben elhangzott interpellációkból, nemkülönben a napi

HORVÁT DEZSŐ

Kender- len- és jutagymányok
Szolnok, Baross-uca (Gyenes-ház).Zsák, ponyva, kötél, zsinag és gyékényárak
legolcsóbb beszerzési helye.M. kir. postatakarékpénztári folyószám 4133.
Telefon: 81. Sörgyőrcsina: Sacia.

sajtóban felpanaszolt megnyilatkozásokból is megállapítható, hogy a tanítósgot újból jogtalan sérelem érte. Különösen azért, mert a tanítói státusban nincs kidomborítva az osztó igazság mérve, mely összhangban állana a többi tisztviselői kategóriák fizetésével. A tanítói fizetés sajátságos területre szorult, külön elbánás alá eső rendelettel. Hogy mi vezette a magas kormányt arra, hogy a tanítósg külön státusba osztassék, — intencióját nem tudhatjuk. Az azonban világos előttünk már, hogy a tanító csak „tanító” és nem köztisztviselő! Mert ha a tanító köztisztviselői sorban annak tekintetnek, akkor a többi — legalább is hasonló képzettségűekkel ugyanegy fizetési osztályba soroztatott volna.

Pedig az Apponyi-féle törvény, mely jóval a világháború előtt már érvényben volt, kimondotta: hogy a tanító, mint közszolgálati alkalmazott, az állami tisztviselők státusába oszlandó be. E törvény intenciója az volt, hogy a tanító a többi tisztviselővel egyenlő mértékű elbánásban részesüljön; amennyiben külön tanítói státus nemcsak anyagi veszteséget jelenthet, de erkölcsi téren is megbélyegzi társadalmi tekintélyét.

Most pedig a XX. században egész más erkölcsi és anyagi érdekek alatt állunk szolgálatban; a haladó kor-szellem nivója sokkal nagyobb igénylással terheli meg a tanítói hivatás feladatait, mint ezelőtt néhány évtizeddel, amikor is a nemzet kulturérdekeit irányító közigazgatás másodrendű dolognak tekintette a népművelés szükségességét. Ne is csodálkozzunk akkor, ha az ország egyes területein valóságos analfabéta szigetek szaporodásával növelték a nemzeti kultúra fejlettségét,

amelyet most százszoros költséggel és tizszeres munkaerővel kell a megcsontított területű országnak helyrehozni.

Méltán elismerjük az ország sulyos anyagi helyzetét és azt, hogy az ország a szanalás terheit erőmegfeszítéssel viseli, mindazonáltal belenyugodni még sem lehet a magyar tanítósgnak abba, hogy a rajta esett sérelmet szó nélkül hagyja.

A decemberi tanítói közgyűlésben a tanítósg nyíltan arra az álláspontra helyezkedett, hogy a legmesszebbmenő elhatározással követelni fogja a jog-sérelem orvoslását. *Rákos István* az Orsz. Tan. Szövetség nagyérdemű elnökének vezetésével már a lépések megtételtek az illetékes fórumoknál. Saját érdekeink megkívánják tehát, hogy a tanítói tábor közös elhatározása szét ne forgácsolódjék!

Sajnos azonban, hangokat hallunk, melyek az Orsz. Tanítói Szövetség ellen irányulnak. Pedig ezzel saját ügyünknek ártunk! Legyünk csak egy táborban, tekintsünk el a tanítói jelleg mivoltától, mert csonka országban — a multon okulva, — a magyar tanító és tanító közt hivatalában és köteletségteljesítésben különbség nem lehet. Tömörüljünk egy táborba, mely a tanító erkölcsi és anyagi érdekeit tekintélyben és társadalmi megbecsülésben nemcsak befelé, hanem kifelé is biztosítsa. A J.-N.-K. Szolnok vármegyei tanítóegyesület csak megértéssel és őszinte üdvözléssel adózik az Orsz. Tan. Szövetség vezetőségének és *Rákos Istvánnak*, a kiváló tanítóvezérnek, az eddig kifejtett emberföltött nagy munkásságáért, egész szívből testvéri köszönetet mond.

(m. e.)

A magyar színházi élet mély gyászja.

Meghalt Blaha Lujza! Halálával sirba szállt a Magyarok Nagyasszonya: „a nemzet csalogánya”. A bűbajos művész nő többé nem csalogatja a műzsák házába a magyar közönséget csattogó énekeivel és a magyár művész táncaival. Csak a halhatatlan emléket hagyja reánk és a magyar színházi életre. Tőlünk jogtalanul elszakított magyar testvéreink is könnybelábadt szemmel olvassák a nagy gyászhirot. Igazi verbeli színész volt! Magyar színész, ki a magyar érzést, a magyar izlést nemzeti szokásaiban lelkesedő művészettel ápolta évtizedeken keresztül, előbb vidéki, később a fővárosi színpad előadásában. A magyar színművészetnek nemcsak kiváló, de bűbajos művelője is volt, melynek mindannyiszor szerzett dicsőséget, valahányszor fellépésével elragadtató sikert aratott.

Ő tanította a nemzet fiait a magyar népdalok helyes művészi éneklésére, melyek eredetiségüktől csak úgy csegett-bongott a hazafias érzés elévülhetetlen szeretete. Így minden színi előadásában eredetiségre törekedett, mely kiváló egyéniségében csodálatosan ki volt fejlődve. Nem utánzott, ezért külföldre sem vágyott. Színművészeti fényességével az annyira szeretett magyarjai közt maradt, hogy azok lelkét állandóan játékaival és színi előadásaival ragyogtassa, gyönyörködtesse és tanítsa a lelki tehetségek művészetére.

Dicső emléke a magyar nemzet örök birtoka marad áldásban és megbecsülésben! Nyugodj Nagyasszonyunk békén!

(m. e.)

A státusrendezés következményei.

A státusrendezés körül keletkezett országos vihar lecsillapulóban, a napilapok után elhangzott jogos panaszok elnémulnak s az érdekeltek ezrei szívükben teli keserőséggel szárnyaszegetten végzik kötelességszerűen tovább nehéz kulturmunkájukat.

A kultuszminiszter ur nemrég közismertté vált nagyszabású kulturprogramja örömmel töltött el minden népevelőt, mert megvalósulni látja benne a város, falu és tanya kulturájának rendszeres felkarolását és céltudatos programmszerű kereshül vitelét. Örömmel kapcsolódott be a tanítósg mindenkor minden kulturmunkába, mely hivatva van hazánk lakosságának műveltségét előbbre vinni. Amily hozsannával fogadták ezt a nagystilű kulturprogramot, oly annyira hatott bénítólag a státusrendezés nyilvánosságra hozatala, mert a tanítósg már kulturmunkája ellenértékének fejében is ha fizetés javítást nem is, de törvényileg biztosított jogok elkobzását sem várta a státusrendezéstől.

A státusrendezésnek rövidesen nagyon mélyreható és szomorú következményei lesznek, amelyeken a kultuszminiszter ur kulturprogramja hajótörést fog szenvedni. Bár tudom, hogy e sorok nem kerülnek a miniszter ur elé, mégis szeretném felhívni figyelmét erre a veszedelemre, mely nagykonceptióju tervét — éppen a lehetetlen státusrendezés folytán — fenyegeti.

A tanítói állások betöltésénél az utóbbi években, kulturális szempontból, nagyon érzéktelen tünetek észlelhetők, mert míg régebben a tanítósg uralkodó többsége férfi s kevés nő volt, most megfordítva 50-60 tanerős iskoláknál 12-16 férfi tanító van csak, a többi pedig nő. Anélkül, hogy a nő tanítók érdemeit, vagy tanítói rátermettségüket kétségbe vonnám, kénytelen vagyok megállapítani, hogy ok iskolán kívüli működésre már nemüknel fogva sem alkalmasak.

Egyedül a tanító az, ki széles e hazában még a legelhagyottabb tanyán is őrt áll, terjeszti a kulturát s neveli az ország jövő magyarját. A tanító sokoldalú ember lévén, nélküle különösen vidéken kultur és hazafias munka el sem képzelhető. A közel multban életre hívott „Levente” egyesületeknek is mozgató lelke mindenhol a tanító. Ahol nem tanító ember

lelkesedése hat át bármely kultúr, — vagy nemzeti mozgalmat, azótt csak vergődik s nem életképes. Nincs oly társadalmi megmozdulás, hol ne tanítói kezek buzgolkodnának s ha nevük papíron sokszor nem is szerepel, a munka mindig az övék.

A kultúra ezen fátylavívői szép lassan kidőlnek s helyükre utódoknak mind kevesebben jelentkeznek. A férfiak nagy része más pályákon helyezkedik el, hol végzettségüknek megfelelően sokkal hamarabb lépnek elő, mint a tanítói státuszban s a mellett hivatali munkájukon kívül más munkákör nem várván rájuk, szabad idejük fölött szabadon rendelkeznek.

Hiába lesz meg a nagyszerű kultúrprogramm, de nem lesz aki azt városon, falun, tanyán végrehajtsa. Nem segít ezen a férfi tanítóképzőkben nyújtott mindenféle tanulmányi segély vagy ösztöndíj sem, mert tanulmányaik elvégzése után ugysis más pályára lépnek. Ezért az illetékes tényezők semmi áldozattól vissza nem riadva tegyék lehetővé, hogy a férfiak arányszáma újból helyre álljon! Ezt pedig csak úgy érhetik el, ha a tanítóságon ejtett sérelmeket orvosolva, azoknak oly előhaladást biztosítanak, mint amilyenben a más pályán működő hasonló képzettségűek részesülnek.

Az iskolán kívüli népművelés ép oly fontos kultúrtenykedés, mint a tanítás. Ezt nemcsak a nyugati kulturállamok, hanem az utódállamok is már régen belátták s igyekeztek is ezt kiaknázva jól hasznosítani. Tanítóik ezen külön munkáját azzal is honorálják, hogy előmenetelüket fokozottabb módon elősegítik, különféle jutalmakban részesítik, mert tudják jól, hogy a tanító ezen munkájáért vasár- és ünnepnapját, szabadidejének minden percét áldozza fel s így nincs fizikai ideje jövedelmét más privát munkák elvégzésével gyarapítani.

Ha ezeken a sérelmeken rövidesen nem segítenek, elnéptelenednek a férfi képzők s nem lesz férfi tanító, ki ezen kulturmunka szolgálatában végrehajtsa ezen nagy terveket; szóval meg lesz a gyönyörű szép keret, de hiányozni fog a festő, ki a még szebb képet hozzá megfesse!

—y—ö.

Pedagógia.

A fogalmazás tanításáról.

Irtai és a mezőúri járásköri gyűlésen 1925 év május 9-én felolvasta: Mihályfalvi József tanító.

A fogalmazás tanítás célja, mint a Tanterv és Utasítás meghatározza az, hogy „a tanuló gondolatait írásban is ki tudja fejezni és főleg a gyakorlati életben szükséges írásokat célszerűen végezhesse”. Tagadhatatlan, hogy a legtöbb iskolában e célt nem tudják keresztül vinni s a fogalmazás tanítás általában gyenge lábon áll. Hogy ez így van általánosan tapasztalt dolog, nemcsak az elemi iskola, de a középiskola sem tudja az írást és fogalmazást az ifjúsággal úgy megkedveltetni, hogy később is kedvvel és könnyedséggel végezzen írásbeli munkákat. A helyesírással még rosszabbul vagyunk. Naponként lájuk, hogy elemi iskolát végzett értelmes emberek nem tudnak egyszerű bejelentést vagy kérést leírni, amit pedig szóval jól el tudnak mondani. A világháborúban a harcterekről, idegen országokból hazaküldött katonáknak levelekben mennyi új gondolatok, tapasztalatok, élmények nem íródtak meg azért, mert a gondolatok kifejezéséhez szükséges írásbeli készség nem volt meg. E helyett olvastuk a semmit mondó, minden levélben egyformán megírt „Én hál’ Istennek egészséges vagyok, amit mindnyájoknak kívánok s tiszteltem a sógort, a komát” stb. kifejezéseket.

Vizsgáljuk hát hol és miben keressük az okát a fogalmazás tanítás gyenge eredményének?

Okok ennek az, hogy nincs kialakult módszeres eljárás e tantárgy tanításánál. Míg a legtöbb tárgynál jól bevált eljárásokkal eredményt érünk el, addig a fogalmazásnál többféle úton igyekszünk célhoz jutni. Sok tanító azt hiszi, ha másolatot, tollba mond, olvasmány tartalmát leírja, esetleg nyelvtani szerkesztési gyakorlatokat végeztet, ezzel eleget tett a fogalmazás tanításának.

Másik ok részben a Tanterv és Utasításban is van. A fogalmazás tanítás módszerére, de különösen anyagára általános utasításokat ad. „A részletes alkalmazást a tanító művészetére bizza”. Egyedüli konkrétum, hogy a IV. osztálytól felfelé kéthetenként egy iskolai és

házi dolgozat készítendő és hogy az V. és VI. osztályokban a levél és a polgári ügyiratok is tanítandók.

Hogy a házi és iskolai dolgozatoknak mi legyen az anyaga, azt az Utasítás nem mondja meg. Rabizza a tanító belátására.

Szükségesnek vélem, hogy a most küszöbön álló tantervben a fogalmazás tanítás mód-szere és anyaga részletesebben ki legyen tűzve. Legyen meg benne az a minimális fok, melyet az egyes osztályokban el kell érni, mert csak így tudunk a megszabott követelményeknek a magasabb osztályokban eleget tenni.

A fogalmazás eredményes tanítása egész tanítót kíván s különösen az alsóbb osztályokban sok követelményt támaszt a tanítóval szemben. Szívvel-lélekkel kell e tárgy tanításába fogni, ha a gyermekek lelkebe is kedvet és tevékenységet akarunk felkelteni, szóval ha tanítást művészi magaslatra akarjuk emelni. De mivel isteni tehetségtől megáldott művész tanító kevés van, a legtöbb tanító az eredménytelenség elkedvetlenedve még kevesebb súlyt helyez a fogalmazás tanítására.

Az iskola nem tudja a gyermekkel az írást megkedveltetni, mert iskolai feladatok előtte unottak voltak, kevés fogalmazási feladatot végzett és nem használta ki a gyermek öntevékenységet.

Hogy a fogalmazást eredményesebbé tegyünk, vizsgáljuk meg az egyes eljárási módokat.

Ujabbon meglehetősen élénk vita indult meg, hogy vajjon „kötött” vagy „szabad” fogalmazás módszerét alkalmazzuk-e? Bár az elnevezés „szabad”, „kötött” fogalmazás nem fedi teljesen a lényegét, mert az áthajlás egyikből a másikba mindig fordul elő, mégis főbb vonásaiban a kötött fogalmazás tömeg munka. Az elkészítendő anyagnak tartalmat és alakot a tanító ad. Közös előkészítés történik és a mondatok megszerkesztésében az egész osztály részt vesz. Az így elkészített fogalmazás mondatai szóról-szóra egyezők. Mivel a mondatok termelése közös munka sőt sokszor a tanító gondolata, ezért a gyermek egyéni izlése és sajátossága nem fejlődhet ki. A javítás csak a helyesírási hibákra szorítkozik s stilisztikai és szerkesztési szempontból nem bírálható el.

Szabad fogalmazás alatt értjük, mikor a gyermek a saját gondolata és izlése szerint dolgozza fel a témát. Az így elkészült munka

teljesen egyéni lesz s ez mutatja meg legjobban a gyermek tudását és érzés világát. Tárgya csak olyan lehet, ami a gyermek érdeklődés köréből van véve. Ez a tárgy érdekli, kedvet fog a kidolgozásához és sohasem lesz unott. Ez vezeti a tanulót önállóságra. A tanító irányítása csak a megkérdezett helyesírási nehézségek leküzdésére irányul, de tartalom és alak megválasztásába nem foly be. Mivel minden dolgozat más és más, ezért egyenkénti javításokat kell végezni s főképp a tartalom és értelmesség rovására eső hibákat tesszük szóvá. A bírálatánál óvatosak legyünk s a kevésbé sikerült dolgozatokat is, további bátorítással fogadjuk el a gyermektől. A fő, hogy a bátorságot és önbizalmát — ilyen dolgozatok megszerkesztésére — állandóan ébren tartsuk.

Hogy e két eljárás közül melyiket használjuk, melyik a helyesebb, erre nézve még élénk viták vannak s az új eljárásnak nem csak követője, de sok ellenzője is van.

A régi eljárás a kötött forma volt és tantervünk is főképp ezt javasolja, bár szabad fogalmazás címén megemlíti, hogy a „IV. osztályban próbát tehetünk kisebb egésznek önálló leírásával. Előkészítést itt is szükségesnek tart, de amely nem terjed ki a mondatok szövegének pontos megállapításáig”. Ugyancsak ezen a helyen olvassuk: „A fogalmazás tanításának főszabálya: szoktatni a tanulót világos gondolkodáshoz, szoktatni az öntevékenységhoz, szoktatni az íráshoz fokozatosan, tervszerűen”.

Tantervünk tehát teret enged — bár csak a magasabb osztályokban — arra, hogy a gyermekek gondolataikat szabadfogalmazás keretében önállóan is kifejezzék. Rámutat az öntevékenység szükségére is, melynek felhasználása az új pedagógia legfontosabb eredménye s a gyermeki öntevékenység, cselekedtetés és munkakészség felhasználása minden tárgy tanításánál nélkülözhetetlen. Csak az a kár, hogy az öntevékenységhez való szoktatás mi-kénti keresztülviteléről a fogalmazás tanításában az Utasítás nem emlékezik meg.

Mielőtt a tanítási eljárásokról véleményt mondanánk, hogy vajjon az újított által hirdett szabadfogalmazási eljárásat fogadjuk-e el olyan formában, amint hirdetik? — hogy teljesen a kötött helyére lépjen és szerkesztési gyakorlatok ne legyenek, vagy pedig maradjunk a régi kötött formák mellett; nézzük meg a szabadfogalmazás előnyeit és hátrányait.

Előnye, hogy a gyermek gondolkodásának, érzésének hű kifejezője. Minden fejlődési fokon a gyermek természetes, mesterkéletlen nyelvezetét kapjuk. Olyan ez mint rajznál az ösztönyszerű rajz, ezért az egyéni stílus már korán kifejlődik a gyermeknél.

(Folyt. követh.)

Egyesületi élet.

Jegyzőkönyv.

(Folytatás.)

5. Keszthelyi István elnök felkéri Vitéz Nagy László karcagi ref. tanítót előadásának megtartására. Vitéz Nagy László „a Levente egyesületek, kapcsolatban a szabadoktatással” címmel megtartja előadását. A tartalmas szép előadáshoz hozzászóltak:

Nacsádi József pusztacsegi tanító, ki hozzászólása kapcsán javasolja, hogy a tanítói könyvtárak egészítessenek ki olyan művekkel, amelyek alkalmasak arra, hogy a tanító anyagot találjon szabadoktatási előadásaihoz, hogy a tanítónak módjában legyen alaposan készülni az előadásaihoz s így alapos munkát végezzen. Neveljék a jövődől tanítókat úgy, hogy a feladatnak mindenképpen eleget tegyenek.

Bihary István kir. tanfelügyelő Ur mondja, hogy Vitéz Nagy László előadása tárgyát teljesen kimerítette, úgy, hogy ahhoz szólni nem igen lehet, de ő nem hagyná magára a társadalmát, mely az előadó szerint teljesen megvan méltelve s csak minden munkáját az ifjúságnak szentelné, mely a jövő Magyarország társadalma lenne, — hanem igenis a levente csapatokon keresztül igyekezzen a szabad oktatással a mélységből kiemelni, hogy ők is hasznos hazafias polgárai legyenek a Magyar Hazának — Hozzájárul Nacsádyknak a felszólalásához, hogy minden előadó készüljön az előadásra jól és alaposan s lehetőleg a tanítói könyvtárak egészítessenek ki oly művekkel, melyek alkalmas forrásmunkául szolgálnak a tanítóknak.

Javasolja, hogy a közgyűlés keresse meg és kérje fel a Nagyméltóságú Vallás és Közoktatásügyi miniszter urat, az Alföldi Közművelődési Egyesületet, a vármegyei szabad-

oktatási bizottságot, hogy a népművelési előadásokhoz szükséges forrás munkákat bocsájtsák a tanítói könyvtárak rendelkezésére.

E szép előadásáért pedig a közgyűlés mondjon Vitéz Nagy Lászlónak jegyzőkönyvileg köszönetet.

Vitéz Nagy László, kiegészítve Nacsády József és Bihary István kir. tanfelügyelő ur határozati javaslatával a következő határozati javaslatot terjesztette a közgyűlés elé, melyeket a közgyűlés el is fogadott és határozatilag kimondta:

HATÁROZAT:

a) Hogy az iskolán kívüli Népművelésben teljes odaadással, hazafiai kötelességérzetétől indítva teljes számmal — ki milyen tehetséget érez magában — részt vesz.

Az egyes tantestületek végzett munkájukról Igazgatójuk útján a Vármegyei Népművelési Bizottsághoz részletes jelentésben számoljanak be.

b) Hogy igaz tudatában van annak, hogy e csonka Hazát megtartani, a régi nagy Magyarországot visszahozni csak egy egészséges új társadalommal vihető keresztül. Ezt az új társadalmat pedig nevelni kell. E nevelést hivatva van végrehajtani a Levente Egyesület. Azért e munkában minden erejével, lelkesedésével tudásával, önzetlenségével, részt vesz s egyben az Országos Szövetségünk útján megkeresi az Országos Testnevelési Tanácsot, hogy a Levente Egyesületek működésére kiadott végrehajtási utasítást szigorúan hajtsa keresztül pl. mulasztások csökkentésére, bírságok behajtására, s az oktatás egyöntetűsége tekintetében a lelki és testi nevelés terén.

c) Az iskola fenntartó lássa el a tanítói könyvtárt ily hasznos könyvekkel.

d) Felkérendő a Vármegyei Szabadoktatási Bizottság, az Alföldi Közművelődési Egyesület, teremtsen alapot, hogy az iskolán kívüli népművelési előadásokhoz szükséges forrásművekkel az iskolákat lássa el.

e) A tanító a reformképzés tárgyalása alkalmával az iskolán kívüli népművelési előadások tartására a tanítójelölteket különösen neveljék.

Vitéz Nagy Lászlónak a közgyűlés szép előadásáért halás köszönetét fejezi ki.

(Folytatás követh.)

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8893—1925. sz.

Valamennyi áll. polgári és áll. elemi iskolának.

Tudomás és további eljárás végett értesitem, miszerint a vallás és közoktatásügyi miniszter ur 77841—1925. sz. rendeletében közölte velem, hogy a Szivgárdák mint egyházmegyeileg jóváhagyott hitbuzgalmi társulatok nem esnek azon egyesületek körébe, amelyekbe való belépéstől a növendékek eltiltattak. Miután a Szivgárdák a gyermek-ifjúság lelki vezetésének és nevelésének kiválóan alkalmas segédeszközei, amelyek az ifjúságnak vallás-erkölcsi és hazafias nevelését vannak hivatva szolgálni, felkérem az Igazgatóságot, intézkedjék a tantestület körében, hogy a Szivgárdákat tőlük lehetőleg támogassák.

Szolnok, 1925. december hó 15-én.

A hiv. főnök h.
Dr. Halmos Sándor
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

9429—1925. sz.

Valamennyi el. iskola Tanítójának.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur arról értesült, hogy ujabban egyes tanítók vezérkönyveket irtak és hoztak forgalomba, amelyeket azonban a Tankönyvügyi Bizottságnak nem mutattak be és amelyek az új elemi népiskolai tanterv szellemének és intencióinak nem felelnek meg. A VK. miniszter ur 828371—1925. rendelete értelmében nyomtatékosan figyelmeztetem tankerületem tanítóóságát, hogy hivatalos jellegűnek és használatra alkalmasnak csak az a vezérkönyv tekinthető, amelyet a Tankönyvügyi Bizottság javaslatára engedélyezett.

Szolnok, 1925. december hó 18-án.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

9564—1925. sz.

Valamennyi nem állami polgári és elemi iskolának, óvodának és állandó menedékháznak.

A tanítói nyugdíjintézetben való felvétel ügyében egy felmerült esetből kifolyólag kérdést intéztem a miniszter urhoz. A miniszter ur 1925. évi december hó 15-én 94730—1925. sz. a felterjesztésemre a következő rendeletet intézte hozzám:

1925. évi november hó 21-én 8411. sz. alatt kelt felterjesztésére [tudomás] és további eljárás végett értesitem a kir. tanfelügyelő urat, hogy miután az 1924. évi XXVIII. t. c.-el megszüntetett orsz. tanítói nyugdíj [és] gyámalap helyébe lépett nem állami tanszemélyzet országos nyugdíjintézetének kötelékébe csak tantestületek, s ezek közül is csak azok tartoznak, melyek az 1924. évi 8400. M. E. sz. rendelet 1-pontjában felvannak sorolva, a nem állami tanintézetek alkalmazottainak addig érvényben volt ugyanevvel egyéni felvétele megszűnt.

Az egyéni felvétel megszűnésének természetes folyamánya, hogy az alkalmazottak nyugdíjjogosultságuk kezdő pontjáról itteni részről semmiféle értesítést nem nyerhetnek, mert az majdani ellátásuk alkalmával lesz elbírálandó.

Allalános tájékoztatásul azonban közlöm a kir. tanfelügyelő urral, hogy a fenti nyugdíjintézetek kötelékébe felvett tanintézetek alkalmazottai ezen nyugdíjintézettel szemben külön egyéni felvétel nélkül ellátásra akkor tarthatnak igényt ha a felhívott rendelet 1. fejezetének és az 1914. évi 36. t. c.-nek 4. pontjában megjelölt kellekkel (magyar állampolgárság szabályszerűen megszervezett állásra végleges minőségben történt szabályszerű megválasztás, megfelelő tanképesítés stb.) rendelkeznek, mely esetben szolgálati idejük az 1914. évi 36. t. c. 9. §-a és az 1924. évi 8400. M. E. rendelet 1. fejezetének 7-ik pontja értelmében lesz számítható.

Az itteni nyilvántartáshoz szükséges és az alkalmazottak ellátásánál figyelembe veendő adatok a fenntartók évenkénti bejelentéseiből fognak feljegyeztetni, ezért mondja az 1924. évi 95.090/DX. számú körrendelet 111. fejezetének 5-ik bekezdése, hogy ezen adatok pontoságára és hitelességére nagy súlyt kell helyezni.

Szolnok, 1926. évi január 5-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli Népművelés.

Rovatvezető: Szathmáry Lajos népm. titkár.

1925. év végéig bejelentett népműv. tevékenységek.

I. Analfabéta tanfolyamok:

1. Szolnok (Kir. ügyészség)	60 órával	25 hallg.
2. " (katonai)	80 " "	28 " "
3. Jászapáti	100 " "	48 " "
4. Karcag (r. k. iskolánál)	120 " "	23 " "
5. Jászberény (katonai)	100 " "	26 " "
összesen	460 " "	150 " "

II. Elemi ismeretterjesztő tanfolyamok:

(mult évi analfab. tanf. hallgatók részére)

1. Jászapáti	80 órával	48 hallg.
2. Besenyszög	120 " "	30 " "
3. Jászberény (katonai)	80 " "	26 " "
összesen	280 " "	104 " "

III. Ismeretterjesztő tanfolyamok:

1. Szolnok (Népfőisk. tanf.)	120 órával	34 hallg.
2. " (Urinők tanf.)	120 " "	34 " "
3. " (Iparosok ")	120 " "	33 " "
4. " (Máv. alkalm.)	120 " "	35 " "
5. " (katonai ")	120 " "	44 " "
6. Nagykörű	80 " "	60 " "
összesen	680 " "	240 " "

(Szervezés alatt áll néhány tanfolyam).

Tudományos előadások:

1. Szolnok	Máv. műhely	12 előadás
2. " "	R. K. Legényegylet	30 " "
3. " "	R. K. Kör	12 " "
4. " "	Máv. fiztikaszinó	12 " "
5. " "	Ker. Nemz. Egys. Párt	13 " "
6. " "	Ipartestület	10 " "
7. " "	Keresk. Társulat	12 " "
8. Jászberény	áll. főgimnázium	26 " "
9. " "	tanítóképző int.	24 " "
10. Karcag		21 " "
11. Turkeve		6 " "
összesen		178 " "

(Szervezés alatt 32 előadás.)

Népies ismeretterjesztő előadások:

136 bejelentéssel 1694 előadás. (Részletesen jövő számunkban hozzuk.) Szervezés alatt 40 előadás.

A népműv. tevékenységek díjazására listáztattuk a várm. Népműv. Bizottság összesen 117.275.000 koronát irányozott elő.

Szolnok, 1926 január hó 22-én.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

60—925. sz.

Valamennyi közs. Népműv. Bizottságnak!

A „Falú” Országos Földműves Szövetség vezetője több, kb. 60 kötetből álló Gazdasági Népkönyvtár sorozatot oszt ki községeknek és egyesületeknek, köröknek.

Felhívjuk Tek. Címét, hogyha ezek egyikét valamelyik helyi kulturegyesület részére megszereztetni óhajtja, hogy az adományozás iránti indokolt kérelmét a „Falú” Orsz. Szövetséghez címezve Bizottságunkhoz mielőbb adják be.

Szolnok, 1926 január 22.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

54—926. sz.

Valamennyi közs. Népműv. Bizottságnak!

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr 99.223—1925. VIII a ü. o. sz. rendeletére hivatkozva a Népművelési Tájékoztató 10. tárgykörének C. jelű részére Kőrösi Henrik: Magyar Lant című zenetörténeti tanulmányát, mely a magyar dal történetével foglalkozik, a Tek. Bizottság figyelmébe ajánljuk. Amennyiben a Tek. Bizottság ily előadások tartását terbe veszi, forduljon közvetlenül az előadásokat bemutatásokkal (énekekkel, zenével, táncokkal) rendező dr. Lányi Viktorhoz (Budapest, Rákóczi-út 7. sz. II. em., 8.)

Szolnok, 1926 január 21-én.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

25—926. sz.

Népm. Biz.

Valamennyi polgári és elemi iskola tantesületének, igazgatójának, valamennyi óvónőnek!

A Szociális Missiótársulat Országos Szervezete a leányifjúság részére leányklubokat és leányegyesületeket szervez.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 1925. évi december hó 22-én kelt 72.921—1925. VIII/a ü. o. sz. rendeletére felkérjük Címét, hogy az említett társulatnak a tevékenységét kísérje jóindulatu figyelemmel és a lehetőség szerint támogassa.

Szolnok, 1926 január 12-én.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Hirek.

Hivatalos látogatások. Bihary István ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő hivatalos látogatást tett: Tiszaföldvár, Homok, Kunhegyes, Abádszalók, Tiszaderzs, Jászapáti, Jászszent-andrás közs. népműv. bizottságoknál. Kisérteben voltak Szathmáry Lajos népműv. titkár és Keszthelyi István várm. tanítóegyes. elnök.

— Szathmáry Lajos népműv. titkár hivatalos látogatást tett Jászfelsőszentgyörgy, Szolnok (ip. tanoncotthon), Jásztelek, Jákóhalma, Szolnok (máv. fiztikaszinó), kir. ügyészségi analfabéta tanfolyam, katonai analfabéta tanfolyam (Jászberény), katonai analfabéta tanfolyam, katonai ismeretterjesztő tanfolyam Karcag, Szajol, Kunmadaras községekben. Hivatalos útjára elkísérte Keszthelyi István tanítóegyes. elnök.

Analf. tanf. vizsgája. A szolnoki kir. ügyészségnél a letartóztatottak részére rendezett analfabéta tanfolyam vizsgáját jan. 24-én d. u. 2—3-ig tartották meg Szathmáry Lajos népműv. titkár, központi kiküldött elnöklésével. A szép eredménnyel zárult tanfolyam hallgatóit Dr. Mézáros Gyula áll. tanító tanította.

Oktató, ismeretterjesztő filmdia pozitívek a vármegyei népműv. bizottság tulajdonában nagyobb számmal vannak, melyeket 1—1 előadásra darabonként 10.000 (tízezer) koronáért kikölcsönöz. Ezek a Glória II. vetítógépeken vetíthetők, más mozigépeken nem.

Glória II. típusú vetítógépet rendelt a kunhegyesi közs. népműv. bizottság.

Vetítógépet kapott kölcsön a kuncsorbai közs. népműv. bizottság akkumulátorral együtt.

Rádió beszerzésén fáradozik több közs. népműv. bizottság.

Műveltséget, szórakozást, jövedelmet jelent minden egyesület, minden iskola számára a

GLÓRIA II. Iskolai- és házi mozigép

12 méter távolságról 4-méter széles ragyogóan megvilágított mozgó vagy állóképet vetít. Minden filmet játszik. Fényforrása: városi áram vagy nagy teljesítőképességű akkumulátoraink. Mindenütt azonnal üzembe helyezhető. Szakismeret nem szükséges. Egy a felszereléshez tartozó kis szekrényben kényelmesen magunkkal vihetjük. Nagy választéku tudományos és szórakoztató filmek, ismeretterjesztő állóképsorozatok felolvasó szöveggel. Egyesületeknek, iskoláknak részletfizetési kedvezmény.

Felvilágosítással a vármegyei Népműv. Bizottság is szolgál. A vetítógép ára 5.500,000 K. Vetítógép- és Filmipari Részvény-Társaság Budapest, V., Nádor-u. 28. Tel. 121-21

SZOCIÁLIS ÜGYEK.

Tanítói Otthon.

Ezen rovatot Tanítói Otthonunknak szánjuk. Ha nem is találunk benne nagy bevételeket mégis öröndetes körülménynek tekintjük azt, hogy lelkes Kartársaink sietnek szerény fillérekkel, hogy a Tanítói Otthon létesítés ügyét előbbre vigyék. Az egyesület csak hálasán adózik Gyurkicza Miklós nyug. áll. tan. kartársunknak, ki fáradságot nem ismerő munkájának jövedelméből örömmel áldoz e nemes célra. Kérjük kartársainkat, támogassák Gyurkicza kartársunkat, ezen fáradságot nem ismerő munkájában, hogy minél nagyobb jövedelmet biztosítson Otthonunknak!

Otthonunk javára legutóbb a következő kartársaktól sikerült adományzámba menő jövedelmet szerezni.

Luífné Keszthelyi Mária életbiztosítása után 70.000 K. Szathmáry Lajos népművelési titkár után 20.000 K. és Gál István vezsenyi kartárs biztosítása után 50.000 K. Összesen: 140.000 K. Eddigi összes jövedelem 920.000 K.

Az elnökség.

Adomány a Tanító Otthonra.

Czifra Sándor rákócizfalvai áll. isk. igazg. tanító jótékonycélú isk. előadás tiszta jövedelméből a Tanítói Otthon javára 2.445.000 koronát küldött be egyesületünk pénztárába.

Schiezel Mária és Schmid Mária áll. tanítónők 568.000 koronát. A mnzóturi „Jókai” estély tiszta jövedelméből az ottani áll. isk. igazgatóság, mint rendező bizottság 1.728.300 koronát. A turkevei áll. isk. igazgatóság által rendezett színelőadás jövedelméből 693.100 koronát adományozott. A beküldött összegeket ezuttal nyugtázzuk s egyben kérjük az iskolák vezetőit, igazgatóit, hogy iskolájuk tanítótestületének névjegyzékél soron kívül az egyesület pénztárosának megküldeni sziveskedjenek. Ugyancsak megemlítendő az is, hogy a B. listára vagy nyugdíjba ment kartársak közül, kik óhajtanak tovább is a várm. tanítóegyesület tagjai sorában maradni.?

Jánossy Pál
pénztárnok.

Meghívó.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye áll. tanítóegyesület választmánya csütörtökön 1926 febr. hó 18-án délelőtt 9 órakor Szolnokon a tiszparti állami iskolában gyűlést tart, melyre ezennel az alant megnevezett tisztikart, valamint a választmányi tagokat szeretettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó. 2. A tavaszi járásköri gyűlések helyeinek és idejének megállapítása. 3. Titkári jelentés. 4. Pénztári jelentés, 5. Indítványok.

Szolnok, 1926 január 25.

Greczmayer Károly Keszthelyi István
titkár. elnök.

Alelnökök: Ferenczy Kálmán, Bodor Lajos,
Deák Zsigmond, Soós József.

Jegyzők: Dr. Mészáros Gyula, Csomor
Irénné, Molnár Győző.

Pénztáros: Jánossy Pál.
Ellenőrök: özv. Zelenka Mártonné, Bacskó
Gyula.

Számvizsgálók: Csiky József, Richter
József, Vály Imre.

Könyvtáros: Schmid Vilmos.

Főszerkesztő: Magyar Gyula.

Felelős szerkesztő: Méhes Endre.

Járásköri elnökök: Ring Károly, Tóth
József.

Választmányi tagok: Vidékről: Mohács
István, Bartha Béla, Renner A. József, Söhner
Lajos, Merk Andor, Boris Ferenc, Mosó Hermin,
Nóbik Lajos, Maliska Károly, Hizza Károly,
Mihályfalvy József, Balázs János, Raskó János,
Markseidt Károly, Molnár Béla, Juhász Bálint,
Fodor Zsigmond, Nagy Károly, Szász Károly,
és Pető József.

Választmányi tagok Szolnokról: Pethes
Gyula, Kantzilda, Egner Ilona, Hunyor Ilona,
Szathmáry Lajos, Csiky Ernő, Novothny Jenő,
Vajay József, Veress Mihály, Oreskó Dezső és
Totoia József.

Tankönyvismertetés.

Uj vezérkönyvek. Az uj Tanterv alapján három uj vezérkönyv került a könyvpiacra: 1. Uj vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlat tanításához a népiskola I., II., III., és IV. osztálya számára. 2. Uj vezérkönyv a helyesírás és nyelvmagyarázatok tanításához a nép-

iskola II., III., IV. V. és VI. osztálya számára és 3. Uj vezérkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan tanításához a népiskolák III. és IV. osztálya számára.

Mind a három könyv két részből áll. Az első rész: gyakorlati utmutató, amelyben hasznos irányító elveket találunk a kartársak a tantárgy módszeres eljárásának levezetéséhez. A második rész: vázlatok és mintaleckék, amelyek óráról-órára gondosan elkészített anyagát adják a tantárgynak. A vázlatok és mintaleckék egyben a tárgy ismeretét is nyújtják.

Ugy a helyesírás és nyelvi magyarázatok, mint a természetrajz, gazdaságtan és háztartástan vezérkönyve minden tankönyvhöz használható.

Ez a három gyakorlati irányú vezérkönyv nagyon megkönnyíti és feltétlenül eredményessé teszi az osztályvezető kartársak munkáját.

A beszéd- és értelemgyakorlat
vezérkönyve 50.000 K

A helyesírás és nyelvi magyarázatok vezérkönyve 45.000 K

A term. gazd. és háztart. 35.000 K

Megjelentek Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkiadó cégnél, Budapest, VI., Andrássy-ut 21. Kapható minden könyvesboltban.

LAPSZEMLE.

Negyven év.

Előttünk fekszik a Ref. Tan. Orsz. Egyesületének hivatalos közlönye: Tanítók Lapja 1-2 száma, mely fennállásának 40. évfordulóját ünnepli.

Ez alkalmából örömmel üdvözljük a Tanítók Lapját és Dobó Sándor szerkesztőjét, ki négyévtizedes munkában kitartóan dolgozott a kitűzött célért: a magyar tanítóság érdekeiért. Már magában véve nagy érdem az, hogy egy tanügyi lap négy évtizeden át kitartó munkájában fenntartja magát anélkül, hogy eredeti szándékától eltért volna. Ez annak magyarázható, hogy a lap szerkesztője mindig az igazság törvényén állott felkészülten. Igazságért harcolt érdemszerűen, melynek megbecsülést és elismerést igyekezett biztosítani. Nem holmi jutalmakért dolgozott, hanem az érdembe hozott munkaérték megfelelő anyagi és erkölcsi

elismerésért. Mindezeket az egyházi és különböző társadalmi, nevezetesen: politikai és népoktatásügyi körök vezetői állandó figyelemmel kísérték és sok esetben támogatására is siettek. Legjobban dokumentálják ezt a lap ünnepi számában olvasható üdvözlések, melynek vezető cikkét dr. Baltazár Dezső debreceni ref. tudós püspök írta.

Lapunk terjedelme nem engedi, hogy a Tanítók Lapja 40 évi fennállása alkalmából üdvözlők névsorát itt közöljük, mely üdvözlésekhez mi is csatlakozunk ama őszinte kívánnal, hogy a nagyérdemű szerkesztőjét a kiváló munkatársaival együtt a jó Isten sokáig tartsa egészségben!

Szerkesztőség.

Lapunk fenntartása.

Rendkívüli nagy gondot okoz egyesületünkben a lap fenntartása. Mert az évi költségvetésben előirányzott összeg koránt sem fedti a lap előállítási költségeit.

Hogy a fennakadást elkerüljük, mint a többi társalapoknál, úgy mi is teljes bizalommal fordulunk kartársainkhoz segítségért.

Segélyakciót indítunk lapunk fenntartása érdekében. Amíg csak lehetett, kerültük ez akció megindítását. De amennyiben látjuk, hogy minden takarékoságunk dacára sem leszünk képesek a hátralevő lap számaint megjelentetni: kérjük kartársainkat, legyenek szivesek ki-kihetősége szerint segély összeget juttatni ezen célra.

Eddig már Keszthelyi István egyesületi elnök és Szathmáry Lajos várm. népműv. titkár urak 100.000—100.000 koronával járultak lapunk fenntartásához. Ugyancsak Boris Ferenc törökszentmiklósi ref. isk. ig. kartársunk egy nagyobb összeget juttatott lapunk költségeire.

Ezton is fogadják őszinte elismerésünket szives adományukért, mit ezuttal nyugtázzunk. Bár csak többen követnék a nemes példát! Reméljük, hogy a jövő számban több adományozó kartársunk nevét közölhetjük.

A szerkesztőség.

HIREK.

István nap. Karácsony másodnapján Keszthelyi István vezetésével a várm. tanító-egyesület elnöksége személyesen kereste fel Bihary István vezető kir. tanfelügyelőt, hogy névnapja alkalmából üdvözölje. Az egyesület elnöke rövid ugyan, de őszintén megnyilatkozó beszédében kifejtette, hogy a vármegyei tanítóság a legnagyobb bizalommal van a szeretett főnöke iránt s többek közt — úgy mond — „kinek ismerve igazságos és megértő lelkeseését a tanügyi és hazafias ügyek iránt, ami csak buzditólag hat hivatásos kötelességeink teljesítésére”. Ugyancsak a kir. tanf. hivatal részéről Dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő hasonlóképen tolmácsolta a hivatali személyzet őszinte jókívánatait és a főnöke iránt érzett ragaszkodását. Az ünnepelt tanfelügyelő megköszönve a jókívánatokat, a megjelent kartársakat magyar vendégszeretettel fogadta.

Szolgálatban visszatartott min. tanácsos.

A napilapok útján értesültünk, hogy Körösi Henrik min. tanácsost, a Néptanítók Lapja fel. szerkesztőjét, a szolgálati idejének betöltése után a nagym. vallás- és közokt. miniszter ur a tényleges szolgálatában visszatartotta. Körösi Henrik kiváló magyar pedagógus évtizedek óta szolgálja a népoktatás ügyeit, kinek megértő lelke szorosan forrott össze magyar tanítósággal. Erről tanuskodik a szerkesztésében megjelenő Néptanítók Lapja, mely nemcsak a tudományos pedagógiai célok szolgálatában áll, hanem a tanítóság anyagi és erkölcsi érdekeit mindenkor felszínre tartja. Körösi Henriknek a tényleges szolgálatában való megmaradása csak kitüntetés, melyhez a magyar tanítóság szívből gratulál.

Allamsegélyezés. A közokt. kormány örvendetes módon törekszik a vármegye kurturális tevékenységének anyagi támogatására. Legutóbb a kisújszállási önálló gazdasági népiskolánál háztartási felszerelés céljaira 9 millió koronát, a jászberényi elemi iskolák építkezési célokra pedig 120 millió koronát segélyként engedélyezett.

Gyászhir. Ismét egy nemes tanítólélek hagyott itt bennünket, nagy kárára egyházának és a népnevelés ügyének. A mezőturi ref. elemi iskola tantestülete ugyanis gyászjelentésben jelenté, hogy a tantestület egyik kiváló tagja: Rácz Zeigmond tanító 28 éves korában hosszas

szervezés után elhunyt. A megboldogult a legjelesebbek egyike volt. A buzgó, odaadó szolgálat, hivatásának szeretete, a higgadt, bölcs megfontolás, a felsőbbes iránti tisztelet és megbecsülés és főként a kiváló tanítói munka jellemezték. Fialta kora dacára értéke, tekintélye és disze volt egyházának és kartársainak. Mindkét részről tényleg őszinte megbecsülésben is részesült. A mindössze 28 éves ifju tagja volt a mezőturi nagy ref. egyház tanácsának. — Tragikuma a legnemesebb forrásból fakadt: hazájáért folytatott harcaiban szerezte gyógyíthatatlan betegségét és ez a betegség ragadta el őt tőlünk. Mondjunk imát a megboldogult jeles, fiatal kartársunk lelki üdvéért, aki erkölcsi és szellemi kiválóságaival oly ifju korában dicsőséget és becsületet szerzett a tanítói karnak, nemzetéért feláldozta egészségét, életét és rövid tanítói munkálkodása alatt oly értékes munkával szolgálta a legszentebb nemzeti munkát: a népoktatást. Áldott legyen emlékezte!

Kinevezés. A vallás- és közokt. miniszter ur Gyulai Erzsébet tanítónőt a jászárokszállási-győrökparti tanyai áll. el., és Kiss Eszter tanítónőt pedig a mezőturi-csergettyői tanyai áll. el. iskolához nevezte ki. A kinevezettek már két évnél is több ideig helyettes minőségben működtek.

Megválasztott: Kiss Kálmán a tiszaföldvári ág. ev. el. iskolához rendes tanítónőnek.

A vármegye területére helyeztetett: Lórencz Eva áll. el. isk. tanítónő a nagykőrüticsataszögi áll. iskolához.

Szolgálatátteleire beosztott: Lehoczky Magda Jászladányról a szolnoki önálló gazdasági népiskolához.

Helyettesítéssel megbízott: Acsai Mária okl. tanítónő a jászladányi kült. áll. el. iskolához.

Helyettesként alkalmaztatott: Naugebauer Margit okl. tanítónő a szolnoki r. k. el. iskolánál.

Nyugdíjaztatott: Benedekné Nagy Erzsébet mezőturi kült. áll. el. tanítónő, Vrammayné Ábrahám Blanka turkevei állami óvónő és Gönczi Ignác köteleki községi tanító.

Végelbánás alá vonatott: Egner Ilona szolnoki áll. tanítónő.

Állásáról lemondott: Antal Aranka tiszakürti tanyai el. isk. tanítónő.

Szám: 60—926.

Valamennyi közs. Népműv. Bizottságnak.

A „Falu” Országos Földműves Szövetségs több, körülbelül 60 kötetből álló Gazdasági Népkönyvtár sorozatot oszt ki községek, egyesületek, körök között.

Felhívjuk Tek. Cimet, hogy erre hívja fel az érdekeltek figyelmét s az adományozás iránti kérelmeket Bizottságunk útján terjessze fel a „Falu” Országos Földműves Szövetséghez. (Budapest, V. Zoltán u. 8. felemelet.)

Szolnok, 1926. január hó 25-én.

Bihary István
ügyv. elnök.
kir. tanf.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Szerkesztői üzenetek.

Munkatársainkat tisztelettel kérjük, hogy a lap részére szánt kéziratokat minden hó 10-ig címünkre megküldeni sziveskedjenek. **Sz. L. Kenderes.** A beküldött cikkét lapzártakor kaptuk meg, így azt csak a jövő számban hozzuk. Hosszu hallgatását mi is gyengélkedésének tulajdonítottuk, azonban örvendünk, hogy jobban van s így újból felvette a munkaharcot Üdv. **B. Gy.** Nemcsak Önöknek okoz sérelmet, hogy a tanítóság külön fizetési státus alatt van, hanem nekünk is. Ebbe most bele kell nyugodni, mert a tanítói státus legközelebb revízió alá kerül.

WACHS

NYOMDAI MŰINTÉZET

OOO

TELJESEN UJONNAN FELSZERELVE, A LEGKÉNYEBB IGÉNYEKET IS KIELÉGÍTI.

OO

KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉS. :: IRODAI FELSZERELÉSEK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

O

OLCSÓ ÉS PONTOS KISZOLGÁLÁS.

SZOLNOK, GOROVE-UCCA

OMEGA ÉS DOXA ÓRÁK! SCHAFFHAUSEN ÉS ZENITH ÓRÁK!

GOLDMANN MIHÁLY
MŰÓRÁS, ÉKSZERÉSZ ÉS LÁTSZERÉSZ
 GOROVE UCCA SAROK **SZOLNOK** JÓKAI-UCCA 368. SZ.

Nagy választék: arany és ezüst ékszerekben, valamint zseb-, fali-, vekker- és inga órákban. Vesz vagy becserél: aranyat, ezüstöt, platinát, drága-köveket a legmagasabb árban. Javításokat gyorsan és szakszerűen jótállással készít.

— Szemüvegeket azonnal készít orvosi receptre vagy anélkül. —
 Lorgnettek nagy választékban.

!! ÓRA-, ÉKSZER- ÉS LÁTSZER JAVÍTÁS !!

Ne dobja el törött szemüvegét! Megjavítom vagy átalakítom!

TÁVIRAT!

Egymillióegyszázezer
 koronáért finom gyapjuszövetből a
 legdivatosabb szabásu

férfi - öltönyt

készít: **BLUM ÁRON** férfi szabó mester,
 Szolnok, Madách-uca 2489.

KISS ZSIGMOND UTÓDA

TELEFON 16.

KISS KÁROLY
SZÜCSMESTER SZOLNOK Fötér

ALAPITTATOTT 1890-BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyen-
 ruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap,
 sapka, szücs- és szőreme-áru raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-
 ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLENI
 MEGÓVÓ.
 SZŐRMEFESTÉS
 ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENC
SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
 TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE ELSŐRANGU EREDETI
 NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41. TELEFON 41.
 NAGY JAVÍTÓ - MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

TELEFON 218.

SZŐLŐSI MIKLÓS

RÓFÖS-, SELYEM- ÉS SZÖVETÁRUHÁZA.

SZOLNOK

VÁROSÁNAK LEGOLCSÓBB RÓFÖSÁRUHÁZA.

TELEFON 218.

VÁCZY MIHÁLY

Uri szalónjában készülnek
a legdivatosabb szabásu
öltönyök szolid áron.

SZOLNOK
BAROSS-UTCZA.

Raktáron tart bel- és kül-
földi szöveteiket. :: ::

Közvetítő Művelő
Büro

1926 március hó.

2-3

MAGYAR KUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 60.000 korona.
Egyes szám ára 6000 korona

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felölts szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklámdíjak Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei tanítóegyesületi pénztárához, a lap mai száma részére összeállítás költségeit a szerkesztőség Szolnok városi tanácsánál kifizethető. Kéziratokat nem adják vissza.

Szülői értekezletek.

Irtta: dr. Saskeőy József, nyug. kir. járásbíró, volt isk. igazgató.

Mi, akik hazánkban első propagálói voltunk a szülői értekezleteknek, elképedve tapasztaljuk, hogy ez a nagy kulturcélú szolgáló pedagógiai intézmény helytelen irányban fejlődött. Nem így képzeltek, nem így terveztük, nem így akartuk mi azt létesíteni. Nem a szolnoki szülői értekezletről beszélek, ezirányban tapasztalatokat sem szerezhettem. De figyelem országsszerte a szülői értekezleteket, ismerem azt a sablont, amely a tanintézetekben szokássá vált úgy, hogy az e téren tapasztalt hibákat bizvást lehet általánosítani.

A tanárok leadják az osztályokban a diákoknak a közlést: holnap délután a torna- vagy tanácssteremben szülői értekeztet lesz, mondjátok meg szülőiteknek, szívesen látjuk őket. A helyi sajtó is közli a híradást. A szülők eleinte tömegesen, később egyre szórványosabban jönnek el. Az egyik tanár elfoglalja az előadói széket, hosszú, száraz, elméleti, akadémikus értekezést olvas fel, vagy mond el, amelynek egy tizedrészét sem érti meg a közönség. Egy kis han-

ga vagy halk eljenzada, a szülői értekeztetnek ezzel vége, a közönség eloszlik. A gyenge tehetségű, bukófélben levő diák szülője csupa előzékenységből és hűségesen eljön erre a „szülői értekeztetre“, de a többi bizony lassankint elmarad. Ez a mai szülői értekeztet sablonja. Lehetnek, sőt vannak kivételek, de a legtöbb szülői értekeztetnek ez a sablonja.

Hát bizony nem jól van ez, rosszul van ez így. Mindennek lehet ezt nevezni, csak szülői értekeztetnek nem. Mi ezeket az összejöveteleket valóban a szülők értekeztetének terveztük. A szülők értekeztetének, melyben a cselekvő tevékenységet a diákok szülői s nem a tanárok fejtik ki. Szülői értekeztetnek, melynek elnöke szülő, előadója szülő, a hozzászólók szülők s amelyben a tanároknak irányító, vezérlő szerep jut csak. Szülői értekeztetnek, amelyben a vitát a szülők provokálják, egymás között a szülők folytatják. Szülői értekeztetnek, amelyben a hozott határozat-hozatalban a szülők akarata van le-

fektetve. Szülői értekezletnek, amelyben a tanár kifejezésre juttatja a szülői, családi nevelés helyes irányba terelésének módozatait s amelyben a szülők is rámutatnak az iskolai rend hiányaira, hézagaira, kívülről is észlelhető hibáira. Szülői értekezletnek, amelynek határozatai aztán megszívlelendők a szülők által is, a tanári testület által is, de a tanügyi hatóságok által is. Szülői értekezletnek, mely az iskola és a család közös problémáit tárgyalja, az iskolát a családi körrel, a tanárt a szülővel szoros kapcsolatba hozza és az erkölcsi nevelés, a jellemképzés, a fegyelmezés helyes módszereit a pedagógiai nem képzett szülővel megismerteti.

Ehhez pedig közvetlenség, összeműködés, tárgyilagos vita, közös eszmecsere kell. A tanári testület gondoskodik aktuális vitaanyagról, eredeti eszmékről, megérlelendő problémák felvetéséről és az intelligensebb szülők közül előadóról. Vezesse, irányítsa a vitát, helyes irányba terelje az eszmecserét, pedagógiai tudásával, szakképzettségével világítsa meg a felvetett problémákat; szolgáljon felvilágosítással, magyarázattal, utbaigazítással. Legyen az ilyen irányban szervezett szülői értekezlet valóban tanácskozás és nem akadémikus felolvasó este. Fejtse ki szülő és tanár a nézetét szabadon, mesterkéletlen modorban, fesztelenül, de ne felolvasás utján.

Legfontosabb mégis az eszmecsere anyagának, tárgyának a megválogatása. Módszertani, didaktikai, az elméleti pedagógiai kérdéseinek a szülői értekezleten nincs helye. A családi nevelés félszégei, a gyermekszereket tulterhelése, a gyermek szabadosság következményei, a szülői brutalizmus, a gyermeknényeztetés, a házi feladatok

elvégzése s a diák házi tanulása terén észlelhető abnormitások, a családi szociális helyzete, a divat erkölcsrontó hatása, a hiúság káros következményei, a ruházatközpontú verseny, a házi olvasmányok, a diákok szórakozásai, a moziba, a színházba, multságba járás következményei, a tánciskolába járás, a fürdés, az otthoni foglalkoztatás, a szülők módora egyfelül, az iskolai demokrácia kérdései, a tanulmányi kirándulások a gyermekek tankönyvekkel, tanszerekkel való ellátása, az iskolai vizsgálatok, a korai tanítás, a tanulóknak leckékkel való túlterhelése, az órarend abnormitásai, a tanulók anyagi túlterhelése s másfelől lehetnének a szülői értekezletek vitatételei és még sok más probléma, melyet a napi élet felszínre dob.

Végül fontos az is, hogy a szülői értekezletek ne csak a középfokú, de az elemi tanintézetekre is bevezessék. A tanári kar agitátása pedig tegye ezeket a tanácskozási érdeklődést, vonzóvá, tanulságossá, hogy a szülők lelki szükségéből, készséggel és örömmel látogassák azokat.

Országos Pósa-egyesületről.

Ez az egyesület még gondolat, terv, melyet azonban meg fog teremteni a megértés és nemzetvédelem.

Pósa Lajos bűvös költészetével, felülmulatlanul hazaszeretettel, körülrajongott férfiaságával, nagy lelkével, hatalmas egyéniségével már akkor a magyar gyermeknek szentelte egész lényét, mikor a helytelen irányban megcsontosodott közvélemény úgy tartotta, hogy a gyermeknevelés legfőbb gondja, szinte egyetlen kötelessége a szürke, alacsony társadalmi állású tanítóé. Ezzel a félszeg, uralkodó balfelfogással szemben mily ragyogóan tündöklő a halhatatlan költőkirály áldozatos élete, melyet semmi csábítás, hizelgés nem tudott eltérni a magyar gyermekszeregtől. De nagyon nagy tanulságokkal

gazdag. Pósa példája a nemzetnevelés szempontjából. Milyen egyszerű eredmény, hogy ő a már jól fejlett magyar irodalomnak új mezejét szántotta fel és tette gazdagon termékeny s ez a szinte semmiből elővarázsolt gyermekirodalom legnagyobb íróinkat: Jókai, Herczeg, Mikszáth s a többi megnyerte a gyermekeknek. Egész sereg gyermekirót állított munkába: Egri Györgyöt, Móra Ferencet, a Mackó bácsi kiváló íróját, Sebők Zsigmondot. De ki tudná sorba előszámolni?

Elvette a sokak által úgy bálványozott országgyűlési képviselőséget, az abból kinövő politikai előhaladást, pedig több oldalról szinte erőszakkal fűzték reá. Nem mozdíthatta ki semmi és senki a nemzetnevelés nehéz, de előtte mindennél szebb s drágább munkájától.

Életével bebizonyította, hogy a nemzetnevelést nem szabad hétköznapivá szürkült hivatalos kenyérkeresetnek törpíteni. A nemzetnevelésnek a nemzet szívverésévé kell magasztosulni Pósa fenséges tanítása szerint kivált ma, mikor a nemzet élet-halálharcában, annak a ténynek jut döntő szerep, milyen lesz a nemzetnevelés?

Nem ismerné az iskolaéletet az, ki állítani merné, hogy az magában hordja a nemzetnevelés egyetemes hivatását. Az iskolai élet a nemzetnevelésnek egy bizonyos része csupán, mely sok, zavaró körülmény miatt a reá váró feladatot is csak alig-alig teljesítheti. A nemzetnevelés másik jelentős része a családi nevelés, ismét másik nagyon fontos része lenne a ma szinte nullává törpülő társadalmi nevelés. A családi nevelésben sincs semmi egység, határozottság, céliránosság. Pedig az iskolai, családi és társadalmi nevelésnek a nemzet szent érdekében, rettenetesen komoly jövője javára egy vágányra kell jutni és a nevelés mindenik irányának szembeálló kidomborodással szinte egybeolvadva ki kell épülnie. Ezt követeli a magyar élet!

Ezt nem lehet hivatalos kötelezettséggel elvégezni. Ezt nem lehet törvényszerűvé, előírt tennivalóvá irányítani. Minden erre vonatkozó S. papiroson maradó halott lenne. Ehhez a nagy nemzeti feladathoz nemzeti élet-ösztön kell. Ebből az ösztönből kikapó láng, lelkesedési hev világíthatja be a cselekvés útját; ez gyújthat tevékenységre s állíthat munkába minden erőt, mely a nemzet védelmére

a nemzetnevelés egysége, céltudatos s az egész nemzeti életet betöltő arányainak teljességére hivatott.

Ennek a szent munkának megindítására s elvégzésére kell egy jól szervezett nemzeti egyesületek alakulnia, mely alakulat legméltóbb neve lehet az „Országos Pósa-egyesület”. Ez a név mindennél kifejezőbben bizonyosság lez arra, hogy az egységes nemzetnevelés Pósa szelleme szerint töltheti be nemzetvédő örökbecsű hivatását.

E nemzetvédő nagyjelentőségű alakulatnak mi tanítók előjáró zászlóvivői legyünk! Szívjuk magunkba Pósa szellemét gyújtó lángnak!

Kenderes.

Szabó Lajos.

Pedagógia.

A fogalmazás tanításáról.

Irta és a mezőtúri járásköri gyűlésen 1925 május 9-én felolvasva: Mihályfalvi József turkevei áll. tanító. (Folytatás).

A gyermek igazi tudását mutatja, tárgyát helyesen választja ki az ő érdeklődés köréből, megfigyelések, átélt események, élmények adják s mivel ezek a gyermek képzeletét nagyon foglalkoztatják, örömmel, kedvvel végzik az ily témák feldolgozását. *Önállásra nevel.* Mivel a tárgy kiválasztásából folyólag a gondolatok könnyen jönnek egymásután, ezért nincs meg az a gátló ok, amit köztölt fogalmazásnál a szegényes szókincséből eredőleg tapasztalunk. Egy pár dolgozat után bátorsága támad s a kifejezések olyan önállóságára tesz szert, amit más uton el nem érhetünk volna. A feldolgozása kevesebb időt igényel, ezért több dolgozatot végeztethetünk és több időt nyerünk az alaposabb begyakorlásra, ami az eredmény szempontjából fontos.

A hátrányai, ha korán alkalmazzuk.

Alsófokon 7-8 éves gyermeknél az írásbeli készség még oly kevés, hogy képtelen a gondolatai leírására. Ezen a fokon nehéz a gyermek figyelmét egy tárgyra úgy összpontosítani, hogy a logikus sorrend és a helyes mondatszerkesztés meg legyen. Nem tudja a fontosabb dolgot a mellékéstől megkülönböztetni, főképp az érzelmi irányítják s így munkája szerte csapongó lesz, ami az értelem és igazság rovására megy.

Elemi iskolai gyermeknek kevés a szókincese. Tapasztaljuk ezt különösen falusi egyszerűbb szülők gyermekeinél, akik a legkövetlenebb szemlélt dolgokat szóval is alig tudják elmondani, nem hogy írásban ki tudják fejteni. E hibának a szülői ház az oka, ahol elhanyagolják a gyermek szókincsének fejlesztését s ily esetben csak gondos és fokozatos nyelvi oktatással tudunk javítani.

Szabadjfogalmazásnál sűrűbben előfordulnak a helyesírási hibák, mint a kötöttnél. A gyermek a szavakat kiejtés szerint írja, ami sok hibás szóképzetek kialakulását vonja maga után. Ez okból a szabadjfogalmazás korai alkalmazása a helyesírás rovására van. Nagyobb követelményt támaszt a tanulóval szemben. Nehéz olyan anyagot felvenni, ami az egész osztályt egyformán érdekelné s míg az egyik könnyebben és folyékonyan tudja magát kifejezni, addig a másik nehézségekkel küzd. Ebből következik, hogy előkészítés nélkül nem mindenütt lehet a szabadjfogalmazást keresztül vinni.

A szabadjfogalmazás előnyére és hátrányára felhozott érvek mind helytállóak s a helyes álláspontunk az lehet, hogy a két eljárási mód szépen megfér egymás mellett s haladjunk a középuton, vagyis alkalmazzuk egy a kötött, mint a szabadjformát. Alsófokon II.—III. osztályban főképp kötött formával fejlesszük a gyermek szókincsét, a gondolatok helyes rendezését és mondatszerkesztést gyakoroltassunk. Felsőfokon IV.—VI. osztályban a szabadjfogalmazásnak adjunk nagyobb előnyt, hogy ezzel az iráskedvet és öntevékenységet fokozzuk.

A fogalmazástani menete.

Hogy a gyermek fogalmazni tudjon, szükséges először, hogy a tárgyra vonatkozó gondolatokat kitermelje, másodsor, hogy előszóval el tudja mondani s harmadsor, hogy megfelelő formában le tudja írni. Ebből következik, hogy az írásbeli fogalmazást mindig megelőzi a szóbeli. A tanulókat szoktassuk rá, hogy oly természetesen és egyszerűen írjanak, ahogy szóval elmondják. A szóbeli fogalmazásnak tehát fontossága van s ha elhanyagoljuk eredménytelen lesz az írásbeli fogalmazás. Itt kapcsolódik össze a tárgy tanítása a többi tárgykéval, mert az ott megtanult dolgok szabatos elmondásával és leírásával már fogalmazást végeztünk. Ezen kapcsolatok állandó fenntartása

elengedhetetlen szükség az eredményes tanítás szempontjából s a jó tanító lépten-nyomon felhasználja.

Ami nehézségek az írásbeli fogalmazásnál előfordulhatnak, azt a szóbeli fogalmazásnál megbeszélve elhárítjuk úgy, hogy a tanuló a leírásnál már semmi különös nehézséggel nem küzd.

A szóbeli közlés és szókincs fejlesztésére szükséges, hogy a gyermeknek alkalmat adjunk sok beszélgetésre. Engedjük beszélni valamely kérdésről, úgy, ahogy természete és felfogása megengedi. Fontos ez az iskolában és a szülői házban.

A tanító szép beszéde, elbeszélésnek, mesének mintaszerű elmondása, helyes hangsúlyozás, eleven, szemléletes előadás, maradandó példa a gyermek előtt. Az olvasmányok, versek szép felolvasása, a beszéd s értelemgyakorlat, később a társalgási óra fejleszti a szóbeli készséget. Minél többet olvassunk, sok magyarázattal ne fárasztjuk a gyermeket s ne rontjuk le azt a lelki hatást, amit a kiváló írók munkái a gyermek lelkéből kiváltak. A tulzásba vitt szó és értelem magyarázatoktól óvakodjunk.

Olvasson a tanuló odahaza minél több jó ifjúsági könyvet! Az iskolai könyvtár könyvei forogjanak a gyermekek kezében s könyvosztási órákon az olvasottaknak számonkérését el ne mulasztjuk.

Mielőtt a tulajdonképeni fogalmazási gyakorlatokra térnénk, de közben is, gyakoroltatnunk kell a fogalmazás technikai kivételét, nevezetesen a mondatszerkesztési és helyesírási gyakorlatokat. Szerkesztési gyakorlatot különösen alsófokon sokat végeztessünk. Ide sorolható a másolás, tolbamondás, rövid olvasmány tartalmának leírása. Könyv nélkül tanult vers írás s végül nyelvtani gyakorlatok. Ezen gyakorlatok főképp a helyesírás megtanulásának szolgálatában állanak s így valamennyi osztályban gyakorlandók. Sikeresen alkalmazhatók házi feladatok végeztetésére is.

Lelektani kísérletek bizonyítják, hogy a helyesírás megtanítására legjobb mód, „ha leírt szöveget másoltatunk s leírás közben a tanuló ki is mondják a szó leírás alakját”. Hiba volna azonban, ha különálló, egymással össze nem függő szavak íratásával akarnánk a helyesírást tanítani, mert így a figyelem nem a szók tárgyképzetére irányul, hanem magukra a szók,

hang, illetve írás képzetére. Már pedig a helyesírás úgy lesz maradandó, ha a tárgyképzetekkel kapcsolódnak az írásképzetek. Ezért mindig összefüggő, a gyermek előtt ismert, lehetőleg a tantárgyak anyagából válogassuk a másolási vagy tolbamondási szöveget.

Tantervünk a kötött fogalmazás menetét 3 fokozatban állapítja meg. Alsófokon mondatok megfogalmazása kérdések alapján. Középfokon összefüggő kis egészek közös megfogalmazása. Felsőfokon megadott vagy közösen készített vázlat alapján készítettünk fogalmazást.

Az eljárás a következő.

Az anyag helyes kiválasztása. Tanító feladata, hogy oly témát válasszon, mellyel az egész osztály lelkéhez kapcsolódik. Tehát azok a témák jók, melyeket a gyermek is átélt. Oly feladatok, melyeket csak megtanult, nem tudják

(Folytatás köv.)

TÁRCA.

A mi tavaszunk.

Lehet, hogy épen márciusra lesz,
Mikor az élet-rügy fakad...
Mikor tavasz mosolyg a mezőkön
És öleből szétszór virágokat...

Vagy november csillogó derén lesz,
Mikor a lomb-korona hull,
S az enyészet vad tort ül a tájon
— Győz a halál, győz irgalmatlanul...

— Jön, mint a világtisztító vihar,
Mely szárnyal erőre bontogatja
Jön a mi tavaszunk, viharnapunk,
Rabmagyaroknak szabadságnapja.

Zsiga Lajos.

lelkét megmozgatni, s nem keltene kedvet benne megírására.

Az előkészítés áll az anyag összehordásából, rendezéséből, tagozásából s szóbeli elmondásából, esetleg kérdőszók vagy vázlat felírásából. Az anyag összehordása úgy történik, hogy a felvett témáról engedjük beszélni az osztályt. Lehetőleg mindenik tanuló folyjon be 1-2 mondattal az anyag összehordásába. A tanító csak egy pár óvatos irányító kérdést adjon fel, ha látja, hogy a felvett téma lényege, magva nem domborodik ki a gyermekek beszédéből. Elhibázott eljárás, ha a tanító mondja el a téma tartalmát vagy előre elkészített kérdésekre felelteti a tanulókat, mert ez esetben a tanító saját beszédmodorát, mondatszerkesztését erőszakolja rá, ami a gyermek egyéni stílusa ki- fejlődését gátolja.

Egyesületi élet.

Választmányi gyűlés.

A várm. tanítóegyesület választmánya febr. hó 18-án Szolnokon gyűlést tartott. Keszthelyi István egyesületi elnök, az üdvözlő szavak után jelentette, hogy a gyűlés tárgysorozatának

legaktuálisabb részét az új tanterv ismertetése képezi. Mire Bihary István vezető kir. tanfelügyelő nagy szakavatottsággal ismertette az új tanterv végrehajtásánál azt a célt, mely hivatott az új és régi tanterv közti különbséget megállapítani. Ezért a tavasszal tartandó járásköri gyűlések fő vitatárgyát az új tanterv ismertetésének, úgy általánosságban, mint részleteiben — kell képeznie. Ez annál is inkább szükséges,

merl az új tanterv végrehajtási utasítás nélkül adatott ki, egyelőre azzal a céltudatossággal, vajjon a gyakorlati tapasztalat felismeri-e a tantervben lefektetett ama irányelveket, melyek folytán a tanítványok egymásbavaló kapcsolódása sokkal jobban elősegíti a népiskola munkáját?!

A vezető kir. tanfelügyelő kész tervet dolgozott ki és azt bemutatta a választmánynak azon javaslattal, hogy a járásköri gyűlések az új tantervet ne csak általánosságban ismertessék, hanem részleteiben is. Így a szolnoki járásköri gyűlésben az általános rész mellett ismeretlendő: a természetrajz, gazdaságtan, ének, rajz és kézimunka.

A mezőturi járásköri gyűlésben az általános rész mellett: az írás, fogalmazás, olvasmányok alapján a beszéd- és értelemgyakorlatok. — tekintettel a tanyai osztatlan népiskolákra.

A jászberényi járásköri gyűlésben az általános rész mellett: a földrajz. — történelem, számtan — mértan, különös figyelemmel a tanyai osztatlan népiskolákra.

A kisújszállási járásköri gyűlésben az általános rész mellett: földrajz-történelem, számtan-mértan.

A tiszaföldvári járásköri gyűlésben az általános rész mellett: írás, fogalmazás, olvasmányok alapján, a beszéd-értelem gyakorlat — és torna.

Azonkívül minden körű gyűlésen egy-egy iskolán kívüli népművelési előadás is kerül szóra. — a levettek oktatásáról.

A választmány továbbá megállapította a közgyűlések idejét a következő sorrendben. A kisújszállási járáskör f. évi ápr. 17-én; a mezőturi járáskör ápr. 22-én; a jászberényi járáskör ápr. 24-én; a tiszaföldvári járáskör ápr. 27-én és a szolnoki járáskör ápr. 29-én.

Greczmájer Károly egyesületi titkár szabad-előadásban beszámolt az elnökség eddigi működéséről s előadásában kimerítően foglalkozott a tanítói státuszrendezéssel, kifejtve benne azon sérelmeket, melyek a tanítóságot érzékenyen érintik.

Méhes Endre fel. szerkesztő a tárgysorozaton kívül javaslatot tett, hogy Renner A. József sajtóírók tanítónak igazgatóvá történt kinevezése foglalassék be a jegyzőkönyvbe. Mire a választmány lelkesedéssel üdvözölte a nagy-

érdemű kartársat s ez alkalomból a javaslatot örömmel fogadta.

Következett a pénztári jelentés, melyből megállapította a választmány, hogy a tagsági díjak címén alig 20 millió korona folyt be 50 millió helyett. A választmány elhatározta, hogy minden iskola igazgatója, vezetője hasson oda, hogy kartársai a hátralékot rövid időn belül fizessék be, mert ha ez így fog tartani, úgy az egyesület kénytelen lesz szigorubb eszközökhöz nyulni. Ezzel kapcsolatban tárgyalott a Népművelés előállítási költsége is, mely annyira kimerült, hogy a lap további megjelentetése csak önkéntes adományokból remélhető. Ezúttal is kérjük lelkes tagjainkat, hogy lapunk fenn-tartásához szíves adományokkal hozzájárulni sziveskedjenek. A gyűlés egyéb folyó ügyek leírásával d. u. 1/2 óraor véget ért. (m. e.)

III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus.

A kongresszus előkészítő bizottságának elnöki tanácsa f. évi február hó 4-én délután 5 óraor a Ferenc József Tanítók Házában tartotta ülését Kornis Gyula dr. egyetemi tanár elnöklte alatt a következők részvételével: Rákos István kir. tanácsos, Mosdóssy Imre min. tanácsos, Tauffer Vilmos dr. nyug. egyet. r. tanár, Dengl János dr. egyet. r. tanár, Madzsar Imre dr. egyet. m. tanár, Sulyok János testnevelési szakfelügyelő, Heródek Károly Vakok és siketnémák intézetének igazgatója, Barkács Mária az Erzsébet Nőiskola igazgatója, Solyom János gyak. polg. isk. igazgató, Novágh Gyula népművelési titkár, Molnár Oszkár, Édes Jenő középiskolai tanár, Kovács Dezső dr. Középisk. Tanárok Közlönye szerkesztője, továbbá Simon Lajos, Tóth Árpád, Papp Gyula az előkészítő bizottság főtitkára, főpénztárosa és titkára.

Kornis Gyula dr. elnöki megnyitása után részletesen ismertette a kongresszus szervezetét és ügyrendjét, amelyet többek hozzászólása után az elnökség egyhanguan elfogadott. Eszerint a kongresszus ülései kétfélek: általánosak és szakosztályiak. Az általános ülés tárgyai: 1. időszertű neveléstudományi kérdések, 2. általános iskolaszervezeti ügyek, 3. anyagi ügyek.

A szakosztályok a következők:
I. Népoktatás: 1. Kisdudóv szakosztály, 2.

Népiskolai szakosztály, 3. Továbbképzőisk. szakosztály, (ism. isk.) 4. Tanítóképzőint. szakosztály. II. Középfoku oktatás: 1. Polgári iskolai szakosztály, 2. Középiskolai szakosztály. III. Felsőfoku oktatás: 1. Főiskolai szakosztály. IV. Szakiskolai szakosztály: 1. Mezőgazdasági iskolai szakosztály 2. Ipariskolai szakosztály, 3. Kereskedelmi iskolai szakosztály. V. Művészeti oktatás: 1. Rajzoktatási szakosztály, 2. Ének- és zeneoktatási szakosztály. VI. Testnevelés: 1. Testnevelési szakosztály. VII. Gyógynevelési és emberbaráti intézetek: 1. Siketnémák okt. szakosztálya, 2. Vakok okt. szakosztálya 3. Árvaházak szakosztálya. VIII. Nőnevelés: 1. Nőnevelési szakosztály. IX. Iskolán kívüli népművelés: 1. Iskolán kívüli népművelési szakosztály. X. Iskolai felügyelet. XI. Tanügyi népjóléti intézmények: 1. Tanítóházak, üdülőtelepek kérdése. XII. Ifjúsági irodalmi szakosztály. XIII. Gyermektanulmányozási szakosztály.

Simon Lajos főtitkár felolvasta az országos tanügyi egyesületekhez küldendő Felhívást melyben az elnökség felkéri az egyesületek vezetőségét, hogy azokat a tétéleket, amelye a kongresszuson előterjeszteni óhajtának, leg később június 1-ig küldjék meg az előkészítő bizottság elnökségének. Tagsági díjakat 3 pengőben állapították meg. Jelentkezni lehet közvetlenül is.

Tóth Árpád pénztáros előterjesztése után Kornis Gyula dr. elnök jelentette, hogy a főváros tanácsosa az előkészítő munkálatokra hivatalos helyiséget utalt ki (VIII., Mária Terézia téri gyak. isk.) és megfelelő segítő erőor is gondoskodott. A kultuszminiszter a kongresszust előkészítő bizottság költségeinek részbeni fedezésére egyelőre 115 millió koronát folyósít. Az elnöki tanács tudomásul vette, hogy a kongresszussal kapcsolatban tanszer- és tanakönyvkiállítás is lesz.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok várm. tanfelügyelője.
9723—1925. sz.

Valamennyi elemi gazd. ism., önálló gazd. iskola tekintetes igazgatójának, tanítójának!

A magyar királyi vallás és közoktatásügyi miniszter ur Ónagyméltóságának a „Néptanítók Lapja” 1925. évi XXVII. és XXVIII. számában

megjelent 28.657—1925. VIII. a. sz. rendelkezéssel az elemi népiskolák, továbbá a gazdaság iránnyu továbbképzők, valamint az önálló gazdasági népiskolák ifjúsága részére rendszeresített kötelező iskolai oktatófilmelőadásokról beérkezett adatokból sajnálatlall kell megállapítanom, hogy úgy az állami, mint felekezeti iskolák csak igen korlátozott számban, vagy egyáltalán nem vesznek részt az oktatófilmelőadásokon.

Az iskolák a részvétlenség okául rendszerint a kedvezőtlen gazdasági viszonyokat hozzák fel, amit azonban helytállóan elfogadni nem lehet, mert a minisztérium által megállapított és alig 20 aranyfillért kitevő 3000 koronás részvételi díjat egy hónapban egyszer a legszegényebb szülők is szívesen áldozzák gyermekeikért, kivált ha az iskola részéről is úgy vannak tájékozva, hogy ez a csekély áldozat nem fölösleges megterhelés, hanem a rendes iskolai oktatás és nevelés hatályosságá érdekében történik.

A legszegényebb szülőknek azonban még ezt a csekély részvételi díjat sem kell befizetni, mert a résztvevő növendékek 25%-a díjmentesen látogathatja az előadásokat.

Tapasztalataink szerint is oly városokban, ahol a tantestület a filmoktatás kérdését kellő megértéssel kezeli, az iskolák növendékei csaknem teljes létszámban vesznek részt az előadásokon.

A folyó iskolai évre a kívánalmaknak megfelelően külön elemi iskolai sorozatokkal és a gyermek szívét, lelkét és kedélyét is nemesítő és szórakoztató filmekkel is kiegészítette filmsorozatait.

„A Magyar Néprajzi Társaság Emberföldrajzi Szakosztálya és a Magyar-Hollandi Kulturgazdasági Résztvevőtársaság” a folyó iskolai évre a kívánalmaknak megfelelően külön elemi iskolai sorozatokkal és a gyermek szívét, lelkét és kedélyét is nemesítő és szórakoztató filmekkel is kiegészítette filmsorozatait.

Hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium legszebb intenciói az iskolákban kellő mértékben érvényesüljenek Tek. Cimet felhívom, hogy a tapasztalt részvétlenség megszüntetése érdekében az említett miniszteri rendelet végrehajtását saját hatáskörében is szorgalmazza, miről az iskolák felülvizsgálata alkalmával meggyőződést kívánok szerezni.

Szolnok, 1926 jan. 29.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőjétől.

1220—926. sz.

Körrendelet.

Valamennyi állami, községi, uradalmi és izraeli iskolai igazgatóhoz, illetve vezető tanítóhoz és tanítóökhöz.

A vármegyei közigazgatási bizottság 1925. évi augusztus hó 6-án kelt 2192—1925. számú rendeletével elrendelte, hogy a V. K. Miniszter Umak 58742—1925. sz. rendelete alapján az 1467—1925. eln. sz. rendelettel az elemi iskolák részére kiadott új tanterv 1925 szeptember 1-vel életbe léptetessék.

Az ősz folyamán az új tantervek az összes iskoláknak meg is küldettek.

Az 1467—1925 eln. sz. rendelet (I. Néptanítók Lapja 1925. évi XXI. sz. és XXII. sz.) szerint az új Tantervhez szükséges Utasítás csak később fog megjelenni, hogy az a mostani végrehajtás körül szerzett tapasztalatok alapján legyen elkészíthető. Az ilyen tapasztalatok szerzésére és gyűjtésére 2 tanévet engedélyezett a Miniszter ur és ezen nagyfontosságú munkába a tanítókat is bele akarja vonni, amennyiben elrendelte, hogy ezen kérdésel minden tanterületi ülésen foglalkozzanak és a tanterületek fontosabb megállapodásai tantárgyanként rendszerbe foglalva saját tapasztalataim és észrevételeim mellett 1927 év végén a Miniszter Urhoz felterjesztendőek lesznek.

Bár a Néptanítók Lapjának folyó tanévi számaiban számos cikk jelent meg, amelyek bőven és kimerítően foglalkoznak a régi és új tanterv közötti különbségekkel, az új tanterv fontosabb részeitől, számos minta tanítást hozott amelyből a tanítóknak rendkívül sokat tanulhat és okulhat, mégis szükségét látom annak, hogy reá mutassak arra, hogy miért látta szükségét a Miniszter Ur annak, hogy új Tantervet adjon ki és azonkívül, hogy tantárgyanként utasításokat is adjak.

A régi Tanterv kiadása óta a viszonyok óriási változásokon mentek keresztül, ami abban az időben fontos volt, ma már esetleg másodrangú kérdéssé változott, más az életfelfogás ma mint 15-20 év előtt volt, a világháború és a forradalmak sok új dolgot vetettek felszínre. A régi tanterv szerint az egyes tantárgyak keretében volt kitűzve a cél, de a cél elérésére sok volt az anyag.

Az új tanterv már figyelembe veszi az új viszonyokat és a legnagyobb súlyt arra helyezi, mi a cél és igyekszik elérni, hogy a célok elválasztassanak az anyagtól.

Általános cél gyanánt jelöli mag az új tanterv a vallásosságot, hazafiaságot, értelmet és emellett gondoskodik arról is, hogy a nemzetnevelés, a termelés és munka, a test és egészség érdeke is teljes mértékben figyelembe vélessék. A nemzetnevelés érdeke szempontjából illesztették be az új tantervbe a beszédértelme gyakorlatot a magyar nyelv körébe, azért lett Magyarország földrajza a földrajztanítás központja és azért van majdnem minden tantárgy keretében a szülőföld szeretete annyiszor beillesztve. A termelést az új tanterv azzal szolgálja, hogy a figyelmet, ügyességet, szót a lélek tevékenységét előtérbe állítja, az emlékezéssel szemben. A munka szempontjának pedig a tanterv végrehajtásában kell nyilvánulnia, különösen azáltal, hogy állandóan hangoztatni kell, hogy manapság mindenkinek többet kell dolgoznia és állandóan munkaszeretetre kell nevelni az ifjúságot.

A célkitűzés egyik legfontosabb alkateleme az új tantervnek, miért is tankerületem tanító-ságának figyelmét különösen felhívom, hogy tanításuk alkalmával mindig arra gondoljanak, mi a tanításuk célja.

Az új Tantervnek legjelentősebb újítása, hogy a beszédértelme gyakorlatot, mint külön tantárgyat megszünteti, beleolvasztja a magyar nyelv tárgykörébe és egyben kiterjeszti a III—IV. osztályra. Egy pillanatra nem szabad arra gondolni, mintha azzal, hogy külön tárgy gyanánt nem szerepel, ezen tárgy fontosságából vesztett volna, sőt ellenkezőleg, jobban ki lett emelve, így még jobban elérhető az a cél, hogy a gyermek megtanuljon gondolkodni, beszélni, még jobban megismerheti a tanító a gyermekek egész lelki világát. Különösen fontos a beszéd-értelme gyakorlat itt a vármegyénkben, itt az alföldön, ahol tudvalevőleg a gyermekek alig 200—300 szókinccsel jelennek meg az iskolában. A III—IV. osztály anyagába való felvétel azt célozza, hogy áthidalassék az a hézag, amely a második osztályba lezáródott beszéd-értelme gyakorlat és az ötödik osztályban szereplő külön tárgyak között volt. A beszéd és értelme gyakorlat anyagának összeállításánál a tanterv célja az, hogy a gyermeknek beszéd és fogalmazási készségét fejlessze, az erkölcsöt

nemesítse, nem pedig csupán az értelemfejlesztés. A tantervben összeállított beszéd és értelemgyakorlat anyaga nem tudományt akar nyújtani, hanem az életet akarja bevinni az iskolába és pedig mindig csak annyit, amennyit a gyermeki lélek befogadni képes. Az új tanterv szerint az I—III. osztályban a beszéd-értelme gyakorlat anyagában a játékok is fel vannak véve, amelynek célja a kedélyképzés. Az első osztályban ismertetni kell a szülői házat és annak tartozékait, az iskolát mintegy nagyobb családot, amelyben a tanító, mint a család feje, a növendékek pedig mint testvérek szerepelnek, ahol épügy meg kell lenni az egymás iránti szeretetnek, mint otthon az igazi családban. Az első osztály anyagában az új tanterv új szép részleteket vesz fel, mint pl. Békesség egy föld alatt. Kegyelet, törvénytisztelet, cseledekkel való bánásmód stb., amelyre nagy súly helyezendő, mert ezek ismertetése az erkölcsöt nemesíti.

A második osztályban következik a község mint nagyobb család, az otthonból itt már falu, a kertekből határ lesz, de mindig úgy kell beszélgetni erről a kérdéssről, hogy a gyermek érezze ki minden szóból és később érezze maga is, hogy amiről ő tanult az az ő szülőföldje, melyet szeretni kell és ezzel az anyaggal már a második osztály anyagába kezd belekapcsolódni a földrajztanítás. Az új tanterv szerint már bizonyos történelmi érzéket is fel kell a gyermekben kelteni, azáltal, hogy a szülőföld történetét is kicsiben ismertetni kell. Ehhez természetesen szükséges, hogy a tanító alaposan tájékozódjék a község (város) és határainak természeti és társadalmi viszonyairól, a falu muljáról. Nagyon fontos már itt is a foglalkozás megbecsültetése, a munka nemesítő hatását minél többet emlegetni, a becsület fogalmának ismertetését is bele lehet illeszteni a tanításba, sokszor hangoztatva a magyar becsületet.

A harmadik osztályban a beszéd és értelemgyakorlat anyagában van feljölve az az anyag, amit eddig külön tantárgyként a földrajzban tanítottunk. Itt a tanítást akként kell kezdeni, hogy a gyermekeknek megmagyarázzuk, hogy a falun végigvonuló utak, a falu határain is tul mennek, azontul is laknak emberek, ott is van élet, így fokozatosan reá lehet vezetni őket a több községből álló járásokra.

majd a vármegyére. A terepváltozásokat, dombokat, magaslatokat, a vizeket lehetőleg már első alkalommal is a szemlélet útján kell tanítani, kivéve a gyermekek a szabad terekre, ahol ők maguk is tapasztalni fogják, hogy nem láthatnak el a végtelenig, mert dombok, magaslatok nem engedik és megakadályozza a távol-ság is. Ugyanígy be lehet mutatni a levegő főbb tulajdonságait, a föld talajviszonyait, a felhőket, szeleket, a természetet növényeket, állatokat stb. stb. egyszóval majdnem mindent, ami a tantervbe fel van véve, de mindenkor lehetőleg a helyi viszonyokhoz alkalmazkodva.

A IV. osztályban — már csak gondolatban — a megye határait tul megyünk és megismertetjük a gyermekekkel az ottani viszonyokat is, gazdasági és ipari termékekről beszélünk, amelyek már nem falunkban készülnek, tanyákon e városi, városokban a tanyai élet fontosságát kell kiemelni, az előbbiben a szellemi, az utóbbiakban a gazdasági érdekekkel kapcsolatosan. Igen fontos itt már a magyar történet fontosabb részeinek nemcsak az olvasmányokkal kapcsolatosan, hanem beszélgetés alakjában való ismertetése, hogy a gyermeknek mikor az V. osztályban a történelmet külön tantárgyként tanulja, legyen fogalma hazájának történetéről.

A magyar nyelvet az új tanterv két főcsoportba osztja és pedig a beszéd- és értelemgyakorlatra, amelyről az előbbi részben beszéltem és az olvasás-írás csoportjára, amely ismét négy részből áll: olvasásból, írásból, fogalmazásból és helyesírás és nyelvtani magyarázatból.

Itt újítás az, hogy a fogalmazás és a helyesírás — nyelvtani magyarázatokkal az írástól külön választott és a fogalmazásra a második-harmadik osztályban heti egy-egy, a negyedik osztályban kettő, az ötödik-hatodik osztályban az írással együtt két-két óra, a helyesírásra és nyelvi magyarázatokra a II—IV. osztályban heti 1—1, az V—VI. osztályban heti 2—2 óra külön felvetetett.

Az olvasás-írás módszerére nézve az utasítás szerint is bármely általánosan használt módszert lehet használni, így én sem adok külön utasítást, bár nagyon ajánlatos az olvasásra vonatkozólag az annyira bevált fonetikus módszer, az írásra vonatkozólag pedig az ütenező írás használata. Az olvasásra nézve mindenesetre megkívánom, — amint ezt már iskolalátogatásaim alkalmával is hangoztattuk, — hogy az olvasás csak első osztályban

lehet gépies, a második osztályban folyékony-nak, a harmadikban hangsúlyosnak, a negyedik osztálytól kezdve pedig fokozatosan szépnek és értelmesnek kell lenni.

Itt egy fontos körülményre hívom fel a tanítóság figyelmét. Sajnos más volt a háboru előtti és más a mostani generáció. A világ-háboru, a forradalmak, a sok szenvedés és nélkülözés szinte kiölte a kis gyermekek legnagyobb kincsét: a naivságot. A mai gyermek is csak aziránt érdeklődik ami szenzációs, de a naiv mesék, olvasmányok iránt nincs érdeke. A tanítóságra hárul a feladat, hogy a gyermekkel ismét megkedvellessék az olvasást. Erre szolgál az ifjúsági könyvtár fejlesztése és a meglévő könyvtárnak a gyermekekkel való használata. Erre iskolalátogatások alkalmával nagy gondot fogok fordítani.

A fogalmazásnak az a célja, hogy a gyermek gondolatait önállóan szabatosan le tudja írni. Ez a régi tanterv alapján nehezen volt elérhető, mert sajnos tapasztaljuk, hogy a legtöbb gyermek a legegyszerűbb levél fogalmazására képtelen. Ez annak a következménye, hogy a régi tantervben a fogalmazás az írásnak és a nyelvtannak volt tartozéka. Az új tanterv már külön választja az írástól és nyelvtantól és itt már a fogalmazás nem egyéb, mint a gyermek egyéniségének megnyilvánulása, érzelmeinek kifejezése, szerzett tapasztalatainak leszűrődése. Vigyázni kell nagyon arra, hogy a gyermekkel csak olyanról készítsünk fogalmazást, amiről gondolatai vannak, nehogy túlterhelés következze be, de viszont az sem helyes, hogy a tanító saját gondolatait erőszakolja tanítványaira.

A helyes fogalmazáshoz szükséges a szókincs szerzése is és összefüggésben van a helyesírással is, erre a tanító részben a beszéd- és értelemgyakorlat, részben a nyelvtani magyarázat, olvasmánytárgyalás, részben pedig a többi tantárgyak tanítása során vezeti a tanító a tanulót. Itt említem fel a verstanítás fontosságát: minél több vallásérkölcös és hazafias verset kell betanítani, de nem elég csak betanítani, hanem a szavalás kellékeire is nagy gondot kell fordítani.

Ami a helyesírást illeti, ennek fontosságára azt hiszem nem kell figyelmüket felhívnom, azt hiszem, mindnyájan érzik, mert lépten-nyomon halljuk a panaszokat, hogy a középiskolába menő gyermekek nem tudnak helyesen írni.

Ennek keresztülvitelére nagy türelem kell és legfontosabb eszköze a javítás és javztatás, lehetőleg együttesen. A nyelvi magyarázat és helyesírás gyakorlati legyen és ne csupán elméleti, azaz értelemfejlesztő beszédgyakorlat, nem pedig nyelvtani szabályok tömegét nyújtjuk a növendékeknek: a szabályokat a jól összeválogatott példákból vonjuk le.

A számtan tanításánál fő a szemléltetés és hogy pl.: amidőn a gyermek felel és példát old meg, mindig beszéljen, hogy úgy mondjam, hangosan gondolkozzék, mert csak így lehet ellenőrizni, hogy gondolkodik-e? Ugyanakkor a többi gyermeknek a padban szintén dolgoznia kell a feladott példán, mert csak így tudja a tanító megállapítani, hogy figyelnek-e?

A számtan tanításba a példák feladásánál be kell vinni a vallásosságot és hazafiaságot, ilyen példa iránt jobban is érdeklődik a gyermek. A példákban könyvből való feladása meg nem tűrhető, a tanító tekintélyét rontja.

A földrajz tanítás alapjául a beszéd és értelemgyakorlat szolgál, mert a harmadik osztályban a beszéd- és értelemgyakorlat anyagában van beillesztve és a negyedik osztálytól kezdve lesz külön tantárgy, de még a harmadikban leginkább a természetnek és társadalomnak szűkebb körben való ismertetése képezi az alapját, a negyedikben a „Haza” földje, mint a nemzet egésze kerül ismertetés alá. Minden tantárgy keretében előforduló jelenségek, események azonnal meg kell kerestetni helyét a térképen. Az új tanterv a Csonka Magyarországot veszi fel elsőnek, én azonban helyesebbnek tartom, hogy előbb az egész Nagymagyarországot ismerteljük, mint szétbontatlan egységet, a Csonka Magyarországon kívüli részekről, mint megszállott területről beszélünk, amelyet épp úgy kell ismerni, mint a mai kis országot. Csak így tudjuk elérni azt, hogy a gyermek ne csak tudja, de érezze is, mi az a Csonka Magyarország és mit veszítettünk. A földrajz tanításhoz tankönyv nem kell, csak legfeljebb a tanító részére vezérkönyv. Az eddigi tanításnak is az volt a hátránya, hogy tankönyvből tanítottak. Nagyon fontos a földrajz tanításnál a jelenlegi és megszállott területek gazdasági és szellemi értékeinek összehasonlítása, különösen hangsúlyozni, hogy mit veszítettünk.

Európa és a többi világrészek az ötödik-hatodikban nem tanítandók részletesen, a legfontosabb az, hogy mindig hazánk szellemi és

gazdasági viszonyaival kapcsolatban hozásanak.

A történelem tanításának is tulajdonképpen a beszéd-értelemgyakorlatban és az olvasmányok tárgyalásában kell kezdtét vennie, úgy, hogy az ötödikben mikor mint külön tárgy lép fel és amikor már rendszerbe foglalva kezdi tanulni a gyermek, már ne legyen teljesen új anyag előtte. Mindenben lehetőleg összehasonlításokat kell tenni és különös figyelembe kell részesíteni a gyakrabban ismétlődő sorsdöntő eseményeket, melyek hazánkat sokszor nagy veszélybe sodorták és amelyek sokszor nagyválasztva az V-VI között és pedig az V-ikben a török uralomig való részt, a VI-ikban pedig az azután való részt kell ismertetni. Én helyesnek tartanám, ha a tananyag beosztások akként készítenének el, hogy az V-ik osztályban az utolsó 3-4 hétre rövid összefoglalásban nagyobb vonásokban a VI-ik osztály anyagát is fel lenne véve, mert a sok tanuló a VI-ikban már nem kerül, hanem kimegy az életben, így legalább valamennyire ismerné az egész hazai történelmet. Viszont a VI-ik osztály első két hetében az V-ik osztály anyagát kell ismételtetni.

A természeti és gazdasági ismeretek tárgykörébe tartozó anyagot nem mint tudományt kell tanítani, hanem a természetet, az életet és a benne véghezmenő társadalmi munkát kell a tanulóknak előt elmagyarázni. Így pl. a vegytant már nem mint új tárgyat kell tanítani, hanem emlékeztetükbe kell hozni a III-ik, IV-ik osztályban a beszéd-értelemgyakorlat során emlegetett természeti jelenséget, így pl. a vizet, levegőt, azok tulajdonságait röviden ismételve, most már arról kell beszélni, hogy ezek nélkül nem lehet élni, majd elemeire bontani stb. Földológ ezen tárgyak tanításánál, hogy különösen annak tulajdonítsunk fontosságot aminek a gyermek az életben s különösen abban a faluban és városban hasznát veszi.

Az egészség tanítás mint külön tantárgy bevonul az új tantervbe való felvételével az elemi iskola V-VI. osztályába, de végig vonul az alsóbb osztályok beszéd- és értelemgyakorlat anyagán is. Ez a beillesztés a nemzeti jövő szempontjából volt szükséges, mert csak „ép estben lehet ép lélek” és csak az lehet egészséges, aki az egészség szabályait ismeri. Ennél tantárgynál is figyelemmel legyenek a tananyag beosztások elkészítésénél a helyi viszo-

nyokra pl. egyes helyeken, ahol szükséges, a víz rosszására stb.

Az éneket nem szabad csupán heti 1-2 órára szorítani, hanem minden kinálkozó alkalmat (beszéd- és értelemgyakorlat, olvasás tárgyalás, testgyakorlat stb.) fel kell használni, hogy a gyermekek énekeljenek, mert mindenki előtt ismeretes, hogy a dal a hangulat felkeltésének a leghathatósabb eszköze. A Hymnust a III. osztálytól kezdve minden tanulóknak tudnia kell énnkelni és ezenkívül évenként legalább 10-12 hazafias irredenta dalt. Természetes, hogy az egyházi énekre is nagy gond fordítandó.

A kézimunka tanításnak nem az az igazi célja, hogy mesterembert neveljünk, hanem az, hogy dolgozni tudni és dolgozni szerető emberek kerüljenek ki az iskolából és a munkaszeretetre szoktassuk a gyermekeket.

A rajz az I. osztályban legyen, mint a tanterv is előírja, játékos rajzolás és összhangba kell hozni az írás, beszéd- és értelemgyakorlat és az olvasmány alkalmával tanultakkal.

A testgyakorlat tanításának akadálya nem lehet az, amit a tanítóság gyakran emleget, hogy nincs tornaterem és nincs tornafelszerelés, szabad- és svédgyakorlatot lehet mindenütt tanítani, de lehetőleg a szabad levegőn a zord, esős időt kivéve.

Az osztatlan népiskola részére külön tantervet készít az új tanterv, ezzel régi bajokat igyekszik orvosolni. Az új tanterv nagy súlyt helyez a csendes foglalkozások megválasztására, mert a jól megválasztott csendes foglalkozás mellett a tanuló hozzászokik az önálló munkához és a tanultakat alkalmas módon feldolgozhatja. Épen ezért az osztatlan iskola tanítóit különösen figyelmeztetem a tantervnek (a 61. oldal) a csendes foglalkozására vonatkozó részeinek alapos áttanulmányozására.

Az anyagi forrásaim csekélyisége folytán előállott technikai nehézségek miatt most nincs módomban részletesebb utasítást adni, amit még szükségesnek látok, arról iskolalátogatások alkalmával, a tanítói gyűléseken és egy évi tapasztalataim alapján, esetleg a jövő tanév elején kiadandó rendeletben fogom a tankertületem tanítóságát értesíteni.

Az iskola lelke a tanító. A tanítóság kezébe van letéve a tanítás eredménye. Elsősorban tehát a tanítóságtól függ, hogy az az ideális cél, amelyet az új tanterv kitűz, meg is valósuljon.

Elvárom és reményelem, hogy tankerületem tanítósa az ezirányú köteletségének minden tekintetben meg fog felelni.

A végrehajtás érdekében a következőket rendelem, amelynek pontos és lelkiismeretes teljesítését elvárom.

1. Megengedem, hogy a Pest vármegyei kir. tanfelügyelőjének a Tanterv végrehajtására vonatkozó 7791—925. sz. körlevelét minden egyes iskola a könyvtár részére a beiratási díj terhére az Egyetemi Nyomdától (Múzeumkörút 6) nagyobb tantestületek több példányban is megrendelhessek.

2. Ugy az új tanterv, mint a Néptanítók Lapjában megjelent és a tantervre vonatkozó cikkek minden egyes tanító által újból alaposan áttanulmányozandók, amit az iskolalátogatások alkalmával ellenőrizni fogok.

3. A rendes havi értekezleteken a tanterv és körlevelé letárgyalandó, tantárgyanként külön-külön. Őt tanítónál nagyobb tantestületekben, hogy minél intenzívebben lehessen a kérdés megbeszélése, havonként külön értekezlet is tartandó. Ha a tantestület jegyzőkönyvét jóváhagyva vissza is küldöttem, annak dacára a jegyzőkönyveknek a tanterv tárgyalására vonatkozó részeit kivonatokban összegyűjtendő és összefoglaló jelentés kíséretében 1926 és 1927 június 30-ig hivatalomhoz beküldendő. Ahol csak két tanító van, onnan is, sőt egy tanító iskolától is elvárom, hogy a tantervre vonatkozó tapasztalatait hozzám betérjesztik, mert a részben osztott és osztatlan iskolák tantervéhez ők vannak hivatva leginkább hozzájárulni.

4. 1926—27. tanévi tananyag beosztások 1926 július 10-ig már teljesen az új tanterv szerint terjesztendő be.

5. A részben és teljesen osztott iskolákban az igazgatók kötelességévé teszem az új tantervre vonatkozó munka irányítását, épen azért iskolalátogatásait most gyakoribbá kell tenni és az osztályokban tapasztaltakat a tantestületi gyűléseken fokozottabb mértékben kell megbeszélésük tárgyává tenni.

6. Új tankönyveket és pedig lehetőleg csakis olyanokat, amelyek már az új tantervek alapján készültek, csakis akkor hozhatnak javaslatba az osztálytanítók, ha azokat a miniszter ur engedélyezte és a tantestület csak ilyen tankönyvek engedélyezésére tehet hozzám előterjesztést.

Hogy a tankönyvre nézve pontos áttekin- téssem legyen elrendelem, hogy a jövő tanévben használandó tankönyvre nézve minden iskolától 1926. július 10-ig külön jelentés kíséretében kimutatás terjesztendő be, és ugyanakkor ké- rendő engedély indokolt javaslat mellett az új tankönyvekre nézve. Ha nem vezetnek be új tankönyvet, akkor is beküldendő a használandó tankönyvek jegyzéke.

Megjegyezni kívánom, hogy a legtöbb tan- tárgynál tankönyv nem is szükséges, így tehát az új tankönyvek beszerzése a szülők fele- leges kiadástól való megkímélése végett is lehetőleg kerülendő.

Figyelmébe ajánlom a tanítósnak azt is, hogy a vezérkönyv gyanánt is csak azok hasz- nálhatók, amelyeket a Miniszter Ur engedélyezett.

7. Az új tanterv részletes letárgyalása a tavaszi járásköri és az általános tanítói egye- sületi gyűlés feladata lesz. Ez irányban a tanító egyesület elnökét kerestem meg, hogy a járá- sköri elnökökkel érintkezésbe lépjen, de a tani- tóságot ez uton-hivom fel, mutassák meg, hogy igazi lelkiismeretes tanítók és szívükön viselik a haza sorsát, mert hiszen az új tantervnek és a kiadandó utasításnak minél tökéletesebb tétele által a jövő generáció helyes nevelése lesz elérve és így a sokat szenvedett magyar hazának adunk minél jobban nevelt ifjakat — és minél többen jelentkezzenek arra, hogy a gyűléseken az új tantervre vonatkozó tapaszta- lataikról előadást tartsanak és a vitában részt vegyenek.

8. Felhívom az Igazgató és Vezető Tanítók figyelmét a V. K. miniszter Úrnak 92336—1925. sz. rendeletére (Lásd: Hivatalos Közlöny 1926. január 15. sz. 15. oldal) amely a tantervben található egyes sajtó hibákra és órászámok csökkentésére vonatkozik. Az iskolának kül- dött valamennyi példányban a helyesbítés ke- resztül viendő. A keresztülvitelt az iskolalátoga- tások alkalmával ellenőrizni fogom.

9. Végül elrendelem, hogy az Igazgatók (vezető tanítók) ezen körrendeletemet a leg- közelebbi tantestületi gyűlésen egész terjedel- mében felolvassák és ismertessék és ennek a jegyzőkönyvben nyoma legyen.

Szolnok, 1926. évi január hó 30-án.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli Népművelés.

Rovatvezető: Szathmáry Lajos népm. titkár.

1926. február hó 20-ig bejelentett népmű-
velési tevékenységek.

(Folytatás.)

Ismeretterjesztő tanfolyamok:

Jászberény Meggyestanya 60 órával 25
hallgatóval. Jászapáti Hevesiványtanya 60 órá-
val 42 hallgatóval. Jászapáti 60 órával 34 hall-
gatóval. Szolnok (Levente) 60 órával 217 hall-
gatóval.

Tudományos előadások:

Szolnok Ker. Társulat 12 előadás, Szolnok
Magántisztviselők köre 12 előadás, Szolnok
Máv. tisztikaszinó 12 előadás, Mezőtúr Ref.
főgimn. 34 előadás.

Népies ismeretterjesztő előadások:

10 bejelentéssel 87 előadás.

Szolnok, 1926. febr. 22-én.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye iskolánkívüli
népművelési bizottsága.

Szám: 187—1926.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak.

Valamennyi elemi, gazd. ip. tanonc, pol-
gári isk. tanító, tanár urnak. Bizottságunk tulaj-
donában az alább felsorolt filmdiapozitívek
vannak, melyeket 1-1 hétre darabonként 10,000
(tízezer) korona díjért kikölcsönzünk.

Részletes szöveggel:

1. Mi maradt nekünk? (Szöv. a Magy. Nemzeti Szöv. könyve.)
2. A hajszálcsövesség.
3. Rákóczi Ferenc élete és szabadságharca.
4. A kőszén és keletkezése.
5. Amit nem tudunk a szeszes italokról.
6. Az Alföldi árvizek (1926. Szövege a Néptanítók Lapja febr. 15. számában.)
7. Képek az Ó testamentomból.
8. Északnyugat Afri-
ka és a Szahara.
9. Utazás Délamerikába.
10. Külföldi emlősállatok.
11. A mételeykóról.
12. Az etna kitörése.
13. Egy tengeraltjáró
elsüllyesztése.
14. Jézus születése.
15. Jézus
szünetese és halála.
16. Jézus csodatételei.
17. Jézus
szünetese és halála.
18. Utazás Görög-
országba.
19. Svédország.
20. Tunisz.
21. Norvégia.
22. Egyiptom.
23. Japán.
24. Látogatás az állat-

kertben (4 lábuak). 25. Látogatás az állat-
kertben. (2 lábuak). 26. Szicília. 27. Jáva szige-
tén. China (Canton). 28. Hollandia. 29. A méhek
élete és anatómiája. 30. A mételeykóról. (Rész-
letes leirással.)

Szolnok, 1926. február hó 20-án.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye iskolánkívüli
népművelési bizottsága.

Szám: 96—1926.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak.

A f. tanévben szervezett tanfolyamok be-
fejezéshez közelednek.

Tisztelettel kérjük, hogy a tanfolyamok
bezárásának idejét (analfabéta tanfolyamoknál
a vizsga idejét) jó előre közölni sziveskedjék,
hogy azokra képviselőtünkről idejében gondos-
kodhassunk.

Az analfabéta tanfolyamok sikeresen vizs-
gázó hallgatói bizonyítvánnyal látandók el, mely
bizonyítványok a népművelési titkártól igényel-
hetők darabonként 700 koronáért.

A népművelési tanfolyamokat elvégző hall-
gatók részére u. n. „index”-ek adandók, melyek
ára darabonként 1500 korona s melyek az
összeg előzetes beküldése mellett szintén a
népművelési titkártól igényelhetők.

Ugy a bizonyítványok, mint az indexek
árát az egyes hallgatóktól kell beszélni, avagy
ezek megtérítését a községtől is kérelmezhetik.

A tiszteletdíjakat az előadók II. fokozat
szerint bélyegzett nyugtáira fizetjük ki akkor,
ha azokkal egyidejűleg beküldetnek a tan-
folyamok beszámolójánál V. K. Miniszterium
által előírt statisztika, névsor és feldolgozott
tananyag (munkanapló) 2-2 példányban.

A statisztikai lap és névsor a népművelési
titkártól díjmentesen igényelhető.

Szolnok, 1926. február hó 17-én.

Bihary István
ügyv. elnök,
kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye iskolán kívüli népművelési bizottsága.

Szám: 97—1926.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak.

Az ismeretterjesztő előadások a tavaszi munkaidő beálltával legtöbb helyen befejeződnek, megszűnnek.

Az előadói tiszteletdíjakat II. fokozat szerint bélyegzett előadói nyugtákra fizeti ki Bizottságunk akkor, ha az előadások megtartása közígg. hatóság által igazoltatott és a népművelési titkártól díjmentesen igényelhető „Beszámoló” jelentési űrlap pontosan kitöltve mellékelve.

Felhívjuk azért Tek. Címét, hogy a munkálatok befejezése után a fent jelzett Beszámoló jelentést tegye meg, hogy a tiszteletdíjak utalványozhatók legyenek.

Szolnok, 1926. február hó 17-én.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye iskolán kívüli népművelési bizottsága.

Szám: 95—1926.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak.
Valamennyi elemi, gazdasági, iparostanonc iskolai tanító urnak.

Bizottságunk elhatározta, hogy az értéke-
sebb, igen sikerült előadásokat a „Népművelés”
-ben ezután leközli, hogy ezzel értékes anyagot
nyújtson a népműv. előadói karnak.

Felkérjük evégből, hogy az ilyen előadá-
sok tisztán „olvasható” példányát Szathmáry
Lajos várm. népműv. titkár címére beküldeni
sziveskedjék leközlés céljából.

II.

Ugyancsak felhívjuk, hogy a Leventékkel
való foglalkozás, illetve ezek szellemi oktatása
érdekében fokozott szorgalommal működjenek
közre, ezeket a népművelési előadásokba és
tanfolyamokba vonják be; mindazon idő alatt
pedig, amelyek a testi képzésre alkalmatlanok
(a téli időszak) a leventék részére ismeret-
terjesztő tanfolyamokat szerveznek, melyek
vezetőinek tiszteletdíjait 1—1 tanfolyamná
1.200.000 koronát is Bizottságunk hordozza.

Végül kérjük, hogy a leventék oktatását
célzó értékebb gondolataikat, feltűnőbb sike-

reket Bizottságunkal közölje.

Szolnok, 1926. február hó 17-én.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye iskolán kívüli népművelési bizottsága.

Szám: 94—1926.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak.
Valamennyi elemi iskolai tanító (tanítónő), igaz-
gatónak.

Felmerült esetről kifolyóan értesítjük, hogy
vármegyei Népművelési Bizottságunk „Szabály-
rendelete” szerint a községi (helyi) népművelési
Bizottságoknak az állásban levő tanítók, tanító-
nők valamennyien hivatalból tagjai, kik minden
gyűlésre meghívatandók.

Szolnok, 1926. február hó 17-én.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye iskolán kívüli népművelési bizottsága.

Szám: 190—1926.

Valamennyi elemi iskolai Tanítónak,
Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak.

Eddigi tapasztalatainkról arról győződünk
meg, hogy a „Népművelés” című hivatalos
lapunkban elhelyezett kéziratainkat, felsőbb
rendelkezéseket nem olvassák el az érte-
kések, mi által azokra rendszeren választ nem
kapunk.

Felhívjuk ennél fogva, hogy fenti intéz-
kedéseket és rendelkezéseket ezután részesítse
kellő figyelemben és azokra a választ az
előjáróság útján küldje is be.

Szolnok, 1926. február 20-án.

Bihary István Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

HIREK

Könyvtáradoományozások: Vallás- és
Közoktatásügyi m. kir. miniszterium 40-50 kö-
tetes könyvtárat adományozott: 1. Rákóczi-falvai
iparos olvasókörnek, 2. Tiszavárkonyi r. k. nép-
kör, szőlőbéli olv. kör, polgári olvasókörnek,

mint a 3 egyesület közt forgó vándorkönyvtár,
3. Szolnoki cukorgyár munkásai részére, 4. Kun-
madarasi Gazdálkodó Ifj. Önképző Egyesületé-
nek, 5. Vezsenyi szőlőbéli Ifj. Önképző Egye-
sületnek, 6. Jászapátii keresztény munkásoknak.

IRODALOM.**Filmoktatás.**

A magyar filmoktatás fejlődéséről, tuda-
mányos és pedagógiai jelentőségéről ad számot
az a két füzet, mely Geszti Lajos tanár szer-
kesztésében a Magyar-Holland Kulturgazdasági
R. T. kiadásában megjelent, Az írók, akik e
munka keretében a szemléltető oktatás érde-
kében felvontak, nagy felkészültséggel, mód-
szeresen dolgozták fel az anyagot, mely alkal-
mas arra, hogy a filmeknek az iskolában való
alkalmazása általános fejlődést keltsen. Geszti
Lajos a filmoktatás módszeréről és az iskolai
filmprogramokról írt terjedelmes tanulmányo-
kat. Pécsi Albert: A film szerepe az egyes
tudományágakban c. értekezése a filmek alkal-
mazásának lehetőségeire nézve ad értékes
utmutatásokat. Kogutowicz Károly dr. egyetemi
tanár az előadók feladatait határozza meg.
Besseney Boldizsár az oktatófilm-mozgalom
keletkezéséről ír és a jövő évi programról
közöl értékes összeállítást.

A film a népművelés szolgálatában. A
legutóbb lefolyt bécsi nemzetközi filmoktatás-
ügyi kongresszuson Magyarországot követendő
példaképpen állították a többi nemzetek elé.
Most van folyamatban, hogy az oktatófilmügyet
a népművelés szolgálatába állítsák. A magyar
oktatófilmügy nemzetközi sikerét igazolja, hogy
a Hágai Iskolamozgó Egyesület a Magyar-
Holland Kulturgazdasági Részvénytársaságtól
egy Magyarország földrajzi, történelmi és kul-
túrális helyzetét feltűnő filmösszeállítását
kérte.

Lapunk fenntartása.

A lap előállítási költségeinek fedezetére
segélyakciót indítottunk.

Ujabb adakoztak: Ring Károly, Gyur-
kicza Miklós, Tóth József, Fodor Zsigmond,
Molnár Győző, Molnár Béla, Soós József, Pité

József és Mihályfalvi József 50-50 ezer, Deák
Zsigmond pedig 25.000 koronát.

Adakozó kartársaink ez uttal is fogadják
hálás köszönetünk kifejezését.

A szerkesztőség.

HIREK.**A 100 éves vasut.**

Február hó 4-én délután ifjusági és utána
este mindjárt a felnőttek részére, a helybeli
Máv. műhely Mozi-helyiségében Fischer Mór
máv. főfelügyelő, igen tanulságos és érdekesen
szép előadásban — 100 képpel vetítve — mu-
tatta be a vasutnak száz év alatt történt fej-
lődését. Kezdetből, a legprimitívebb gépektől
kezdve, a jelenkor legóriásibb és minden kényel-
met, igényt kielégítő vasutját láttuk magunk
előtt.

A képeket Fischer Mór főfelügyelő szak-
képzettséggel párosult, a figyelmet kellemesen
lekötő modorú, nagyon jó előadása kísérte. Ez
könnyebbé tette a megértést annyira, hogy e
különböző komplikáltak tetsző előadás, igazi
élvezetet nyújtott, a képsorozat segítségével
eljutottunk a föld különböző részeire, amerre a
vasut csak megfordul.

Láttuk a vasutat Sweiz sziklás-hegyes vi-
dékén megépítve, — alagutakon átvezetve. Főnn
a magasban, óriási hegyek közti szakadék fö-
lött, az emberi elmét hirdető hidakon át, — a
Himalája hegységen kis kanyargó utakon, a
sivatagon keresztül, azonkívül vizeken, sőt ma-
gán a tengeren is csodálatosan épített hidakon,
mindenütt a vasut.

Sem fizikai, sem anyagi áldozat nem ri-
asztotta vissza az emberiséget, hogy mióta fel-
ismerte a vasut fontosságát, — a leghetetlen-
nebbnek látszó helyeken is ki ne építse a va-
sutat. Hiába a repülőgép, vagy más jármű tö-
kéletesítésén való fáradozás; azt a szolgálatot,
amit a vasut tesz, aligha tudják utolérni.

Igazán, amikor az előadás véget ért,
mintha a vasutal mi is körülutaztuk volna a
földet, gazdag érzésekkel és ismeretekkel fel-
frissítve hagytuk el az előadás színhelyét, meleg
hálát érezve az előadó személye iránt, akinek
az órákhoz tartó folytonos beszéd nagy
áldozathozatal lehetett s ki nélkül az előadás
nem lett volna oly tökéletes.

Judit.

Tanfelügyelői kinevezés. Örömmel közöljük, hogy a nagym. vallás- és közokt. m. kir. Miniszter Ur dr. Kovács János kir. s. tan. felügyelőt a jelenlegi szolgálati beosztásában a VII. fiz. osztályba léptette elő és kir. tanfelügyelővé kinevezte. Az érdembe hozott kinevezéshez szívből gratulálunk!

Rákos István betegsége. Nagy megdöbbenést kellett a magyar tanítóság nagy vezérének hirtelen megbetegedése. Vezérünk hogyléte felől érdeklődő kartársak leveleikkel valóságban megostromolták az Orsz. Tan. Szövetség vezetőségét és a Néptanítók Lapja szerkesztőségét. Végre mindannyiunk öröme a Néptanítók Lapja szerkesztősége meghozta a jó hírt, t. i. Rákos István kir. tanácsos, isk. igazgató betegségében rohamos javulás állott be. Adja Isten, hogy a nagy vezérünket mielőbb friss egészségben vezető helyén üdvözölhessük!

Továbbképző tanfolyam. A szolnoki iparosok és iparos segédek részére Szolnok r. t. város iskolán kívüli népművelési bizottsága által rendezett továbbképző tanfolyamot f. hó 6-án ünnepélyesen dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő, mint a városi iskolán kívüli bizottság elnöke, Méhes Endre igazgató hivatalos jelentése alapján bezárta. A tanfolyam 1925 nov. 2-án kezdődött 33 hallgatóval, mely tanfolyamnak hallgatói heti 12 órában a nemzetművelődés, — a jogismeretek, — egészségügy, nyelv és irodalom, számtan, könyvtétel, természetrajz, földrajz és technológia köréből értékes előadásokat hallgattak. A tanfolyam az iparostanonc iskola helyiségeiben tartott meg, melynek vezetésére Méhes Endre, mint az iparostanonc iskola igazgatója kérést tett fel.

Mérjünk egyféle mértékkel! Az új státuszrendezés kapcsán a városi és községi tisztviselőket is — akárcsak a tanítókat — újra rangsorozták. Sajnos még itt sem az egyenlő elbánás elve érvényesült, mert még a városi tisztviselők — ha az új rangsorolásnál alacsonyabb fokozatbakerültek is — magmaradnak változatlanul az eddig élvezett magasabb fizetési fokozatban s csak a legközelebbi előlépésnél veszik ezt figyelembe, addig a tanítókat ettől a kis előnytől is elűve azonnal irgalmatlanul besorozták az alacsonyabb fizetési fokozatba. Így fest tehát az oly sokszor említett jóindulat és elismerés.

Népoktatásügyünk fellendülése. Hosszu évtizedeken át szomorúan tapasztalhattuk, hogy az országok és nemzetek boldogulását biztosítani hivatott népoktatásügy nálunk, Magyarországon mindig a mostoha gyermek sorsát „élvezte.” Rozoga iskolák, nyomorral küzdő tanítók: ezek voltak hivatva Magyarországot megalapozni és felépíteni. Hál' Istennek, ez a siralmas s az országra nézve végtelenül káros állapot a végéhez közeledik, mert mint örömmel konstatálhatjuk az arra hivatott lényezők vállvetve parkodnak azon, hogy Magyarország végre-valahára valóban kultur állam legyen. Adja Isten, hogy a népoktatásügy fellendülését célzó munka sikeres, áldásos legyen!

Leánytanonciskola megnyitása. Örömmel vesszük a hírt, hogy a mezőúri iparostanonciskolában múlt hó 12-én női tanoncosztályok nyitlak meg. Ez a szép haladás Fodor Zsigmond iparostanonc iskolai igazgató ügybuzgóságának tulajdonítható.

Rendes iskolalátogatás. A f. évi január hó második felében dr. Kovács János kir. tanfelügyelő a karcagi központi ref. fiu elemi iskolát, továbbá a karcagi izr. el. iskolát és ugyanottani iparostanonc iskolát meglátogatta. A szolnoki áll. iparostanonc iskolát február hó 5-én Magyar Endre iparokt. főigazgató látogatta meg. Látogatás alkalmával tapasztalt hiányokra felhívta az igazgató figyelmét, melyek pótlását soron kívül rendelte el. A tanítás eredményével a főigazgató ur meg volt elégedve.

Allamsegélyezés. A vallás- és közokt. miniszter ur újabban a törökszentmiklósi-alaskai és sűrűdülői áll. el. iskola építésére egyenkint 130-130 millió és ugyanottani kengyeltenyő-szigeti áll. el. isk. építésére 50 millió koronát utalványozott. A jászladányi önálló gazd. népisk. részére 30 millió, a fegyverneki gazd. népisk. mellett rendezett kosárfonó tanfolyam céljaira 5.350.000 koronát engedélyezett.

Alkalmaztatott: Berecz Erzsébet oklev. tanító és a Tiszaug és Tiszakürt községek áll. iskoláihoz a rk. vallásu tanulók oktatására hitoktatói minőségben.

Megbízott: Dr. Rimóczy Józsefné okl. tanító a szolnoki áll. iskolákhoz helyettesítéssel.

Nyugdíjaztatottak: Szabóné Zoltán Margit fegyverneki gazd. szaktanító és Bakyné Janda Jolán szajoli rk. óvónő.

Végkielégítést kaptak: Baksayné Fridvalszky Irma mezőúri áll. tanító és István András mezőúri áll. tanító.

Áthelyeztetettek: Komáromi Erzsébet jászberényi áll. óvónő a szolnoki magyar-uccai és Konca Ilona veszprémi gyermekmenhelyhez beosztott áll. óvónő a tiszar. ffi áll. óvodához.

Szakfelügyelői megbízás. A vallás- és közokt. miniszter ur Littván Sándor iparoktatási igazgatót szakfelügyelői joggal felruházva, a J. N. K. Szolnok vármegye területén levő iparostanonc iskolák látogatásával megízta 1925—26. tanévtől számított egymásután következő 3 évi időt r. t. r. t.

Népművelési előadások. A tél folyamán a vármegyénk területén tartott népművelési előadások február végén befejeződnek. Miként az előadók jelentik, az idén már sokkal nagyobb volt az előadások iránti érdeklődés, mint a múlt években, ami természetes is, ha tekintetbe vesszük, hogy a magyar nép nehezen indul neki minden előtte ismeretlen dolognak. Nem lehetetlen, sőt nagyon valószínű, hogy a jövő téli előadásokat még látogatottabbá teszi a nap nap mellett tart. hódító Rádió-készülék.

Gyermek arcképek. Koroknay Istvánné Stransky Lujza 8—13 éves gyermekek részére feletti címen igen értékes könyvet adott ki, melyben szívet lelket nemeseítő monológok és dialógok egész sorozata tölti ki a könyv tartalmát. Ünnepek és ifjúsági előadásoknál elmaradhatatlan tárgyai a könyv tartalmát képező monológok és dialógok. Kartársaink szives figyelmébe ajánljuk ezen könyvet, mely Szerzőnél kapható Szombat-helyen. — A könyv ára 2 pengő.

Nagy jótékony célú gyűjtés Kunszentmártonban. Igazán ritka és eredményes gyűjtés folyt le Kunszentmártonban az elmúlt év végén. Hiza Károly kunszentmártoni belt. áll. isk. igazgató vezetése alatt az áll. iskolák tantestülete körülbelül 30 milliót gyűjtött össze, amelyből 4 milliót a budapest Szivgárdának, 1 milliót az iskolai mozialapnak juttattak; 230 tanuló karácsony estéjén ruhával, cipővel vagy harisnyával ajándékoztak meg, a többiből pedig az agilis igazgató a központi iskolában Napközi Otthont állított fel, ahol 35 szegény és árva tanuló jut naponként körülbelül 2—3 hónapig meleg ételhez és a főzést az áll. tanítónők végzik. Ezen szép és önzetlen munkában Hiza Károly ig. vezetése alatt az egész tantestület, de különösen özv. Tompos Lászlóné, Bajzath Elza, Balássy Ferencné, Rosz-

náky Gézané, Simoncsits Margit belt. áll. tanító-nők, Szabó Róza közs. óvónő, továbbá Zeller Ferenc kult. áll. isk. ig. Zeller Ferencné és Kovács Róza kult. áll. isk. tanítók vették ki részüket. Mint értesülünk, a vármegye alispánja Hiza Károly igazgatónak a Napközi Otthon felállításáért elismerését fejezte ki. Mi is gratulálunk Hiza igazgatónak és a kunszentmártoni derék tantestületnek. Például szolgáljon az ő önzetlen munkásságuk valamennyiünknek.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

946—1926. sz.

Tekintetes igazgató (tanító) Ur!

Az „Alföldi Magyar Közművelési Egyesület” arról értesített, hogy karácsonyi ajándéku 1 szép, képes mesés-könyvet, Scossa Dezső író „Csekély koma ifjúsága” c. ifj. regénye címén, amely a szépséges magyar életet van hivatva megismertetni az ifjúsággal, amelynek nemzeti szellemben és érzésben való nevelésére kiválóan alkalmas küldött meg alatt irt iskoláknak. Uta-sitom, hogy a kérdéses munkát az az ifjúsági könyvtárban helyezze el és őrizze meg. Ezek az iskolák a következők:

1.	Áll. el. isk.	Czibakhéza
2.	„	Dévaványa Sóstó
3.	„	Dévaványa Varsány
4.	„	Dévaványa Ködmönös
5.	„	Dévaványa Cserepes
6.	„	Jászárokszállás
7.	„	Jászberény II. ker.
8.	„	Jászberény III. ker.
9.	„	Jászberény VIII. ker.
10.	„	Jászfelsőszentgyörgy
11.	„	Jászladány
12.	„	Kunszentmárton közp.
13.	„	Kunszentmárton Irinyitér
14.	„	Mezőtur
15.	„	Nagykürü
16.	„	Rákóczi falva
17.	„	Szelevény
18.	„	Szolnok, Templom u.
19.	„	„ Tiszaparti
20.	„	„ Sipostér

21. " " Ujváros	30. " " Jánoshida
22. " " Vásártér	31. " " Tiszaderzs
23. " " Abonyi-ut	32. " " Tiszaszentimre
24. " " Bárány-ucca	33. " " Tiszasüly
25. " " Tiszaföldvár	34. Rk. el. isk. Abádszalók
26. " " Tiszasüly	32. " " Alattyán
27. " " Tiszavárkony	
28. " " Turkeve	
29. közs. el. isk. Fegyvernek	

Szolnok, 1926 január hó 29-én.

Bihary István
kir. tanfelügyelő

WACHS

NYOMDAI MŰINTÉZET

TELJESEN UJONNAN FELSZERELVE, A LEGKÉNYE-
SEBB IGÉNYEKET IS KIELÉGITI.

KÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉS. :: IRODAI FEL-
SZERELÉSEK NAGY VÁLASZTÉKBAN.

OLCSÓ ÉS PONTOS KISZOLGÁLÁS.

SZOLNOK, GOROVE-UCCA

Wachs könyvnyomdai műintézete, Szolnokon.

Isztváni Múzeum
Bán

N-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 60.000 korona.
Egyes szám ára 6000 korona

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felölős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánosy
Pál egyenlítő pénztárosnak, a lap cze-
lent részre vonatkozó költségeinek a
szerkesztőség Szolnok (vásártéri) irodájára
címezve küldendők. Kéziratokat nem adunk

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesület f. évi június hó 9-én
Kunszentmártonban a színházban

XLVI. rendes közgyűlést

tartja, melyre az egyesület tagjait, a vármegye összes laposait és a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk.
Június 8-án délután 3 órakor a kunszentmártoni központi állami elemi iskolában

választmányi ülést

s utána 5 órakor
Temetkezési Egyesületi Közgyűlést

tartunk, amelyre a tisztviselői kart, a választmányi és Temetkezési Egyesületi tagokat hívjuk meg kérés-
szeretettel.

Szeretettel várunk mindajátokat. Jöjjetek el mindajáján!

Szolnok, 1926. május 16-án.

Greczmajer Károly
vm. tanítóegyesületi titkár.

Keszthelyi István
vm. tanítóegyesületi elnök.

A közgyűlés tárgysorozata:

- Reggel 8 órakor istentisztelet a róm. kath. templomban.
- Reggel 9 órakor Hymnus eléneklése.
1. Reggel 9 órakor Hymnus eléneklése.
2. Elnöki megnyitó. Üdvözlések.
3. Titkári jelentés.
4. Magyar nyelv tanítása az új tanterv sze-
rint. Előadó: Deák Zsigmond turkevei
áll. el. isk. igazgató
5. Földrajz tanítása az új tanterv szerint. Elő-
adó: Balázs Béla jászberényi áll. tanító-
képző intézeti igazgató.
6. Számon-mérten tanítás az új tanterv sze-
rint. Előadó: Tanay Antal jászberényi
áll. tanítóképző intézeti tanár
7. Határozati javaslatok tárgyalása.
8. Pénztári jelentés. Az 1926-27. tanévi
költségvetés megállapítása.
9. Indítványok
10. A közgyűlés berekesztése. — Szózat el-
éneklése.

Tájékoztató.

Akik éjjeli szállásra reflektálnak, vagy a június 8-án este 10 órakor tartandó közvacsorán és a június 9-én tartandó közebéden öhajtanak résztvenni, azok szíveskedjenek június hó 2-ig Hiza Károly kunszentmártoni áll. isk. igazgatónak ezt bejelenteni.

Tudomásul kívánjuk hozni a tanítósnak, hogy Kunszentmárton közönségének bevonásával június hó 8-án este 10 órakor a körünkben megjelenő Almásy Sándor főispán, Alexander Imre vármegyei alispán urak Ömeltóságáknak és Bihary István kir. tanfelügyelő ur Öngységának tiszteletére közös vacsorát rendezünk, miért is kívánatos, hogy a tanítósnak teljes számban azon részt vegyen.

Szolnokról Kunszentmártonba indul a vonat: reggel 3 óra 10 perc, délelőtt: 11 óra 10 perc és délután 17 óra 45 perc.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesület központi választmánya meghívásunkra a f. évi közgyűlés helyül Kunszentmártont s idejűl 1926. évi június 9-ét állapította meg. A központi választmány ezen határozatát a kunszentmártoni tanítósnak örömmel vette tudomásul s úgy Kunszentmárton közönsége, mint a kunszentmártoni tanítósnak a vármegye tanítósnak fontos tanügyi munkájának végzésére s a közgyűlés előtti este, vagyis június hó 8-án este a Tanító egyesület által rendezendő táncmal egybekötött Rákóczi-estélyre szívesen várja és látja.

Abban a biztos reményben hívjuk meg városunkba a vármegye tanítósnak, hogy szívesen és örömmel jön hozzánk.

A kunszentmártoni rendező bizottság már most felkéri a vármegye tanítósnak, hogy akik éjjeli szállást öhajtanak igénybe venni és akik a június 9-iki közebéden részt akarnak venni, ebbeli szándékukat Hiza Károly kunszentmártoni áll. el. isk. igazgatónál feltétlenül jelentsék be 1926. évi június hó 2-ig. Megjegyezzük, hogy akik az éjjeli szállásra jelentkeznek, azok részére ingyenes szállásról és ellátásról — kivéve a június 8-iki közös vacsorát és a június 9-iki közebéden — gondoskodunk.

Kunszentmárton, 1926 május 17-én.

Rendező bizottság.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesületnek 1926. évi közgyűlését rendező bizottság 1926. évi június hó 8-án este 8 órai kezdettel Kunszentmártonban a színház termében zártkörű táncmulatsággal kapcsolatos

Rákóczi-estély

rendez, amelyen a tanítósnak felkérésére Alexander Imre alispán ur Ömeltósága fog alkalmi beszédet tartani és amelyre a tanítósnak és a tanügybarátokat tisztelettel meghívja a

Rendezőség.

A tiszta jövedelem a Szolnokon felállítandó »Tanítói Otthon« javára fordítatik. — Felülfizetésüket a jótékony cél érdekében köszönettel fogadjuk és hírlapilag nyugtázzuk.

Kilépés — félrelépés.

Arról értesültünk, hogy a budapesti tanítóegyesület az Orsz. Tan. Szövetségből kilépett. A kilépés meglepetés-szerűen hatott mindannyiunkra, melynek bizonyára nyomós okai lehettek. Habár nem hisszük azt, hogy az Orsz. Tan. Szövetség, mint központi szervezet okot szolgáltatott volna arra, miszerint a budapesti tanítóegyesület az országos tanítói szervezet kötelékéből kilépjön. Annál is inkább nem hisszük, mert a budapesti tanítósnak évlizedeken át kitartóan dolgozott, fáradozott a tömörülés eszméjének megvalósítása érdekében, érte alatta: míg az ország különböző jellegű tanítósnak, a magyar tanítósnak jegyében, egy zászló alá gyűjtötte össze.

De még azt sem hisszük, hogy az országos tanítói szervezet vezetősége távolról is adott volna alkalmat a budapesti tanítóegyesületnek a kilépés elhatározására, mert a vezetőségben a magyar tanítósnak legjobbjai foglalnak pozíciókat s ezeknek felerészét jöformán a székesfővárosiak teszik. A szövetség erkölcsi ügye tehát, olyan erős kezekre van bízva, mely kétségtelenül harcra képes erővel felkészülten, minden adott alkalommal sikra száll az együtvé tartozandó érdekek megóvásáért.

Vegyük csak a napirenden levő tanítói státuszrendezés ügyét, melyen — sajnos — végig húzódik a jogsérelmek hosszú láncolata, úgy az állami, mint a nem állami tanítósnak illetőleg.

S vajjon ez ellen nem-e a szövetség vezetősége emelte legelsőnek tiltakozó szavát és követeli a revíziót? Mindezt teljes nyugodtsággal és őszinte megnyilatkozással teszi annál is inkább, mert az ideális tanítói munka értékét nemcsak anyagi, hanem erkölcsi uton is a státuszrendelet méltatlanul honorálja. Teszi ezt továbbá még azért is, mert erőt érez magában arra nézve, hogy az igazságot feltárja a legfelsőbb és az arra hivatott fórumok előtt. És mint ilyen, a tanügypolitikai téren kifejtett munkásságával a nemzeti társadalomnak immár olyan számottevő tényezője lett, melynek jogos követelményei az illetékes fórumoknál mindenkor meghallgatásra találnak.

Csak igazságért harcol, még pedig azon igazságért, mely szerint a tanítósnak nemzetépítő munkássága a kulturális névhez illően részesüljön erkölcsi és anyagi elismerésben.

Hol itt az ok tehát, mely a központi szervezetből kilépésre bírja a szűkebbkörű tanítói alakulatokat vagy egyéneket? Semmi sem teszi indokolttá a budapesti tanítóegyesület kilépését. Legalább is ez a véleményünk, mely összegezősképpen arra enged következtetni, hogy a budapesti tanítóegyesületnek az országos központi szervezetből történt kilépése nem lesz végleges elhatározás, hanem inkább jelentéktelen nézeteltérésekből származott átmeneti lobbanékonyosság, mely spontánzerű félrelépésre adott ösztönzést. Nem is csoda, mert mostanában annyira elharapódzott az egyéni túrelmentesség, hogy szinte nem is okoz különös feltűnést. És ez nemcsak a politikai életben tapasztalható napirenden, hanem a társadalom különböző rétegeinél is előfordul lépten-nyomon, ahol a közérdekek szolgálatában álló egyének és alakulatok kevés önfegyelmézést tanúsítanak az egységes célok elérhetése iránt.

Igy a legcsekélyebb momentum elegendő arra, hogy az együtvé tartozó és a közérdekek felé irányuló törekvések célját erkölcsileg lazítsa és a közrendet felforgassa. Az egyéni túrelmentességnek nagy hibája még az önkényeskedés mely semmiféle közösséggel nem azonosítja érdekeit, hanem azokat kizsajátítva külön szabályok alá vonja. És az önkényeskedésből kifolyóan rendszerint olyan rendellenes kilengések fordulnak elő, melyek számos esetben a megbánás keserűségébe fulladnak. Az önkényeskedés már természeténél fogva sajátos módon az önérdékeit tolja előtérbe inkább, hogy a feltűnni vágyás szintén annál élénkebbé fesse. Mindezt csak ideig-óráig tarthat, mert a törvényes folytonossági folyamat az önkényes természetű kérdések ügyét csak az igazság mérlegével mérheti az érdem feltűntetésére. Az érdemek súlyát és azok nagyságát éppen az arra hivatottak kötelesek megállapítani mérleg szerint és osztó igazsággal vele olyanokat honorálni, kik önzetlen munkásságukban elismerésre illetékesek.

Ezek szerint nagy megfontolás tárgyát képezi az egység bontására hajló igényeknek felszínre való tartása, — amennyiben azok alátámasztására kevésnek bizonyul az az erő, mely sajátosság egyéni érdekeit szűk területen próbálja szankcionálni.

Hiszünk, hogy a budapesti tanítóegyesület miharább belátja, miszerint az egységbontás nem vezet célra. Kis erővel kevés eredmény érhető el, más szóval: „Tömörülésben a nagy erő!”

(m. e.)

A testi fenyíték.

Irtá: dr. Saskeőy József, ny. kir. járásbíró, volt áll. isk. igazgató.

A gyermekek és a fiatalok fegyelmézésénél a fegyelmi eszközök megválogatása tekintetében két táborra szakadtak a büntetés jogászok és a pedagógusok. Az egyik, — sajnos a nagyobbik — tábor a deres visszáltsá

óhajja, kívánja, követeli a gyermekek és a fiatalkorúak erkölcsi megmentése érdekében. A minoritás csakis erkölcsi büntetésekkel tartja a nagy célt: a gyelmeki züllés meggátolását s a társadalmi élet erkölcsi konszolidálását elérni. Ez utóbbiak tábora azonban emelkedőben van, a mindennapi élet tapasztalatai és a modern pedagógia mindjobban meggyőzik a radikális elvet sürgetőket a testi fenyítés helytelen, céltalan, meddő és gyermekrontó hatásairól, eredménytelenségéről.

Azok, akik a gyermekbiráskodás egyik büntetési neméül, a gyermekek és a fiatalkorúak fegyelmezésének radikális eszközeül e testi fenyítést kívánják alkalmazni, azok azt vitatják, hogy a gyermekbiráskodás azért nem lehet inlenziv és eredményes, mert az jórészt elhangzó szavakból áll, híjjával minden hatékony energiának. Inlelem, dorgálás, fenyegetés, próbára bocsájtás . . . Csupa szavak, csupa merő frázisok, melyeken a vásott suhancok eleinte mosolyognak, később nevetnek, de semmiképp nem okulnak. Szülői fenyítés elrendelése . . . Valóságos komikum, hogy a szülő, aki merő elfogultsággal van teli bűnöző gyermekével szemben, aki menti, védi a gyermek cselekményét: legyen igazságos bírójá annak.

Azt mondják a radikális kurát sürgetők, hogy ez a bírói nevelés, — eszközeit így alkalmazva, — nemcsak kedvező eredményeket nem fog elérni, de ma-holnap aláássa a büntető bírások tekintélyét is. Ma-holnap a gyermekek és a fiatalkorúak generációjánál köztudatosává válik az, hogy a komoly, energikus, hatékony, szigorú büntetést csak ultima ráció gyanánt érhetik el s vigan követik el a bűnök egész sorozatát. Csak meg kell figyelni a bűnöző fiatalkorúakat — mondják a radikálisok — a bírói tárgyalás előtt, alatt és után . . . Az a hányaveti hetyke, elbizakodott magatartás, az a cinizmus, az a megbánás nélküli, szinte kedélyes magatartás, mind-mind annak a bizonyossága, hogy ilyen bírói neveléssel a fiatalkorúakat a becsületes, tisztességes, erkölcsös munkás életnek visszaadni nem fogjuk soha s ez a rendszer hova-tovább a fiatalkorúak feletti bírásokadást neveltségessé fogja tenni. Mert a fiatalkorúakat csak szép szóval, csak intelmmel, csak dorgálással, csak fenyegetéssel, csak próbára bocsájtással megjavítani nem lehet. A fiatalkorúakat csakis testi fenyítéssel lehet észreteríteni, a jó utra terelni, a bűnözéstől vissza-

lartani, az erkölcsös életnek megmenteni. Így indokolják a testi fenyíték hívei a deres visszaállításának szükségességét.

A modern pedagógusok és büntetőjogászok a morálfilozófusokkal karöltve pedig homlok-egyenest ellenkező nézetet vannak. Egészen ellentétes a nézetük. A modernisták, — hogy így különböztessük meg a testi fenyítés híveitől, a radikálisoktól, — azt vallják s ebben őket a mindennapi élet tapasztalatai is támogatják, hogy a gyermekek és a fiatalkorúak erkölcsi züllését, egyre szaporodó bűnözését nem megfélemlítéssel és elrettentéssel, hanem lelki átalakítással lehet csak csökkenteni. A gyermek és a fiatalkorú jellemének átalakításával. A testi fenyítés csak pillanatnyi félelmet gerjeszt a gyermeki lélekben, hogy magára hagyatva újból visszaessen a bűnözés mocsarába.

A testi fenyítés átszenvedése semmi biztosítékot nem nyújt a társadalomnak s a jogrendnek. Ideiglenes fájdalmat okoz ugyan, de nem tüntetheti el azt a bonyolult tényező összességet, mely a gyermek és a fiatalkorú lelki romlására vezet. Emellett a testi fenyítés a gyenge, fejlődő gyermeki szervezet épségét, egészségét, sőt a zsenge benső életét is veszélyeztetheti. Egész más volt a rég mult idők testi fenyítése, amikor a fiatalkorú generáció is, a gyermekhad is erős csontu, edzett izmu, vasidegzetű volt; míg a mai generáció satnya, idegzete tulinom, a súlyosabb testi fenyítés romboló hatással lenne a szervezetére is.

Azután a testi fenyítés, ha a szervezet azt megszokja, utóbb érzéketlenséget idézhet elő a szervezetnél. Oly érzéketlenséget, hogy a gyermek és a fiatalkorú a legsúlyosabb ütlegeket is némán, egykedvűen, cinikusan, sőt kedélyesen fogja később fogadni. Nem ritka azonban az az eset sem, amikor a testi fenyítés a fenyítő és a fenyített lelkében nemi érzéseket vált ki. Különösen előfordulhat ez a leányoknál, akiket a gykori testi fenyítés előkészíthet a prostitúcióra.

A testi fenyítés úgy a nevelő, mint a gyermek és a fiatalkorú lelkét eldurvitja és egyre nagyobb teret enged az illető impulzivitásának. A testi fenyítés a gyermeket és a fiatalkorút lealázza és pedig annál erősebben, mennyel nagyobb az önérzete. Kiöli belőle az emberi méltóságot, nyerssé, vaddá, állatiassá idomíthatja lelkületét. Végül a testi fenyítés a gyermeket és a fiatalkorút alattomosává, ravasszá,

teszi s arra ösztönzi, hogy máskor óvatosabb legyen a bűnözésnél s a lelkeben azt a gondolatot érleli, hogy nem azért bűnhődött, mert a bűn rossz dolog, hanem mert megtudták bűnözését.

Mindezt összefoglalva a testi fenyítés célravezető eszköznek nem bizonyult a multban, nem fog bizonyulni a jövőben sem. A huszadik században a fejlődés, a tökéletesedés, az emberi szellem haladó aranykorszakában a fegyelmezés eszköze nem lehet, nem maradhat az, ami a sötét középkor kegyetlenkedéseit segítette elő. Az emberi méltóság felemelése korszakában nem lehet a testi fenyíték egy közintézmény fegyelmező eszköze. Nem lehet már csak azért sem, mert a bírói palásthoz a virgács a bírói, piederstálhoz a deres, a bírói neveléshez a testi fenyíték nem illik s azok összeférhetlensége szembeötlő.

Pedagógia.

A fogalmazás tanításáról.*

Irta és a mezőtúri járásköri gyűlésen 1925 május 9-én felolvasta: Mihályfalvi József turkevei áll. tanító. (Folytatás).

Az anyag összehordása után rendezzük. A tanulók maguk állapítják meg, hogy melyik gyakorlat lesz a helyesebb, milyen sorrendben következnek majd azok a leírásban. Ha a gondolatok kiválasztásánál nem alakul ki egységes felfogás, vagy nem a legjobb, leghelyesebb gondolatot választanak ki, a tanító irányítson, ösztönözze a gyermekeket jobb gondolat termelésére s végül döntsön a leghelyesebb mellé. Az irányító kérdéseket fel is írjuk a táblára. Itt nyílik alkalom a mondatok helyes megszerkesztésére, a szók helyes értelmének és alkalmazásának megismertetésére és a sokszor előforduló ismétlések elkerülésére és ezekről való leszoktatásra. Így fejlesztjük a gyermek stílusát s a munka elkészültével abban a meggyőződésben lehetnek, hogy saját gondolataikat irták le. Végül a megállapított mondatokat egyfolytában elmondjuk, még pedig a gyengébb tanulókkal többször, alsóbb osztályban karban is.

*A fogalmazás tanításáról szóló ezen cikk, Háros Anjal budapesti igazgató tollából ugyan ez alatt a cím alatt az 1922. évi december hó 1-én a „Néptanítók Lapja” 47-48. számában közölt tanulmánya nyomán készült.

Többszöri szóbeli elmondás után a gyermekek emlékezetébe vésődik a közösen megállapított szöveg, ezért minden nehézség nélkül írják papírra. Az előkészítés körébe tartozik a helyesírási nehézségek megbeszélése és rámutatás a szók helyes leírására.

Ilyen előkészítő gyakorlat után térünk a leírásra. Alsófokon ragaszkodjunk a közösen fogalmazott mondatokhoz. Később megengedhetjük, hogy a tanulók más kifejezéseket is használhassanak, különösen, ha valamelyik elfelejtett egy-egy szót, vagy a mondat egy részét, ilyenkor pótolja vagy egészítse ki mondatát a saját szókincséből. Irásközben bátorítsuk fel a tanulókat, ha kételyei támadnak a szó helyesírásában, mindig megkérdezhessék.

Leírás után olvassassuk fel a kéz dolgozatot és szoktassuk rá a tanulókat, hogy sohase adjon ki a kezéből oly dolgozatot, amit előzőleg át nem olvasott és az észrevett hibákat ki nem javította. Ha az idő engedi, kölcsönösen is kijavíthatják egymás hibáit, ezt kedvvel és lelkiismeretesen szokták végezni.

A fogalmazás külső formájára használjuk sokszor a levélalakot, mert a mindennapi életben a levélírás helyettesíti a szóbeszédet. Gyakorlati fontossága tehát nagy, de erkölcsi hatása is mély, mert felső fokon mikor a közszón, üdvözlő, vigasztaló leveleket ismertetjük és irtunk, tartalmát megmagyarázzuk, a legnehezebb erkölcsi érzéseket váltunk ki a gyermek lelkéből. A levél formáját már a III. osztályban ismertessük meg és minden osztályban használjuk fel.

Tantervünk a fogalmazás körébe utalja a VI. osztályban a közeleti fogalmazványokat v. ügyiratokat. Ezek között fogalmazások és e korban könnyen, minden nehézség nélkül tudjuk tanítani. Főbb szempontok, amelyek élénkké és könnyűvé teszik ezek szerkesztését, az tárgyát a való életből, a gyermek által is tapasztalt vagy szülői házban látott körből meríti. Ne képzel neveket szerepeltessünk, hanem maguk a tanulók legyenek az ügyiratban szereplők. A megszerkesztés közösen történjék, a tanító itt felhívja a figyelmet a formai kellekerekre s megmagyarázza az okát, miért kell ezt a formát megtartani s micsoda hiba vagy rossz származna abból, ha valamelyik része elmaradna ezen kellekeknek. A közös szerkesztés eredményét a tanító a táblára, a növendékek irtájukba írják be. Engedjük, hogy a szereplő

tanulók sajátkezűleg írják alá nevüket a megfelelő helyre, utalással azon erkölcsi és anyagi következményre, amivel a sajátkezű aláírás jár.

Ezután a formai kellekeket aláhúzással kiemeljük és jól begyakoroltatjuk. Később több példát veszünk fel s a tanulók maguk dolgozzák fel még pedig nagyon célszerű, ha a példát tiszta papirosra olyan formában is leírják, ahogyan az illető ügyiratnál használatos. Nyomtatott bejelentő lapok, postai pénzülatványok, szállítólevelek, fuvarlevelek, csekklapok kitöltését végeztessük.

A szabad fogalmazás menete és tárgyai:

A szabadfogalmazásnál tudjuk a gyermek öntevékenységét a legjobban felhasználni. Előkészítés itt is kell, de nem a gondolatok átadásában és a mondatok közös megszerkesztésében áll, hanem gondolatkelet hangulatban és a kifejezési vágy felkeltésében. Megfelelő hangulat és gondolatkelet, a tanítás művészete és sikere ezen fordul meg. S talán fogalmazás tanításunk gyengeségének legfőbb okát is itt kell keresnünk, a tanító nem tud a fogalmazási téma hangulatába belekapcsolódni, nem tud kellőleg leereszkedni a gyermek érzés és gondolat világához és ezért nem tud hangulatot és gondolatot kiváltani a gyermekből.

Hogy milyen eszközökkel és módon lehet ezt elérni, azt a téma sokfélesége és a gyermeki lélek természete miatt elmondás vagy utasítás után nem lehet megtanulni. Erre születni kell. A tanítást művészeti fokig emelni lehet, de csak kevés isteni tehetséggel megáldott tanítónak sikerül. Azért jó tanítást végezhetünk, ha készségünket fejlesztjük, ha minél több művészileg elkészített tanítást olvassunk vagy méginkább, ha alkalmunk van ilyen tanításokat végighallgatni.

1912. évben egyik továbbképző tanfolyamon 12 ilyen művészi tanítást hallgattam végig Urhegyi Alajostól, aki igazi művésze a tanításnak s mondhatom, annyi év után — most is minden tanítására, még az apróbb mozzanatokra is visszaemlékezem, annyira lélekemelő és lebilincselő volt.

Fogalmazás tanítása a hővirágról volt. A gyermekek cselekvő tevékenységét előzőleg a hővirág rajzolásával kapcsolta be a tanításba. A rajz közben mesleri módon vezette a figyelmet a növény lefelé hajló bánatos virágára. Majd egy problémát vet fel: „Miért hajlja le a hővirág ily bánatosan a fejét?”. Fel van keltve

a gyermekek képzeletvilága, itt az a pillanat, mikor a gyermek lelkét megszólaltatja, a rejtett értékek előjönnek a gondolatok árában, az öröm, a kifejezés vágy olt ül a gyermekek ragyogó szemében. Mindenki szólni akar, mindenkinek van mondani valója — jó vagy kevésbé jó, az mindegy — a fő, hogy ezt a pillanatot ne engedje elszállani. A gyermekalkotás vágya kielégítést kíván s mivel mindenki szóval el nem mondhatja gondolatát, leírja papirosra, elkészül a fogalmazás.

Az eredmény bámulatos volt, több gyermek valóságos kis mesét alkotott arról, hogy miért hajlja le a hővirág oly bánatosan a fejét. Minket hallgatókat is elragadott a művészi tanításával.

Használjuk fel tanításunknál a gyermek cselekvési készségét. Az emberi cselekvések érdeklik a gyermeket, ha ilyen tárgyat veszünk fel s el is játszhatjuk vagy mindenkivel v. csak egyik társukkal a cselekvést s azután szóval mondatjuk s végül iratjuk, amit cselekedtek, jó dolgozatokat kapunk.

Pl.: „Palkó felkél, mosdik, reggelizik, iskolába megy”. Játsszák el a gyermekek a cselekvést s azután írják le. Vagy: „Öreg bácsi megy az uton. A szél lefújta a kalapját. A kalap gurul, gurul. Pista utána szalad s a kalapot odaadja a bácsinak. János csak neveti. Az öreg megköszöni Pista szíveségét.” „Erkölcsei tanulságot vonjunk le, három gyermek játsza el és írják le.

Anyagmunka, rajz alapján tanítva a fogalmazást élvezetes munkát ad. Jó kifejező és emlékeztető tartó eszköz, ha iratás előtt a tárgyat agyagból megcsináltatjuk. Az élő állatok vagy növények, azoknak élete, mozgása, fejlődése érdekli a gyermeket. Pl.: „A harkály fatörzsön ül, csőrével farag, nyelvvel egy kukacot huz ki”. Készítsék el agyagból s azután írják le. Vagy csinálják meg agyagból a selyemhernyó fejlődését és írják le.

A művészi képek különösen történelmi tárgyú fogalmazásnál jó szolgálatot tesznek. Még maradandóbb hatású, ha az események sorrendje olt áll a gyermek előtt, amint azt saját rajzával kifejezte.

Pl.: tanulták az olvasókönyvből a „Nemes elszántság” című olvasmányt. A gondolat meg van a gyermekben. Ezt a gondolatot előbb rajzban fejeztetem ki. I. kép. A vitéz lovát itatja, a király odamegy. II. kép. A vitéz a

vizben fuldoklik, a sebes ár lesodorta lováról. III. kép. A király utána ugrik és kihuzza a vitézt, megmenti életét. A rajzolás után leírják az eseményt.

Elbeszélések, mesék, amiket régen tanultak vagy hallottak, jó szabadfogalmazási tárgyak, sőt hasonlót alkotni a gyermeknek is nagy gyönyörűséget okoz. Saját rajzzal illusztrálni éppen kedvére való. Élmények leírása, ünnep, kirándulás, házi psemény mind a szabadfogalmazás körébe tartozik s ezeket felső osztályokban házi feladatul is alkalmazhatjuk.

A gyermek szeret vitalkozni, okoskodni. Ezt a tulajdonságát helyes irányban a fogalmazásnál is fel lehet használni. Az ilyen feladatoknak párbeszéd legyen a formája, mert a gyermek ezt szereti. Pl.: „Mihály így szól: „Atyám gazdag ember, miért tanuljak és dolgozzam?” Világosítsátok fel őt.” Vagy. „Két munkás vitalkozik a kocsmajátóban, az egyik be akar menni, a másik visszatartja. Adjátok elő érveiteket.” A sikerültebb dolgozatokat olvassassuk fel. Ez kedvet ébreszt a gyengébbekbe is és ösztönző hatású a további munkára.

Szólanom kell még a fogalmazás javításáról és a dolgozatok külalakjáról.

A fogalmazásnak csak akkor lesz teljes értéke, ha azt a tanító átnézi s észrevételeit a gyermekkel közli. Kötött dolgozatoknál az iskolában közös javítást végeztessünk. Ha az eredmény különböző, az egyenkénti javítás alkalmazandó. A tanító otthon átnézi a dolgozatokat, alsó osztályban maga végzi a hibás szók javítását, felső osztályban csak piros tintával megjelöli a hibás helyeket. A többször előforduló, általános hibákat feljegyzzi s javítási óra elején közösen letárgyalja s a helyes szót vagy alakot felírta a táblára. Egyöntetű javítási jeleket használjunk s ezt az év eleji tantestületi gyűlésen kötelezőleg állapítsuk meg, valamint a javítás helyét és mikéntjét, továbbá az egyforma íráskészítést is.

A javítást a dolgozat alá irassuk le s gondunk legyen rá, meggyőződni, hogy helyesen írták-e le a hibás szokat. Dolgozatokat újra leírni vagy letisztítani felesleges, e helyett inkább több új dolgozatot irassunk. A fő, megelőzni a sok hibát.

Két írást használjunk, az egyik a tulajdonképeni fogalmazásra, a másik a szerkesztési, nyelvtani, másolási stb. feladatok számára

szolgáljon. A dolgozatok sorrendjét számokkal jelöljük. Évenként legalább 16 feladatot végeztessünk. A cím után irassuk a dolgozat minőségét, pl.: másolás, emlékezet után, kérdésekre vázlat alapján, szabadon stb. Ezután írják a megfejtés vagy megoldás szót. A feladat bevégeztével a tanuló keltezzék és írja alá a saját nevét. Az írófüzetek tisztán, rendezten tartásán igen erős fegyelmező eszköz, erre tehát nagy gondunk legyen.

Ha az elmondottak alapján kedvvel s a gyermekekben is kedvet s önbizalmat kelte minél korábban hozzáfogunk a tárgy tanításához, én hiszem, hogy a fogalmazás tanításában is jó eredményt tudunk elérni s megadjuk a tanulóknak azt az alapot, amely szükséges, iskolai elhagyása után — az életben való boldogulásához.

Mesélő számok.

Írta: Gáspár Dezso tanító, Szeged.

A természetes fejlődésből megállapítható lélektani igazság: A felnőtt fogalmakban, a gyermek képekben gondolkodik és beszélik. A gyermeknek minden alakról van egy lelki képe.

E képhez, mint központhoz kapcsolódik és koncentráliódik mindazon ismeret, ami a fogalom teljességét adja. Alak, szín, íz, hang, mozgás alakjában.

Évek óta hirdetem: A számtan tanításánál mutatkozó nagyfokú eredménytelenség oka nem a tanítóban, a tanuló eszében, hanem a tanítás rendszerében keresendő.

Nem szemléltető.

a) A számfogalomnak egy nem alakulhatott ki a lelki képe, úgy nem állhat be a fogalom teljessége.

b) A cselekvő munka nem azonos azon munkafolyammal, ahogyan az emberi ész a fejlődést végzi.

A Gáspár-féle fonetikus eljárásnál minden szám alakjáról 1—1 lelki kép alakul ki.

E képhez kapcsolódik:

1. A szám ismerete.

Ma egy új számról fogunk tanulni. A tanuló ekkor már látja az egyenes és görbe mozgásokból összeépített 6-os szám alakját. A szem felrajzolja, a lélek pedig kivéti a szám lelki szobrát. A hallószerv pedig az alakot

maghatározó szót: „hat” mint hangot a lelki képhez kapcsolják. A hang újból megjelenése után a hangkapcsoló hurok rezgésbe jönnek és a tárgyi képzetek tömegéből kiemelik a szám képét. A gyermek ezt lelki szemeivel maga előtt látja. A képről érti meg a hangot. Tudja: 6-os számról vagy valamiből 6 darabról van szó. A kép mutatja a 6 mennyiségét is, de mutatja mindazon kisebb értékű számokat is, amelyek a 6-tal egyenlő értékűek.

A felirt szám alakjának a látása, vagy a rá gondolás által a szám lelki képe szintén kiemelkedik. E kiemelkedés rezgésbe hozza, mintegy megszólaltatja a képhez kapcsolt hirt; amiről a helyes szó (összeg) jut eszébe. A hangnak a képpel való összekapcsolódásán alapszik a tudatos tudás és a visszamlékezés lehetősége. Az eddigi eljárásból ez maradt el.

2. A szám haszna.

A 6-os szám arra való, hogy ha valamiből megolvasunk 6 darabot, fel tudjuk írni a papírra, táblára és az eszükbe.

3. A szám alakhi értéke.

Nézzétek meg, hogy a hatos szám felépítéséhez hány darab téglára van szükség. Olvassa: 1, 2, 3, 4, 5, 6. Vissza: 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0. Hány egyenes, hány görbe téglát láttok a 6-ban? (3 meg 3) (A tanítók a téglákat 1-esével elszedi, mialatt a tanuló a közetkezőket látja, így képzetében is a 6-nak eddig egy db.-ből álló képe is a következő számalakokká alakul át: $6-1=5$, $5-1=4$, $4-1=3$, $3-1=2$, $2-1=1$, $1-1=0$. E mozgás a 6 alakjához kapcsolódik. Megérti. Egyesével elszedni, elvenni valamit annyit tesz mint a számokat visszafelé mondani. A tanuló ezt fonetikusán látja és végzi is. A téglákat megolvasatjuk még egyszer. Olvasás közben a téglákat számokká építjük össze.) 1 meg 1=2, 2 meg 1=3, 3 meg 1=4, 4 meg 1=5, 5 meg 1=6. (Fonetikusán értendő. A látott cselekvő munkából megérti. Amikor a számokat egymásutáni sorrendben elmondjuk, vagy leírjuk, akkor 1-esével olvasunk.

4. A 6-nak a többi számhoz való viszonya.

(Felrakatunk a polcra annyi egyes számot, amennyit a 6 ér. Így:)

(egy) 1 meg 1 (egy) megolvasva: 1, 2, 3, 4, 5, 6.
(egy) 1 1 (egy) egyesével elszedi:
(egy) 1 1 (egy) 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0.

A 6 darab egyesből a 6-os számot megcsinálja, majd egyesével elszedi, mialatt foneti-

kusan látja: $6-1=5$, $5-1=4$, $4-1=3$, $3-1=2$, $2-1=1$, $1-1=0$. Ebből megérti, hogy a 6 = 6 darab 1-es számmal. A 6-ból ugyanígy alakítjuk ki:

2 meg 3 meg 4 meg 5 meg 6 meg 2 meg 23 meg
2 3 2 1 0 1 12
2 1 stb.

szám alakokat. Ebből megérti a 6-nak, mint számnak az értékét. Ez hozzá kapcsolódik a 6 képéhez. A tanuló emlékezetből elmondja: 1 meg 5 = 6, 2 meg 4 = 6, 3 meg 3 = 6, 4 meg 2 = 6, 5 meg 1 = 6, 6 meg 0 = 6, $6-1=5$, $6-2=4$, $6-3=3$, $6-4=2$, $6-5=1$, $6-6=0$, 1 meg 1

1 1 stb.
1 1
 $6 \times 1 = 6$; $3 \times 2 = 6$; $2 \times 3 = 6$; $6 : 2 = 3$; $6 : 1 = 6$; $6 : 3 = 2$;
 $1 \times 4 = 4$ meg 2 = 6; $1 \times 5 = 5$ meg 1 = 6; $1 \times 6 = 6$; $6 : 4 = 1$;
 $6 : 5 = 1$; $6 : 6 = 1$.

5. A tört fogalma.

Hatod, fél, harmad.

6. A helyérték.

Az egyenlő számtani értékek koncentrációja alakértékeik és helyértékeik szerint:

1 meg	2 meg	3 meg	4 meg	5 meg	6 meg
5	4	3	2	1	0
6					

10 meg	20 meg	30 meg	40 meg	50 meg	60 meg
50	40	30	20	10	0

6 tizes = hatvan egyes.

100 meg	200 meg	300 meg	400 meg	500 meg
500	400	300	200	100

6 darab százás = 60 darab tizes,

600 meg

0

60 darab tizes = 600 darab egyes.

Ugyanígy a többi sorban is.

1 meg	1 meg	1	2 meg	2 meg	2	3 meg
1	1	1	3	2	6	3

$6 \times 1 = 6$	$6 : 2 = 3$	$2 \times 3 = 6$
------------------	-------------	------------------

$6 : 1 = 6$	$6 : 3 = 2$
-------------	-------------

10 meg	10 meg	10	20 meg	30 meg
10	10	10	20	30

$6 \times 10 = 60$	20	$2 \times 30 = 60$
--------------------	----	--------------------

	$3 \times 20 = 60$	
--	--------------------	--

60 : 10 = 6	60 : 20 = 3	60 : 30 = 2
-------------	-------------	-------------

100 meg	100	200 meg	300 meg
100	100	200	300

100	100	200	$2 \times 300 = 600$
-----	-----	-----	----------------------

$6 \times 100 = 600$	$3 \times 200 = 600$	$600 : 300 = 2$
----------------------	----------------------	-----------------

600 : 100 = 6		
---------------	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

--	--	--

6 : 1 =	6 : 2 =	6 : 3 =
---------	---------	---------

60 : 10 =	60 : 20 =	60 : 30 =
-----------	-----------	-----------

600 : 100 =	600 : 200 =	600 : 300 =
-------------	-------------	-------------

7. és 8. A mértékek ismerete és az érzelem.

9. A tizedes tört fogalma.

Ezen ismeretek a 6 lelkiképéhez kapcsolódnak, mint mennyiség, számtan, érték, hang és mozgás.

A tanuló az építő tégláival vagy színes számjaival ugyanazon cselekvő munkát végzi, mint aminőt az emberi ész végez mindazoknál, akiknek a számfogalmaik teljesek. Pl. 648 meg 379

A tanuló hallószervei a 6 száz 4-ven 8 hangjára felmutatja a számok alakjáról készített lelki képet, erről felismeri a számot és az alak által meghatározott mennyiséget; a helyről tudja: 6 db százás, 4 db tizes, 8 db egyes

Ezeket úgy rakta fel a kezével. A felrakásnál már olvassa: 9 db százás, 11 db tizes, 17 db egyes. Az egyenlő értékeket a megfelelő helyre gondolja: 1027.

Kivonás: 648 — Olvassa: 4 száz tizen 3
235

Az írásbeli számolás megtanulása céljából a fejszámolás eredményét a táblai számolással bizonyítja.

E munka látása és elvégzése képessé teszi őt arra, hogy a hang által kiemelt és egymás alá rendezendő számok alakhi és helyi értékéből a mennyiség helyes összegét higondolja, kiszámolja.

A számolás tudása az emberi ész örökös munkafolyamata, melyet a számfogalmakkal bi-

rók a szám alakok lelkiképeivel hajtának végre úgy, hogy azokat alakhi és helyi értékek szerint összeadják, kivonják, szorozzák, vagy osztják.

A fonetikus rendszer oly cselekvő munkára tanítja a tanulókat, amellyel a tizedes végez. Rendelkezésére megteremtette a számok lelki képét: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0. E képekhez koncentrálnia mindazokat az ismereteket, amelyek a szám teljes fogalmát adják. Így képessé teszik a tanulókat, hogy a számalakok képeinek segítségével a számolás munkáját gondolatban bármikor el tudják végezni.

A mai eljárás szókát emléztet. A tanuló számfogalommal egyáltalán nem bír, csak a tárgy értékének a tudatával.

A tanító munkája a jövőben sem fog abszolút értékű ismeretet adni, míg a fonetikus rendszerrel minden normális ész berendezésű tanuló abszolút értékű tudást szerez.

A tanítás lélektani hatása:

„A tanulás a tanulóknak gyönyörűség, a szülőknél öröm, a tanítóknak élvezet.” Quint Józsefné, Budapest.

„Amennyi boaszuságot szerzett eddig, amnyi örömet okoz ma”. Ferenczy Kálmán áll. isk. igazgató, Szolnok.

„Áldás a tanítóra és tanulóra egyaránt.” Mária Benita tanítóképző intézeti nővér, Szeged.

A számtannak még több általam kikutatott igazsága van, amely a számolás elvégzésének munkáját egyszerűvé és könnyűvé teszi, de azokkal csak azok fognak megismerkedni, akik e rendszert teljes egészében gyakorlatba veszik.

TÁRCA.

Vadonban.

Irtá: Szandra Ödön.

Mély vadonban égbe nyaló

Óriási fenyvesek . . .

Zöldleveles ágacszkákon

Kis madárkák zengenek.

Halk hang cseng-bong . . . versenyeznek

Ma a csacska madarak,

Felvidulva elhallgatom

Tülevelű fák alatt.

Szárnyra káp a bűvös, ének.

Szellő szárnyon messze száll . . .

Kik még tudnak remélni

Mindazokra rátalál.

Gondolatim egymást érik,

Mint dalban az érzelem,

És alighogy vigabb valék

Ísmét bus lett énnekem.

Tavaszdízik, minden éled,

A természet mezt cserél, . . .

Fülemile zenged már azt:

Hogy a Haza újra él!

Egyesületi élet.

Az Állami Tanítók Országos Egyesületének választmányi ülése.

Az Állami Tanítók Orsz. Egyesületének választmányá f. é. április hó 11-én d. e. 10 órakor Galla Endre egyes. elnök vezetése mellett ülést tartott a budapesti Ferenc-József tanítók házában.

Elnök megnyitójában elsősorban a státuszrendelési rendelet sérelmes intézkedéseivel foglalkozott s beszámolt az elnökség eddigi eljárásáról, mit a sérelmek orvoslása céljából megindítottak és kijelentette, hogy a vezetőség a kérdést állandóan napirenden tartja s minden eszközt felhasznál, hogy az áll. tanítóságon esett súlyos sérelmek minél előbb — közmegegyezésre — orvosoltassanak.

Beszámolt a VII. fiz. osztályba történt legújabb kinevezésekről, mely az egyesület vezetőségének erőteljes közbenjárása folytán történt meg s nem halasztott el a nem állami kartársaink ezután bekövetkező kinevezéseinek idejére.

Ismertette a miniszternek az egyetemi tankerületek felállítására vonatkozó tervét, mely a tanítóságot ismét a politikai és helyhatóságok kénye-kedvére akarja kiszolgáltatni. Bejelenti, hogy ez ellen a törekvés ellen a szükséges lépéseket a vezetőség az országos tanító egyesületek által alkotott vezérő bizottsággal egyöntetűen megtette s állandóan figyelemmel kíséri a dolog fejlődését, hogy az állami tanítóság érdekeit minden tekintetben megvédehesse, végül foglalozott az állami tanítóság és az állami iskolák ellen ill. ott elhangzott kitjelentésekkel és egyes, bizonyos politikai irányú szolgáló lapok támadásaival, melyekre a kellő feleletet az egyesület hivatalos lapjának legutóbbi számában már megadta. Nyugalomra inti a kartársakat, mert az állami iskolának és az állami tanítónak minden komoly és elfogulatlanul itélő előtt oly magasan áll a megérdemelt becsülete, hogy azt beszározni nem lehet.

Az elnöki bejelentés után Harmat Ferenc főtitkár tette meg jelentését. Beszámolt a vezetőségnek eddigi munkájáról s a státusz rendezés revíziója érdekében a vezérő bizottsággal együtt

s a kultuszárca költségvetésének nemzetgyűlési tárgyalása idejére megállapított eljárásról tájékoztatta a választmányt. Ebben a küzdelemben a vezetőség bevonja a vidéki tanítóegyesületeket is, kiknek feladatuk lesz a nemzetgyűlési képviselőik informálása, a tanítók igazságáról való meggyőzése és közbelépésre bírása. A kormánytól s a nevesebb politikuskoknál, valamint a napilapoknál való eljárás a központ feladata lesz.

A választmány a főtitkár jelentését elfogadta.

Csorba Ödön újpesti áll. isk. ig. tan. a népiskolai helyi hatóságokról tartott értekezést. Előadásában kívánja, hogy a gondnokságok, — ha már nem szüntethetők meg — alakításának át iskolabarátság egyesületekké, melynek — a gondnokságok eredeti rendeltetéséhez hiven — a szülői ház és iskola közötti kapcsolat fenntartása lenne a feladata, az iskola anyagiakkal való ellátása, a tanító munkájának megkönnyítése.

A választmány kimondotta, hogy kéri fogja a minisztert a gondnokságok munkakörének újból való szabályozására, mely az iskola beléleletől és a tanító személyi ügyeitől teljesen távol tartja az oda nem való elemeket.

A miniszter ur által tervbe vett egyetemi központok szerint megalakítandó tanügyi tartományok ügyével is foglalkozott a választmány, mellyel kapcsolatban kimondotta, hogy ebbe a minden politikai befolyástól függetlennek ígérkező szervezetbe a népiskolák és tanítók ügyeinek beillesztését is kívánja.

Kívánja továbbá a választmány a népiskolai tanfelügyelet teljes szakzszerűsítését, a szakfelügyelet kizárólag kiváló paedagógus tanítók részére tartandó fenn. Tiltakozik az ellen, hogy a tanfelügyelet — miniszteri ígéretek ellenére — a tanúghöz nem értő elemeknek legyen továbbra is elhelyezhető területe.

Végül kívánja a választmány a VII. fiz. osztályba való bejutás automatikussá tételét, a VI. fiz. osztály megnyitását s ez utóbbiba való bejutást lehet különleges érdemekhez, munkáság szerint elbírálni.

Az ülés d. u. 1 órakor az elnök zárószavaival ért véget.

(G. E.)

Előadó ülés.

A Magyar Tanítóegyesületek Orsz. Szövetsége pedagógiai szakosztálya f. évi április hó 17-én magas nivóju ülést tartott Berwaldszky Kálmán elnöklése alatt, ki az előadó ülést magas röptű beszéddel az nap d. u. 5 órakor megnyitván, üdvözölte a francia és a lengyel kiküldötteket, kik nagy érdeklődést fejtettek ki Tomcsányiné Czukrasz Róza fonomimikai irvaolvasás módszeréről és ennek 25 éves irodalmi történetéről tartott előadása iránt.

Mielőtt azonban az előadó tudományosan képzett pedagógiai előadását megtartotta volna, Rákos István az Orsz. Tan. Szövetség elnöke az össztanítóság nevében üdvözölte a fonomimika nagy Mesterét, kihez többek közt teljes meghatottsággal a következőket intézte: „Élő nagyság közöttünk kinek csak parányi mértékben rővjuk le azt a hálát, mellyel a magyar tanítóság tartozik.” A nagy vezér mélyen szivreható beszédét azzal fejezte be: „Ott kezdődik az ember, ahol köteleességén kívül is dolgozik.”

A nagy lelkesedéssel fogadott beszéd után Czukrasz Róza előadása következett, melyben a fonomimikai irvaolvasási módszer 25 éves történetének fejlődéséről, gyakorlati kiviteléről, szépirodalmi elterjedtségéről tanulságosan beszámolt anélkül, hogy vindikált volna magának, mint a fonomimikai irvaolvasási módszer megteremtőjének hazánkban — nagyobb dicsőséggel és elismerést. — Az előadót szép előadásáért a jelen volt tanácsadó tagok és vendégek nagy óvációban részesítették. Utána Háros Antal fővárosi isk. igazgató, neves pedagógus „Van-e szükség népiskolai tankönyvekre?” c. előadása következett. Mély elgondoláson alapuló előadásában az új népiskolai tantervvel foglalkozott előbb, hogy rámutasson azon hézagosságra melyet az új tanterv felmutat. Többek közt hangsúlyozta, hogy az új tantervből hiányoznak az irányító szempontok, melyekkel szemben sok fogalmat ölel fel ugyan a tanterv, nevelői hatás nélkül.

Előadó szerint, akkor lenne ideális a népiskolai munka, ha inkább kevesebb fogalmat nyújtana és tisztán; melynek csak úgy lehet nevelői hatása, ha közvetlen szemléleti körében eső tárgyak megismerését tűzné célul. Így a tankönyv használatát feltétlenül szükségesnek tartja, mert a tankönyv nemcsak az iskolának tesz szolgálatot, hanem a legszélesebb népré-

tegnek is. Székely Árpád isk. igazgató hozzájárulása nyomán a szakavatott előadást az ülés méltó elismerésben részesítette, minekutána az ülés véget ért

(m. e.)

Közgyűlés.

Az Iparostanonciskolai Tantiók és Tanárok Országos Egyesülete f. évi március hó 28-án Budapesten közgyűlést tartott, melyet Kindlovits Pál budapesti iptan. isk. igazgató nyitott meg. Megnyitói beszédben kettős ünnepre hivatkozott, t. i. örömeinek adott kifejezést, hogy ezen Országos Egyesület újból munkába lép s a nagy jelentőségű munkáját Virágvasárnapján kezdi meg és akkor, amikor az ország nemzete hazafias érzéstől áthatottan II. Rákóczi Ferenc 250 éves születésének évfordulóját ünnepli.

A közgyűlésen megjelent Magyar Endre iparokt. főigazgatót, Littván Sándor és Förszner Tivadar iparokt. igazgatókat szívesen üdvözölte, ugyszintén a nagy számban jelen volt kartársakat is. A megnyitói beszéd után bejelentette a közgyűlésnek, hogy a 16-os bizottság többször ült össze, hogy a közgyűlést elköszítse és olyan kérdéseket tűzzön ki munkaprogramjával, melyek hivatottak lesznek nemcsak az iparostanonc isk. oktatást előbbre vinni hanem a tanító-személyzet anyagi és erkölcsi ügyét is biztosítani.

Barton Imre budapesti iptan. isk. igazgató felolvasta a titkári jelentését, melyből világosan megállapította a közgyűlés, hogy mennyi munkát adott a 16-os bizottságnak, míg végre sikerült az egyesületet feléleszteni és intenzív munkába állítani.

A tárgysorozattól eltérően következett a tisztujtás. Elnökül: Zavaros István székesfehérvári iptan. igazgató, ügyvezető elnökül: Barton Imre volt főtitkár, budapesti iptan. isk. igazgató választott meg. Alelnökök lettek: Kindlovits Pál és Sztankai Lajos. Főtitkár: Winter Pál és titkár: Oláh József. Pénztáros: Horváth Béla. Ellenőrök: Tóth Árpád és Föglein János.

Elnöki tanácsba 12-en, a választmányba pedig 22-en beválasztottak. A tisztujnyitó aktus végeztével Zavaros István elnök megköszönte a bejeléhelezett bizalmat s ennek kapcsán magas szárnyalású beszédet mondott, kifejtve

benne programját, mely szerint az iparostanonc iskola oktatásának nagyobb lendületet kell biztosítani az ország területén, mivel az a hazának ipar- és kereskedelmi szempontból hivatott adó alanyokat nevel. A közgyűlés tetszéssel fogadta az elnök beszédét, mely után Jánossy Imre budapesti iplán. isk. igazgató előadása következett „Az óradijas tanítók, tanárok illetményeinek és szolgálati viszonyainak rendezése” címen. Az előadó: „80, 100, 120 kor. óradijat kíván alapul venni, úgy hogy a kezdő fnzetésnek a békebeli fizetéshez arányított $\frac{1}{4}$ -a vétesék alapul s ez mint évi fizetés 3 évenként a főhivatásuak fizetésének megfelelő arányban emelkedjék. Az igazgatói illetmények is hasonló szeltemben állapitassanak meg.” Közgyűlés a javaslatot elfogadta s további intézkedésre az elnöki tanácshoz utalta.

Ugyszintén Klauzen János ip. isk. tanár „A főhivatásu tanítók, tanárok illetményeinek és szolgálati viszonyainak rendezése továbbá a státuszrendezés alkalmával a főhivatásu tanítókat és tanárokat ért sérelmek orvoslása” címen tartott határozati javaslata elfogadtatott s hasonlóan az elnöki tanácshoz utaltatott át.

Barton Imre ügyv. elnök az alapszabályok módosítását ismertette. Pénztáros bemutatta a zárószámadást, mely tudomásul vétetett. Az évi tagsági díjak 50.000 koronában, vagyis ennek megfelelő 4 pengőben állapitáltak meg.

Indítványok, letárgyalásával a közgyűlés véget ért.

(m. e.)

Járasköri gyűléseink.

A vármegyei tanítótestület kisujszállási járásköre április 17-én tartotta a városháza tanácstermében rendes ülését. Bodor Lajos köri elnök elnöklele alatt, ki a magyar Hiszekegy elmondása után elnöki megnyitójában rámutatott az új tanterv nagy jelentőségére, mely haladást jelent a multhoz képest, majd üdvözli Bihary István kir. tanfelügyelőt, Török Imre ref. esperest, dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelőt, Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelőt s Keszthelyi István tanítóegyesületi elnököt s az ülést megnyitotta. Az üdvözlésekre Török Imre esperes és Bihary István kir. tanfelügyelő, utóbbi kartársai nevében is válaszoltak, megköszönvén azt. Napirend előtt az elmondottak igazolásra felszólítását határozta el, majd tanítóegyesületi

tagdíj befizetésére hivatkozta a jelenlevők. Székely Nándor turgonyi áll. tanító az új tantervet általánosságban ismertette. Nacsády József pusztaszegi rk. alapítványi tanító s számtan és mértan tanításának történeti fejlődéséről. dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő ugyanazon tárgykör tanítási módszeréről, Koricsánszky Ferenc göröngyösi áll. tanító s Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő a történelem és földrajznak az új tanterv szerinti tanításáról értekeztek. A tartalmas előadások után élénk és tanulságos vita fejlődött ki. Szathmáry Lajos vm. népművelési titkár a levante tiktárról tartott érdekes előadást. A közgyűlés Bodor Lajos elnök zárószavával ért véget délután 3 órakor. Ülés után a jelen voltak a Korona szállóban társas ebédet vettek részt.

A vármegyei ált. tanítóegyesület mezőturi járásköre Mezőtúron ápr. 22-én tartotta gyűlését. A népes gyűlésen a járásköri tanítószámon kívül részt vett Bihary István vezető tanfelügyelő, dr. Kovács János kir. tanfelügyelő, Keszthelyi István elnök, a mezőturi ref. egyházközség elnöksége, továbbá a mezőturi ref. tanítói kar. Mezőtúr város polgármestere, a fiú- és leányiskolák igazgatói.

A járásköri gyűlés tárgysorozatát az új tanterv általános és részletes ismertetése töltötte ki. Az új tantervet általánosságban Szakács János mezőturi kartársunk ismertette tartalmas és kimerítő előadásában. A magyar olvasás és beszédgyakorlatról Fodor Zsigmondné mezőturi áll. tanítónő tartott mindvégig lebilincselő szép és értékes előadást. A magyar nyelv többi anyagáról Benedek József szintén mezőturi kartársunk értekezett kellő alapossgal és részletességgel. Végül Kasza Sándor mezőturi külterületi áll. tanító kartársunk tartotta meg a tanyai iskolák viszonyairól tanulságos előadását. Programmon kívül szintén a magyar nyelvi tárgykörből dr. Kovács János kir. tanfelügyelő olvasott fel, főként módszeres irányelveket.

A bőséges programot hozzászólások egészítették ki, amelyek között különösen Bihary István vezető tanfelügyelő hozzászólásai minden alkalommal helyes irányban és kellő színvonalon tartották a szép és nívós gyűlés lefolyását.

A gyűlés után bankett volt.

J.-N.-K. Szolnok vármegyei tanítótestület **jászszági** járásköre április hó 24-én tartotta

gyűlését Jászberényben, melyen a tagok csaknem teljes számban vettek részt. D. e. 8 órakor mise volt, mely után a III. ker. iskola ketős tantermében Ring Károly elnök nyitotta meg a gyűlést, melyen Bihary István a várm. kir. tanfelügyelője, Pethes Gyula kir. tanfelügyelő, az egyházi és városi vezetőség, a tanítóképző intézet tanári kara növendékei élén Balázs Béla igazgatóval vettek részt.

1. Az új tantervet Bodor Dénes, 2. a számtan és mennyiségtant Tanai Antal, 3. a történelmet Halmos Péter tanárok, 4. a földrajzi részt pedig Balázs Béla igazgató adta elő feszült figyelem közben, megindító előadásában, 5. végül Szathmáry Lajos népműv. titkár tartott előadást a levante oktatásáról. Általános vélemény, hogy a legmagasabb színvonalon álló gyűlés volt.

Délután 3 órakor 80 teritékes közebeden, utána pedig a bercsényi-utcai áll. isk. tanterület által rendezett irredenta gyermek színi előadáson vett részt a hallgatóság egy része, hol a szereplőket és rendezőket lelkesen ünneplték.

A tiszaföldvári járáskör gyűlése. Az Általános Tanítóegyesület tiszaföldvári járásköre f. évi április hó 27-én tartotta f. tanévi gyűlését Kunszentmártonban. A gyűlésen részt vett az egész járáskör tanítószáma. A kir. tanfelügyelő részéről Bihary István vezető kir. tanfelügyelő uron kívül dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. tanfelügyelők is részt vettek, akik mint előadók is szerepeltek. A Hymnusz eléneklése után Soós József tiszaföldvári áll. ig. tanító, járásköri elnök, hazafiasságtól izzó beszédben üdvözölte a megjelenteket, a kir. tanfelügyelőket, dr. Timon Zsigmond apátplébánost, dr. Pótor Sándor gondn. elnököt, Kádai Károly községi jegyzőt. A gyűlésnek tárgyát csupán az új tanterv megbeszélése képezte. Az új tanterv általános ismertetésével Bickling Antal kunszentmártoni áll. ig. tanító, a magyar olvasás és beszédértelemszakkal Dobos András tiszaföldvári áll. tanító foglalkozott, a tornatanításról pedig Borköles Sándor tiszaföldvári áll. tanító tartott előadást. Mind a három előadást a kir. tanfelügyelő ur irányítása mellett élénk megbeszélés követte, egyben a járáskör elismerését fejezte ki az előadóknak. Élvezetes és köztetszést keltő előadást tartott még Szathmáry

Lajos népműv. titkár a levante oktatásról, továbbá dr. Kovács János kir. tanfelügyelő a magyar nyelv, olvasás, írás, fogalmazás és helyesírás, Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő pedig a földrajznak—történelemnek az új tanterv szellemében való tanításáról tartottak felolvasást. A tanítószág rendkívüli nagy figyelemmel hallgatta a kir. tanfelügyelők felolvasását, mert az új tantervet nem elméleti, hanem gyakorlati szempontból ismertették, különös tekintettel az iskolalátogatásokra. A gyűlés végén dr. Pótor Sándor gondn. elnök és Kádai Károly közs. főjegyző azon kérelmüket terjesztették elő, hogy a f. tanévi közgyűlés Kunszentmártonban tartassék meg. Keszthelyi István tanítóegyesületi elnök meleg szavakban köszönte meg a meghívást és bejelentette, hogy a választmány elé terjeszti a kérdést. Az egész gyűlés az önfegyelmzésnek legszebb bizonyítékát mutatta, mert annak dacára, hogy $\frac{1}{9}$ -től $\frac{1}{3}$ -ig tartott a gyűlés, az utolsó percig minden előadást mindenki a legnagyobb figyelemmel hallgatott végig. A gyűlést közebed követte, amelyen közel százan vettek részt és számos felköszöntő hangzott el.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesület **szolnoki** járásköre f. é. április hó 29-én fél 9 órai kezdettel Szolnokon az Abonyi-uti áll. el. iskolában tartotta évi gyűlését, igen gazdag tárgysorozattal.

Ferenczy Kálmán elnök a Hiszekegy elhangzása után 9 órakor a gyűlést megnyitotta. Elnöki megnyitóját után üdvözölte Bihary István vármegyei kir. tanfelügyelő, dr. Halmos Andor, dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. tanfelügyelő urakat, Pater Romuald főtisztelendő urat, mint vendéget és a megjelent kartársakat.

A tárgysorozat 1. pontja a Gáspár-féle számtani módszerrel való tanítás eredményének bemutatása. Előadó volt Gáspár Dezső.

A járáskör a legnagyobb elismeréssel adózott ezen módszernek és az elért tanítási eredménynek. Gáspárnak a járáskör hálás köszönetét fejezte ki.

Tárgysorváltozás folytán a 2. pont az ének. Előadó: Novothny Jenő szolnoki polg. isk. énektanár, ki az új tantervben foglalt énektanítás anyagát hasonlította össze a régi tanterv anyagával. Élvezetes előadása egy óra hosszat tartott. Előadásáért a járáskör hálás köszönetét fejezte ki. Az előadás élénk vitát váltott ki. A 3. pont alatt az új tanterv általános

ismertetését adta: Töbel Ferenc szolnoki cukorgyári tanító. Elénk előadásban adta elő az amugy is száraz összehasonlítást az új tanterv és a régi tanterv között. Előadásáért a járáskör hálás köszönétét fejezte ki.

Következő pont: „Természet és gazdaságtani ismeretek.” Közvetlen hangon és modorban adta elő Szathmáry Lajos nagykorú áll. el. iskolai igazgató. Kimerítően összehasonlította a régi és az új tanterv előnyeit és hátrányait. A járáskör hálás köszönétét fejezte ki az előadónak.

Következett: „Rajz és kézimunka.” Előadó: Dunaháti Mészáros Gyula szolnoki áll. tanító, ki tárgykörét kimerítő előadásban ismertette. Előadásáért a járáskör hálás köszönétét fejezte ki.

Következett volna Szathmáry Lajos népműv. titkárnak egy előadása, de az idő már nagyon előre haladt, 3 felé járt, így ez a tárgysorozatról az előadó beleegyezésével elmaradt.

A gyűlés a Hymnus elénekzésével véget ért.

Gyűlés után a Barossban mintegy 120 terítékes ebéd volt. Ebéd alatt pohárköszöntők hangzottak Horthy Miklós Ófőméltóságára, a tanfelügyelői karra, a vármegyei egyesület elnökségére, a hölgyekre, a járáskör elnökre stb. Az ebéd után vidám hangulatban az esteli órákig maradt együtt a társaság.

A III. Egyetemes Tanügyi

Kongresszus Előkészítő Bizottságának elnöki tanácsa április 8-án tartotta Kornis Gyula dr. egyetemes tanár elnöklésével harmadik ülését. Megjelentek: Rákos István kir. tanácsos és Marday Gyula dr. h. elnökök, továbbá Böhm Dezső dr., Csontea Győző, Dengel János dr., Édes Jenő, Galla Endre, Heródek Károly, Holló Károly, Jovicza Ignác, Molnár János, Nagy Pál dr., Novágh Gyula, Osztie Béla, Ósz Béla dr., Papp Gyula, Simon Lajos, Schichtanz Ármán, Sziebelt János, Tóth Árpád, és Wagner János.

Elnök örömmel állapította meg az általános figyelmet, érdeklődést, melyet a kongresszus gondolata országsszerte keltett. A harminchat országos tanügyi szervezetből eddig már tizennyolc jelentette csatlakozását. Tagdíjakból pedig 5 millió korona folyt be. Hálával emlékezett

meg a vallás- és közoktatásügyi miniszterről ki a kongresszus céljaira egyelőre 15 milliót folyósított, valamint a főváros vezetéséről, mely irodahelyiséget és munkaerőt bocsájolt rendelkezésre. A vitatéfeleknek júniusra való beküldésével még élénkebbé válik a kongresszus mozgalma. Felkéri az összes tanügyi lapokat, hogy nyissák meg hasábjait a kongresszus céljaira és fejtsenek ki propagandát a siker érdekében.

Simon Lajos főtitkári jelentésében a beérkezett javaslatokat adja elő. Saskeőy Béla dr. ny. kir. járásbíró a kriminálpedagógia bevonását. Ispánovits Sándor polg. isk. igazgató pedig a Budapesten megtartandó III. Finnugor Kulturkongresszusnak a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszussal való kapcsolatba hozását javasolja. Az előkészítő bizottság megbizta az elnökséget, hogy a kriminálpedagógiai szakosztály felállításának szüksége érdekében érintkezésben lépjen az illetékes szakkörökkel. A III. Finnugor Kulturkongresszusnak bevonását az országos jellegű Tanügyi Kongresszus keretébe ezúttal nem tartja keresztülvihetőnek.

Rákos István kir. tanácsos indítványára hozzájárult az elnöki tanács az ügyrend 7. pontjának olyan módosításához, hogy az Elnöki Tanácsnak 14 helyett 21 tanácstagja legyen. Ennek alapján beválasztották Dobó Sándort, a Ref. Tanítók Orsz. Egyesületének, Galla Endrét az Áll. Tanítók Orsz. Egyesületének, Krug Lajos, az Ev. Tanítók Orsz. Egyesületének, Öveczky Pált, a Budapesti Tanítótestület, Öveges Kálmánt, a Kath. Tanítók Orsz. Szövetségnek Schichtanz Ármint, az Izr. Tanítók Orsz. Egyesületének elnökeit, az előkészítő bizottság elnöki tanácsába. A rendezőbizottság megüresedett társelnöki helyeire Benedek Ábrahám, Harmat Ferenc, Ispánovits Sándor és Jovicza Ignác választották meg.

Heródek Károly javaslatára a siketnémák és vakok oktatásügyének szakosztályát összevonták, továbbá egy új szakosztályt, az értelmileg és erkölcsileg fogyatékosok oktatásügyének szakosztályát állították fel.

Elhatározták, hogy a még nem jelentkezett tanügyi egyesületekhez újabb felszólítást intéznek.

Végül megállapították a Rendezőbizottság ügyrendjét, melynek alapján 120 fővárosi és 80 pestkörmeyki tagja lesz a bizottságnak.

Kornis Gyula dr. elnök záró szavaiban a legközelebbi elnöki tanácsülés tárgyául a szakosztályok elnökeinek kijelölését, a rendezőbizottság teljes kialakítását és a vitatéfelek rendezését jelölte ki.

Jegyzőkönyv.

(Folytatás).

Az 1925. évi június hó 6-án tartott közgyűlés kivonatos folytatása.

Veress Mihály előadó a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon létesítésére vonatkozó terveit ismerteti. A közgyűlés határozatilag kimondja, hogy annak létesítését szükségesnek tartja s hogy amennyiben a létszám megengedi e Tanítói Otthonba más téren működő egyének gyermekei is felvehetőek lesznek, ha erre való jogukat az egyházak, lelkészek, községek, köz-igazgatási tisztviselők a Tanítói Otthonra egyszersmindenkorra fizetendő 100—100, más pályán működők 100—200 arany korona befizetése által megszerzik.

Kimondja továbbá a közgyűlés, hogy az egyesületnek minden tagja köteles a Tanítói Otthonra 5 éven át évi 10 arany K-t fizetni.

A Tanítói Otthon építési ügyének vezetésére Igazgatóságot választott a közgyűlés. Tagjai lettek: Szentiványi Béla r. k. ig. tanító Jászberény, Maliska Károly áll. ig. tanító Jászárokszállás, Balázs János ref. tanító Kisujszállás, Tóth János ref. tanító Kunhegyes, Hizza Károly áll. ig. tanító Kunszentmárton, Mohács István áll. ig. tanító Cibakháza, Fodor Zsigmond áll. ig. tanító Turkeve, Renner Jozsef r. k. ig. tanító Szajol, továbbá Magyar Gyula, Veress Mihály, Szathmáry Lajos, Csiky Ernő, Csiky József, D. Mészáros Gyula szolnoki áll. tanítók illetve igazgatók.

Hivatalból tagok: az elnök, a 2 alelnök (a választási sorrend szerint), a titkár, pénztárnok, egy ellenőr, a felelős szerkesztő, az ügyész, a gondnok, a ref. megyés egyesület elnöke és a r. k. esperesi kerület a járásköri elnökök.

Utasítja a közgyűlés az Igazgatóságot, hogy a Miniszter ur öngyméltóságától kérjen anyagi támogatást, különösen kérelmezze, hogy a beírt tanulók után 50 fillért szedhessen az Otthon részére.

Kérje Szolnok város anyagi támogatását, kérje továbbá szövetkezetek, magánosok, egyházak anyagi és erkölcsi támogatását.

Kössön szerződést biztosító intézetekkel, hogy a tanítók közvelítésével kötött biztosítások után jutalékok adjon e célra.

Elhatározta a közgyűlés, hogy minden iskola köteles évente legalább egy iskolai ünnepélyt rendezni, melynek jövedelme az Otthon céljára beküldendő.

Kérjék fel továbbá a moztulajdonosokat, hogy legalább egy este jövedelmét e célra engedjék át.

S végül utasítja a szükséges szabályzatok, tervek stb. elkészítésére s befejezésére.

Ezekután Jánossy Pál pénztáros terjeszti elő pénztári jelentését, majd a költségvetést tárgyalta le a közgyűlés.

Azután áttér a közgyűlés a tagdíjak megállapítására. Évi 100.000 K tagdíj fizetését határozta el a közgyűlés, melyből 60.000 K az egyesületet, 40.000 K pedig a Tanítók Orsz. Szövetségét illeti.

Ezután korelnököt választva megejti a tisztújítást. A egyhanguan megválasztott tisztikar névsora a következő. Elnök: Keszthelyi István. Alelnökök: Ferenczy Kálmán, Bodor Lajos, Deák Zsigmond, Soós József. Titkár: Greczmajer Károly. Jegyzők: D. Mészáros Gyula, Csomor Irén, Schneider Béla, Molnár Győző. Pénztáros: Jánossy Pál. Ellenőrök: Zelenka Mártonné, Bacskó Gyula. Számvizsgálók: Csiky József, Richter József, Vály Imre. Könyvtáros: Schmid Vilmos. Főszerkesztő: Magyar Gyula. Felelős szerkesztő: Méhes Endre. Ügyész: dr. Schembek János.

Választmányi tagok Szolnokról: Pethes Gyula, Kantz Ida, Egner Ilona, Hunyor Ilona, Szathmáry Lajos, Csiky Ernő, Novothny Jenő, Vajay József, Totola József, Orekó Dezső, Veres Mihály. Vidékről: Mohács István, Cibakháza, Bartha Béla Jászberény, Renner A. József Szajol, Lóhnert Lajos Jászladány, Monk Andor Tiszakürt, Boris Ferenc Törökzentmiklós, Mosó Hermin Jászberény, Nóbik Lajos Mezőtur, Maliska Károly Jászárokszállás, Hizza Károly Kunzentmárton, Mihályfalvi József Turkeve, Balázs János Kisujszállás, Racska János Jászárokszállás, Markscheidt Károly Jászberény, Molnár Béla Mezőtur, Juhász Bálint Mezőtur, Fodor Zsigmond Mezőtur, Nagy Károly Kun-

szentmárton, Szász Károly Mezőtur, Pethő József Turkeve.

Az indítványok során Csontea Győző kir. s. tanfelügyelő a Kansz titkára a tisztviselők kedvezményes balatoni fürdőzésének ügyét ismerteti s felhívja a tanítókat a Máv. tisztviselők actiójába kapcsolódjanak bele. Ismertetését a közgyűlés köszönettel vette tudomásul.

Végül Veress Mihály a június 4-ére tervezett 3 napos tanulmányi kirándulás programját s feltételeit ismertette. A köszönettel fogadott előadás után a közgyűlés véget ért.

Felkérés.

A „Magyarországi Tanítók Eötvös-Alapja” elnöksége arról értesít, hogy vármegyénkben 96 iskola nem számolt el az „Eötvös-Alap” javára megtartott gyűjtéssel, sőt még az annak idején az iskola címére küldött gyűjtőleveket sem küldték meg! Szeretettel felkérem kedves kartársaimat, hogy az elszámolást haladéktalanul ejtsék meg, nehogy a megküldött kimutatás szerint az egyes iskolákat külön-külön megnevezve, kénytelen legyek újabb felkérést intézni az egyes iskolák tekintetes vezetőihez.

Szolnok, 1926. május 14.

Kartársi szives üdvözléssel:
Készthelyi István
vm. tanítóegyesületi elnök.

Felhívás.

Eddig két halottunk volt. Rohonczy Julia 7 éven alóli, ki f. évi február hó 8-án elhalt, így az utána esedékes temetkezési járulékokat felnőttek egyenként 7500 K-t és 7 éven alóliak pedig 3750 K-t tartoznak befizetni.

Nerfeld Gizella egyleti tagunk f. évi márc. 13-án meghalt, utána szintén fizetendőek az esedékes temetkezési járulékok, még pedig a felnőttek egyenként 15000 K-t és 7 éven alóliak pedig 75000 K-t tartoznak fizetni. Ezennel felhívjuk tagjainkat, hogy a két halott után egy összegben a felnőttek 23000 és a 7 éven alóliak után 12500 K-t június hó elsején a temetkezési egyletünk pénztárába befizetni szíveskedjenek.

Az elnökség.

HIVATALOS RÉSZ.

2374/1926. sz.

Valamennyi állami elemi népiskola tekintetes Gondnokságának.

A VKM. ur f. évi március hó 9-én kelt 18953—926. VIII. b. sz. rendeletével mindazoknak a kérelmeknek az elintézését amelyek a szünidő vagy szabadság, avagy annak egy részének elszakított területén való eltöltésének engedélyezését kéri hatáskörömbe utalta. Ennek kapcsán elrendelte, hogy:

1. minden oly állami elemi népiskolai tanító (tanítónő) és állami ovónő, aki a szünidő, vagy szabadságot teljesen vagy részben a csonka haza ideiglenes határán kívül kívánja eltölteni, ennek engedélyezését az előírt szolgálati úton s idejekorán tölem tartozik kérni és visszaérkezésének napjáról az igazgató, illetve (ahol igazgató nincs) a gondnoksági (felügyelő bizottsági) elnök után és igazolásával kozzám jelentést tenni.

2. az engedélyezésnél az érdekelt figyelemztetendő, hogy bármilyen okból eredő késve visszaérkezés szigorú következményeket von maga után.

3. az esetleges elutasító határozatom ellen felelősséget van helye, a felelősségre vonatkozó miniszteri döntés beérkezése előtt azonban a tanító az ország területét nem hagyhatja el. Erről mihez tartás végett a Tekintetes Gondnokságokat értesitem.

Szolnok, 1926. március hó 16-án.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir.
tanfelügyelője.

2531/1926. sz.

Valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának

Gróf Klebelsberg Kunó vallás-és közoktatásügyi miniszter ur és más kulturpolitikusok közreműködésével a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda megteremtette a Könyvbarátok Szövetségét. A szövetség támogatásával olyan magas színvonalú és hazafias szellemű könyveket kíván a magyar olvasó közönség kezébe adni, amelyek valóban méltóak rá, hogy a jövő Magyarország kulturáját szolgálják.

Bővebb felvilágosítást szívesen ad az e. ü. főtanácsos, igazgató ur.

Szolnok, 1926. április 18-án.

Bihary István
kir. tanfelügyelő

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir.
tanfelügyelője.

3056.—1926. sz.

Valamennyi állami elemi iskola igazgatójához, vezető tanítójához.

Pest-vármegye kir. tanfelügyelője arról értesített, hogy Erdélyi N. kir. udvari fényképész Szücs István miniszteri tanácsos ur Öméltóságának jól sikerült arcképét bemutatta s közölte vele azt az elhatározását, hogy ezt hivatalos helyiségek díszítésére alkalmas nagyságban is elkészíti műintézetében. Az arckép kartonlappal együtt 40 X 50 cm nagyságu lesz s alkalmas arra, hogy nagyrabcsúlt érdemes előjárónak az elemi iskolai tanítók anyagi és erkölcsi ügyeinek előbbre viteleiben mindig készséges és jóindulatu támogatónk iránt érzett tiszteletünk külső kifejezésére szolgáljon.

Azért ajánlom, hogy a felügyeletem alá rendelt elemi iskolák ott, ahol erre fedezetet találnak, a képet az igazgatói iroda vagy tanterületi szoba díszítésére megszerezzék.

A kép megrendelhető Erdélyi cs. és kir. udv. fényképésznél Budapest, IV., Semmelweis-ucca 2. Ára portomentes szállítással 100.000 K. Solnok, 1926. április 30.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir.
tanfelügyelőjétől.

3372—926. sz.

Valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 8545—926. VIII. sz. rendelete ez évben is intézkedik aziránt, hogy az állami, községi, felekezeti, elemi, polgári és más iskolákban rendezendő anya-csecsemő és nemzetvédelmi ünnepélyek belépődíjaiból befolyó összegek, a Faluszövetség és Országos Stefánia Szövetség iskolai falikép akciója címére Budapest, V., Zoltán-ucca 8. szám alá beküldessenek, aminek ellenében az általuk kiadott

A Szövetség kiadványainak első kötetét Móra Ferenc „Georgkon”-ját most jelentette meg s annak értékéről személyes tapasztalás után meggyőződtem s ennek alapján felkérem Cimet, hogy a Könyvbarátok Szövetségét felkarolni s népszerűsíteni szíveskedjék. A szövetségbe belépéshez szükséges nyilatkozatot a hozzá fordulónak megküldi az Egyetemi Nyomda igazgatósága (Budapest, VIII. Muzeum-körut 6-8. Gólyavár) amely egyuttal a könyvkiadványok kedvező beszerzési feltételeiről is készséggel nyújt felvilágosítást. Miután a Kir. Magyar Egyetemi Nyomda nagy súlyt helyez arra, hogy tankönyvgyűjteményét, valamint egyéb kiadványaival jót és olcsót adjon, a könyvkultúra terjesztésével pedig hozzájáruljon az egységes nemzeti művelődés kialakulásához kívánatos a nemzeti kultúra érdekében is, hogy kiadványai minél szélesebb körben elterjedjenek.

Szolnok, 1926. március hó 20-án.

Bihary István
kir. tanfelügyelő

Jász-Nagykun-Szolnok várm. tanfelügyelője.

3055/1926. sz.

Körrendelet valamennyi áll. el. iskola igazgatójához, vezető tanítójához.

Dr. Óvári Papp Gábor e. ü. főtanácsos, kórházi igazgató ur átiratából értesitem az áll. polg. isk. tanárokat, áll. el. isk. tanítókat és ovónőket, miszerint a Népjóléti és Munkaügyi Miniszter Urnak 1926. évi 40988. N. M. sz. leirata alapján a szolnoki szanatóriumában áll. tisztviselőket s alkalmazottakat is elfogad, az Orsz. Tisztv. Betegápolási Alap számlájára annak szabályai szerint, I., II., III. díjosztályra.

Ha valaki a beutalásban megjelölnél felsőbb osztályt vesz igénybe, a napi 30.000 K különbözetet maga fizeti. E díjakért osztály szerinti rendes ellátás és orvosi kezelés jár.

A szanatórium Szolnokon a belvárosi Templom-uccában van, közel a tiszpart sétányhoz, főtérhez és közhivatalokhoz. Villany, vízvezeték, telefon, jó házi konyha. Miniszteri engedély száma: 1910. évi 32.828. B. M.

Felvesz mindenfajta betegét, csak elmebajost és heveny ragályost nem.

Az intézetben bármely orvos kezelhet, bel-, bőr-, fog-, gyermek-, ideg-, nemi-, női-, sebész-, szemész-, szülész-, szakorvos is.

szemléltető képeket küldik megfelelő arányban az iskolák részére. A kettős célt szolgáló iskolai ünnepélyek rendezésére az iskolák figyelmét ezennel nyomatékosan felhívom azzal, hogy hasznának oda, hogy az olcsó faliképek megszerzésére kínálkozó kedvező alkalmat egyetlen iskola se mulassza el és rendelését mielőbb küldje be a Falu Szövetséghez, mert a tetemes költségekre való tekintettel a képeket korlátozott példányszámban nyomtatják. Az első 50 faliképet április helyett május hónapban küldik szét, a további huszat a nyár folyamán és utóbbiak között több nagyobbarányú kép lesz, mint a mostani sorozatban, amelynél az volt a törekvés, hogy minél sokoldalúbb és több képet nyújtsanak, főleg az iskolák folyosóin való elhelyezés céljából és az ott megforduló felnőttek smereteinek gyarapítását is szolgálja.

A 70 kép 35 arany korona költségének befizetésére a kevésbé tehető iskolák részére haladékat is adnak.

Egyben a „Falu” című folyóiratot is, mely a vidék egészségügyi, kulturális és gazdasági emelését szolgálja, terjesztését melegen ajánlom Cim figyelmébe. A képek megrendeléséről kérem Cim jelentését.

Szolnok, 1926 május hó 1-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

3373—1926. sz.

Valamennyi tanintézet tekintetes igazgatóságának

Társadalmi kérdéseink közül a fiatalok foglalkoztatásával összefüggő kérdések úgy a szakembereket, valamint a hatóságokat, társadalmi szerveket és a nagyközönséget is állandóan foglalkoztatják.

Rendszeresen kidolgozott munkaprogramot e fontos társadalmi kérdés területéről a Magyar Gyógy- és Neveléstudományi Társaság adott, amikor I. Országos értekezletén a foglalkoztatás megelőzésének kérdését orvosi, társadalmi és gyógy- és neveléstudományi szempontból feldolgozta. De nemcsak munkaprogramot adott a Társaság, hanem a foglalkoztatás megelőzésének kérdéseit a különböző igényekhez mérten feldolgozta és e fontos társadalmi problémát az ország területén az ifjuság, a nagyközönség és

a szakemberek számára tartott előadásaival kapcsolatban rendszeresen ismertette.

A szakemberek jól tudják azt és a nagyközönségnek is tudomást kell szerezni arról, hogy a fiatalok foglalkoztatásának, vakság, sükettség, nyomorúság, beszédhiány, értelmi és erkölcsi fogyatékosok stb. bármilyen jól megszervezett és végrehajtott megelőző intézkedéssel sem szüntethetők meg.

Csonkamagyarországon e szerencsétlen fogyatékos gyermekek ezrei várnak még védelemre.

A jól megszervezett és végrehajtott védelemhez pedig a társadalomnak igen fontos érdekei fűződnek.

A fogyatékosok védelmének kérdésén azonban csak akkor szolgálhatjuk eredményesen, ha a különböző területek szakemberei egyesült erővel és a legjobb tudásuk szerint dolgozzák ki a védelem programját: az egyházi, tanügyi, igazságügyi és közigazgatási hatóságok, valamint a társadalmi egyesületek, intézmények és intézetek és maga a társadalom is nemcsak érdeklődésükkel, hanem erkölcsi és anyagi támogatásukkal segítenek.

Ezért a Magyar Gyógy- és Neveléstudományi Társaság felhívást intézett azokhoz a tudományos társaságokhoz, egyesületekhez, társadalmi intézményekhez, intézetekhez és szakemberekhez, akiknek munkásságát a fogyatékosok védelmének megszervezésénél fontosnak és szükségesnek tartja.

Erkölcsi és anyagi támogatás nélkül azonban eredményes munkát végezni nem lehet.

Az írást tehát a Cimtől, hogy a II. Gyógy- és Neveléstudományi Országos Értekezlet tagjai sorába belépni és az értekezlet számára esetleg tagokat gyűjteni szíveskedjék.

Tagsági díj magánosoknak 1 pengő (12.500 papirkorona), hatóságoknak, intézményeknek és intézeteknek pedig 10 pengő (125.000 papirkorona).

A szervező bizottság a tagsági díj ellenében az Országos Értekezlet naplóját adja.

A tagsági jelentkezések a II. Országos Értekezlet szervező bizottsága címére (Budapest, VII. Hermina-ut 7. sz.) küldendők.

A tagok részére ingyenes vagy kedvezményes lakásról és kedvezményes ellátásról gondoskodni kívánnak, ezért a tagsági jelentkezés alkalmával értesítést kér az elnökség arra

nézve, hogy a kedvezményes élélményt és lakást a tagok igénybe óhajják-e venni.

Az Országos Értekezlet ideje: f. é. június 6 és 7-ike. Az Országos Értekezlet helye Pest-vármegye közgyűlési terme.

Az Országos Értekezlet tagjai az Ember- és Néveléstudományi kiállítás kedvezményes áron látogathatják. Jegyek a helyszínen lesznek kaphatók.

Minden felvilágosítást szívesen ad meg a Magyar Gyógy- és Neveléstudományi Társaság II. orsz. értekezletének szervező bizottsága. (Budapest, VII. Hermina-ut 7. sz.) a hozzáférőknek.

Szolnok, 1926 május 1-én.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Iskolán kívüli Népművelés.

Rovatvezető: Szathmáry Lajos népm. titkár.

Az iskolán kívüli népművelés különös tekintettel a levante oktatásra.

A tavaszi tanítói járásköri gyűléseknek egyedüli tárgya az „új tanterv” volt s e helyen mondok hálás köszönetet a tek. elnökségnek, hogy előadásomat a tárgysorozatba felvette s ezzel alkalmat adott, hogy az őszön beindítandó nagyobb szabású munkánk egységes keresztülvitelét ismertethettem.

Tekintettel arra, hogy többen nem jelenhettek meg ezen gyűléseken s hogy a megindítandó levante-oktatásról tájékozódva legyenek, bár kivonatossan, mégis alábbiakban óhajtok szólni vármegyénk minden tanítójához.

Rendkívüli idők, megváltozott viszonyok hívták életre az iskolán kívüli népművelést, hogy ezzel a háborús évek mulasztásait pótolhassuk.

De ha nem kényszerítették volna ezen okok, akkor is szükség lenne a felnőttek oktatására, mert mi néptanítók tudjuk legjobban azt, hogy a mi népünk az iskolából kikerülve, nemhogy képezné magát, de amit ott elsajátított, azt is nagyrészen elfeledi.

Mig a művelt nyugati népeknél intenzív iskolán kívüli munka folyt régebben is, nálunk igen kevés helyen történt valami, ezen tanévben indult meg az általános, eredményes tervszerű munka.

Ravasz L. püspök szavaival szólva „a reform nemzetek lélegzetvétele.” Ugy látjuk és érezzük, hogy az új reformált tanterv és az iskolán kívüli népművelés nemzeti ajulásunk

(eszméletvesztésünk) után legerősebb lélegzetvételünk, mely után a magunkbatérés, a teljes felgyógyulás, megerősödés feltétlenül bekövetkezik.

Hogy mi az iskolán kívüli népművelés célja, röviden azt mondhatom: zászlónkra a magyar „Hiszekegy” van felírva.

Örömmel üdvözljük az új tantervet, mely a mi munkánk legerősebb támasza, mert lelket, erős nemzeti érzést visz be gyermekeink lelkébe.

A múlt őszön a nemzetgyűlés megnyitása előtt tartott egységes párti vacsorán, ahol miniszterelnökünk hívei előtt az összeülő parlamenti munkáiról adott tájékoztatást, elsőrendű feladatként jelölte meg az iskolán kívüli népművelést.

Élénk emlékezetünkben van nagynevű kultuszminiszterünk parlamenti beszéde, melyben kijelentette, hogy a kultusz-tárca a tulajdonképeni honvédelmi tárca.

Arra is emlékezünk, amikor a jövő terveiről beszélve kijelentette, hogy egy nagy tantermmé akarja tenni Csonkamagyarországot a rádió szolgáltatásban.

Március közepén hallottuk Karafiáth Jenő államtitkár, az O. T. T. elnökének a rádió stúdióban „A jövőndő Magyarország kiépítése” címen elmondott beszédét.

Mindezek oly komoly kijelentések, beszédek voltak, melyek hatása alatt állunk mi, magyar néptanítók, kik meg kell éreznünk azt, hogy a cselekvés (a munkába lépés) 12-ik órája ütött.

Hazánk és nemzetünk szebb jövője érdekében minden kitalálhatót meg kell tennünk, mert a feladatok megoldása nagyrészt reánk, a magyar tanítóságra vár.

Azért is el kell határoznunk magunkat e hazafias munkára, mert Csonkaországunkban sem a földműves, sem a munkás, sem az iparos, sem a tisztviselői osztály — köztük mi is — jobb sorsot nem várhatunk, nem remélhetünk.

Bár a nép minden rétegének szüksége van a kulturára s ezen munkánkból az idősebb korosztályokat sem zárhatjuk ki, mégis úgy gondoljuk, hogy van egy osztály, mely különös figyelmet érdemel, amely osztály jöhet számításba a jövő szempontjából: ez az ifjuság, a leventék.

A mai fiatalág előttünk áll s megmondhatjuk róla, hogy semmiféle tekintetben nem is említhető a háborúelőtti fiatalsággal egy napon.

Nézzük a jelent! Most nem sorozzák a legényeket, zsoldos hadseregünk van. A fiatalság legnagyobb része fegyelmetlen, templomkerülő, kocsmalátogató, szögletes, durva, kicsapongó, igen sok esetben bűnöző; a családi és a társadalmi életben is több fájdalmat okoznak, mint örömet.

Általános szempontok szerint bírálva ilyen a mai fiatalság.

Nem követünk-e el mi vétkes mulasztást, ha nem vesszük szigorú kiképzés alá őket? Nem érezzük-e, hogy a felelősség a mi vállainkat nyomja?

Készítés csak a leigázott népeknél van. Olyan került fegyverkezés foly elnyomóinknál, hogy népük nyög ezek terhei alatt.

Az iskolán kívüli népművelésre is olyan hatalmas összegeket fordítanak, melyek árnyaiban is a mieinket sokszorosan felülmúlják.

Maradhatunk-e tétlenül mi?

Mit várhatunk, mit remélhetünk akkor, amidőn teljes felosztásunkról álmodoznak rabló szomszédaink, hogy letöröljék Európa térképéről Csonkaországunkat is? A feleletet minden magyar néptanítónak éreznie kell! Ki tilthatja meg nekünk, hogy leventéinket úgy képezzük, ahogy az nekünk jólesik? ahogy azt igazán elszomorító, kétségbeesítő helyzetünk megköveteli? Senki.

Nem tehetünk idáig semmit, de a testnev. törvény szigorú végrehajtásával f. év őszén leventéink már együtt lesznek.

Az O. T. T. a testi, a népműv. központ a szellemi, erkölcsi, hazafias kiképzést fogja keresztülvinni.

A testi és szellemi összehangatos nevelés megköveteli, hogy ezen két országos szerv által beindítandó munkát egyetértéssel, egymás támogatásával indítsuk el a végeken és ezt a harmonikus munkát, a vármegye két fontos szervezetének összekapcsolódását már biztosította Bizottságunk.

Jövő tanévünk elején meginduló munkánk szervezését részben már elvégeztük úgyv. elnökünkkel s itt van szerencsém a következőkben ismertetni:

I.
Kulturállamban nem illő %-kal vannak az irni-olvasni nem tudók, különösen a mai fiatalság között, kiknek elemi iskolai idejük a háborús évek voltak. Ezek részére a téli időszakban — mely nem alkalmas a testi kiképzésre, gyakorlatokra — megszervezzük az analfabéták tanfolyamát. Ez az első fok.

A vezetők részére 1,500.00—3,000.000 K tagdíjat adunk, a tanfolyam óraszámának megfelelően. Óránkint 2 pengőt. A hallgatóság részére ingyen tankönyveket, írószereket. A tanfolyam tárgyai olvasás, írás, számtan. Összes óráinak száma 60, 80, 100, 120 óra.

Ez az egyetlen mód az analfabetizmus kiirtására, hogyha a kötelező iskolalátogatási korban bármi okból kimaradtakat a levétkorban szintén olyan kötelező erővel bekényszerítve megtanítsuk.

II.
2-ik fokon szervezzük — szintén téli időben — az első fokon átment, avagy az elemi iskola alsóbb osztályait elvégzettek részére az elemi ismeretterjesztő tanfolyamokat, melyeknek tárgyai a népiszkolai elemi ismeretek nyújtása. Óráinak száma, a vezetők díjazása ugyanaz, mint előbbinél.

III.
3-ik fokon megszervezhetjük az előbbi 2 fokon átment, avagy az elemi iskolák felsőbb osztályait, középiskolákat stb. elvégzettek részére az ismeretterjesztő tanfolyamokat. Ebbe a csoportba tartoznak a munkásgimnázium, népiskola, népegyetem stb. című népművelési szervezetek.

Ezen tanfolyamok tárgyköre igen szép.

1. Pl. Az ember lelki és erkölcsi világa.
2. Testtani és egészségügyi ismeretek. 3. Szülő-

lőföld és honismeret. 4. Gazdasági ismeretek. 5. Természettudományi ismeretek. 6. Társadalmi ismeretek. 7. Jogi ismeretek. 8. Nemzeti élet és művelődés (iört., irodalom, művészet). 9. Gyarori számolás, mérés, fogalmazás.

Óraszám, vezetői t. díjak, mint előbbi kettőnél. Vezérkönyvek, melyekre törvényhatóságunk 50 milliót ad, sajtó alatt vannak.

Ezen tanfolyamok hallgatásával nem lehet eleget tenni a tankötelezettségnek, tehát ezekre az ismétlő-iskolai kort is meghaladott, 15 éven felüli hallgatók (levanték) vehetők fel.

Megszervezésük nem ütközik semmi nehézségbe, mert a közs. előjáróságok szigorúan beiskolázzák a leventéket.

Ezekon kívül — különösen faluhelyeken és tanyákon felveendő az idősebb jelentkezők is, kiket a belépésre csak rábeszélni, de kényszeríteni nem lehet.

A tanfolyamok napi óraszám 2 $\frac{1}{2}$ óra, hallgatóinak száma az analfabétáknál 15—30, a más 2 fokozatonál 25-től fölfelé, ahányan a teremben rendes ülőhelyhez juthatnak.

Minden község irattárában az u. n. népművelési csomóban megtalálható a V. K. M. 1924. évt. 93.000 és 1925. évi 17.000 sz. rendeletei, melyek a legészletesebb tájékoztatást is nyújtják.

Ezekben az idősebb korosztályok részére szervezendő népművelési előadásokról is részletes tájékoztatás található, nem is kívánok ezekkel most foglalkozni, csak utalok a V. K. M. tájékoztatókra.

Mindenféle népműv. tevékenységnek termet, fűtést, világítást a községek kötelesek adni vármegyei szabályrendeletünk szerint.

Hogy vonzóvá tegyük tanfolyamainkat, előadásainkat, hogy előadói munkánkon segítsünk, föltétlenül szerezzünk be vetítőgépeket, és rádiót, melyek mindenkit hatalmukba kerítenek.

Mindennemű munkáinkban a hangsúly az erős faji és nemzeti öntudat felébresztésén, kiépítésén, régi határaink, szörnyű megcsonkításunk megismertetésén legyen, mint melyek föltétlenül egyesítik érzéseinket ebben a szent imádságban: „Hiszek Magyarországot feltámasztásában”.

Szolnok, 1926 május 18.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

240/1926. sz.

Valamennyi közs. Népműv. Bizottságnak.

A tél folyamán megtartott népművelési előadások beszámoló jelentései több községből még nem érkeztek be.

Mint hogy ezek hiányában a vármegyére szóló összesítő kimutatásunkat nem tudjuk elkészíteni, felkérjük Tek. Cimet, hogy működése területén lefolyt mindenféle népművelési tevékenységről a megküldött beszámoló-nyomatványokon a beszámolókat megadni sziveskedjék.

A beszámolókat beküldésének utolsó határideje: f. évi június hó 10-ik napja.

Amennyiben a beszámoló-nyomatványokat nem kapta volna kézhez, valamely rendező testület, avagy elkallódtak volna, azokat igényeljük a népműv. titkártól, ki azokat postafordultával újból megküldi díjmentesen.

Az előadások és tanfolyami órák tiszteletdíjaira múlt évi 600—925. sz. köriratunkban foglalt (engedélyezett) díjak számításra fel s a nyugták II. fok. szerinti bélyeggel látandók el.

Szolnok, 1926 május 18-án.

Bihary István
ügyv. elnök,
kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Szám: 240/II.—926.

**Valamennyi helyi népműv. Bizottságnak,
Valamennyi községi előjárásnak, r. t.
városok Polgármestereihez!**

Hivatkozással „Népművelési” rovatunk elején közölt cikkekre felkérjük Tek. Cimet, hogy a nyár folyamán — amikor a levante ifjak teljes számban összevonatnak — alábbi csoportosítás szerinti névsort a születési hely, idő, foglalkozás, vallás és pontos lakáscím feltüntetésével állítsa össze 2 példányban, melyek közül egyik alispán ur 4564—1926 Ki. sz. rendelete alapján a községi (városi) népművelési csomóban helyezendő el, másik példány aug. hó 1-ig Bizottságunk címére küldendő be.

I.

Irni-olvasni nem tudók összeírása.

II.

Az elemi iskola I—III. osztályát végzettek összeírása.

III.

Az elemi iskola IV—VI. és középiskolákat végzettek összeírása.

Jövő tanév elején megszervezendő ezek részére I. az analfabéta tanfolyam (hallgatóinak száma 15—30), II. elemi ismeretterjesztő tanfolyam és III. ismeretterjesztő tanfolyam. (A II. és III. tanfolyam hallgatóinak száma 25-től fölfelé, ahányan a teremben rendes ülőhelyhez juthatnak).

A tanfolyamok óraszám, tárgyköre, utmutatás megtalálható a V. K. Miniszterium 1924. évi 93.000 és az 1925. évi 17.000 számú körrendeletével kiadott „Tájékoztatókban”, melyeket minden községi Bizottságnak megküldöttünk.

Ha elegendő hely áll, a leventéken kívül felvevődök az idősebb jelentkezők is.

A tanfolyamok vezetőjét és óraadóit óránként 2 pengő tiszteletdíjban fogjuk részesíteni.

Szolnok, 1926 május 18-án.

Bihary István Szathmáry Lajos
üggy. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

210—1925. sz.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak, valamennyi elemi és gazd. tanító (tanítónő), igazgató urnak!

Tudomás végett közöljük alábbi alispáni körrendeletet:

Szám: 4564—1926. ki.

Körrendelet.

Valamennyi járás Főszolgabírájának, r. t. városok Polgármestereinek és községi Elöljáróságnak!

Az iskolán kívüli Népművelési Bizottságnak nagy horderejű kulturális munkálatai szépen haladnak előre s már eddig is sok sikerrel és eredménnyel zárulnak. Kénytelen vagyok azonban rámutatni, hogy ezen igen sokoldalú, de az egységes nemzeti cél felé haladó munkálataikat az adminisztráció tekintetében igen sok idő- és pénzületi veszteség (hátrány) éri, amelyek sürgős orvoslása égetően szükséges.

Elrendelem ezért, miszerint minden járás, r. t. város és községi elöljáróság irattárában — felelősség mellett — ugynevezett „népművelési csomó”-ban kezelje a népművelési iratokat s azok rendes elintézését a városok és községek a helyi bizottságok útján biztosítsák.

Ezen népművelési csomóban kezelt iratok a helyszíni kiszállások alkalmával értékes anya-

gul is fognak egyben szolgálni s megakadályozzák azt, hogy egyes iratok elkallódjanak, amint az több helyi bizottságnál megtörtént.

Elrendelem még, hogy a „Népművelés” című hivatalos lapunkban közölt hivatalos megkereséseket is minden számból rendszeresen iktassák s azok elintézéséről is gondoskodjanak. Hívják fel továbbá a községi (helyi) népművelési bizottságoknak a helybenlakó tanítók, lelkészek stb. hivatalból tagjait a belépésre, amennyiben még nem szerepelnének a lagok sorában, azokat vegyék fel és gyűléseikre minden alkalommal hívják is meg.

Szolnok, 1926. február 22-én

Alexander Imre s. k. alispán.

Szolnok, 1926 május 18.

Bihary István Szathmáry Lajos
üggy. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 237—926.

Valamennyi helyi népműv. Bizottságnak!

Tek. Cim szives tudomására hozzuk, hogy a vetilőgépekhez használatos akkumulátorok élettartama megrövidül, hogyha azok töltetlenül állanak, miért szükséges azokat 4—6 hetenkint abban az esetben is megtölteni, hogyha azokat nem használják.

Azon helyi népműv. Bizottságokat, kiknek tulajdonuk képező akkumulátorainkat kikölcsonóztuk, kérjük, hogy a kiadott használati utasítás minden pontját szigorúan tartsák be.

Szolnok, 1926 május 18.

Bihary István Szathmáry Lajos
üggy. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

SZOCIÁLIS ÜGYEK.

Szegénysorsu iskolás gyermekek nyaralása.

Felkérettünk, hogy a budapesti tanács a községi elöljáróságokhoz és földbirtokos urakhoz intézett levelüket közöljük. Tekintettel a kulturális és nemzeti ügyre, a tanács levelét egészben hozzuk.

Budapest Székesfőváros Tanácsa.

17. 389

1926—VII. szám

„Budapest székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy ez idén is, — mint már évek óta — gyermeknyaralattási akciót indít, hogy a székesfővárosi szegénysorsu, testileg leromlott, de egyébként egészséges iskolás gyermekeket az üdülés áldásaiban részesíthesse.

Köztudomásu, hogy a székesfőváros szegénysorsu lakossága a háboru óta nemcsak a saját élelftenntartásához nélkülözi a legszükségesebbeket, hanem gyermekei részére a legszükségesebb táplálékot sem tudja a nyomasztó munkanélküliség és drágaság miatt megszerezni. Szomorú statisztika tanuskodik arról, hogy a székesfővárosi gyermekhalandóság az utolsó négy-öt esztendőben meghaladta a születések számát úgy, hogy sajnálatos tényként állapítható meg, hogy a székesfőváros milliós lakosságában a magyar faj pusztulóban van.

Ezen a magyar faj fennmaradását oly mélyen érintő bajon a nagy áldozatok árán fenntartott gyermekvédelmi intézmények önzetlen munkája sem képes már segíteni.

A külföldi államok gyermekbarátainak áldozatos részvete lehetővé tette ugyan, hogy már több év óta élvezik gyermekeink idegen országok vendégszeretetét, de ezen államok nagy áldozatkészsége ebben az esztendőben már teljesen megszűnik, miáltal fokozottabb mértékben hárul reánk az a hazafias kötelesség, hogy a jövő nemzedékünket minél egészségesebbé és életképesebbé tegyük.

Abban a meggyőződésben, hogy a magyar földbirtokos társadalom a maga nagylelkűségét és áldozatkészségét az ártatlan magyar városi gyermekektől nem fogja megtagadni, tisztelettel kérjük legyen szives a székesfőváros eme akcióját támogatni, hogy az üdülésre szoruló sok testileg gyenge fővárosi gyermek nyaralattása a jelen iskolaévet követő július és augusztus hónapokban a hazai határokon belül legyen megoldható.

Az elmúlt esztendőben az egész ország területén a főváros által fenntartott szegényi üdülőtelepen elhelyezettekkel együtt 750 gyermeket láttunk el nagyon szép fizikai és erkölcsi eredménnyel.

Mily csekély szám ez, ha figyelembe vesszük, hogy a székesfővárosi kerületi orvosok által feltétlenül nyaralásra szorulóknak osztá-

lyozot 5316 gyermek közül csak 750-et tudtunk a nyaralás áldásaiban részesíteni, s mily csekély szám ez ahhoz képest, hogy külföldre a magyar gyermekeket az egész ország területéről 500-600-as csoportokban szállítják ki és 3-6 hónapi ellátás után teljesen felruházva bocsájtják haza.

Szükségesnek tartom annak hangsúlyozását, hogy felekezeti különbség nélkül, csakis 8-14 éves életkorban levő és testileg leromlott, de orvosilag teljesen egészségesnek talált jó magaviseletű iskolás gyermekek elhelyezéséről lehet csak szó.

Arra kérjük tehát Nagyságot, Méltóságodat, Nagyméltóságodat, legyen kegyes uradalma területén legalább 10-20 gyermek elhelyezését biztosítani oly módon, hogy azok vagy csoportosan nyernének elhelyezést és ellátást az uradalomnak iskolájában vagy más egyéb helyiségében, vagy pedig az uradalom alkalmazottainál lennének elhelyezhetők. A gyermekek utazási költségeit a székesfőváros fedezi, valamint a gyermekek oda és vissza kíséréséről is gondoskodik. A gyermekek felügyeletét, ha azt Nagyságod, Méltóságod, Nagyméltóságod óhajlja, külön erre a célra kirendelt fővárosi tanítókkal végeztetjük.

A székesfőváros tanácsa az akció sikeres lebonyolítása érdekében megbízottakat óhajt oda küldeni, ahol az üdülletés sikerrel kecsegtethetne, hogy közvetlen megbeszéléseket folytathassanak és tájékoztatással szolgáljanak; ha azt Nagyságod, Méltóságod, Nagyméltóságod szükségesnek tartja és erről a Székesfőváros Tanácsa Gyermeknyaralattási Akcióját (Budapest, IV. Cukor-uccai elemi iskola) értesíteni.

Fogadja Nagyságod, Méltóságod, Nagyméltóságod önzetlen nagybecsű támogatásáért a székesfőváros közönségének előre is hálás köszönetét.

Budapest, 1926. évi január hó.

Dr. Buzássy
alpolgármester

Tanítói Otthon.

Gyurkicza Miklós kartársunktól — ki a Magyar-Holland biztosító intézet titkára — újabban a felvett élet- és tüzbiztosításokból 200.000 koronát juttatott a Tanítói Otthon javára. Biztosítást kötöttek: Csillik Mihály rákóczifalvi,

Keszthelyi István, Luif Othmár százados, Magyar Gyula és Ferenczi Kálmán szolnoki kartársak.

Az eddig ezen a címen befizetett 920.000 korona és most pedig 200.000 korona, összesen: 1.120.000 koronát juttatott Gyurkicza kartársunk Otthonunk javára.

Ismételten kérjük kartársainkat, hogy Gyurkicza fáradságát szeretettel karolják fel és öt biztosítások céljából minél számosabban keressék fel.

Egyl. pénztáros.

Tanítói Otthonra adományoztak.

Turkevei belterületi áll. isk. igazgatósága 110.000 koronát, Gondi András mezőluri áll. tanító 503.800 koronát, Szutor Ferenc mezőluri áll. isk. tanító 117.800 koronát, Turkevei-szeletháti iskola 200.000 koronát. Ezek szerint a Tanítói Otthonunk eddigi vagyona 931.600 koronával gyarapodott.

HIREK.

Dr. Pogány Frigyes államtitkár a vármegyében. Március hó utolsó napjaiban dr. Pogány Frigyes államtitkár ur ömeltősága iskolaszervezési ügyekben a Jászsági — Felsőjárásban, — továbbá Szolnok, Turkeve és Mezőtúr városokban járt és az iskolafenntartókkal, községek és városok vezetőségével tárgyalásokat folytatott. Az államtitkár ur ömeltősága a tárgyalások folyamán oly megértő jóindulatot tanúsított az iskolafenntartókkal szemben, hogy vajlamennyi helyen, ahol megfordult, rövid időn belül új iskolák fognak felépülni.

Nagyarányu iskolai szervezések és építkezések a vármegyében. A vallás- és közokt. Miniszter ur által tervbe vett és a napilapokban közzétett iskolaépítési program a megvalósulás stádiumába lépett, amennyiben a vármegyében is megindultak az új iskolák szervezési és építési előmunkálatai. Az iskolafenntartók részére a Miniszter ur igen nagy összegű építési állam-

segélyeket és a most létesített Országos Népiskolai Építési Alapból kölcsönöket engedélyezett. Mint értesülünk új iskolák épülnek rövid időn belül a következő helyeken: Jákóhálmán 2 tanyai, Jászfényszarun 1 tanyai, Jászberényben 4 tanyai, Jászszentandráson a belterületi róm. kath. iskolához 1 tanterem, meglévő 2 tanyai iskolához 1—1 tanterem, Jásztelek községben 1 új tanyai iskola, Alattván községben 1 új tanyai iskola, Jászdózsán a bérhelyiségben elhelyezett iskola helyett 2 új iskolai épület, Pusztamonostor községben a belterületi r. kath. iskolához 1 tanterem, Jászfelsőszentgyörgy községben a belterületi róm. kath. iskolához 1 új tanterem, Jánoshida községben a belterületi r. k. iskolához 2 tanterem és egy meglévő tanyai iskolának ujjáépítése. Jászárokszálláson a belterületen a rozoga alszögi iskola helyett egy 6 tantermes új iskola, Kunmadaras községben 1 új tanyai iskola, Kunmadaras községben 1 új tanyai iskola, Nagyrév községben 1 új tanyai iskola, Tiszakürt község székhellyel Szélevény és Csépa községekkel együtt 1 új tanyai iskola, Tiszaföldvár Homokon Beniczky-Otthonban 3 tanterem, Törökszentmiklós községben 2 új tanyai iskola, Mezőtúron 3 új tanyai iskola és 1 tanyai iskolának áthelyezése. Turkeven az eddigi bérhelyiségekben állami iskola részére a város nyugati és keleti szélén 1 két és egy három tantermes iskola, amelyek a tanyai tankötelesek nagy részét is befogadják. Több helyen, mint Törökszentmiklóson, Kunocsorbán az iskolák már épülnek is, a többiek-nél is a Miniszter ur a terveket leküldötte. Az eddig engedélyezett építési segélyek összege több mint 5 és fél milliárdot, a kölcsön pedig közel 2 milliárdot tesz ki. Tervbe van véve a besenyoszögi tanyai, dévaványai tanfai, fegyverneki tanyai, jászapátii, jászakiséri, kenderesi, köteleki, nagykörü tanyai, Tiszaderzs, tiszaföldvári, tiszaroffi, tiszasülyi tanyai, tiszauji községi és a szolnoki tanyai és belterületi iskolák rendezése is.

Siketnémák felvétele. A siketnémák hevesvármegyei áll. s. intézete (Eger) az 1926—27. tanévre több oly 6—12 éves siketnéma gyermeket vesz fel, ki a siketnémaságon kívül más (testi vagy szellemi) fogyatkozásban nem szenved. Kérvények május hó végéig nyújtandók be az intézet felügyelőbizottságához. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt az intézet igazgatósága (Eger, Káptalan-ucca 29).

Uj lap Szolnokon. Szolnok r. t. város kulturájának feltétlen haladását jelenti a „Szolnoki Ujság”, melynek első száma f. é. április 11-én jelent meg dr. Tóth Tivadar főgimnáziumi tanár szerkesztésében. A nagy értékű cikkek igen tartalmassá teszik a lapot, melyeket a szolnoki társadalomnak elsörangú írói írják. Szolnok város közönsége örömmel fogadja az új lap megindítását, melyből az következik, hogy a lap szellemi és anyagi oldala minden tekintetben biztosítva van. A magunk részéről melegen ajánljuk a „Szolnoki Ujság”-ot kartársaink és olvasóink figyelmébe annál is inkább, mert a lap tartalmából megállapítottuk, ami a lapot nivóssá teszi, hogy komoly munka igazságaiért lépett sorompóba.

Wodianer jutalom. A Magyar Tudományos Akadémia március hó 15-iki összes ülésén a Wodianer Albert báró alapítványból két-két millió jutalommal tüntette ki a kiküldött bizottság javaslatára Krug Lajos soproni ág. ev. és Szirbek József székesfehérvári igazgató tanítókat. — A kultuszminisztériumnak ugyanakkor jutalmazásra ajánlotta az Akadémia többek között Nedeczky Ferenc drégelypalánki kartársunkat is. Akadémianknak ez az ajánlása már egymagában is olyan kitüntetés, amelynek mindannyian örülünk s e sorok után köszöntjük a tanító vezéreket.

Gyász. Nagy Erzsébet dévaványai ref. tanítónő életének 33-ik, tanítói szolgálatának 13-ik évében 1926 március 27-én Füzes-Gyarmaton váratlanul meghalt. — Szabó Lajos nyug. áll. el. isk. tanító f. é. május hó 15-én Szolnokon rövid, de kínos szenvedés után meghalt. Szabó kartársunk 33 évi szolgálata után 1922-ben nyugalmunkba vonult és mint nyugalmazott tanító az iparostanonc iskolában 3 éven át szorgalmasan tanított. Áldás poraikra. — Köwesszarvi és gosztonyi Goszthony Sándor nyug. vármegyei főjegyző életének 60-ik évében 1926. évi május hó 17-én Szolnokon elhalálozott. Az elhunyt közel negyed századon keresztül szolgálta lankadatlan szorgalommal a vármegye közönségét mint szolgabíró, később aljegyző, majd várm. főjegyző minőségben. Kartársai és barátai kegyelettel örzik emlékét.

Állásáról lemondott. Sinka Irén jászapátii-hevesiványi rk. tanítónő, ki az ottani belterületi rk. iskolához választatott meg s helyébe Kaapos Béla lett bevélasztva. A tiszakürti községi

tanyai iskolánál a lemondott Tóth Edit és Antal Aranka tanítónők helyébe G. Szabó Etelka és Bakos Jolán okl. tanítónők választattak meg. **Megbízatus.** A VKM. ur Zimányi Ernő okl. polg. isk. tanárt a jászárokszállási áll. polg. iskolához óraadó teendővel bizta meg. A gazd. irányu továbbképző iskolák felügyeletével Haraszthy József jászberényi és Nagy Károly kunszentmártoni önálló gazd. igazgató bizattak meg és pedig az előbbi a jászsági alsó-, felső- és központi, az utóbbi a tiszai alsó-, felső- és középjárásokra.

Szolnoki és Szolnokmegyei Almanach. Ilyen címmel díszes kiállítású vaskos kötetben vármegyei utmulató jelent meg, melyet Szabó Barna szerkesztett és mint kiadó Friedmann Sándor jegyzett. Az utmulató bevezetését dr. Tóth Tamás szolnoki polgármester írta, aki „Szolnok fejlődésének távlatai” címmel értekezik a megyeszékhely jelenéről és jövőjéről, míg dr. Veress István gimnáziumi tanár „Szolnok a legrégebb időkől napjainkig” című tanulmánya rövid és mégis teljes képe Szolnok életének az embrionális régmulttól a mai nagyszabású terjeszkedésig. A könyv második része Szolnok város összes állami és magánhivatalait tartalmazza, tiszviselőket, ügyvédeket, orvosokat, kereskedőket, iparosokat, egyesületeket és teljes részletességgel és pontossággal az összes iskolákat és tanerőket, épügy a szolnokiakat, mint a harmadik, megyei részben a vármegyei hivatalok, lateinerek stb. mellett a megye összes iskoláit, tanárait és tanítóit. Általában a könyv a megyei tanítóság névsorát illetőleg a lehető legpontosabb és mint ilyen nagyon használható és szinte nélkülözhetetlen könyv iskolák és tanferiák számára. De épen így szükséges segédeszköz mások részére is, hiszen minden meg van benne, amire ügyes-bajos dolgaink végzése közben szükségünk van. A könyv Friedman Sándor-nál Szolnokon rendelhető meg, utánvétele, vagy a pénz előzetes beküldése mellett, mely utóbbi mód ajánlatosabb, mert az expedálás olcsóbb és könnyebb. A megyei tanítóság által megrendelt példányok árának 20 százalékát a kiadó amegyei Tanító Otthon felépítése javára ajánlotta fel.

Lapunk fenntartása. Kiss Kálmán tiszavárkonyi kartársunk iskolájában népművelődési előadásokat tartott és azok jövedelméből 75000 koronát lapunk fenntartására fordított. Ugyan-

csak a jászárokszállási áll. isk. igazgatóság 300000 koronát küldött be a fenti célra. Az elnökség hálásan fogadta a két adományt. Bár csak többen követnék példájukat!

Tankönyvek. Lapunk jelen számához mellékelünk a Franklin Társulat kiadásában a 2 új tanterv alapján megjelent tankönyvekről szóló jegyzéket. Felkérjük karltársainkat, hogy az új tankönyvek jegyzéke szerint kérjenek mutatóvényszámokat, melyeket Franklin-Társulat díjtalanul küld meg.

Felszólítás!

Többen érdeklődtek, hogy a hátralékos tagsági díjak felől őket értesítsük. Külön mindenkit értesíteni nemcsak költséges lenne, hanem nagyon is megnehezítené az adminisztrációt, azért is úgy határozunk, hogy az érdeklődők kedvéért az összes tagok nevsorát közöljük, kik a tagsági díjakat eddig be nem fizették. Együttal arról is értesítjük az alább felsorolt tagokat, ha f. évi június hó 6-ig a hátralékos összeget be nem fizetik, úgy végrehajtás utján leszünk kénytelenek behajtani.

Allami tanítók.

Nagykőrü: Renner József 100 ezer, Baumokné Sz. Mária 100 ezer K.

Rákóczifalva: Dr. Fenyő Istvánné 100 ezer, Schiesel Mária 100 ezer, Schmidt Mária 116 ezer korona.

Szolnok: Vitos Antal 100 ezer, özv. Gombkötő Gyözőné 50 ezer, Koltai Anna 120 ezer, Schmidt Vilmos 40 ezer, Schmidt Irén 40 ezer, Gyurián Ferencné 100 ezer, Mészáros Gyula 40 ezer, Mészáros Gyuláné 40 ezer, Vajai Józsefné 100 ezer, Böszörményi Sarolt 136.500, Fucsek Gyula 20 ezer, Novotni Jenő 20 ezer, Laki Mária 100 ezer, dr. Patkó Józsefné 100 ezer, Horvát József 100 ezer, Csighi Sándor 140.250, Törös Sándor 100 ezer, Marlon Etel 140 ezer, Kolléner Sándor 100 ezer, Polónyi Rózsi 120 ezer K.

Tiszavárkony: Kiss Kálmán 100 ezer, Erdélyi János 100 ezer, Petkó Dezső 100 ezer, Petkó Dezsőné 100 ezer K.

Törökszentmiklós: Kovács Imre 20 ezer, Hoffmann György 140 ezer, Gődérné B. Margit 120 ezer, Barta Mária 140.250 K.

Községi tanítók.

Besenyszög: Bögös Julianna 140 ezer, Horvát Pál 140.250, Kocsis Ilona 100 ezer, Ikodi Zsuzsanna 140 ezer K.

Kötelek: Gónci Ignác 100 ezer K.

Vezseny: Kürthy Gusztáv 140 ezer, Gacsai Szeréna 100 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Rákóczifalva: Tóth Béla 140.120 K.

Szolnoksza: Tipman Ilona 100 ezer K.

Cnkorgyár: Tobel Ferenc 100 ezer K.

Törökszentmiklós: Szalai Irma 100 ezer, Mohács Albert 140.240, Iski Zsuzsanna 140 ezer, Michnich Tibor 135 ezer, Juhász Kálmán 120 ezer, Vajda Krisztina 100 ezer K.

Gazdasági szaktanítók.

Nagykőrü: Biró Antal 100 ezer K.

Szolnok: Dr. Vinterné. V. Margit 140 ezer K.

Róm. kath. tanítók.

Szolnok: Szász Sándor 140 ezer, Drugáné L. Margit 100 ezer, Gyenes Ilona 100 ezer, Brünerné B. Livia 100 ezer, Magyar Albert 100 ezer, Váradi János 100 ezer, özv. Nimcsévics Lukácsné 100 ezer, Lámor János 100 ezer K.

Tiszapüspöki: Simon Lőrinc 100 ezer, Ligeti István 100 ezer, Molnár Mihály 100 ezer, Pataki Károlyné 100 ezer, Cigeldron Ilona 100 ezer K.

Kötelek: Kádár Ágoston 100 ezer, Timpfel Ferenc 100 ezer, Timpfel Mária 100 ezer K.

Nagykőrü: Sipos Béla 100 ezer K.

Szajol: Keller Béla 100 ezer K.

Törökszentmiklós: Dudás Lajos 100 ezer, Fehér József 100 ezer, Erdős József 100 ezer, Benedek Lajos 100 ezer, Fehér F. Magda 100 ezer, Horváth Ilona 100 ezer, Tipman Ilona 100 ezer, Némedi Emilia 100 ezer, Pataki Julia 100 ezer, Vagner Anna 100 ezer, Kakuk István 100 ezer, Schmid Nándor 100 ezer, Szécsi Mária 100 ezer, Pincér József 120 ezer, Bakos Lajos 100 ezer, Török Mihály 100 ezer K.

Israelita tanítók.

Törökszentmiklós: Gárdonyi Jenő 100 ezer, Gárdonyi Jenőné 100 ezer K.

Ovónók.

Szolnok: Törökne H. Etelka 100 ezer, Keilinger Gabriella 140 ezer, Polónyi Jolán Kómáromi Erzsébet 140.250 K.

Israelita tanítók.

Jászárokszállás: Farkas Margit 140 ezer K.

Ovónók.

Alattán: Budai Mária 140 ezer K.

Jászapáti: Tabori Irén 100 ezer K.

Jászárokszállás: Giciné H. Etelka 100 ezer K.

Jászberény: Mosó Hermin 140.230, Vágóné

M. Hermin 140 ezer, Nagy Julianna 100 ezer K.

Jászkiiser: Márkus Erzsébet 100 ezer K.

Jászládány: Sefferné F. Gizelle, Vikonkár Vilma 100—100 ezer K.

Jákóhalma: Király Irén 100 ezer K.

Tiszaföldvári járás.

Allami tanítók:

Cibakháza: Botné Sz. Blanka, Gecséné P. Mária 100—100 ezer, Verknemé L. Irma 50 ezer K.

Kunszentmárton: Huber Béla, özv. Tomposné K. Róza, Beszédesné P. Ilona, Blikling Antal, Blikling Antalné, özv. Rosznáki Gézané, Balácsi Ferenc, Barabás Irén, Mihály Gyula, Ország Pál, Szabó József, Vékony Gizella, Balogné F. Irma, Martikány István, Bajzát Elza, Cseuz Mátyás, Ho'man Mária és Simoncsics Margit 50—50 ezer K.

Tiszaföldvár: Bucsi Emilia 100 ezer K.

Tiszasüly: Koós Etel, Muhi Mátyás 100—100 ezer, Mogyorósi Károly 120 ezer, Bot Ilona 140.250 K.

Községi tanítók.

Tiszaug: Vikár Ida 140 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Szelevény gy. puszta: Szőke Kálmán 140.150 K.

Gazdasági szaktanítók.

Kunszentmárton: Nagy Károly, Patai Ferenc 140.250—140.250 K.

Tiszaföldvár: Márton Lajos, özv. Szabó Józsefné 100—100 ezer K.

Róm. kath. tanítók.

Mesterszállás: Muzlai Pál, Pap Ilona, Lengyel János, Nagy Géza 100—100 ezer K.

Református tanítók.

Tiszaföldvár: Csató Kálmán, Váci Károly, Razai Béni, özz. Molnár Zoltánné, Kiss Kálmán 100—100 ezer K.

Ovónók.

Kunszentmárton: Szabó Róza 100 ezer K.
Cibakháza: Kürtiné P. Mária 50 ezer K.
özz. Botosné T. Ilona 100 ezer K.

Tiszavárkony: Röder Margit 140 ezer, Gombkötő Magda 100 ezer K.

Besenyszög: Bathó Mária 140.250 K.

Törökszentmiklós: Kovács Katalin 1000 ezer, Kecskés Piroska 100 ezer K.

Tiszapüspöki: Fucsek Aurélia 100 ezer K.

Jászberényi járás.

Allami tanítók.

Jászberény: Bene Róza 100 ezer, Kovács Aranka 100 ezer, Imricsek József 100 ezer, Turnói Mária 140 ezer, Vitárus Endre 100 ezer, Lachman Ilona 100 ezer, Fazekas Károly 100 ezer K.

Jászfelsőszentgyörgy: Bogyó Béla 100 ezer, Szabó Ilona 100 ezer K.

Jászládány: Lonert Lajos 100 ezer, Lonert Lajosné 100 ezer, Dvorszki Ilona 100 ezer, Mitró Erzsébet 100 ezer, Bagi Ferenc 100 ezer, Tüske Aranka 100 ezer, Varga Mária 100 ezer, Man Béla 100 ezer, Gyárfás Miklós 100 ezer, Simrák Jolán 100 ezer, Szakács Irén 100 ezer, Száva Lajos 100 ezer, Brenner József 100 ezer, Zala József 100 ezer, V. Bányai Kálmán 100 ezer K.

Községi tanítók.

Jánoshida: Farkas Endre 140 ezer, Pocik László 140.250, Varga Mária 100 ezer, Muha Mihály 140.250, Töröcsik Mária 140 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Jásztelek: Vlaskovics Jenő 100 ezer K.

Gazdasági szaktanítók.

Jászberény: Nagy Izabella 100 ezer K.

Jászládány: Tuboly Jenő és Tuboly Jenőné 140.250—140.250 K.

Róm. kath. tanítók.

Jákóhalma: Gáli Sándor 140 ezer K.

Jászkiiser: Balla Elvira 100 ezer, Beckai Magda 120 ezer, Horvát Lajos 116 ezer K.

Jászdósa: Kiszé P. Alice, Kis Aurél Sándor 100—100 ezer, Palugyai Hermin 140 ezer K.

Jászszenlandás: Tolvaj Anna, Gergely Ilona Nagy Etelka, Voloncs Margit 100—100 ezer K.

Jásztelek: Ribos Dezső, Ribos Dezsőné, Mátrai Imre, Vlaskovics Jenő 100—100 ezer K.

Jászapáti: Botár Gerő 100 ezer K.

Református tanítók.

Jászberény: Szilágyi Károly, Király Győző 100—100 ezer K.

Jászkiiser: Borbély Lajos, Jobágy Irén, Zong Ferenc, Pantó János, Tóth Sándor 100—100 ezer K.

csak a jászárokszállási áll. isk. igazgatóság 300000 koronát küldött be a fenti célra. Az előnként hálásan fogadta a két adományt. Bár csak többen követnék példájukat!

Tankönyvek. Lapunk jelen számához mellékelünk a Franklin Társulat kiadásában a 2 új tanterv alapján megjelent tankönyvekről szóló jegyzéket. Felkérjük kartársainkat, hogy az új tankönyvek jegyzéke szerint kérjenek mutatványszámokat, melyeket Franklin-Társulat díjtalanul küld meg.

Felszólítás!

Többen érdeklődtek, hogy a hátralékos tagsági díjak felől őket értesítsük. Külön mindenkit értesíteni nemcsak költséges lenne, hanem nagyon is megnehezítené az adminisztrációt, ezért is úgy határoztunk, hogy az érdeklődők kedvéért az összes tagok nevsorát közöljük, kik a tagsági díjakat eddig be nem fizették. Együttal arról is értesítjük az alább felsorolt tagokat, ha f. évi június hó 6-ig a hátralékos összeget be nem fizetik, úgy végrehajtás útján leszünk kénytelenek behajtani.

Állami tanítók.

Nagykőrü: Renner József 100 ezer, Baumköné Sz. Mária 100 ezer K.

Rákóczifalva: Dr. Fenyő Istvánné 100 ezer, Schiesel Mária 100 ezer, Schmidt Mária 116 ezer korona.

Szolnok: Vitos Antal 100 ezer, özv. Gombkötő Gyözőné 50 ezer, Koltai Anna 120 ezer, Schmidt Vilmos 40 ezer, Schmidt Irén 40 ezer, Gyurián Ferencné 100 ezer, Mészáros Gyula 40 ezer, Mészáros Gyuláné 40 ezer, Vajai Józsefné 100 ezer, Böszörményi Sarolt 136.500, Fucsek Gyula 20 ezer, Novotni Jenő 20 ezer, Laki Mária 100 ezer, dr. Patkó Józsefné 100 ezer, Horvát József 100 ezer, Csighi Sándor 140.250, Törös Sándor 100 ezer, Marton Etel 140 ezer, Kolléner Sándor 100 ezer, Polónyi Rózsai 120 ezer K.

Tiszavárkony: Kiss Kálmán 100 ezer, Erdélyi János 100 ezer, Petkó Dezső 100 ezer, Petkó Dezsőné 100 ezer K.

Törökszentmiklós: Kovács Imre 20 ezer, Hoffmann György 140 ezer, Gödérné B. Margit 120 ezer, Barta Mária 140.250 K.

Községi tanítók.

Besenyszög: Bögös Julianna 140 ezer, Horvát Pál 140.250, Kocsis Ilona 100 ezer, Ikodi Zsuzsanna 140 ezer K.

Kötelek: Gönci Ignác 100 ezer K.

Vezseny: Kürthy Gusztáv-140 ezer, Gacsai Szeréna 100 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Rákóczifalva: Tóth Béla 140.120 K.

Szolnokszanda: Tipman Ilona 100 ezer K.

Cnkorgyár: Tobel Ferenc 100 ezer K.

Törökszentmiklós: Szalai Irma 100 ezer, Mohács Albert 140.240, Iski Zsuzsanna 140 ezer, Michnich Tibor 135 ezer, Juhász Kálmán 120 ezer, Vajda Krisztina 100 ezer K.

Gazdasági szaktanítók.

Nagykőrü: Biró Antal 100 ezer K.

Szolnok: Dr. Vinterné. V. Margit 140 ezer K.

Róm. kath. tanítók.

Szolnok: Szász Sándor 140 ezer, Drugáné L. Margit 100 ezer, Gyenes Ilona 100 ezer, Brünerné B. Livia 100 ezer, Magyar Albert 100 ezer, Váradai János 100 ezer, özv. Nimcsevics Lukácsné 100 ezer, Lámor János 100 ezer K.

Tiszapüspöki: Simon Lőrinc 100 ezer, Ligeti István 100 ezer, Molnár Mihály 100 ezer, Pataki Károlyné 100 ezer, Cigeldron Ilona 100 ezer K.

Kötelek: Kádár Ágoston 100 ezer, Timpfel Ferenc 100 ezer, Timpfel Mária 100 ezer K.

Nagykőrü: Sipos Béla 100 ezer K.

Szajol: Keller Béla 100 ezer K.

Törökszentmiklós: Dudás Lajos 100 ezer, Fehér József 100 ezer, Erdős József 100 ezer, Benedek Lajos 100 ezer, Fehér F. Magda 100 ezer, Horváth Ilona 100 ezer, Tipman Ilona 100 ezer, Némédi Emilia 100 ezer, Pataki Julia 100 ezer, Vagner Anna 100 ezer, Kakuk István 100 ezer, Schmid Nándor 100 ezer, Szécsi Mária 100 ezer, Pincér József 120 ezer, Bakos Lajos 100 ezer, Török Mihály 100 ezer K.

Izraelita tanítók.

Törökszentmiklós: Gárdonyi Jenő 100 ezer, Gárdonyi Jenőné 100 ezer K.

Óvónők.

Szolnok: Törökné H. Etelka 100 ezer, Keilinger Gabriella 140 ezer, Polónyi Jolán-Kómáromi Erzsébet 140.250 K.

Izraelita tanítók.

Jászárokszállás: Farkas Margit 140 ezer K.

Óvónők.

Alattyan: Budai Mária 140 ezer K.

Jaszapati: Tábori Irén 100 ezer K.

Jászárokszállás: Giciné H. Etelka 100 ezer K.

Jászberény: Mosó Hermin 140.230, Vágóné

M. Hermin 140 ezer, Nagy Julianna 100 ezer K.

Jászker: Márkus Erzsébet 100 ezer K.

Jaszladány: Sefferné F. Gizelle, Vikonkár Vilma 100—100 ezer K.

Jakóhalma: Király Irén 100 ezer K.

Tiszaföldvári járás.

Állami tanítók:

Cibakháza: Botné Sz. Blanka, Geccséné P. Mária 100—100 ezer, Verknerné L. Irma 50 ezer K.

Kunszentmárton: Huber Béla, özv. Tomposné K. Róza, Beszédesné P. Ilona, Blikling Antal, Blikling Antalné, özv. Rosznáki Gézané, Balácsi Ferenc, Barabás Irén, Mihály Gyula, Ország Pál, Szabó József, Vékony Gizella, Balogné F. Irma, Martikány István, Bajzát Elza, Cseuz Mátyás, Ho'man Mária és Simoncscs Margit 50—50 ezer K.

Tiszaföldvár: Bucsi Emilia 100 ezer K.

Tiszasüly: Koós Etel, Muhi-Mátyás 100—100 ezer, Mogyorósi Károly 120 ezer, Bot Ilona 140.250 K.

Községi tanítók.

Tiszaug: Vikár Ida 140 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Szelévény gy. puszta: Szőke Kálmán 140.150 K.

Gazdasági szaktanítók.

Kunszentmárton: Nagy Károly, Patai Ferenc 140.250—140.250 K.

Tiszaföldvár: Márton Lajos, özv. Szabó Józsefné 100—100 ezer K.

Róm. kath. tanítók.

Mesterszállás: Muzlai Pál, Pap Ilona, Lengyel János, Nagy Géza 100—100 ezer K.

Református tanítók:

Tiszaföldvár: Csató Kálmán, Váci Károly, Razai Béni, özz. Molnár Zoltánné, Kiss Kálmán 100—100 ezer K.

Óvónők.

Kunszentmárton: Szabó Róza 100 ezer K.
Cibakháza: Kürtiné P. Mária 50 ezer K.
özv. Botosné T. Ilona 100 ezer K.

Tiszavárkony: Röder Margit 140 ezer, Gombkötő Magda 100 ezer K.

Besenyszög: Bathó Mária 140.250 K.

Törökszentmiklós: Kovács Katalin 1000 ezer, Kecskés Piroska 100 ezer K.

Tiszapüspöki: Fucsek Aurélia 100 ezer K.

Jászberényi járás.

Állami tanítók.

Jászberény: Bene Róza 100 ezer, Kovács Aranka 100 ezer, Imricsek József 100 ezer, Turnói Mária 140 ezer, Vitárus Endre 100 ezer, Lachman Ilona 100 ezer, Fazekas Károly 100 ezer K.

Jászfelsőszentgyörgy: Bogyó Béla 100 ezer, Szabó Ilona 100 ezer K.

Jaszladány: Lonert Lajos 100 ezer, Lonert Lajosné 100 ezer, Dvorszki Ilona 100 ezer, Mitró Erzsébet 100 ezer, Bagi Ferenc 100 ezer, Tüske Aranka 100 ezer, Varga Mária 100 ezer, Man Béla 100 ezer, Gyárfás Miklós 100 ezer, Simrák Jolán 100 ezer, Szakács Irén 100 ezer, Száva Lajos 100 ezer, Brenner József 100 ezer, Zala József 100 ezer, V. Bányai Kálmán 100 ezer K.

Községi tanítók.

Jánoshida: Farkas Endre 140 ezer, Pocik László 140.250, Varga Mária 100 ezer, Muha Mihály 140.250, Töröcsik Mária 140 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Jásztelek: Vlaskovics Jenő 100 ezer K.

Gazdasági szaktanítók.

Jászberény: Nagy Izabella 100 ezer K.

Jaszladány: Tuboly Jenő és Tuboly Jenőné 140.250—140.250 K.

Róm. kath. tanítók.

Jakóhalma: Gáli Sándor 140 ezer K.

Jászker: Balla Elvira 100 ezer, Beckai Magda 120 ezer, Horvát Lajos 116 ezer K.

Jászdóza: Kisné P. Alice, Kis Aurél Sándor 100—100 ezer, Palugyai Hermin 140 ezer K.

Jászszentandrás: Tolvaj Anna, Gergely Ilona Nagy Etelka, Voloncs Margit 100—100 ezer K.

Jásztelek: Ribos Dezső, Ribos Dezsőné, Mátrai Imre, Vlaskovics Jenő 100—100 ezer K.

Jaszapati: Botár Gerő 100 ezer K.

Református tanítók.

Jászberény: Szilágyi Károly, Király Győző 100—100 ezer K.

Jászker: Borbély Lajos, Jobágy Irén, Zong Ferenc, Pantó János, Tóth Sándor 100—100 ezer K.

Tiszaföldvár: Butyka Etelka, Koroknainé T. Ilona 140—140 ezer K.

Kisújszállási járás.

Allami tanítók.

Kisújszállás: Bedőné P. Antónia 140.250.
Szelevény: Makkár László, Jankó Károly, Jankó Károlyné, Dobos László, Tóth József, Makkár Lászlóné, Kovácsné V. Gizella, Kelle-vész Győző, Kelevész Győzőné 100—100 ezer és Hajagosné Cs. Izabella 120 ezer K.

Községi tanítók.

Fegyvernek: Harajda József 100 ezer K.
Tiszaderzs: Szabó Ferenc, Romhányi Ti-vadar, Dobocki Vilma 140—140 ezer K.
Tiszaroff: Horvát Gábor 100 ezer K.

Uradalmi tanítók.

Abádszalók: Fekete Bálint 120 ezer K.
Kunhegyes: Pap Gábor, Katona Kálmán 140—140 ezer K.

Tiszabura: Himpfner Ilona 140.250 K.

Gazdasági szaktanítók.

Kisújszállás: Netz Ferenc, Netz Ferencné 140.250—140.250 K.

Kunmadaras: Timár István, Majher Mária 140.250—140.250 K.

Fegyvernek: Kalmár Géza, Szabóné Z. Margit 100—100 ezer K.

Róm. kath. tanítók.

Tiszabó: Csikán Pál, Kazacsai Dezső, Timfel Ilona, Erdei Antal 100—100 ezer K.

Fegyvernek: Palféri István, Koncz Pál, Maró Filoména, Rédei Vendel, Kosztolnik János Szentgyörgyi Gyula 100—100 ezer, Rikli Margit, Pfeifel Ferenc, Pfeifel Ferencné 140—140 ezer K.

Izraelita tanítók.

Karcag: Schwartzt Ábrahám 140.250, Grósz Ede 120.000 ezer.

Kisújszállás: Polgár Jenő 120.000 ezer

Kunhegyes: Borosdi Béla 120 ezer K.

Kunmadaras: Tihanyi Miksa 140.250 K.

Övönök.

Tiszaroff: Konczné Sz. Anna 140 ezer K.
Karcag: Borsos Katalin, Kunné B. Mária, Péntekné K. Irma 120—120 ezer K.

Kenderes: Kiss Terézia 100 ezer K.

Kisújszállás: Tóth Erzsébet 100 ezer K.

Kunhegyes: Juhászné N. Ilona, Borsos Ilona 140.250—140.250 K.

Kunmadaras: Nagyné H. Vilma, Szűcsné K. Gizella 140.250—140.250 K.

Tiszaszentimre: Seres Mária 140.250 és
• Csernyánszki Ilona 140 ezer K.

Kisújszállási ref. tanítói kör 120 tag után
7,200.000 K.

Mezőfuri járás.

Allami tanítók.

Déaványa: Sonkolyne M. Vilma 100 ezer,
Kiss László, Hollósi János 140—140 ezer K.
Turkeve: Bakos Lajos 100 ezer K.

Gazdasági szaktanítók.

Déaványa: Porkoláb József, Csanádi Ka-talin 100—100 ezer K.

Mezőtur: Gáspár János, özv. Kovács Ge-róné 140 ezer és 140.250 K.

Turkeve: Vranai Kálmán, 100 ezer, Föl-desné K. Piroska 140 ezer, Nagy Sándor 140.250 K.

Izraelita tanítók.

Mezőtur: Schwartzt Géza 100 ezer, Glück Mórné 120 ezer K.

Turkeve: Kálmánné S. Julia 140 ezer K.

Övönök.

Mezőtur: özv. Nagy Gyuláné, Körmen-d Károlyné 100—100 ezer K.

Turkeve: Szabó Ilona 120 ezer K.

Déaványa: Jancsó Jolán, Nagy Jolán 140—140 ezer K.

Szerkesztői üzenetek.

Ss. Ö. A beküldött versei közül csak az egyiket közöljük. A másik nem vált be. Gyönke kis zöngemény. Megjegyezni kívánjuk, hogy nem szívesen közlünk verset. Kollega ur sokkal nagyobb szolgálatot tenne, ha verselés helyett az új tanterv alapján egy gyakorlati tanítást dolgozna fel és azt beküldené közlés végett.

M. J. Kivánságod szerint cselekedtünk. Üdv.

D. O. Azt kérdezi Ön, hogy annak idején a nemzetiségi vidékeken az Apponyi-féle nyelv-rendeletnek milyen hatása volt? Válaszunk — mely mindent megmagyaráz — a következő: „Egy kincsung vót — az anyanyelvedet ézs már az izs megmontanag.” Így indignálódott a bé-késcsabai ág. ev. tót iskolaszéknek egyik oszlo-pos tagja.

Nyomatott Wachs Pál nyomdai műintézetében, Szolnokon.

NÉPIŠKOLAI TANKÖNYVEK

az új tantervvel megalapozott
magyar népiškolaik számára.

A magyar népiškolaik legkedveltebb tankönyvei a

FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

valamint a

LAPPEL R. (Wodianer F. és Fiai) Rt.
Budapest, VI., Andrássy-út 21.

kiadásban megjelent jó, tartós papírra, könnyen olvasható betű-
kel nyomott, gazdaságos és tanulmányosan illeszkedő, és mégis leg-
olcsóbb népiškolaik tankönyvek.

Megjelentek után minden könyvtárkezelésben kaphatók.
Hazánk legnagyobb és legelőbb tankönyvtáradó szanatos
vadászokhoz híven ma is a világhírűség legúj-
ságosabb felszava alatt működnek és teljesítik a
köznyelvűlés áldását országunkra. Ez a jelszó:

Győzzön a jobb!

Akik kedvelik a mely valóságos érzés, a keresztény nemzeti ön-
tudat, a rendületlen hazaszeretet, nemcsak az érzelmi áthatott tan-
könyveket, akik a magyar tanítóság vezető képviselői, a legkiválóbb
gyakorló pedagógusok által írt legelőbb tankönyveket akarják hasz-
nálni iskoláikban: forduljanak **mindannyokunkra** a fenti cégek-
hez, ahol megköszönhetik figyelmüket és készséges gondoskodással
szorgalmat ki a határozottan minden egyes tagját s ha szükséges,
felvilágosítást, tájékoztatást nyújtanak minden irányban.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDA

ÚJ NÉPIŠKOLAI

IPAROSTANONKISKOLAI, ÖNÁLLÓ
GAZDASÁGI- ÉS ISMÉLTŐISKOLAI

TANKÖNYVEK JEGYZÉKE

FF

Ezen jegyzékben felsorolt könyvek
megjelentek után megrendelhető
barmely magyarországi könyvtar-
kezelésben.
Tankönyvül való bevezetés céljából
mialtárványpéldányokat megkérésre
díjegyér a

FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet

Budapest, IV., Egyetem-utca 4,

vagy a már 130 éven túl fennálló

LAPPEL R. (Wodianer F. és Fiai) Rt. könyvtárkezelésére
Budapest, VI., Andrássy-út 21.

1926/27

Tiszaföldvár: Butyka Etelka, Koroknainé T. Ilona 140—140 ezer K.

Kisujzállási járás.

Allami tanítók.

Kisujzállás: Bedőné P. Antónia 140.250.

Szelevény: Makkár László, Jankó Károly, Jankó Károlyné, Dobos László, Tóth József, Makkár Lászlóné, Kovácsné V. Gizella, Kellevész Győző, Kelevész Győzőné 100—100 ezer és Hajagosné Cs. Izabella 120 ezer K.

Községi tanítók.

Fegyvernek: Harajda József 100 ezer K.

Tiszaderzs: Szabó Ferenc, Romhányi Ti-vadar, Dobocki Vilma 140—140 ezer K.

Tiszaroff: Horvát Gábor 100 ezer K.

Uradałmi tanítók.

Abádszalók: Fekete Bálint 120 ezer K.

Kunhegyes: Pap Gábor, Katona Kálmán 140—140 ezer K.

Tiszabura: Himpfner Ilona 140.250 K.

Gazdasági szaktanítók.

Kisujzállás: Netz Ferenc, Netz Ferencné 140.250—140.250 K.

Kunmadaras: Timár István, Majher Mária 140.250—140.250 K.

Fegyvernek: Kalmár Géza, Szabóné Z. Margit 100—100 ezer K.

Róm. kath. tanítók.

Tiszabó: Csikán Pál, Kazacsai Dezső, Timfel Ilona, Erdei Antal 100—100 ezer K.

Fegyvernek: Pafféri István, Koncz Pál, Maró Filoména, Rédei Vándel, Kosztolnik János, Szentgyörgyi Gyula 100—100 ezer, Rikli Margit, Pfeifel Ferenc, Pfeifel Ferencné 140—140 ezer K.

Izraelita tanítók.

Karcag: Schwartz Ábrahám 140.250, Grósz Ede 120.000 ezer.

Kisujzállás: Polgár Jenő 120.000 ezer.

Kunhegyes: Borosdi Béla 120 ezer K.

Kunmadaras: Tihanyi Miksa 140.250 K.

Ovónők.

Tiszaroff: Konczné Sz. Anna 140 ezer K.

Karcag: Borsos Katalin, Kunné B. Mária, Péntekné K. Irma 120—120 ezer K.

Kenderés: Kiss Terézia 100 ezer K.

Kisujzállás: Tóth Erzsébet 100 ezer K.

Kunhegyes: Juhászné N. Ilona, Borsos Ilona 140.250—140.250 K.

Nyomatott Wachs Pál nyomdai műintézetében, Szolnokon.

Kunmadaras: Nagyné H. Vilma, Szücsné K. Gizella 140.250—140.250 K.

Tiszasztimre: Seres Mária 140.250 és

• Csernyánszki Ilona 140 ezer K.
Kisujzállási ref. tanítói kör 120 tag után 7.200.000 K.

Mezőturi járás.

Allami tanítók.

Déaványa: Sonkolyne M. Vilma 100 ezer, Kiss László, Hollósi János 140—140 ezer K.

Turkeve: Bakos Lajos 100 ezer K.

Gazdasági szaktanítók.

Déaványa: Porkoláb József, Csanádi Katalin 100—100 ezer K.

Mezőtúr: Gáspár János, özv. Kovács Gerőné 140 ezer és 140.250 K.

Turkeve: Vranai Kálmán, 100 ezer, Földesné K. Piroška, 140 ezer, Nagy Sándor 140.250 K.

Izraelita tanítók.

Mezőtúr: Schwartz Géza 100 ezer, Glück Mórné 120 ezer K.

Turkeve: Kálmánné S. Julia 140 ezer K.

Ovónők.

Mezőtúr: özv. Nagy Gyuláné, Körmend Károlyné 100—100 ezer K.

Turkeve: Szabó Ilona 120 ezer K.

Déaványa: Jancsó Jolán, Nagy Jolán 140—140 ezer K.

Szerkesztői üzenetek.

Ss. Ő. A beküldött versei közül csak az egyiket közöljük. A másik nem vált be. Gyönke kis zöngemény. Megjegyezni kívánjuk, hogy nem szívesen közlünk verset. Kollega ur sakkal nagyobb szolgálatot tenne, ha verselés helyett az új tanterv alapján egy gyakorlati tanítást dolgozna fel és azt beküldené közlés végett.

M. J. Kivánságod szerint cselekedtünk. Üdv.

D. O. Azt kérdezi Ön, hogy annak idején a nemzeti vidékeken az Apponyi-féle nyelv-rendeletnek milyen hatása volt? Válaszunk — mely mindent megmagyaráz — a következő: „Egy kincsung vót — az anyanyelvemet ézs már az izz megrontanag.” Így indignálódott a bé-kécsabai ág. ev. tól iskolaszéknek egyik oszlo-pos tagja.

NÉPIŠKOLAI TANKÖNYVEK

az új tantervvel megalapozott magyar népiškolaák számára.

A magyar népiškolaák legkedveltebb tankönyvei a

FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

valamint a

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) Rt.
Budapest, VI., Andrássy-út 21.

kiadásában megjelent, jó, tartós papírosra, könnyen olvasható betűkkel nyomott, gazdaságos és tanulságosan illusztrált, és mégis leg-ötösobb népiškolaai tankönyvek.

Megjelentésük után minden könyvkereskedésben kaphatók. Hazánk legnagyobb és legregőbb tankönyvkiadásában százados tradíciókhoz híven ma is a legújabb tankönyveket készíttük. Százasabb felszava alatt működnék és terjesztik a köznevelésünk átlósát országsszerte. Ez a jelszó:

Győzzön a jobb!

Akik kedvelik a mély vallásos érzés, a keresztény nemzeti öntudat, a rendületlen hazaszeretet némes, érzéseitől áthatott tankönyveket; akik a magyar tanfoglás vezetők képviselői, a legkiválóbb gyakorlati pedagógusok Állam Rt. legjobb tankönyveket akarják használni iskoláikban; forduljanak mutatványokért a fenti cégekhez, ahol megkülönböztetett figyelemmel és készséges gondossággal szolgálunk ki a tanfoglás minden egyes tagját s ha szükséges, felvilágosítást, tájékoztatást nyújtanak minden irányban.

FRANKLIN-TÁRSULAT IRODAI

1926/27

ÚJ NÉPIŠKOLAI TANKÖNYVEK JEGYZÉKE

IPAROS-TANONCISKOLAI, ÖNÁLLÓ
GAZDASÁGI- ÉS ISMÉTLŐISKOLAI

F

Ezen jegyzékben felsorolt könyvek megjelentésük után megrendelhetők bármely magyarországi könyvkereskedésben.

Tankönyvtől való bevezetés céljából mutatványpéldányokat megkeresésre előjegyez a

FRANKLIN-TÁRSULAT magyar Irodalmi Intézet
Budapest, IV., Egyetem-utca 4,

vagy a már 130 éven túl fennálló

LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai) Rt. könyvkereskedése
Budapest, VI., Andrássy-út 21.

A *-gal jelöltek engedélyezésre feltérjesztve.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Magyar olvasókönyv a II—VI. o. sz. (Előkészületben.)
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 1926/7. tanévre engedélyezve 23,620/1926 VKM. sz. a.

I. osztály.
*Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Abc és olvasókönyv.
*Kozma László—Mihály Ferenc—Szekély Árpád: Abc és olvasókönyv a fonomimikai módszer szerint.
Tomcsányiné Czukrász Róza: A magyar gyermek első könyve. Magyar abc és olvasókönyv a fonomimikai módszer szerint.

II. osztály.
Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Magyar olvasókönyv a II—VI. o. sz. (Előkészületben.)
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 1926/7. tanévre engedélyezve 23,620/1926 VKM. sz. a.

Minden újabb állami engedélyezésről értesíteni fogják a kiadók a t. tanítóságot.
E jegyzékben felsorolt tankönyvek annak idején minden könyvkereskedésben kaphatók lesznek.

A nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr által életbepélytett népiszkolai új tanterv gondos figyelembevételével, előrangú szakfelelő szerkesztésében jó módosított és szép kiállítású tankönyvek jelennek meg az 1926/27. tanévre, illetve vannak előkészületben. Tankönyvkiadványaink a népiszkolai tantervben kitűzött, fontos nemzetnevelési és tanítási célokat, a keresztény nemzeti szellemű kultúra megalapozását és színvonalának emelését szolgálják és így Csonka-magyarország nemzeti érdekei fűződnek ahhoz, hogy e tankönyveket minden népiszkola ismerje. A tankönyveket engedélyezésre feltérjesztettük.

A magyar tanítóság legkedveltebb könyvei: a Kozma-László-Mihály Ferenc-féle Olvasókönyvek, 23,620/1926 sz. rendelettel nyert engedély alapján az 1926/27. tanévben is teljesíthetik hivatásukat: egy szebb magyar jövőendő előkészítését.

Több millió gyermek

tanulta meg az írást és olvasást

Tomcsányiné Czukrász Róza

korszakos tankönyvből, a

fonomimikai módszerű

ABC-ből.

A Czukrász-féle Abc-nek páratlan elterjedése azt bizonyítja, hogy ez az Abc minden más Abc-nél alkalmasabb az írás és olvasás megtanulására, mert legjobban megfelel a kis gyermek lelki életének, áhrevető fel fogadásnak.

A Czukrász-féle Abc negyedszázad óta rendkívül népszerűen tanítják a magyar népoktatásnak. A többi nemzeteket megelőzően ebben az abecés könyvben elsőnek nyert alkalmazást Grosslein francia pedagógusnak fonomimikai módszere. A kiváló magyar tanítónő (Grosslein eszméjét továbbfejlesztve, a jelet nemcsak a hanggal, de a betű alakjával is szoros értelmi kapcsolatra hozta és ekként új alapra rakta Magyarországon az írás-olvasás tanítását.

A Czukrász-féle Abc negyedszázad óta győzelmesen állja a harcot az analfabétizmusmal szemben. Negyedszázados jubileum alkalmából a Czukrász-féle Abc Gyógyító Gyógy erőtől, szobnét-szebb rajzaival ékesítve, díszes nyomdai kiállításban jelenik meg, hogy az új nemzedéknek a magyar szellem alkotó erejét, a magyar tanító kiválóságát hirdesse.

Evangélikus iskolák használatára.
Kapi Béla — Papp József:
Olvasókönyv a népiszkolák II. o. sz., III. o. sz., IV. o. sz. Olvasókönyv a népiszkolák V—VI. o. sz.

Vezérlőkönyvek.
Móczár Miklós: Vezérlőkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartás-tan tanításához a népiszkolák III—IV. o. sz.
Móczár Miklós—Jaloveczky Péter: Vezérlőkönyv a természetrajz, gazdaságtan és háztartás-tan tanításához a népiszkolák V—VI. o. sz. (Előkészületben.)
Kiss József: Vezérlőkönyv a számtan és mértan tanításához a népiszkolák számára. (Előkészületben.)

Nem magyar tanulmány népiszkolák tankönyve.
*Dezso Lipót: Első magyar könyvem. Magyar gyakorló- és olvasókönyv a nem magyar tanulmányú iskolák számára, különös tekintettel a német tanulmányú iskolákra.

Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyvek.
Littván Sándor: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv az I., II., III. o. sz. engedélyezve 18,618/1925 VKM. sz. a.
*Ölvezky Pál—Szabó Agoston: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv az előkészítő o. sz. Engedélyezve 20,645/1926 VKM. sz. a.
*Ölvezky Pál—Szabó Agoston: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv I. rész az I. o. sz.
*Ölvezky Pál—Szabó Agoston: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv II. rész a II. o. sz., III. rész a III. o. sz. (Előkészületben.)

Iparostanonciskolai tankönyvek.
Littván Sándor: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv az I., II., III. o. sz. engedélyezve 18,618/1925 VKM. sz. a.
*Ölvezky Pál—Szabó Agoston: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv az előkészítő o. sz. Engedélyezve 20,645/1926 VKM. sz. a.
*Ölvezky Pál—Szabó Agoston: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv I. rész az I. o. sz.
*Ölvezky Pál—Szabó Agoston: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv II. rész a II. o. sz., III. rész a III. o. sz. (Előkészületben.)

Angyal János—Fekete József—Galla Endre:

Magyar Abc és Olvasókönyv

Szines képekkel.

Népiszkolai működésük folyamán és a népiszkolai munka megfigyelése közben szerzett gazdag tapasztalataink alapján értekes hozzászólásainkkal és tanácsainkkal támogatják a szerkesztőket munkájukban:

- Bervaldszky Kálmán, all. el. isk. igazgató, a Népiszkolák Lapja s. szerkesztője.
- Bayer Ede dr., kir. s. tanfelügyelő.
- Hennah János, hodmádozásarhelyi all. el. isk. igazg., a Gősgyár-d. megyei Altalános Tanító Egyesület elnöke.
- Hörváth József, magyarkán all. el. isk. igazgató.
- Imre József, hodmádozásarhelyi ref. el. isk. igazgató.
- Kárpáthi János, maki rom. kath. tanító.
- Kelen Mihály, Kénegő all. el. isk. igazgató.
- Könyeres Elemer dr., all. óvodákigazgató-intézet tanár.
- Kiss Gyula, a Kisdobozváros szerkesztője.
- Kiss József, szegedi közsegt. el. isk. igazg.
- Kiss József, tipográfus all. el. isk. igazg.
- Kozma Imre, kelenvölgyi all. el. isk. igazgató, ifj. ír.
- Körösi Henrik, munitk. tanácsos, a Neplantatók Lapja szerkesztője.
- Lőrinczy György, ny. kir. tanfelügyelő, író, a Petőfi- és Kishárdy-Társaság tagja.
- Micsák Márton, Csanádmegyre kir. tanfelügyelő.
- Mihály Ferenc, kir. tanfelügyelő.
- Móra László, szeleci árvárosi el. isk. tanító, ifj. ír.
- Padaányi Andor, Pest vármegye kir. tanfelügyelő.
- Ódó Károly, Pest vm. kir. tanfelügyelői hivatalában beosztott all. el. iskolai igazgató.
- Tólmán Moravszik Erich, székelyvárosi elemi iskolai tanító.
- Varkonyi Sándor dr., Pest vm. kir. tanfelügyelői hivatalában beosztott all. el. isk. igazgató.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

ÜNNEPI SZÁMA.

MAGYARY GYULA
FŐSZERKESZTŐ.

MÉHES ENDRE
FELELŐS SZERKESZTŐ.

NYOMATOTT WACHS NYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN SZOLNOKON.

III. osztály.

Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 1926/7. tanévre engedélyezve 23.620/1926 VKM. sz. n.
 *Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar nyelvtani példatár.
 *Weszely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv.
 *Kiss József—Walter Károly: Számítan és mérten.
 *Több székesfővárosi tanító: Számítan és mérten.
 *Terkeplizet: a Magyar Földrajzi Intézet Elemi iskolai atlasza.
 Szankó Béla: Daloskönyv az osztott iskolák III—IV. o. sz. | Félkönyvben
 Szankó Béla: Kis daloskönyv az osztatlan isk. III—VI. o. sz. | hon
 *Tiboldi József: Enkekiskola az osztott és osztatlan isk. III—VI. o. sz.

IV. osztály.

Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 1926/27. tanévre engedélyezve 23.620/1926 VKM. sz. n.
 *Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar nyelvtani példatár.
 *Weszely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv.
 *Kiss József—Walter Károly: Számítan és mérten.
 *Több székesfővárosi tanító: Számítan és mérten.
 *Horváth Károly: Földrajz.
 *Övecký Pál—Keszler Károly: Földrajz.
 *Terkeplizet: a Magyar Földrajzi Intézet Elemi iskolai atlasza.
 Szankó Béla: Daloskönyv az osztott iskolák III—IV. o. sz. | Félkönyvben
 Szankó Béla: Kis daloskönyv az osztatlan isk. III—VI. o. sz. | hon
 *Tiboldi József: Enkekiskola az osztott és osztatlan isk. III—VI. o. sz.

V. osztály.

Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 1926/27. tanévre engedélyezve 23.620/1926 VKM. sz. n.
 *Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar nyelvtani példatár.
 *Weszely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv.
 *Kiss József—Walter Károly: Számítan és mérten.
 *Több székesfővárosi tanító: Számítan és mérten.
 *Horváth Károly: Földrajz.
 *Övecký Pál—Keszler Károly: Földrajz.
 *Terkeplizet: a Magyar Földrajzi Intézet Elemi iskolai atlasza. Félkönyvben
 Keszler Károly: Torténelem.
 *Mesterházy Jenő: Torténelem. (Élőkészületben.)
 Mayer Miksa: Polgári jogok és kötelességek. Engedélyezve 18.338/1926 VKM. sz. n.

A *-gal jelöltek engedélyezésre felleljesztve.

*Kedves Miklós: Természettan és vegytan.
 *Jalovecký Péter—Móczár Miklós:

Törtemozdrniz, gazdaságtan, háztartástan.

Angyal János: Bégaszógtan. Engedélyezve 27.108/1926 VKM. sz. n.
 Szankó Béla: Daloskönyv az osztott iskolák V—VI. o. sz. | Félkönyvben
 Szankó Béla: Kis daloskönyv az osztatlan isk. III—VI. o. sz. | hon
 *Tiboldi József: Enkekiskola az osztott és osztatlan isk. III—VI. o. sz.

VI. osztály.

Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 1926/27. tanévre engedélyezve 23.620/1926 VKM. sz. n.
 *Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar nyelvtani példatár.
 *Weszely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv.
 *Kiss József—Walter Károly: Számítan és mérten.
 *Több székesfővárosi tanító: Számítan és mérten.
 *Horváth Károly: Földrajz.
 *Övecký Pál—Keszler Károly: Földrajz.
 *Terkeplizet: a Magyar Földrajzi Intézet Elemi iskolai atlasza. Félkönyvben
 Keszler Károly: Torténelem.
 *Mesterházy Jenő: Torténelem. (Élőkészületben.)
 *Kedves Miklós: Természettan és vegytan.
 *Jalovecký Péter—Móczár Miklós:
 Törtemozdrniz, gazdaságtan, háztartástan.
 Angyal János: Bégaszógtan. Engedélyezve 27.108/1926 VKM. sz. n.
 Szankó Béla: Daloskönyv az osztott iskolák V—VI. o. sz. | Félkönyvben
 Szankó Béla: Kis daloskönyv az osztatlan isk. III—VI. o. sz. | hon
 *Tiboldi József: Enkekiskola az osztott és osztatlan isk. III—VI. o. sz.

Egytanús osztatlan iskolai tankönyvek.

Falusi iskolások olvasó- és tankönyve. Ot kötetben.
 Több vidéki tanító kezzenkötővel szerkesztette Kiss József

I. kötet a népisikola	II. o. sz.	
II. kötet	III. o. sz.	Élőkészület
III. kötet	IV. o. sz.	Élőkészület
IV. kötet	V—VI. o. sz.	Élőkészület
V. kötet	V—VI. o. sz.	Élőkészület
VI. kötet	V—VI. o. sz.	Élőkészület

*Horváth Károly: Földrajz az osztatlan népisikola IV. és V—VI. o. sz.
 Keszler Károly: Torténelem az osztatlan isk. V—VI. o. sz. | Félkönyvben
 Szankó Béla: Kis daloskönyv az osztatlan isk. III—VI. o. sz. | hon
 *Tiboldi József: Enkekiskola az osztott és osztatlan isk. III—VI. o. sz.

A *-gal jelöltek engedélyezésre felleljesztve.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI
NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
 vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre 60.000 korona.
 Egyes szám ára 6000 korona

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felölős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánosy Pál egyesületi pénztároshoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség Szolnok (vásártéri iskola) címére küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Tartalom:

Bihary István
 Anyavédelem és anyaképzés.

Szórakozási hajlám tulzott kifejlődése növendékeinknél.
 Dr. Saskeöy József
 Göndös József

Tegyük!

Közgyűlés.

Köszönetnyilvánítás.
 Hivatalos rendeletek.
 Népművelési beszámolók.
 Népművelési rendeletek.
 Népművelési hírek.
 Körlevél.
 Égő Oroszország.

Hírek.
 Szerkesztői üzenetek

Dr. Saskeöy József

Göndös József

Zsiga Lajos

dmy.

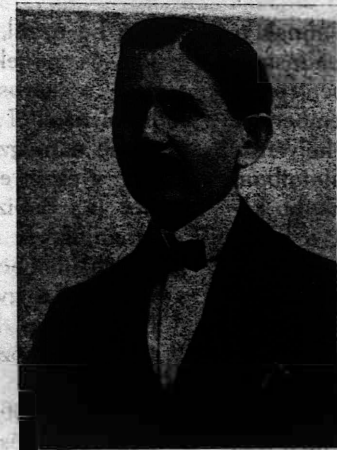
Huszár Károly.

Bihary István.

Ünnepelünk! Szeretett ünneplésünknek rég óhajtott vágya ez; igaz meleg lelki hangulattól telítve, az öröm minden ihletével tekintünk a nagy vezér himagasló alakjára. Megilletődéssel csodáljuk benne a lelki nagy energiát, mely őt a legborzasztóbb időkben is hivatásszerűen a magyar nemzeti munka hősi táborához szelította. Meggyőződésünkből kifolyólag mondhatjuk, hogy az emberi sors élettörténetének kiszámíthatatlan jelzői sokszor előre varázsolják a nagyok lelki fényét az emberi mérték fölé való emelésre.

1918. év februárjában a magas kormány intézkedésére teli reménnyel veszi át a vármegyei népoktatás vezetését; vagyis abban a kritikus időben, amikor már hazánk határai felett az égboltozat komor sötétségével szomorú sorsdöntésre tette figyelmessé a magyar nemzetet.

ebben, valamint a tanügypolitikai egyensúly megtartásában őt a meleg szíve és annak szeretete ösztönszerűen támogatta. Kiváltság a fejelem tekintetében elért siker, nemcsak az iskolák beléletét vitte közelebb a célhoz, hanem a tanügy munkatársai iránt táplált igazságosságában csak a jogos érdek foganatosítására appellált. Egyénisége tehát lelkiismeretében, a nemes erényektől gazdagon felruházott igazi jellem, mely hamarosan érezeti lelki nagyságát felfelé és lefelé egyaránt.

Máshol kezdve pályafutását vármegyénkben folytatja, mintegy isteni sugallattól vezetve nyolc esztendő alatt vezetői állásában munkatársait arra tanította, hogy a magyar alkotmányos élet a tanügy vezetőitől szigorúan megköveteli a jogrend biztosítását a felelősségérzésben. És ezt előpéldával is kellett statuálnia akkor, amikor a népbiztonság által kinevezett tanítóaktól a régi szövegő hivatali esküt vette ki. Ugy

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI
N É P M Ű V E L É S

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
 vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 60.000 korona.
 Egyes szám ára 6000 korona

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felelős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklámok Jánosy Pál egyesületi pénztárához, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség Szolnok (vásártéri iskola) címére küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Tartalom:

Bihary István
 Anyavédelem és anyaképzés.

Dr. Saskeöy József
 Szórakozási hajlam tulzott kifejlődése növendékeinknél.
 Göndös József

Tegyünk!

Közgyűlés.

Köszönetnyilvánítás.
 Hivatalos rendeletek.
 Népművelési beszámolók.
 Népművelési rendeletek.
 Népművelési hírek.
 Körlevél.
 Égő Oroszország.

Hírek.
 Szerkesztői üzenetek

Zsiga Lajos

dmyy.

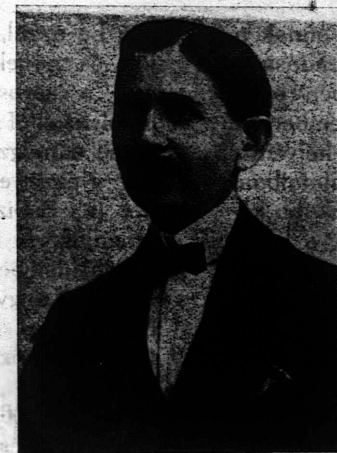
Huszár Károly.

Bihary István.

Ünnepelünk! Szeretett ünneplésünknek rég óhajtott vágya ez; igaz meleg lelki hangulattól telítve, az öröm minden ihletével tekintünk a nagy vezér kimagasló alakjára. Megilletődéssel csodáljuk benne a lelki nagy energiát, mely őt a legborzasztóbb időkben is hivatásszerűen a magyar nemzeti munka hősi táborához szólította. Meggyőződésünkben kifolyólag mondhatjuk, hogy az emberi sors élettörténetének kiszámíthatatlan jelzői sokszor előre varázsolják a nagyok lelki fényét az emberi mérték fölé való emelésre.

1918. év februárjában a magas kormány intézkedésére teli reménnyel veszi át a vármegyei népoktatás vezetését; vagyis abban a kritikus időben, amikor már hazánk határai felett az égboltozat komor sötétségével szomorú sorsdöntésre tette figyelmessé a magyar nemzetet.

ebben, valamint a tanügypolitikai egyensúly megtartásában őt a meleg szive és annak szeretete ösztönyszerűen támogatta. Kiváltkép a fegyelem tekintetében elért siker, nemcsak az iskolák beléletét vitte közelebb a célhoz, hanem a tanügy munkatársai iránt táplált igazságosságában csak a jogos érdek foganatosítására appellált. Egyénisége tehát lelkiismeretében, a nemes erényektől gazdagon felruházott igazi jellem, mely hamarosan érezteti lelki nagyságát felfelé és lefelé egyaránt.

Máshol kezdve pályafutását vármegyénkben folytatja, mintegy isteni sugallattól vezetve nyolc esztendő alatt vezetői állásában munkatársait arra tanította, hogy a magyar alkotmányos élet a tanügy vezetőitől szigorúan megköveteli a jogrend biztosítását a felelősségérzésben. És ezt élő példával is kellett statuálnia akkor, amikor a népbiztonság által kinevezett tanítószágtól a régi szövegő hivatali esküt vette ki. Úgy

Nagy érdemeihez fűződik különösen képen a vármegyei népoktatás fejlesztése, — dacára a rendkívüli nehéz viszonyoknak; — a forradalom és a kommün óta indokolt előterjesztéseinek figyelembevételével a vármegye területén 25 új iskola létesült 70 új tanítói állással. A szervezőképességén kívül, nagylelkűségét misem bizonyítja jobban, mint hogy az ország megszállása idején elűzött tanítóság százainak sietett segítségére. Tankerületében a menekült magyar tanítóságnak állást, kenyeret, megélhetést biztosított. Ezt az örökké felejtetetlen és a tanítóság előtt mindenkor elismert humánus intézkedését szívesen írjuk érdeméül, mert a melegen érző

szíve szerint cselekedett, mint hivatalvezető, mint ember és mint rendületlen nagy magyar! Nagy érdeme még a vm. iskolánküüli népművelés ügye, melyet az országban elsők közé emelt. Kiváló érdemeit a legfelsőbb fórumok is elismerték. Így nemcsak mi érezzük érdemeinek nagyságát, hanem azon magas körök is, melyek nálunknál hivatottabbak elbírálni munkásságának erkölcsi súlyát magán- és közérdek szempontjából. Jelen megszólalásunk — most történt ama magas kitüntetéséhez fűződik, amikor vezető kir. tanfelügyelőnk a VI. fizetési osztályba ki-neveztetett. A vármegye ragaszkodó tanítósága kir. tanfelügyelője megérdemelt kitüntetéséhez szívből gratulál!

Anyavédelem és anyaképzés.

Írta: dr. Saskeöy József ny. kir. járásbíró, volt iskolaigazgató.

Nem szorul bizonyításra annak a mindenfelé jól ismert közmondásnak az igazsága, hogy: ép testben ép a lélek. Egészséges szervezetű embernek egészséges a gondolkodása, helyén a szíve, cselekvéseiben, indulataiban, szándékában és akaratóban inkább képes magát fegyelmezni, mint a beteg szervezetű ember, akinek aztán beleges ambíciói, vágyai, hajlamai vannak s akinek a lelke nem is tud annyira ellentállni az erkölcstelen kísértésnek, az erkölcstelen csábnak. Miután pedig mi az átöröklés elméletét elfogadjuk, állíthatjuk, hogy a születendő gyermek testi és lelki fejlődését, a jóra vagy a rosszra irányuló hajlamait, háár csak közvetve is, de nem kis mértékben befolyásolja a magzat és az anya védelmének a hiánya.

A preventív gyermekvédelemre e tekintetben fontos hivatás vár. Nem ér-

heti be azzal, hogy csak a már világra-jött és növekedő gyermek testét-lelkét óva a káros fizikai és erkölcsi káros befolyásoktól; — hanem meg kell védenie a magzatát a szíve alatt hordozó nőt s ezzel együtt a születendő kisedet is. Bebizonyított tény, — orvosok mondják, — hogyha a nő a terhesség utolsó idejében a kellő kíméletet nélkülözi, ez a gyermek fejlődését károsan befolyásolja. Közvetlenül talán csak testileg, de közvetve mindenesetre erkölcsileg is.

Az 1906. évi milánói magán- és közsegélyezési kongresszus a terhes nő oltalmát mondta ki elsőrendű közszükségnek. Kimondotta e kongresszus, hogy a terhes nő jogszabállyal tiltandó elattól, hogy terhességének utolsó három hónapjában nehéz munkát végezzen; hogy a terhes nő a gyermekágyi idő alatt hatósági oltalmat nyerjen, ingyenes

orvosi és szülésznői segítséget kapjon s a szegénysorsu terhes nők számára külön kórházak és menedékházak állításának fel. A csecsemők és fejlődő szegénysorsu kisedek részére csecsemő-otthonok létesítendők.

Mondanunk se kell, hogy e kongresszus eme humánus határozatait mindenben aláírjuk, elfogadjuk és a közre felette fontosnak, mi több, minél előbb megvalósítandóknak valljuk. A munkától elcsigázott anya testileg csak satnya gyermeknek adhat életet. A testileg satnya, fejlődlen gyermek pedig nemcsak fizikailag, de pszichikailag is gyenge és kevésbbé fogékony az erkölcsi normák iránt, mint a fejlett, egészséges gyermek. Védenuk kell tehát az anyát terhessége ideje alatt is, mert csak így készíthetjük elő a gyermek testi és erkölcsi fejlődésének a helyes irányát.

Joghátránnyal kellene sujtani azokat az anyákat, akik a terhesség ideje alatt magukat szándékosan és kényszerítő ok nélkül terhelik meg nehéz fizikai munkával, — talán éppen azért, hogy magzatukat elvetéljék és gondoskodni kell azon szegény anyákról, akik egybéként ez idő alatt is kenyérkereső munkára szorulnak, hogy magukat a munkától megkímélve, gondtalanul, élve egészséges szervezetű gyermeknek adhassanak életet. A társadalom önmaga érdekében cselekszik, ha az anyavédelem ügyét felkarolja, mert ezzel a jövő generáció testi és erkölcsi fejlődését, tehát a jövő társadalmának erkölcsi konszolidációját segíti elő. Ennyit az anyavédelemről.

És most szóljunk az anyaképzésről, amelyről el eddig vajmi kevesen és vajmi keveset beszéltek és írtak. Pedig az erkölcsi megelőzésnek s a bünelőzésnek alig van eredményesebb faktora annál

s a preventív gyermekvédelem e nélkül alig lehet sikeres.

Köztudomásu dolog, hogy a modern kor minden hivatást képesítéshez köt. Ma már vasuti bakter se lehet az, aki megfelelő bizonyítványok bemutatása és megfelelő szakvizsgák letévése után arra az állásra képesítést nem szerez. Minden hivatás betöltésének elengedhetetlen előfeltétele bizonyos tanulmányok elvégzése s annak alapján bizonyos vizsgálatok letétele. Enélkül a modern korban állást elnyerni, hivatást betölteni nem lehet.

És csodálatos és bámulatos, hogy a huszadik században, a haladás, a tökéletesedés aranykorszakában a társadalom legfontosabb élethivatásához: a házasságkötéshez semmi, de semmi képesítést, semmi, de semmi előismertetel nem kívánnak, sőt maga a közhatalom, — melynek ez ugyancsak érdekében állana — még csak meg sem kíséri azt, hogy meggyőződjék arról, vajjon a házasságkötő egyik fél: a menyasszony, az anyajelölt, a leendő gyermeknevelő, képes lesz-e leendő hivatásának, az anyai, a gyermeknevelői hivatásának a betöltésére.

Ez egy olyan hézaga az összes államok társadalmi és jogrendjének, amely érthető és természetes következmény gyanánt a családi élet s a fiatalok generáció erkölcsén bosszulja meg magát. Talán felesleges bizonyítanunk, hogy ez a hiány pótlásra szorul és a preventív gyermekvédelemre háru az a feladat, hogy ezt a társadalmi hiányt pótolja.

Mert ugyan hogyan várhatjuk, hogy a házasság és családi élet erkölcsös legyen, ha a nő erkölcsi állománya csekély; ugyan hogyan várhatjuk, hogy a jövő generáció erkölcsös legyen, mikor az

Nagy érdemeihez fűződik különösen a vármegyei népoktatás fejlesztése, — dacára a rendkívüli nehéz viszonyoknak; — a forradalom és a kommün óta indokolt előterjesztéseinek figyelembevételével a vármegye területén 25 új iskola létesült 70 új tanítói állással. A szervezőképességén kívül, nagylelkűségét misem bizonyítja jobban, mint hogy az ország megszállása idején elüzlött tanítóság százainak sietett segítségére. Tankerületében a menekült magyar tanítóságnak állást, kenyeret, megélhetést biztosított. Ezt az örökké felejtetetlen és a tanítóság előtt mindenkor elismert humánus intézkedését szívesen írjuk érdeméül, mert a melegen érző

szíve szerint cselekedett, mint hivatalvezető, mint ember és mint rendületlen nagy magyar! Nagy érdeme még a vm. iskolán kívüli népművelés ügye, melyet az országban első közé emelt. Kiváló érdemeit a legfelsőbb fórumok is elismerték. Így nemcsak mi érezzük érdemeinek nagyságát, hanem azon magas körök is, melyek nálunknál hivatottabbak elbírálni munkásságának erkölcsi súlyát magán- és közérdek szempontjából. Jelen megszólalásunk — most történt ama magas kitüntetéséhez fűződik, amikor vezető kir. tanfelügyelőnk a VI. fizetési osztályba ki-neveztetett. A vármegye ragaszkodó tanítósága kir. tanfelügyelője megérdemelt kitüntetéséhez szívből gratulál!

Anyavédelem és anyaképzés.

Irtá: dr. Saskeöy József ny. kir. járásbíró, volt iskolaigazgató.

Nem szorul bizonyításra annak a mindenféle jól ismert közmondásnak az igazsága, hogy: ép testben ép a lélek. Egészséges szervezetű embernek egészséges a gondolkodása, helyén a szíve, cselekvéseiben, indulataiban, szándékában és akaratában inkább képes magát fegyelmezni, mint a beteg szervezetű ember, akinek aztán beteges ambíciói, vágyai, hajlamai vannak s akinek a lelke nem is tud annyira ellentállni az erkölcstelen kísértésnek, az erkölcstelen csábnak. Miután pedig mi az átöröklés elméletét elfogadjuk, állíthatjuk, hogy a születendő gyermek testi és lelki fejlődését, a jóra vagy a rosszra irányuló hajlamait, habár csak közvetve is, de nem kis mértékben befolyásolja a magzat és az anya védelmének a hiánya.

A preventív gyermekvédelemre e tekintetben fontos hivatás vár. Nem ér-

heti be azzal, hogy csak a már világra-jött és növekedő gyermek testét-lelkét óva a káros fizikai és erkölcsi káros befolyásoktól; — hanem meg kell védenie a magzatát a szíve alatt hordozó nőt s ezzel együtt a születendő kisedet is. Bebizonyított tény, — orvosok mondják, — hogyha a nő a terhesség utolsó idejében a kellő kiméletet nélkülözi, ez a gyermek fejlődését károsan befolyásolja. Közvetlenül talán csak testileg, de közvetve mindenesetre erkölcsileg is.

Az 1906. évi milánói magán- és közsegélyezési kongresszus a terhes nő oltalmát mondta ki elsőrendű közszükségnek. Kimondotta a kongresszus, hogy a terhes nő jogszabállyal tiltandó el attól, hogy terhességének utolsó három hónapjában nehéz munkát végezzen; hogy a terhes nő a gyermekágyi idő alatt hatósági oltalmat nyerjen, ingyenes

orvosi és szülésznői segítséget kapjon s a szegénysorsu terhes nők számára külön kórházak és menedékházak állításának fel. A csecsemők és fejlődő szegénysorsu kisedek részére csecsemő-otthonok létesítendők.

Mondanunk se kell, hogy e kongresszus eme' humánus határozatait mindenben aláírjuk, elfogadjuk és a közre felette fontosnak, mi több, minél előbb megvalósítandóknak valljuk. A munkától elcsigázott anya testileg csak satnya gyermeknek adhat életet. A testileg satnya, fejlődlen gyermek pedig nemcsak fizikailag, de pszichikailag is gyenge és kevésbbé fogékony az erkölcsi normák iránt, mint a fejlett, egészséges gyermek. Védünk kell tehát az anyát terhessége ideje alatt is, mert csak így készíthetjük elő a gyermek testi és erkölcsi fejlődésének a helyes irányát.

Joghátránnyal kellene sújtani azokat az anyákat, akik a terhesség ideje alatt magukat szándékosan és kényszerítő ok nélkül terhelik meg nehéz fizikai munkával, — talán éppen azért, hogy magzatukat elvetéljék és gondoskodni kell azon szegény anyákról, akik egyébként ez idő alatt is kenyérkereső munkára szorulnak, hogy magukat a munkától megkímélve, gondtalanul, élve egészséges szervezetű gyermeknek adhassanak életet. A társadalom önmaga érdekében cselekszik, ha az anyavédelem ügyét felkarolja, mert ezzel a jövő generáció testi és erkölcsi fejlődését, tehát a jövő társadalmának erkölcsi konszolidációját segíti elő. Ennyit az anyavédelemről.

És most szóljunk az anyaképzésről, amelyről el eddig vajmi kevesen és vajmi keveset beszéltek és irtak. Pedig az erkölcsi megelőzésnek s a bünelőzésnek alig van eredményesebb faktora annál

s a preventív gyermekvédelem e nélkül alig lehet sikeres.

Köztudomásu dolog, hogy a modern kor minden hivatást képesítéshez köt. Ma már vasuti bakter se lehet az, aki megfelelő bizonyítványok bemutatása és megfelelő szakvizsgák letévése után arra az állásra képesítést nem szerez. Minden hivatás betöltésének elengedhetetlen előfeltétele bizonyos tanulmányok elvégzése s annak alapján bizonyos vizsgálatok letétele. Enélkül a modern korban állást elnyerni, hivatást betölteni nem lehet.

És csodálatos és bámulatos, hogy a huszadik században, a haladás, a tökéletesedés aranykorszakában a társadalom legfontosabb élethivatásához: a házasságkötéshez semmi, de semmi képesítést, semmi, de semmi előismereteket nem kívánnak, sőt maga a közhatalom, — melynek ez ugyancsak érdekében állana — még csak meg sem kíséri azt, hogy meggyőződjék arról, vajjon a házasságkötő egyik fél: a menyasszony, az anyajelölt, a leendő gyermeknevelő, képes lesz-e leendő hivatásának, az anyai, a gyermeknevelői hivatásának a betöltésére.

Ez egy olyan hézaga az összes államok társadalmi és jogrendjének, amely érthető és természetes következmény gyanánt a családi élet s a fiatalok generáció erkölcsén bosszulja meg magát. Talán felesleges bizonyítanunk, hogy ez a hiány pótlásra szorul és a preventív gyermekvédelemre hárul az a feladat, hogy ezt a társadalmi hiányt pótolja.

Mert ugyan hogyan várhatjuk, hogy a házasság és családi élet erkölcsös legyen, ha a nő erkölcsi állománya csakély: ugyan hogyan várhatjuk, hogy a jövő generáció erkölcsös legyen, mikor az

anyának sejtelve sincs arról, mint kell a gyermeket erkölcsössé, jellemessé nevelni, hogyan kell jószággal, szeretettel, de mégis szigoru energiával fegyelmezni. Mikor az anya esetleg még nem is hallott soha nevelésről, erkölcsi kiképzésről, a helyesirányu fegyelmezésről.

Az erkölcsvédelmi politika nem szűnik meg követelni az anyák erkölcsi kiképzését s a preventiv gyermekvédelemnek képezi feladatát arról gondoskodni is. A hatósági gyermekvédő szerv hatáskörébe kell utalni azt, hogy megfelelő módon, a házasságkötés előtt győződjék meg arról, vajjon a leendő anya az anyai és gyermeknevelői hivatásával tisztában van-e, erkölcsileg képesítve van-e a házasságra, az anyai és a gyermeknevelői hivatásra.

Az is jellemzője a modern kornak, hogy a fiatalok generációjának a sokféle iskolában oly nagy arányu képzést ad, hogy ma már a pedagógusok táborából csendül ki a panasza az ifjuság túlterheléséről. És e sokoldalú képzés mellett a leányokat mindenre oktatják, csak — a képezdét és nevelőintézeteket kivéve — éppen arra nem kapnak kiképzést, ami legfontosabb élethivatásukat fogja képezni: az anyai és gyermeknevelői hivatásra, az erkölcsi nevelésre, a fegyelmezésre.

Pedig hát a sok felesleges tantárgy elhagyásával az elemi iskola két utolsó osztályában, az ismétlő iskola összes osztályaiban a nép leányai, — a polgári és közép, — nemkülönbén a szak és főiskolák összes évfolyamaiban az intelligencia leányai számára ugyancsak lehetne az erkölcsi nevelésről, az anyai hivatásról, a gyermek neveléséről, helyes fegyelmezéséről kellő ismeretet, tudást, tehát képesítést adni.

Azután a továbbképző tanfolyamokat is fellehetne e célra használni.

Az utóbbi időben a nép számára a téli hónapokban tartani szokott ismeretterjesztő előadások keretébe is fellehetne venni az anyai hivatás témáját, a gyermeknevelés, és fegyelmezés ismertetését. És ha mindezekben valaki nem vehet részt, ha iskolába, tanfolyamra soha se járt, akkor is a házasságkötés előtt, — a veszély miatti sürgős eseteket kivéve — meg kellene kívánni a menyasszonytól azt, hogy a hatósági szervnél folytasson 2—3 hétig tartó tanulmányokat.

Nem kívánjuk mi azt, hogy minden anyajelölt képesítetett tanítónő, vagy nevelőnő legyen, de a társadalom minimális követelménye igen is az, hogy csakis erkölcsös, az erkölcsi szabályokat ismerő, a gyermeknevelés és fegyelmezés módszereivel, a nevelési félszegségekkel és szertelenségekkel tisztában levő nő léphessen csak az oltár és az anyakönyvvezető elé.

PEDAGÓGIA.

A szórakozási hajlam tulzott kifejlődése növendékeinknél.

Irtó: Göndös József áll. polg. isk. tanár.

Az ember legjellemzőbb sajátosságai közé tartozik, hogy szórakozás után vágyik. Földünk bármely műveltségi fokán álló népének megvannak a maga szórakozó kedvtelenségei. Tagadhatatlan, hogy az ember életében fontos szerepet tölt be ezen u. n. életmegnyilvánulás, mert hiszen szórakozás alatt kellemesen tölti idejét az ember s egyúttal munkában elfáradt testét és lelkét pihenteti is, azaz a pihenő szórakozás által a szervezet új erőforrásokhoz jut. Még fontosabb az erőgyűjtő szórakozás a fejlődésben levő emberre. A fejlődő ember szórakozását játék-névvvel illetjük, illetve nevezhetjük addig, míg az ezen szóra érdemes volt.

A szórakozás jelentős szerepét a gyermek életében ismerjük, hiszen ez a természetadta legfontosabb életjelenség, mely által önmaga képesítetik az emberré fejlődésre.

A játéknak fejlődésképesítő erejét ismerjük a csecsemőnél a csörgőnek belső kényszerből fakadó ösztönös mozgásaiban, mely által izmai feszülnek, szemei forognak s értelme is fejlődik, azaz játékkal szerzi első tapasztalatait. Ugyancsak a fejlődéselőmozdító képességet figyelhetjük meg a földön csúszó-mászó, majd a járkálgató kisdud játékában, amely által naivul, de tehetsége szerint kizárólag játékaival vesz részt az élet nagy munkájában.

A fejlődéssel növekszik a fontossága a helyesen megválasztott játéknak a fejlődő ember életében. A társas élet kifejlődésének kezdete a gyermekek játszó érintkezése. Itt érvényesítik a szerzett ismereteiket, tapasztalásaikat, majd ezeket egymástól átveszik, képességeiket napvilágra hozzák, értelmük fejlődik, képzeletük munkálkodik. Az élet egy darabját látjuk akkor, amikor a gyermekek társas játékát figyeljük. Ekkor tükröződik vissza erkölcsi tulajdonuk, testi ügyességük, erejük, avagy gyöngeségük, tehát mindaz, ami bennük jó, értékes, vagyis ami a zavartalan egészséges fejlődést igazolja; ám épp ugy mindaz, ami rossz, káros, vagyis ami javítást, illetve fejlődést igényel. A gyermeki szórakozás értéke tehát kettős: a) elengedhetetlen és pótolhatatlan ágens a természetes testi és lelki fejlődésben, b) a paedagógusnak kijelöli a gyermek érdekében kifejtendő tervszerű irányító munkáját azáltal, hogy megfigyelhetjük a gyermek kedvtelenségeinek irányát és szórakozásának módját, s egyszersmind testi és lelki tulajdonságait, illetve hajlamait.

Azonban nem célom az, hogy a játéknak ezen minden paedagógus előtt jól ismert fontosságait méltassam és utal-módot keressünk arra, hogy gyermekeink játékkalkalmait szaporítsuk, hiszen korunk tanulói alig-alig tesznek mást, mint játszanak s ha még szórakozásaikat lélekgyönyörködtető játéknak lehetne nevezni, nem is volna oly nagy a baj.

Az éleltapasztalat tanítása az, hogy az embert csak a legtrikább esetben teszi tönkre a munka, hanem inkább a helytelen szórakozás s bizony sajnos, korunkban éppen a fejlődésben álló ifjuság vét legjobban a testi egészség és az erkölcsös lélek ellen az u. n. szórakozással. Az ifjuság azonban csak a rosszul

megválasztott, gyermekkor után halad, ami azt jelenti, hogy ha a gyermekkor rendes és természetes lett volna, azaz ha nem helytelen, de neki való szórakozásokban lelte volna örömet, úgy legtöbb esetben a későbbi ifju sem keresné az oly szórakozásokat, melyek neki károsak. Ez csak a fejlődéstannak azon tételét igazolja, hogy itt folytonosság van s csak a legtrikább esetben ugrás.

Megállapítható, hogy a jelen idő gyermekéiben a szórakozó hajlam tulzott. Ha a felnőtt a legjóságosabb szemüvegén néz is visza gyermekéire s megértéssel tenné hasonlatát a mai gyermekszórakozásokhoz, lehetetlen nem jutni azon konkluzióhoz, hogy ha a múlt gyermeki szórakozásnak is voltak káros kinövésai, mégsem volt az oly általános, mint napjainkban. S ha szeretett Országunknak szüksége volt mindig tudásban képzett, erkölcsökben erős honfiakra, úgy Csonkahazánk még inkább kívánja ezt.

Minden ténykedésünk az életben megszokáson alapszik; talán úgy is mondhatnánk, hogy a szokás rabjai vagyunk. A megszokás szenvedéllé fokozodhat, mely legyőzi az akaratot s az ember karaktere jellemtelenné gyengül. A vérmérséklet s a szívetlenség örökölt diszpozíciók s hajlamok habár számottevő tényezők is, mégis főleg a környezet, az alkalom és a nevelő hatás eredményezi az ember szokássá vált ténykedéseit. Nagyon sok felnőtt ismeri ennek fontosságát s hangzik a vád a körülmények s az erélytelen, avagy képzeletben szülők és nevelők ellen s igen sokszor jogosan.

A gyermekkor helyes megakozásai alapul szolgálnak a felnőtt korra.

A jelen kor gyermeke már nem elégazik meg az apró társasjátékok, tiszta ártatlan szórakozások lelket gyönyörködtető örömeivel, hanem a nagyok, illetve felnőttek szórakozásait akarja követni; s ez méltatlan lélekben, mert csak addig mentes a gyermeki lélek a büntől, amíg csak gyermeki szórakozásokra vágyik. Sokan örülnek azon ha a gyermek a felnőtt szerepét játssza, jóllehet ez még csak nem is tetszetős, amellől, hogy rendkívül káros. S itt kezdődik a példa hatása, a környezet fontos volta. Sok gyermek aztán beleesik a felnőttek bűnébe, elsajátítja azok rossz szokásait s vízi társai közé a játszótérre, az utcára, az iskolába. S a tiszta gyermek látja, hogy Józsa moziba jár, caavarog, sok pénzt költ stb. stb., ez a

példa benne is érdeklődést kelt, legtöbbször hajlamot, megkívánást vált ki s ha most még az alkalom is meg van, úgy a vágy teljesül. Itt szükséges a lapintatos, de erélyes nevelő hatás, mert ennek hiányában megkísérli tettét máskor és így tovább, szokássá válik a helytelen cselekmény, amelytől szabadulni a felnőttek is nehéz, a csekély ítélőképességű gyermekek pedig csaknem lehetetlen. A káros

hatások környékezte gyermek pedig halad a lejtőn. Itt előnyben vannak azon gyermekek, akiket nem ellenőriznek. Ennek okát pedig abban találjuk, hogy a mai élet a gyermeknevelést tizedrangú fontosságúvá mélyítette a családi életben. Pedig az iskola magában a szülők együttműködése nélkül hiába teszi meg legmesszemenőbb feladatát, a várt siker elmarad.

(Folytatjuk).

TÁRCA.

Tegyünk!

Micsoda hülye gondolat?
— Hogy minden így maradjon.
Igy leszünk itt guzsba lekötvén
S amott túl testvéreink
Szélszakítva, mint szélben a felhő . . .
— És számon ne kérje senki a kint,
Melyet milliók lelke szenvedett
És szenved nap-nap után.
Mint a járomba fogott barom,
Hogy az ostorost nézi bután
S rettegve inal, huzza a terhét,
Vonszoljuk e kín-életet . . .
Minden így marad? Mások döntenek
A mi sorsunk felett?
Mások? Halandó emberek?
Szemforgatók, rikácsolók . . .
Néhány reszkető fejű podagrás,
Ki tévesen látja a valót . . .
Pomádés nyeglék, nyavalyás kopaszok,
Kikbe a rossz lélek belé aszott.
Életuntak, kik a sir körül járnak

S akiket az ördög kerülget . . .
Hus és csont, por és hamu
Vessen kárhozatra minket?!

Micsoda hülye gondolat?
— Intézzé milliók sorsát egy tucát.
Nem! — és ezerszer nem! Nem tünjük
E cudar torturát! [tovább]

Fogjon hát össze hun, magyar, avar,
Jász, kun, besnyő-ivadék.
Nincs minden veszve még,
Ha a turáni faj együtt akar!
Támadjon fel az ős-tiszta becsület,
Mely évezreden csodákat művelt.
Ügyünk tiszta, szent igaz.
Aki nincs velünk — ellenünk van az!
Tegyünk! — mit a világ régóta látott;
Foglaljuk vissza Nagymagyarországot!

Zsiga Lajos.

EGYESÜLETI ÉLET.

Közgyűlés.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanító-Egyesület f. évi június 9-én tartotta XLVI. rendes évi közgyűlését Kunszentmártonban.

A tanítószög a vármegye minden részéből nagy számmal jelent meg, — már csak azért is — mert Kunszentmárton kedves meghívásának engedve, a közgyűlést itt tartottuk.

A tanítószög már 8-án délután megérkezett. A megérkezéskor Kunszentmárton lelkes tanító gárdája élükön Hiza Károly igazgatóval fogadta és gondoskodott a tanítószög elszállásolásáról.

Kunszentmárton község lakossága lelkesedéssel fogadta a vármegye tanítószögát s példáját mutatta a régi magyaros vendégszeretnek.

A vármegye tanítószögával érkezett meg a vármegye közszeretelben álló vezető kir. tanfelügyelője Bihary István, dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. tanfelügyelők.

A választmány 8-án délután tartotta a gyűlését. Majd innen a többi kártárral délután 6 órakor a Szolnokról gépkocsin érkező Almássy Sándor vármegyei közszeretelben álló főispánjának, Alexander Imre vármegyei agilis alispánjának és a kisérletükben megjelent illusztris vendégei fogadtatására indult.

A fogadtatás a Körös hídfőnél felállított diadalkapunál történt, hol az érkezőket a vármegye tanítószögája és Kunszentmárton lakossága lelkes övációban részesített.

A fogadtatásra felvonult: a homoki iskola-testvérek által vezetett Beniczky-fiuotthon zenekarának hangja mellett a község képviselőtestülete, a Levente csapatok, a cserkészek, az iskolák növendékei.

Az érkező vendégeket a község nevében Papp Károly községi főbíró, a vármegye tanítószögája nevében pedig Soós József igazgató, az egyesület alelnöke üdvözölte.

Az üdvözlésekre Almássy Sándor főispán válaszolva kijelentette, hogy szíve sugallatát követte akkor, mikor eljött Kunszentmártonba a vármegye tanítószögája közé. Kijelentette továbbá, hogy jól ismeri a tanítószög nehéz, felelősségteljes nemzetmentő munkáját.

Kéri a tanítószögát, hogy haladjon továbbra is azon megkezdett úton, mely a Nagymagyarország feltámasztásához vezet.

A közgyűlésnek egyik főeseménye volt, a 8-án este 8 órai kezdettel, a Körös-szálló nagy termében, az igen gazdag műsorral megtartott Rákóczi-est, melyet a vármegyei tanítóegyesület rendezett.

Az estélynek kiemelkedő pontja volt az a gyönyörű ünnepi beszéd, melyet a vármegye alispánja, Alexander Imre mondott.

Az estélyen szerepelt a homoki Beniczky-fiuotthon zenekara. Élvezet volt nézni és hallgatni, amint azok a kicsi gyermekek kezelik a hangszeret.

Novothny Jenő karnagy vezetésével a szolnoki tanítói vegyeskar többször eredeti kuruc dalokat adott elő nagy készültséggel és precizitással.

Ország Pál karnagy vezetésével a kunszentmártoni férfikar szintén kuruc dalokkal gyönyörködtette a közönséget.

Fodor Zsigmondné mezőtúri tanítószög igen kedvesen alkalmi költeményt adott elő.

Vigh Endre cselekművész és Kelemen Lajos budapesti énekművész — ktnak atyja a vármegyeiben volt tanító — számai művészi színvonalon állottak s nagy sikert arattak.

Az estély után társasvacsera volt. Az első pohárköszöntőt a Kormányzó ur Ó Főméltóságára Almássy Sándor főispán mondotta.

Utána lelkes szavakkal mondott köszöntőt Bihary István kir. tanfelügyelő Almássy Sándor főispán és Alexander Imre alispánra.

Majd Keszthelyi István vármegyei tanító egyesületi elnök, Ferenczy Kálmán alelnök, Kuna P. András és dr. Erődi-Harach Tihamér nemzetgyűlési képviselők és még számosan mondtak felköszöntőket.

A közgyűlés másnap azaz június 9-én reggel istentisztelettel vette kezdetét. Az istentisztelet alatt a Beniczky-fiuotthon énekkara énekelt.

Az istentisztelet után a tanítószög a Beniczky-fiuotthon fuvó zenekarának kisérletében a Körös-szálló nagytermébe vonult.

A vendégek közt megjelentek: Patraby István fősolgabíró, Turóczy Énok csépai plébános, Lang János kunszentmártoni káplán, Kuna P. András nemzetgyűlési képviselő, Fazekas András főjegyző, dr. Mezey Lajos ügyvéd, Beszédes Dezső jegyző, Papp Károly főbíró, Budapestről Rákos István kir. tanácsos, Osztie Béla az Eötvös alap igazgatója, Tóth Árpád az országos szövetség pénztárosa.

A közgyűlést Keszthelyi István vármegyei egyesületi elnök pont 9 órakor megnyitja. A jelenlevők a Hymnuszt éneklék. Utána az elnök elmondja magas rőptű elnöki megnyitóját, majd üdvözölte a vármegye közszeretelben álló kir. vezető tanfelügyelőt Bihary Istvánt, segítőtársait dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. tanfelügyelőket, a megjelent vendégeket és a tanítószögát.

Bihary István kir. tanfelügyelő emelkedett utána szólásra, ki megköszönte azt a lelkes ünnepeltetést, amelyben a vármegye tanítószögája részesítette. Majd ismertette nagy vonásokban az új tantervet, annak célját, korunk ferdeségeit és fajunk hibáit, melyet mind céltudatos neveléssel és tanítással a tanítószögának kell végrehajtani, a ferdeségeket és hibákat lenyesegetni. Mindezeket egy oly hatalmas nagy — több mint egy óráig tartó — beszédben ismer-

tette és az életből vett példákkal illusztrálta, a hallgatóság gyönyörűségére.

E nagy beszéd után, a kitünő szónok híreben álló tanfelügyelő újra nagy lelkesedéssel ünnepelte a tanítóság.

Rákos István a tanítóság atyja és vezére köszönte meg azután a megemlékezést. A tőle megszokott modorban, kedves s mindenkit lebilincselő hangon ismertette a tanítói törekvéseket: a tanítóképzés reformját, a magasabb képesítést, a tanügyi reformot és a nyolcosztályú népiskolát.

Balázs Béla jászberényi tanítóképzőintézet-i igazgató szintén köszöni az üdvözlést, melyet úgy a maga, mint az intézete nevében viszonzozva, üdvözli a tanítóságot.

Greczmayer Károly titkár előterjeszti élvezetes mindenre kiterjedő titkári jelentését, melyet a közgyűlés halás köszönetének nyilvánítása mellett tudomásul vesz.

Deák Zsigmond turkevei igazgató az új tanterv magyar nyelvi tárgykörét kimerítően ismerteti és a régi tantervvel összehasonlítja. Határozati javaslatát a közgyűlés elfogadja s az előadónak halás köszönetét fejezi ki.

Balázs Béla jászberényi tanítóképzőintézet-i igazgató az új tantervvel kapcsolatban a földrajzot ismerteli.

A-mindenre kiterjedő, az életből vett példákkal illusztrált előadásért az előadónak a közgyűlés halás köszönetét fejezi ki.

Tanay Antal jászberényi tanítóképzőintézet-i tanár a számtant és mértant adja elő értekezésében, párhuzamot vonva az új és a régi tanterv között, rámutat az egyes hibákra s mindjárt módját nyújtja, hogy ezeket hogyan és mi módon lehet kiküszöbölni.

A tanulságos és értékes munkájáért a közgyűlés halás köszönetét fejezi ki az előadónak.

Jánossy Pál pénztáros előterjeszti pénztári jelentését és az 1926—27. évi költségvetést melyet a közgyűlés elfogad, a pénztárosnak halás köszönetét mond s neki a felmentvényt megadja.

A határozati javaslatok és indítványok után az elnök a közgyűlést délután 3 órakor berekeszti.

A jelenlevők a Hiszekegyet éneklék, majd közös ebédre mennek. dmgy.

Köszönetnyilvánítás.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Általános Tanítóegyesület elnöksége csak tartozó kötelességet teljesít ezuttal, amidőn Kunszentmárton város hatóságának és közönségének halás köszönetét nyilvánítja azért a felejtethetetlen magyar barátságért és vendégszeretetért, mellyel a vármegye tanítóságát és tanügybarátaikat június hó 8-9 napjain Kunszentmártonban megtartott közgyűlés alkalmával fogadta. A városi hatóság- és közönségének ezen barátságos szeretetét így megköszönve a rendező bizottság, illetve az ottani állami isk. gondnokság és tantestület ez alkalommal kifejtet nagy tevékenységéről sem feledkezhetünk meg, mert a városi hatóság odaadó támogatásával a tantestület mindent úgy elrendezett, hogy semmiben sem volt tapasztalható fennakadás.

A közgyűlést megelőző Rákóczi-estély gazdag műsorával az illusztris vendégeknek és a tanítóságnak élvezetet nyújtott, melynek tiszta jövedelmét a rendezőség a Tanítói Otthon javára fordította. Tiszta jövedelme 1,204.500 korona volt. Fogadja a kunszentmártoni tanítótestület és isk. gondnokság baráti előzékenységükért őszinte köszönetünket.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei tanítóság hazafias munkásságára nézve csak megtisztelő volt az az érdeklődés, amit Almásy Sándor főispán és Alexander Imre alispán urak a közgyűlésen való személyes megjelenésük és részvételükkel dokumentáltak. Büszkén jegyezzük fel tehát Tanítóegyesületünk évkönyvébe eme illusztris vendégeknek egyesületünk munkássága iránt kifejtett eminens érdeklődését azon kéréssel, hogy a jövőben is a tanítóság támogatására legyenek.

Egyesületünk elnöksége halásan megemlékezik Nemzeti-Mozgó igazgatóságának ama nemes ténykedéséről, hogy a Tanítói Otthon javára rendezett előadás jövedelméből 3,769.000 K-t küldött egyesületünk pénztárába. Ez uttal is fogadja az elnökség elismerését.

A kunszentmártoni közgyűlésnek két kiváló előadója volt: Balázs Béla tanítóképző intézeti igazgató és Tanay Antal tanítóképző

intézeti tanár. Mindkét előadónak szíves közreműködéséért halás köszönetet mond az elnökség.

Szolnok, 1926. évi június hó

Keszthelyi István
egyesületi elnök.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

4214-1926. sz.

Ipari pályamutató ajánlása.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Ónagyméltósága 23628—1926. VIII. számú rendeletével WITTICH ANDOR Kereskedelmi és Iparkamarai főtitkár (Miskolc, Erzsébettér 3.) „Ipari Pályamutató” című munkáját a tanügyi körök figyelmébe ajánlotta, ugyszintén könyvtári beszerzésre kívánatosnak tartotta. E könyvet, mely az ipari pálya megkedvelése céljából íródott, támogatásba ajánlom. A könyv ára 2 pengő, megrendelhető a szerzőnél.

Szolnok, 1926. június 7-én.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

ad. 3595—1926. sz.

Valamennyi Tanintézet Tekintetes Igazgatójának.

Szíves pártfogásra és terjesztésre a legmelegebben ajánlom a Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság szerkesztésében megjelenő s a Magyar-Holland Kulturgazdasági Részvénytársaság által kiadott „Magyar Család” és „Képes Kis Lap”-ot.

Hivatkozva a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszternek e tárgyban 1924. évi 24001—VIII. szám alatt kelt rendeletére, melyben engedélyt ad, hogy kisdödvödák és elemi iskolák ifjúsági könyvtáraik részére a „Képes Kis Lap”, továbbá az ugyan ilyen jellegű polgári és elemi iskolák részére a „Magyar Család” az ilyen célokra rendelkezésükre álló fedezetből megrendelhessek. Felkérem Cimet, hogy az ujiskolai év költségvetésének készítésénél ily irányban eljárni sziveskedjék.

Mindkét lap a régi, nemes tiszta magyar erkölcsöt akarja a magyar társadalom és a magyar gyermekek lelkében feléleszteni és ez irányzattal szolgálja és segítségére van a tanítóságnak a nemzetlenítő magasztos munkájában.

Szolnok, 1926. június hó 23-án.

Bihary István
tankerület vezető kir. tanfelügyelő.

SZOCIÁLIS ÜGYEK.

Budapest Székesfőváros Tanácsának Közoktatási Ügyosztálya.

69349—1926. VII.

Körlevél

Tekintettel az ügy nemes voltára, a körlevelet egész terjedelmében közöljük. Egyben kérjük a községek előjáróit, hogy a gyermeknyaralattási akciót karolják fel szívesen s minél több fővárosi szegény gyermeket helyezzenek el nyári üdülésre. (Szerk.)

Azon községek előjáróságaihoz és intézményekhez, melyek a székesfővárosi gyermeknyaralattását támogatják.

Budapest székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy a vidéki tanuló ifjúság részére vizionzásul a székesfővárosi szegénysorsú gyermekek nyaralattása alkalmával tanúsított jöndulattért diák csereakciót bonyolít le, megadva ez alkalommal a vidéki tanuló ifjúság részére a lehető legnagyobb kedvezményeket.

A főváros tanácsa saját szervei útján gondoskodik 50 esetleg 66%-os vasuti kedvezményről, a tanulóifjúság diákszállóiban való ingyenes elszállásolásáról, (csak 1 lepedőt kell mindenkinek magával hoznia). Igen olcsó étkezésről (napi 20—25.000 korona) az itt tartózkodás idejére megfelelő tanulmányprogramról és vezéről, kolauzról, az intézmények megtekintésére ingyenes vagy igen kedvezményes belépőjegyekről.

Ezirányu kéressel legyen szíves közvetlenül a Székesfőváros Tanácsa VII. (közoktatási) ügyosztályhoz (Budapest, Központi Városháza) fordulni. Részletes felvilágosításokat pedig a Székesfőváros Tanácsa Gyermeknyaralattási Akciója (Budapest, IV. ker. Cukor-ucai elemi skola) ad.

A Székesfőváros Tanácsa ezen csereakciójával a város és vidék közti ellentét kiküszöbölését, illetve egy szorosabb kapcsolatot óhajt létrehozni, másrészt módot akar nyújtani a vidéki tanulóifjúságnak, hogy hazánk fővárosát s annak szépségeit megismerhessék.

Iskolánkívüli Népművelés.

Rovatvezető: Vitéz Szathmáry Lajos népm. titkár.

Népművelési beszámolók.

Az 1925-926 tanévi beszámoló jelentések számai arról tanuskodnak, hogy vármegyeszerte megindult a népművelési munka, hogy az őszi tervbevevett tevékenységeket meg is valósították legtöbb helyen.

Ezek feldolgozásában majdnem fele részénél járunk s örömmel állapíthatom meg ebből is, hogy a f. évi munka messze felülmúlja az előbbieket munkáit, eredményeiben igen gazdag.

Tekintettel a rengeteg anyaghalmazra nem jut elegendő idő arra, hogy a statisztikát lekölözölhetők, mert a lapot ennek elkészíthetése előtt a szerkesztő megjelenteti, de mindenesetre hálás köszönetet mondok kedves előadóinknak kik ilyen sikeresen megoldották a feladatokat.

Köszönetem mellett van egy kérésem is, tervezgessenek a jövő évi munkáról s ha majd kora ősszel szervezés céljából megjelenünk, adjanak olyan javaslatokat, melyek a helyi kívánalmaknak legteljesebb mértékben megfelelnek.

Szolnok, 1926. június hó 25

Vitéz Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

HIVATALOS RÉSZ.

Szám: 444—926.

Valamennyi r. t. város polgármesteri hivatalának, valamennyi közs. előjáróságnak.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Minister Ur 31251—926. VIII a ü. o. sz. rendeletére felkérjük Tek. Cimet, hogy alábbi kérdőpontokra a feleletet f. évi július hó 15-ig megadni sziveskedjék.

Fogadja T. Cim tiszteletünk kifejezését.
Budapest, 1926 május 25.

A székesfőváros tanácsa:
dr. Purebl s. k.
tanácsnok.

1. a község (város) neve.
2. a lakosok száma.
3. a lakosok nyelve.
4. a lakosok vallási megoszlása.
5. a lakosok foglalkozása.
6. települési viszonyok (pl. belterületen lakik, külterületen lakik, a lakosságnak)
7. a községben levő elemi iskolák száma jelleg szerint.
8. a községben levő elemi iskolai tanítók (iskolánként összeírva)
9. a községben levő középfokú iskolák egyenként megnevezése.
10. a községben levő középfokú iskolák tanárainak felsorolása.
11. Népművelési célu egyesületek megnevezése.
12. Dalkörök, énekkarok megnevezése.
13. Van-e népház, kulturház?
14. Van-e mozi és hány?
15. Van-e népkönyvtár? Ezeknek felsorolása.
16. Van-e egyéb közkönyvtár? Ezeknek felsorolása.
17. Van-e vetítógép és hány?

Az adatok helyességeért a felelősség Tek. Cimet terheli.

Szolnok, 1926. jun. 24.

Bihary István Vitéz Szathmáry Lajos
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő

Szám: 444—1926.

Valamennyi közs. népműv. Bizottságnak.
Valamennyi ig. és tanító urnak.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Ur f. évi május hó 31-én kelt 31251—926 VIIIa. ü. o. sz. rendeletével a beszámoló jelen-

terek felterjesztésére f. évi július hó 15-ig határidőt engedélyezett.

Felkérjük azon előadókat, kik még nem adták be a tanfolyamok és előadások beszámoló jelentéseit, hogy július hó 15-ig ezeket annál is inkább adják be, mert az ezután beérkezőket Bizottságunk figyelembe nem veheti s így tiszteletdíjaiktól is elesnek.

Szolnok, 1926. július hó 28-án.

Bihary Vitéz Szathmáry
ügyv. elnök. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Népművelési előadói tanfolyam lesz július 5—25-ig néptanítók részére a sárospataki m. kir. állami tanítóképző intézetben.

KÖNYVISMERTETÉS

Az égő Oroszország.

Huszár Károly szenzációs új könyve.

A magyar könyvpiacnak jelentős eseménye van. E héten került ki a sajtó alul ennek az évnek legnagyobb stílű politikai műve. 336 oldalon 44 eredeti illusztrációval díszítve Huszár Károly volt miniszterelnök könyve, felöleli az egész orosz problémát és a bolsevista világforradalom történetét. Nem száraz és unalmas lexikonadatok ezek, hanem az érdekesítő regény izgalmával ható hiteles és tudományos megállapítások a szovjet-pokolról. Nálunk ismeretlen tények hosszú sorát tartalmazza ez a kiválóan értékes és mindenképp hasznos mű, amely eredeti kulforrások alapján készült. Színes, élvezetes, hatásos és hű képet kap az olvasó a vergődő Oroszország multjából és borzalmas jelenéből. Az egész világirodalomban nincs hasonló összefoglaló mű az orosz eseményekről.

Mintha csak a szemünk előtt vonulnának fel a régi dicőséges cárok, a nagy orosz írók az ő profétái szerepükben, a dörbézoló nemesek, a forradalmiságból sportot csináló intelligencia, az összeesküvő diákok bombavető társaságai, az ortodox papok élete, az orosz muzsikovok, az orosz diplomaiák, Raszputin, Tolsztoj,

Levente oktató tanfolyam lesz Jászberényben és Szolnokon, melyen a levente tanfolyamok népművelési anyagát is előadja a népműv. titkár.

A karcagi népműv. bizottság elnöksége havonként megjelenő Közönyt szándékozik kiadni, melyben a jelesebb népművelési előadásokat fogja leközölni. Az előadók figyelmébe ajánljuk.

A tanfolyami és előadási beszámoló jelentéseket még nem küldötték mindenholra be, a késedelmeskedők tiszteletdíjaiktól elesnek. A feldolgozott beszámolók után a tiszteletdíjakat mindenkinek elküldöttük, sorrend szerint jön a többi is.

Lonin, Troczi, Kolcsak, Wrangel és a megvadult muszka néptömeg vandál hordái. Soha még magyar író ilyen közel nem hozta hozzánk az orosz népeletet, a földalatti Oroszországot, az egész elsüllyedt régi cári világ társadalmi életét. A forradalom szenvedélye és dühe úgy pereg le a szemünk előtt, mintha csak egy drámai filmet néznénk végig.

Az orosz népmilliók szörnyű tragédiájának megrázó képe tárul elénk, mintha csak a pokol kapui nyílnának ki. Nem a felületes riporter fürge tolla alól került ki ez a könyv, hanem a gyakorlati államférfi, a modern szociológus, a népmozgalmak tapasztalt vezére írta meg csodálatos felkészültséggel korunk legnagyobb eseményét: a világforradalmat. Egy elpusztított kultúra vigasztalan képe tárul elénk a hasábokról és a modern emberiség vergődő lelkének jajszava hallatszik ki minden sorából, a világhistória legvéresebb vágóhidjáról, a Szovjet-Unióról.

Nem hiányozhatnak „Az égő Oroszország” egyetlen művelt magyar család asztaláról sem. Politikusok, tisztviselők, hitszónokok, tanítók, írók, közgazdászok kimeríthetetlen adathalmazt találnak benne. Minden oldalon hatalmas tanulságok kínálóknak a magyar közélet számára. Megrendítő igazságok tárulnak fel az olvasó szeme előtt. Aki egyszer elolvasta az orosz uri családok pusztulásáról, a kommunista iskoláról, a vörös terrorról, az ellenforradalomról,

a hadifoglyok kálváriájáról, az orosz éhínségről, emberevőkről, gyermekbanditákról és gépmádokról szóló hatalmas fejezeteket, az soha többé el nem felejt. Mintha hályog hullana le az ember szeméről, amikor leleplezi a könyv a pánszláv diplomácia és a kommunista világ-összeesküvés intim titkait.

Bámulatos szakavatottsággal veszi bírálata alá Huszár Károly a jeles keresztény publicista a szovjetállam politikai és gazdasági életét és megdönthetetlen adatokkal mutatja ki a bolsevista kísérlet tökéletes gazdasági csődjét. A gazda, a munkás, az iparos, a tisztviselő, a tanító, a pap kétségbevonhatatlan adatokat kap a szocializált orosz közgazdasági élet rejtelmeiből. A misztikus orosz szekták és a megvadult embersorda rombolása oly realizmussal van megörökítve, hogy szinte magunk előtt látjuk őket és szemünk előtt vonulnak el a világforradalom lanatikus gyújtogatói, amint nemcsak Európát, hanem Ázsiát is lángra akarják gyújtani. A magyar politikai irodalom legértékesebb adalékai közé kell soroznunk a könyvnek azt a részét, amely a csehszlovák állam megalakulását és a cseh légiónak orosz földön való garázdálkodását leplezi le.

Ismerni kell ezt a könyvet mindenkinek, akinek kedves halottja pihen az oroszországi jeltelen sírokban. Olvasni kell ezt az összefoglaló történelmi munkát mindenkinek, aki mint hadifogly olt járt valaha a véres tájakon. Gondos szülők, akik úgy akarják kiereszteni felnőtt gyermekeiket az életbe, hogy a nagy szociális küzdelmekre fel legyenek vértézve, ne mulasszák el Huszár Károly könyvét sürgősen megszerezni családi könyvtárak számára. Egy életre való bölcsességet és a legnehezebb kérdésekben tiszta és világos irányítást kapnak. „Az égő Oroszország” tanulságos fejezeteiben. Aki igémet tart arra, hogy művelt embernek tartsák, annak tudnia kell, hogy mi történik az emberiséggel. A feleletet Huszár Károly grandiózus felkészültséggel megírt gyönyörűen kiállított kötetében lehet megtalálni.

Minden könyvtárban nélkülözhetetlen „Az égő Oroszország” című mű. Iskolák, kaszinók, népkönyvtárak, gazdakörök, ipartestületek, olvasótermek legkapósabb olvasmánya lesz. Aki nyaralni megy, ennél élvezetesebb, hasznosabb és lebilincselőbb könyvet nem vihet magával.

A mű ára 150.000 korona. Kapható minden könyvkereskedésben. A Dante könyvkiadónál (Budapest, VI. ker., Ó-ucca 27). négy havi részletre is megrendelhető.

HIREK.

Vitézzé avatás. Ez évi június hó 20-án országos ünnepély folyt le Budapesten, mely alkalommal Szathmáry Lajos vármegyénk népművelési titkárát, tart. főhadnagyot, a vigháboruban és az azt követő forradalom és kommun alatt tanúsított hazafias magatartásáért a Kormányzó Ur Ó Főméltósága vitézzé avatta. Ezen legmagasabb kitüntetés alkalmából őszintén gratulálunk vitéz kartársunknak, ki a világháboruban tanítói hősiességével és hazafias magatartásával nagy érdemeket szerzett. A 82. székely gyalogrezredében az összes frontokon részt vett, nagyon sokszor pergő tüzből, élet és halál közötti tusában. Többszöri sebesülése dacára a világháborút végig küzdötte és vitézül állta meg helyét az ellenség előtt, mint katona és mint magyar tanító. A magyar tanítói névnek ezáltal nagy tekintélyt és megbecsülést szerzett, miért is kívánjuk, hogy a nagyjelentőségű hazafias munkásságában őt a Mindenható sokáig őrtesse.

Adomány. Egri Margit kuncsorbai földbir-tokosnő az egyik kuncsorbai iskola céljaira 2400 □-ol területi ingatlan adományozott. Ezért a nemes lelkű adományért a kultuszminiszter köszönetét nyilvánította.

Elismerés. VKM. ur Bartáné Parizsa Biri jászberényi, Schiessl Mária rákóczi falvi, Egner Ilona szolnoki, özv. Gombkötőné Parizsa Róza szolnoki, Benedekné Nagy Erzsébet mezőtúri. Vajayné Vajay Ilona szolnoki áll. el. tanítónőknek nyugdíjaztatásuk alkalmából elismerését fejezte ki.

Nyugdíjaztattak. Puttenbeck Rezső török-szentmiklósi uradalmi el. isk., Szabóné Zoltán Margit önálló gazd. szaktanítónő és Bedőné Palkó Antónia kisujszállási áll. el. isk. tanító, illetve tanítónő.

Jutalomkönyvosztás. A szolnoki VI. ker. áll. el. iskola évről vizsgáján Nerfeld Ferenc banktulajdonos, áll. isk. gondnoksági tag elnök, ki ez alkalommal 8 drb. díszkötésű jutalomkönyvet osztott ki a szorgalmas és jó ma-

gaviseletű tanulók között. A kedves és meglepő szép ajándékért ez uttal is fogadja Nerfeld Ferenc banktulajdonos ur az igazgatóság hálás köszönetét.

Angyal János

Fekete József

Pestvármegye kir. tan. a Vallás- és közoktatásügyi minisztérium-osztott polgári iskolai hoz beosztott tanító-tanár képző intézeti táár

Galla Endre

áll. el. isk. igazgató, az Áll. Tanítók Országos Egyesületének elnöke

Ábcés könyvét

a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur öngyerméltósága 29821—1926. III. a. számú rendeletével az elemi népiskolák I. osztálya számára tankönyvül engedélyezte.

Ez az új Ábcés könyv három oknál fogva sorozható a legjobb magyar tankönyvekhez: módszerében szigorú következetességgel érvényesül a fokozatos haladás elve; olvasási gyakorlatai, olvasmányai gondosan vannak megválogatva, változatosak, alkalmazkodnak a gyermek érdeklődéséhez; írott és nyomtatott betűinek alakja, a szövegének és a képeknek remekbe készült elrendezése, a könyv papírja és kötése a magyar könyvnyomtatás fejlettségéről tanuskodik.

Angyal János, Fekete József, Galla Endre Ábcés könyvének kicálóságát a hivatalos bírálata dicsőítőleg emeli ki. A hivatalos bírálata ez Ábcésben a betűk sorrendjét helyesnek és jónak találja. E tekintetben az Angyal, Fekete, Galla Ábcé „más Ábcékkel szemben gondos-ságot és haladást mutat.” Elismeréssel szól a hivatalos bíráló a könyvben érvényesülő fokozatos haladásról, ami „a szerzők jó munkájá-

nak főerősségét képezi.” Mint „értékes és eredeti jó ötlet”-et üdvözli a bíráló azt is, hogy a szerzők mozgatható betűkké szétszedhető táblázatokat csatolnak könyvkühez. „A munka rendszere általában jó és arányos” szól tovább a hivatalos bíráló. „Bő olvasmányaggal rendelkezik, ami érdeme. A betűk alatt lévő olvasási gyakorlat anyagát képező szavak gondosan vannak megválogatva, a gyermek szemléletköréből valók.” A bíráló helyeslésével és elismerésével találkozott az is, hogy a szerzők nem tömtek meg Ábécéjüket közmondásokkal, melyek a tanító munkáját megnehezítenék. Az olvasmányok és költemények megválasztását gondosnak, tárgykörében változatosnak, formában, hangban megfelelőnek találja a bíráló. A képekről pedig azt állapította meg, hogy tárgyak és kidolgozásuk „gondos, művészi; mégis gyermekekhez szólók.”

Az új Ábcés könyv szerzőit kitűnő írók, művészek, elméleti és gyakorlati pedagógusok támogatták munkájukban. A könyv minden oldalán, minden során meglátszik, hogy nagy tudással, gondtal és szeretettel készült.

Szerkesztői üzenetek.

Kartársainknak és olvasóinknak tíz hónapi fáradsággal járó eredményes munkájuk befejeztével, a beállott két havi szünetben kellemes pihenést kívánunk.

Sz. L. Kenderes. Cikkét azért nem közöljük, mert idejét multá. Azonban kérjük agilis munkatársunkat, sziveskedjék a szeptemberi szám részére egy mintatanítást megírni és beküldeni. Erre okvetlenül számítunk! Üdv.

WACHS PÁL

KÖNYV- ÉS
PAPIRKERESKEDŐ
SZOLNOK.

Ajánlja az összes iskolákban szükséges tankönyveket eredeti bolti árban. Iskolai fizetek és írószereket tanítóknak nagy árengedménnyel szállít. Postai megrendeléseket azonnal elintézi.

PATAK REZSŐ

RÁDIÓ ÉS VILLAMOSSÁGI SZAKÜZLETE

TELEFON 253. SZOLNOK GOROVE-UCCA

RAKTÁRON TARTOK: RENDKIVÜL NAGY VÁLASZTÉKBAN
RÁDIÓ KÉSZÜLÉKEKET, VALAMINT RÁDIÓ ALKATRÉSZE-
KET MINDEN IGÉNYT KIELÉGÍTŐ MINŐSÉGBEN.

AKKUMULÁTOR TÖLTŐ ÁLLOMÁS.

*Bebizonyított tény, hogy a legjobb
bevásárlási hely*

Gonda Sándor

rőfös- és divatáruháza

Szolnok, Gorove-ucca

a nagytrattikkal szemben.

Pontos és figyelmes kiszolgálás,

XVIII. évfolyam.

7. szám.

JASZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

FŐSZERKESZTŐ:
MAGYARY GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MÉHES ENDRE

Szolnok, 1926 szeptember hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSÓ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR.

KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható:

Iskolai nyomtatványok.

645. Bélyegállítási elszámolás	659/60. Népiszkolai helyi tanmenet A), B)	803. Iktatókönyv
646. Bútorlétszámolás	661. Könyvtári költségvetés	iktatókönyv, kötve, tárgymutatóval
647/a. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, külön	662. " pénztári napló és számadás*	ellátva
647/b. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, belül	662. Könyvtári pénztári napló és számadás	805. Tárgymutató
648. II. Kimutatás beirattási díjakról	663. Állami elemi iskolai (kisdévodai) anyagszámadási könyv. Kötve, 5 évre	824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
649. II. Kimutatás egyenesedőkről, 5%, 3%-os pótdáváltásról	663. Áll. elemi isk. (kisdévodai) anyagszámadás*	824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső iv
650. III. Kimutatás a készpénz- és terménybevitel hozzájárulásáról	665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről	824/b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső iv
651. IV. Kivonat a bérszerződésből	666. Iskolai pénztári napló A) minta	824/c. Állami elemi iskolai is óvodai számadás kötve
652. V. Kimutatás alapítványok jóvádelméről	667. Közs. isk. számadás	829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
653. VI. Kivonat kölcsöntörleszt. tervzetből	668. Népiszkolai költségvetés	830. Népiszkolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
654. VII. Kimutatás hivatkozott díjak megállapításához	671/b. Statisztikai kimutatás	844. Tiszorvosi bizonyítvány
655. VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához	672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára	947. Orarend elemi iskolák számára (1 iv = 2 példány)
656. IX. Kimutatás tűzifa mennyiségéről és értékéről	675. Postai feladókönyv	948. Nyugta tanítói fizetésekéről (1 iv = 2 példány)
657. Átvételi elismervény anyagokról	688. Iavadalmi jegyzőkönyv tanítók részére	950. X. Kimutatás
658. Napzámjegyzék	690. Elbocsátó-levél	I. a. Kimutatás
	691. Beirattási díj kezelési napló*	

Leltári nyomtatványok.

915. Leltári napló (1. sz. minta)*	940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*	943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)
916. Szakleltár (2. sz. minta)*	941. Selejtezési jegyzék (5. sz. minta)*	
917. Szobaleltár (4. sz. minta)	942. Árverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)	

Nyomtatványok az 1921. évi XXX. törvény cikk végrehajtásához.

1. m. Tanköteles törzskönyvi lapja	11. m. Ertesítés tanoncvizonyba lépő tan- kötelesekről	23. m. Kimutatás igazolatlanul mulasztó gyermekekről
2. m. Kísérőlevél törzskönyvi lap átküldéséhez	12. m. Ertesítés tanoncvizonyból kilépett tanoncokról	25. m. Feljelentés a negyedszer, vagy ennél több ízben elkövetett kihágásért
3. m. Óró- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése	13. m. Egyéni lap	26. m. Figyelmeztetés oktatás meghosszabbítására
4. m. Bekötözött gyermekek bejelentése	14. m. Ertesítés az iskolából kilépő tan- köteles gyermekekről	27. m. Figyelmeztetés magánvizsgálatra jelentkezés tárgyában
5. m. Végleg elkötözött gyermekek be- jelentése	15. m. Kimutatás az október 15-ig beirt tanulókról	28. m. Nyilvántartó-napló kirótt büntetés- pénzekről*
6. m. Kivonat a születési anyakönyvből	16. m. Felhívás a be nem iratkozott gond- viselőjéhez	29. m. Nyilvántartó-napló kirótt bírság- pénzekről*
7. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (szépt. 1-től.)	17. m. Kimut. törzskönyvezett tankötelesekről	30. m. Felvételi napló*
8. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (aug. 31-ig.)	18. m. Feljelentés beirattás elmulasztásával elkövetett kihágásért	31. Haladási napló*
9. m. Jelentés	19. m. Felhívás hivatalból való beirattásra	32. m. Mulasztási napló
10. m. Kimutatás iparos- és kereskedő- tanoncok számában az előző évi szeptember 1. óta beállott változásokról	20. m. Ertesítés hivatalból való beirattásról	33. m. Anyakönyvi napló
	21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez	34. m. Bírságoldás
	22. m. Orvosi jelentés és engedély	35. m. Pénznapló büntetés-pénzekről*

Önálló gazdasági és gazdasági ismétlő-iskolák számára.

703. Félévi je entés	703/a. Anyakönyvi napló	az elemi iskolai felvételi, mulasztási és haladási napló használandó
704. Felvételi napló*	A felvétel, mulasztás és haladás céljaira	

Kisdévodák számára.

727. Felvételi napló.*	727. Haladási napló puha kötésben	729. Bizonyítvány állandó menházakat ve- zető dajkák részére
728. Mulasztási napló*	728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére	

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

746. Kölségvetés	750. Előmeneteli és mulasztási napló*	754. Ertesítő (ellenőrző) könyvecske
748. Felvételi napló*	751. Anyakönyvi törzslap	757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
749. Tanulmányi napló*	752. Iparostanonciskolai bizonyítvány	758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készültek és azok használata kötelező.

A nyomtatványokat előnyösen számított nettó áron számítjuk és postai utánvétellel küldjük meg. A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a külső vagy belső ívvel is pontosan megjelölni. A megrendeléseket beérkezésük napján késedelem nélkül elintézzük. * -gal jelölt nyomtatványokhoz külső ív (borítékiv) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

N É P M Ű V E L É S

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesülete.

FŐSZERKESZTŐ: **MAGYARY GYULA**

Megjelenik havonként.

Előfizetési árak:

FELELŐS SZERKESZTŐ:

MÉHES ENDRE

Egész évre 60.000 Ft. — Egyszeri szám ára 6000 Ft.

Vasvári Pál.

Az 1848. év március idusa repítette Vasvári Pál nevét szerte e hazában s rövid időn belül e név viselője, a fiatal, tudós tanár közkedvelt, közismert s közszeretettnek örvendő egyéniség lett mindenfelé.

Az akkor legnépszerűbb nevek: Petőfi és Jókai mellett emlegették Vasvárit s a hármat együtt mint a nemzeti fölbuzdulás triaszát, sőt Vasvárit úgy említették, mint Petőfi „Nemzeti dal“-ának inspirátorát.

Addig senki sem ismerte Vasvári nevét, mert nem is volt e név, csak a márciusi legenda napok születtek s a név viselője: *Fejér Pál*, a Teleki Blanka-féle intézet tanára, a kiváló szónok s jeles oktató csak akkor tűnt föl e néven. 1826 július 14-én Tiszabudón született, gör. kath. papi családból. A szép külsejű ifjú a nagykarolyi gimnázium elvégzése után a pesti egyetemem folytatja tanulmányait s azok elvégzése után Teleki Blanka grófnő intézetébe hívják tanárnak, hol tanítványai valósággal rajongással vették körül. Mikor egyszer az eleven kis lányok valami rossz fát tettek a tűzre, a szigorú igazgató azzal büntette a csintalan leánykakat, hogy egy órán nem hallgathatták Fejér Pál előadását. Ez a büntetés volt a legsúlyosabb s fogadalmat tettek a leánykák, hogy ezután nem tesznek többé semmi csinyt, csak Fejér Pál tanár úr előadásait hall-

gathassák. Így sem hallgathatták azonban tanítását sokáig, mert 1848 március 15-én Vasvári Pállá változott a tudós Fejér Pál, kardot fogott, hogy a lenyűgözött magyar szabadságról leoldja a kötelékeket.

A történelem tanítása helyett maga lett a történelem csinálója. A Pillvax-kávéházban, majd a Heckenast-nyomda küszöbéről tartott gyűjtő beszédeket, részt vett a 12 pont szövegében, majd, mint Kossuth titkára s futárja, szerte a hazában elszigetelt, gyűjtögette a hazaszeretet szent tűzét.

És mikor az orosz armádia ellepte a magyar földet s a nemzetiségek is ellenünk foglaltak állást, a gyalui havasokba vonult csapatával, hogy nemes életét 1849 július 6-án 23 éves korában a hazáért áldozza.

Három évvel volt csak fiatalabb Petőfinél s 6 héttel előbb adta vissza hazáját hön szerető lelkét teremtojének, mint Petőfi. Holttestét ugyanúgy nem találták meg, mint Petőfi tetemét, mert azok fölszálltak a magyar dicsőség otthonába, hogy ott várják meg az új magyar főtámadást.

Hatalmas talentum, hazáját rajongóan szerető magyar, szívós, páratlanul szeretett tanító-mester veszett el Vasvári Pálban. A magyar szabadság hőse és annak mártírja volt, születésének századik évfordulóján méltó megemlékezésünkre s arra, hogy ifjúságunk követendő példaként lássa maga előtt mindenkor!

Vasvári Pál emlékezete.

Ünnepi beszéd, elmondotta Szolnok város közönségének
Vasvári Pál emlékére 1926 július 14-én tartott
ünnepélyén: **Dr. Halmos Andor.**

Mélyen tisztelt ünneplő Közönség!

Magyar véreim, szeretett Testvéreim!

A pogány breton vezér, kiről Tacitus Agrícola-jában emlékezik, e szavakkal buzdította győzelemre seregét. „Maiores cogitate! — Óseitekre nézzetek!”

Nem-e azt kell nekem is e pillanatban mondanom, midőn ünnepelni jöttünk azt, ki 100 évvel ezelőtt pillantotta meg a magyar égbolton, hogy alig 2 évtizedet meghaladó földi pályáján csak becsületet szereszen a magyar hazának s a magyar névnek: „Maiores cogitate! Óseitekre nézzetek, magyarok, mert az ő látásuk megfogja értetni veletek, velünk, mindnyájunkkal, hogy e magyar népnek a magyar fajnak van ősi, történelmi hivatása.

Nézzetek, testvéreim, velem együtt az ősi múltba, hogy mindannyian átérezzük mai ünnepelésünket, tekintünk vissza 100 esztendőre, hogy igazán ünnepelni tudjunk ma!

1826. július 14-én a tiszabüdiék körében örömhírként terjedt el, hogy Fejér Pálnak az akkori tiszabüdi s a későbbi nyírvasvári gör. kat. papnak fia született, akit atyja nevére a tiszabüdi gör. kat. templomban kereszteltek meg.

Elemi iskoláit elvégezve a kis Pali, atyja Nyírkárolyba viszi a jezsuiták gimnáziumába, hol lángelméjével, szorgalmával s szerénységével a kitűnő tanuló tanárainak kedvelt tanítványa, iskolatársainak rajongóan szeretett pajtása lesz.

Atyját később Tiszabüdről a nyírvasvári gör. kat. egyház papjává nevezik ki s az ifjú Pál is ezentúl a Nyírsegen tölti vakációit. Édes anyját, kihez rajongó szeretet lüzte, korán elvesztette s ezután szünetnapjait a szomszédos Nyírsegen tölti apai nagynénjénél: Lengyel Ferencuénéél, a nyírgebei gör. kat. lelkész nejeénél. Itt néha Lengyel János volt újfelhértői lelkész és a b. e. Lengyel Endre volt hajdudorogi püspöki helynök társaságában telnek el tüneményes fiatal évei s a 2 Lengyel fiúra is nagy hatással volt Fejér Pálnak állandóan tanulása, folytonos szorgalmatoskodása.

1843-ban, miután Középiskoláit kitűnő eredménytelvéltezte, a pesti egyetemre ment jogot tanulni hol csakhamar vezérszerephez jut s úgy az egyetemi polgárok mint a pesti közönségnek kedvenc szónoka és olvasott írója lesz. Ekkor kezdett Vasvári néven írni s szerepelni.

Óreg atyja nem bírván a nyírvasvári hitközség felkérésére teendőit ellátni, lemond állásáról s Nyírgebére vonul rokonaihoz, ott éledgel csekélyke nyugdíjából s ott is halt meg a szabadságharc lezajlása után.

Egyetemi éve alatt az élet komolyabb gondjai is felkeresik a szépen fejlődő Vasvári Pált.

Atyja nem támogathatván fiát, tanulmányainak költségeit is maga kényszerül megszerezni, de Vasvári nem esik kétségbe. Nevelői állást vállal, szépirodalmi lapokba ír s csakhamar ismertté teszi nevét egy a jogász ifjak, mint az írók és a nagyközönség körében. De munkálkodása közben tovább folytatja önképzését, megtanul németül és franciául, állandóan fordít idegen írókból, tanulmányozza a külföldi irodalmat, könyvtárakban, levéltárakban kutat, buvárkodik. Megtanulja a Taylor-rendszerű gyorsírást s egy gyorsírókór létesítésén fáradozik. Szoros barátságok köt Jókaival, Petőfivel, Irinyivel, megismerkedik az akkori költők és írók táborával s ezek barátsága révén az irodalom, a történelem s a politika iránti szeretete csak erősödik s filozófiai és szociológiai hajlandósága szilárdabbá lesz.

Minden küzdelme közepette ép, erős, tisztá, bizakodó, üde maradt a lelke, jelleme szilárd, egyenes. Magas termetű, széles homlokú, tüzes tekintetű ifjú volt, messze csengő hangon, folyékonyan, lelkesen beszélt. Gondolatokban gazdag, kerek, formás szók-lataival csakhamar feltűnt s közismertté lett.

Nagy tudása, szeretetreméltósága, nyíltsága, őszintesége s mindenkor előzékeny, udvarias modora miatt az ifjúság bálványozta, körülötte csoportosult, vezérének tekinté.

Horváth István egyetemi tanár temetésén az ifjúság választott szónokaként búcsúztatja el a nagy tudóst. A „Honderű”, a „Pesti Divatlap”, az „Életképek” versenyeznek Vasvári történelmi és irodalmi cikkeiért, s a Kisfaludy-társaság „Zrínyi a költő” című tanulmányát pályadíjjal jutalmazza. A gróf Teleky Blanka által alapított leánynevelő intézetben mint az irodalom, történelem s a magyar nyelv tanára előadásaival elragadta, lelkesítette hallgatóit s nagy tudásával annyira kitűnt, hogy a 21 éves fiatal embernek egyetemi tanszékre meghívását sürgetik.

Az ifjúság és írók rajongó szeretettel veszik körül s a márciusi nagy napokban ő lett az összekötő kapocs az írók és ifjúság között.

Ily hatalmas munkásság közepette, pályája kezdetén éri őt a szabadságharc kitérőse.

A március 15-i nagy eseményeknek Petőfivel együtt ő volt a főmozgatója, ő körülöttük csoportosult az ifjúság Jókai és Irinyi vezetése mellett. S mikor március 14-én Irinyi a népgyűlés előtt felolvasta a 12 pontot, a hatalmas termetű Vasvári oly gyújtó, lelkesítő beszédet mondott, hogy a hallgatóságot valósággal magával ragadta.

Március 15-én ő érkezik elsőnek a Pillyax-kávéházba, a forradalom első plakátját ő függesztí ki a Kigyó-utca sarkára. Gyújtó szók-latára üresen maradtak az egyetem terméi s az egyetemi ifjúság lelkesé-

déssel követte Vasvárit a Landerer és Heckenast-nyomdáig, melyet lefoglanak s szabaddá teszik a sajtót.

A muzeumkertben a lelkes sokaság üdvözlése, a városi tanácshoz menesztett köldöbíttség vezetése, Táncsics Mihálynak a börtönből kiszabadítása, a nemzetőrség szervezése, a Nemzeti színházban a tüntetés mind-mind Vasvári Pál nevéhez fűződnek.

A pozsonyi országgyűléshez ő vezeti a 87 tagú küldöttséget, az első felelős magyar minisztériumot ő üdvözli. Érces hangja, hatalmas szónoki ereje, lángelmeje magával ragadta mindig hallgatóságát.

S mikor a véremlékül magyar forradalom vívmányait ellenségeink meg akarják semmisíteni, mikor a nemzet jogaiért harcra kell szállani, sereget toboroz, Beszédeinek hatása alatt százával vonulnak be honvédek s mikor a harctereken megindul a küzdelem, ott is lelkesít, bátorít, hitet önt a csüggedőkbe.

1848. júliusában titkár a pénzügyminisztériumban. Majd, mint Kossuth bizalmasa s mint utár teljesít szolgálatot s 1849. elején megalakítja a Rákóczi sereget, melynek élén, mint őrnagy Erdélybe megy a lázongó mócok leverésére. Közben hazafut beteges édes apjának látogatására, ki könyörög fiának, hogy visszatartsa őt a harctéről, de Vasvári: „Édes és dicső a hazáért meghalni szavakkal mond örökre búcsút atyjának. A fontanelli szorosban el is éri végzete s 1849. július 6-án Tógyer Gavrilla oláh paraszt főfi át dardájával nemese szívért.

Magyar hazájáért való fanatikus rajongását hősi halálával pecsételte meg. Holott, ha életben marad, hatalmas elméjével mennyit alkothatott volna nemzetének, hazájának!

A sors könyvében azonban ez volt számára megírva, S most, midőn mi ünnepet ülünk, midőn kegyelettel áldozunk emlékének, jól esik nekünk ünnepelni, látva a Vasvári Pál országos ünnepségek bizottságát, a Gárdonyi Géza irodalmi társaságát, az Országos Történelmi Ereklye Művészi Egyesületet, a Vasvári Pál kört s a többi körünkben megjelent egyesületet, melyeknek nagyrabecsült képviselői ez uton is fogadják Szolnok hazafias magyar népének halás köszönetét.

Ünnepelünk!

Ünnepelünk téged Vasvári Pál, mint a magyar hazát rajongón szeretők példányképét, ünnepelünk, hogy magunk elé varázsoljunk Téged s megtanuljunk mi s gyermekeink Tőled s kortársaidtól, hogy mikor a haza veszélyben van, minden áldozatra készen kell lennünk.

S volt-e valaha nagyobb veszélyben a magyar haza s nemzetünk? Nem!

Azért úgy érezzük, hogy ma kétszeresen, sokszorososan meg kell tennünk mindent a hazáért.

Azért kérünk:

„Töltsd el szívünk varázsos ihletteddel!
Segítsd a fenkölt eszmék kultuszát!
Taníts meg minket is a szenvedésre,
És ha nehéz lesz majd a küzdelem,
Lássuk biztatón felírva az égre:
Törekvőké a pálma, győzelem!
A fájó sebre öntsöd a hit-reménynek
S a szeretetnek édes vigaszt,
Ne hagyód, hogy bárkije a küzdő népnek
A bú éjét árván virrassa át!
Vezess, vezérelj minket is előre!
Vezess s miénk lesz a győztes jövő.
Ha lankadnánk, tüzelj új-új erőre,
Hogy le ne győzzön senki cselszövő!
Légy bátor, hű vezérünk s mi követünk
A végbe is, mint harcós katonák,
Vasvári Pál te lelkesíts minket,
Hogy most, mielőbb visszazserezzük
A csonkítatlan, egész magyar hazát
Amen!”

PEDAGÓGIA

A szórakozási hajlam túlzott kifejlődése növendékeinknél.

Öndős József, áll. polg. is. tanár.

(Folytatás.)

A családifő rendszerint kenyérgondokra hivatkozván, nem sokat törődik gyermekével s szabad idejét vagy saját kényelmére, vagy pedig szórakozásra használja fel. Az anya pedig legtöbb esetben érelytelen s így a gyermek szabad indulataira van eresztve, mintha már birtokában lenne a felnőtt ítélőképességnek.

Nagyon fontosnak tartom a szülői ház és az iskola kapcsolatát. (Szülői értekezletek.)

Mi lehet nagyobb jelentőségű dolog egy család életében, mint a gyermeknevelés s vajjon található-e a szülő nagyobb szórakozást, mint gyermeke fejlődését nézni, azt előmozdítani; hiszen az ösztön is oda irányul, hogy a szülő már nem önmagáért, de gyermekeiért él! Aki nem látja ezt világosan, azok komolytalanok s ne csodálkozzanak azon, ha gyermekükből nem fejlődik az, amit szerettek volna.

Tehát igen sok gyermek önmagára van hagyva s a saját érzelmei, szenvedélyei után indulva — jószán gondolkodást s belátást nem várhatunk egy gyermekről — azzá válik, ami semmi esetre sem lesz előnyére. Amely családban nincs meg a következetes figyelem, ott csak ritka esetben válhat a gyermekből igazán

ember. Igen sok szülő azt véli, hogyha gyermekét az iskolába beíratta, már megtette kötelességét s gondtalanul várja, hogy az automatából derék, okos, munkaszerető, művelt ifjú váljék. Ez távolról sem áll, mert szülői felügyelet nélkül ebben a korban eredményt csak a legritkább esetben lehet elérni.

Korunk gyermekei nagyon rákaptak a szenvedélyeket felkorbaolósó szórakozásokra, amilyenek a szerencsejátékok, a mozi, a football, a rossz könyvek stb. Lássuk ezeket egyenként s részletekben.

A szerencsejátékok a véletlenül alapulnak főként és csak igen kis mértékben az egyéni tudáson és ügyességen. A gyermek a véletlent nem tudja kellő naivitáshoz látni s igen gyakran önbizalmát gyengíti azzal a tudattal, hogy hiába igyekezik a kockát jöhiszernüen úgy eldobni, hogy a hatos számra essék, csak nem sikerül. A szerencsejátékoknak rendszeres kísérője a veszekedés s igen gyakran a család főlébészéséhez vezetnek. Egyébként is a szenvedélyeket felkorbaolósítják, az agy a mohó, önző kapocs miatt erős kötöttségben működik s az idegpályák az ilyen szórakozásoknál nemhogy pihennének, sőt fokozottabban mértékben dolgoznak s máris célján úton vagyunk, mert hiszen a szórakozással pihenni akartunk. Ha már most a többi időben szellemi munkát végzünk, ez feltétlenül az idegek gyöngülését eredményezi. Az ilyen játékok pedig mindenképpen fontosabb valamit lesz a gyermeknél, mint éppen a Nagy-Alföld terményei vagy a péngőszámítás. A legnagyobb hiba mégis ott van, hogy az ilyen megszokást elhagyni már igen nehéz meg a felnőttnek is, még inkább a gyengébb akaratú gyermeknek.

A mozi a nép szórakozásainak egyik helye, még pedig igen számottevő helye; látogatóinak jelentős %-át a fiatalok képezik. A felnőttek is viszik magukkal a gyermekeiket a moziba. A mozgás csálja ide őket és vonzza a nagy tömeget. A mozinak sok képe nagyon gyönyörködhető is, meg oktató is. A természetet, a városokat, idegen népek életmódját, ünnepi összejöveteleket, felvonulásokat szinte élethíven bemutatni alkalmas a mozi. Történeti képek, utazások, kiváló írók filmre átdolgozott műveit és az oktató filmeket bátran megnézhetik a gyermekek, sőt a V. K. M. úr havonként kötelezővé is teszi ezt. A mozinak tulajdonképpen ez lenne a célja; ám az üzlet nem törődik a helyes céllal. A legnagyobb kerülővel járja ki pl. Amerikában az alkoholtalimat s hozzá forgalomba Európában is az idegölő sorvasztó s betegesen izgató ópium és morium morget. Nem kell tehát csudálkoznunk, ha az üzlet hárs kútra terelte a mozi is.

A fent említett jóhatású filmeket kiszorították a durva helyzetű komikum által ható humoros, a rabló és detektív, végül a szerelmi történeteket kevés leleménységgel meglátszott életképek filmjei. Durva eszköz-

zökkel alacsony élvezetet nyújt legtöbb mozifilm.

Nem az életet, az igazi tevékeny felső és alkotó életet szolgálja, de legtöbbször az erkölcs romlását.

A képzetet betegesen izgató események vonzzák pedig a néptömeget, a gyermeket pedig csakis ezek.

Erdemes megfigyelni, hogy amikor történeti regények csodálatos szép filmalkotásai kerülnek bemutatásra, mily kevesen vannak a moziban, de megállapítható, hogy lélekben művelt és intelligens ember ezek legnagyobb része s lássuk mi van egy kalandorfilm esetén, vagy az émelegős című szerelmi drámák előadásánál. A közönséges durva lelkek szórakoznak ezeken. A serdülő ifjúság és a gyermekek tanulják itt a tolvajlást, a betörést s hogy miképpen kell valakit pillanat alatt ártalmatlanná tenni. A törvény emberei előtt igen gyakran kerülnek riadt szemű gyermekek, fiatal tolvajok s betörők, kik gazdájukat, szüleit lopták meg, vagy idegenek zsebét, üzletét, lakását s a „miért tetted“ kérdésre azt válaszolták, hogy vagy a moziba akartam menni, vagy kiderül, hogy a moziban tanulta az ügyességet a lopáshoz és rabláshoz. Fiatal leányok sirva vallják, hogy azért loptak, mert oly szép és elegáns akartak lenni, mint ez, vagy az a filmszínész.

A példa hatása a legnagyobb hatás a lélekre és akaratra. Ha könyvben, színházban, filmen az emberiség napiainak életét, tetteit bemutató eseményeket tárgyalnak és nyújtanak, azt még áldozatok árán is szerezzük, mutassuk meg a gyermeknek, mert ezek jó hatással vannak a fogékony lélekre. De a rosszra való hajlam is meg van az emberben, sőt legtöbbször még nagyobb mértékben, mint a jó. Ha a rossz, a bűnös, az erkölcsstelen elveszi a méltó büntetését s meglakol, ez még a jobbik eset, bár a bűnt a rosszat az erkölcsstelen sohasem mutatom meg a gyermeknek. Hiszen hányan vannak, akik nem esznek osztrigát, mert nem ismerik.

Legjobban méltelyeznek a detektív- és kalandor-történetek. Ezek megmutatják, hogy miképp követik el az operáló betörők a legravaszabb lopásokat s betöréseket s más hasonló bűnöket. Megmutatják az eszközöket s a módot. A gonoszság elkövetett bátorság a gyermek lelkében hősiesség s a sikeresen elkövetett gonosztett után járó diadal érzés után vágyik a kíváncsi gyermek. A nyomok ügyes eltüntetésével megtanulja a fiatal, hogy be lehet törni s lehet lopni bátran, csak ügyesnek kell lenni. A regényes, izgató menekülés (vasúton, autón), a búvóhelyek felkeresése a gyermeket vonzzák a nagyszerű izgalom tényleges átélésére. (A kalandosság vonz, példa a ponyvairódalom elterjedettsége). A betörő, csaló stb. pazar palotában lakik s élvezi a pénz minden örömet. A gyermekben vágyakat ébreszt s még ha hurokra kerül is, azt a hőse ügyetlenségének tulajdonítja s mindjárt kiegyesztik azzal, hogy miképp tette volna ő ügyesebben.

(Folyt. köv.)

Használjunk-e tankönyvet a földrajzhoz az elemi III. osztályban?

Az állami új tanterv a III. o.-ban a földrajz anyagát nem a földrajz tantárgynál veszi fel, hanem beolvastatja a beszéd és értelemgyak.-hoz, mint annak egyik alosztályát, tehát s III. o.-ban a földrajzot, mint önálló tantárgyat megszünteti. Hogy ez helyes-e, vagy nem, arról én most nem akarok vitatkozni. A lényeg az, hogy akár mint önálló tantárgyat, akár mint más tantárgynak a tartozékát, de a földrajz anyagát a III. o.-ban minden körülmények közt tanítani kell. Kérdésünk most az, hogy ehhez az anyaghoz használjunk-e tankönyvet, vagy ne?

Az állami új tanterv kimondja, hogy „a földrajzhoz a III. o.-ban egyáltalán nem kell könyv.“

Akik III. o.-t tanítottunk és tanítunk, más véleményen vagyunk. Használtunk eddig is és használunk hozzá jelenleg is tankönyvet, nem beemlézés végett, mint pl. a vallástannál, hanem mint segédkönyvet, mint olvasókönyvet, mert itt — eltekintve a járástól — lecke kihagyásról, könyvből betanulástól szó sem lehet; az ismeretek elsajátítása a tanító és tanítvány közös munkájának eredménye. Tervszerűen előkészített és végrehajtott s éták. Majd kirándulások, vagyis a közvetlen szemlélet, a közvetlen megfigyelés az alapjai tanításunknak. Ezt nyomom követi az elbeszélgetés és kérdezés, befejezi a rajzolás és olvasás.

Mint hogy „a szó elreptül, de az írás megmarad“, tapasztalásaim alapján jólélekkel állítom, hogy ha a látott, hallott, elbeszél és lerajzolt ismereteket növendékeinkkel még el is olvastatjuk, tanításunk sokkal eredményesebbé, sokkal maradandóbbá válik.

Tehát a növendék kezébe a könyv a földrajzi alapismeretknél is szükséges, a járásoknál pedig nélkülözhetetlen. Mert hiába mondja el a tanító a járások helyégeit, azoknak nevezetességeit, hiába rajzolja és rajzoltatja le azokat, ha nincs hozzá könyv, bizony minél előbb elfelejti azt a növendék, tanév végén ismétléskor pedig kezdheti a tanító elől, eredményt még sem fog produkálni.

Az elemi IV. o.-ban a tanterv már megengedi a földrajzhoz a tankönyvet „az adatok miatt.“ Kérdem, hát a III. o.-ban a járásoknál, a megyénél nincsenek „adatok“? És éppen úgy rá van utalva az adatok miatt a III. o. növendék a könyvre, mint a IV. o.-os.

Az állami új tanterv a IV. osztályban a földrajzról megkivánja az előző osztályokban a földrajzi alapfogalmakról, a községről, a járásról, a vármegyéről tanult ismétlését.

Ha a III. osztályban nem lesz könyv, akkor a IV. osztályban nem lesz mit ismétlni, mert nem fog-

ják tudni a növendékek. Amit nem tanultak meg, azt nem is tudhatják.

És teljesen érthetetlen, hogy csak éppen a III. o. földrajzról ellenzi a tanterv a könyvet, más osztálynál és más tantárgynál, még a Nyelvtannál és Számítástanál sem ellenzi, megengedi mint példátart és eredménytárt. Pedig a tantervnek a tankönyvekről igen helyes véleménye van, midőn azt mondja, hogy „a tanítónak az oktatás munkájában hű segítő társa.“ Ha meg van a harmónia a tanterv szelleme és a tankönyv tartalma között, akkor a tanító fáradságos munkájának eredménye biztosítva van.

Ha ez a helyes elv áll más tantárgynál, miért ne állana csak éppen a földrajzról?

Az elemi iskolai növendékek olvasás tudásával általában nem vagyunk megelégedve. Ha a III. o. földrajzot olvastatjuk is, ezzel a növendékek olvasási készségét is nagyban előmozdítjuk.

Iskolai év végén hasonlítottunk össze két III. o.-t, egyik legyen olyan, amelyikben a földrajzhoz nem használtak könyvet, másik legyen olyan, amelyikhez használtak. Meg fogjuk látni, hogy amelyikben használtak könyvet, azok a növendékek mennyivel többet tudnak a földrajzi alapismeretekből is, a járásokból is és emellett jobban tudnak olvasni is.

A feltett kérdésre tehát jólélekkel igennel felelek, amidőn kifejezve azt a véleményemet, hogy a III. o.-ban a földrajzhoz a növendék érdekében, a siker érdekében használjunk könyvet, mely a járásoknál mint tankönyv szerepeljen, az alapismeretknél pedig mint segédkönyv, mint olvasókönyv.

Törökszentmiklós.

Zeke Dániel.

Az egyke keletkezésének és terjedésének okai.

Ira: Dr. Sasheőy József ny. kir. járásbíró, volt iskolaigazgató.

E lap olvasóinak felesleges az egyke fogalmát kifejteni. Az ország szomorú népesedési viszonyaiól ismerheti mindenki. Ezuttal az egyke keletkezésének és terjedésének alapokait kívánom kifejteni, a legközelebbi alkalommal pedig leküzdéséről és az egyke elleni küzdelemben a néptanító hivatásáról fogok szólni.

Az egykének, ennek a súlyos fajfenntartás elleni bűnnek a keletkezését és mind nagyobb és szélesebb rétegekben való terjedését gazdasági és erkölcsi motívumok mozgatják. A gazdasági okok — az egyke hívei szerint — részint a családi szervezet, részint a birtok-

ember. Igen sok szülő azt véli, hogyha gyermekét az iskolába beírta, már megtette kötelességét s gondtalanul várja, hogy az automatából derék, okos, munkaszerető, művelt ifjú váljék. Ez távolról sem áll, mert szülői felügyelet nélkül ebben a korban eredményt csak a legtrikább esetben lehet elérni.

Korunk gyermekei nagyon rákaptak a szenvedélyeket felkorbácsoló szórakozásokra, amilyenek a szerencsejátékok, a mozi, a football, a rossz könyvek stb. Látjuk ezeket egyenként s részletekben.

A nyereszkes szerencsejátékok a véletlen alapnak főként és csak igen kis mértékben az egyéni tudáson és ügyességen. A gyermek a véletlent nem tudja kellő naivitáshoz látni s igen gyakran önbizalmát gyengíti azzal a tudattal, hogy hiába igyekezik a kockát jóhiszeműen úgy eldobni, hogy a hatos számra essék, csak nem sikerül. A szerencsejátékoknak rendszeres kísérője a veszekedés s igen gyakran a család fölébrazsztatásához vezetnek. Egyébként is a szenvedélyeket felkorbácsolják, az agy a mohó, önző kapzsiság miatt erős kötöttségben működik s az idegpályák az ilyen szórakozásoknál nemhogy pihennének, sőt fokozottabb mértékben dolgoznak s máris céltalan úton vagyunk, mert hiszen a szórakozással pihenni akartunk. Ha már most a többi időben szellemi munkát végzünk, ez feltétlenül az idegek gyöngülését eredményezi. Az ilyen játék pedig mindenképpen fontosabb valami lesz a gyermeknél, mint éppen a Nagy-Alföld terményei vagy a pengőszámitás. A legnagyobb hiba mégis ott van, hogy az ilyen megszokást elhagyni már igen nehéz még a felnőttek is, még inkább a gyengébb akaratú gyermekeknek.

A mozi a nép szórakozásainak egyik helye, még pedig igen számottevő helye; látogatóinak jelentős %-át a fiatalok képezik. A felnőttek is viszik magukkal a gyermekeket a moziba. A mozgás csálja ide őket és vonzza a nagy tömeget. A mozinak sok képe nagyon gyönyörködtető is, meg oktató is. A természetet, a városokat, idegen népek életmódját, ünnepi összejöveteleket, felvonulásokat szinte élethíven bemutatni alkalmas a mozi. Történeti képek, utazások, kiváló írók filmre átdolgozott műveit és az oktató filmeket bátran megnézhetik a gyermekek, sőt a V. K. M. úr havonként kötelezővé is teszi ezt. A mozinak tulajdonképpen ez lenne a célja; ám az üzlet nem törődik a helyes céllal. A legnagyobb kerülővel járta ki pl. Amerikában az alkoholtilalmat s hozzá forgalomba Európában is az idegölő sorvasztó s betegesen izgató ópium és morfiumpörget. Nem kell tehát csodálkoznunk, ha az üzlet-káros útra terelte a mozit is.

A fent említett jóhatású filmeket kiszorították a durva helyzet komikum által ható humoros, a rabló és detektív, végül a szerelmi históriákat kevés leleménységgel megjárzott életképek filmjei. Durva eszkö-

zökkel alacsony élvezetet nyújt legtöbb mozifilm.

Nem az életet, az igazi tevékeny felső és alkotó életet szolgálja, de legtöbbször az erkölcs romlását.

A képzetet betegesen izgató események vonzzák pedig a néptömeget, a gyermeket pedig csakis ezek.

Erdemes megfigyelni, hogy amikor történeti regények csodálatos szép filmalkotásai kerülnek bemutatásra, mily kevesen vannak a moziban, de megállapítható, hogy léleklében művelt és intelligens ember ezek legnagyobb része s lássuk mi van egy kalandorfilm esetén, vagy az élmélygős című szerelmi drámák előadásánál. A közönséges durva lelkek szórakoznak ezeken. A serdülő ifjúság és a gyermekek tanúlják itt a tolvajlást, a betörést s hogy miképpen kell valakit pillanat alatt ártalmatlanná tenni. A törvény emberei előtt igen gyakran kerülnek riadt szemű gyermekek, fiatal tolvajok s betörők, kik gazdájukat, szüleiket lopták meg, vagy idegenek zsebet, üzletét, lakását s a „miért tetted” kérdésre azt választolták, hogy vagy a moziba akartam menni, vagy kiderül, hogy a moziban tanulta az ügyességet a lopáshoz és rabláshoz. Fialat leányok sírva vallják, hogy azért loptak, mert oly szép és elegáns akartak lenni, mint ez, vagy az a filmszínésznő.

A példa hatása a legnagyobb hatása a lélekre és akaratra. Ha könyvben, színházban, filmen az emberiség napiainak életét, tetteit bemutató eseményeket tárgyalnak és nyújtanak, azt még áldozatok árán is szerezzük, mutassuk meg a gyermeknek, mert ezek jó hatással vannak a fogékony lélekre. De a rosszra való hajlam is meg van az emberben, sőt legtöbbször még nagyobb mértékben, mint a jó. Ha a rossz, a bűnös, az erkölcstelen elveszi a méltó büntetését s meglakol, ez még a jobbik eset, bár a bűnt a rosszat az erkölcstelent sohasem mutatnám meg a gyermeknek. Hiszen hányan vannak, akik nem esznek osztrigát, mert nem ismerik.

Legjobban mételeyeznek a detektív- és kalandor-históriák. Ezek megmutatják, hogy miképp követik el az operáló betörők a legravaszabb lopásokat s betöréseket s más hasonló bűnöket. Megmutatják az eszközöket s a módot. A gonoszság elkövetett bátorság a gyermek lelkében hősiesség s a sikeresen elkövetett gonoszutt után járó diadal érzés után vágyik a kíváncsi gyermek. A nyomok ügyes eltűntetésével meglanulja a fiatal, hogy be lehet törni s lehet lopni bátran, csak ügyesnek kell lenni. A regényes, izgató menekülés (vasúton, autón), a búvóhelyek felkeresése a gyermeket vonzzák a nagyszerű izgalmak tényleges átélésére. (A kalandosság vonz, példa a ponyvairodalom elterjedettsége). A betörő, csaló stb. pazar palotában lakik s élvezi a pénz minden örömet. A gyermekben vágyakat ébreszt s még ha hurokra kerül is, azt a hőse ügyetlenségének tulajdonítja s mindjárt kiegészítik azzal, hogy miképp tette volna ő ügyesebben.

(Folyt. köv.)

Használjunk-e tankönyvet a földrajzhoz az elemi III. osztályban?

Az állami új tanterv a III. o.-ban a földrajz anyagát nem a földrajz tantárgynál veszi fel, hanem beolvasztja a beszéd és értelem-gyak.-hoz, mint annak egyik alosztályát, tehát s III. o.-ban a földrajzot, mint önálló tantárgyat megszünteti. Hogy ez helyes-e, vagy nem, arról én most nem akarok vitatkozni. A lényeg az, hogy akár mint önálló tantárgyat, akár mint más tantárgynak a tartozékát, de a földrajz anyagát a III. o.-ban minden körülmények közt tanítani kell. Kérdésünk most az, hogy ehhez az anyaghoz használjunk-e tankönyvet, vagy ne?

Az állami új tanterv kimondja, hogy „a földrajzhoz a III. o.-ban egyáltalán nem kell könyv.”

Akik III. o.-t tanítottunk és tanítunk, más véleményen vagyunk. Használtunk eddig is és használunk hozzá jelenleg is tankönyvet, nem beemelés végett, mint pl. a vallástannál, hanem mint segédkönyvet, mint olvasókönyvet, mert itt — eltekintve a járásoktól — lecke kihagyásról, könyvből betanulástásról szó sem lehet; az ismeretek elsajátítása a tanító és tanítvány közös munkájának eredménye. Tervszerűen előkészített és végrehajtott séták, majd kirándulások, vagyis a közvetlen szemlélet, a közvetlen megfigyelés az alapjai tanításunknak. Ezt nyomom követi az elbeszélés és kérdés, befejezi a rajzolás és olvasás.

Mínt hogy „a szó elrepül, de az írás megmarad”, tapasztalásaim alapján jólélekkel állítom, hogy ha a látott, hallott, elbeszél és lerajzolt ismereteket növendékeinkkel még el is olvastatjuk, tanításunk sokkal eredményesebbé, sokkal maradandóbbá válik.

Tehát a növendék kezébe a könyv a földrajzi alapismereteknél is szükséges, a járásoknál pedig nélkülözhetetlen. Mert hiába mondja el a tanító a járások helyégeit, azoknak nevezetességeit, hiába rajzolja és rajzoltatja le azokat, ha nincs hozzá könyv, bizony minél előbb elfelejti azt a növendék, tanév végén ismétléskor pedig kezdheti a tanító előlrol, eredményt még sem fog produkálni.

Az elemi IV. o.-ban a tanterv már megengedi a földrajzhoz a tankönyvet „az adatok miatt.” Kérdem, hát a III. o.-ban a járásoknál, a megyénél nincsenek „adatok”? És éppen úgy rá van utalva az adatok miatt a III. o. növendék a könyvre, mint a IV. o.-os.

Az állami új tanterv a IV. osztályban a földrajznál megkívánja az előző osztályokban a földrajzi alapfogalmakról, a községről, a járásról, a vármegyéről tanultak ismétlését.

Ha a III. osztályban nem lesz könyv, akkor a IV. osztályban nem lesz mit ismételni, mert nem fog-

ják tudni a növendékek. Amit nem tanultak meg, azt nem is tudhatják.

És teljesen érthetetlen, hogy csak éppen a III. o. földrajznál ellenzi a tanterv a könyvet, más osztálynál és más tantárgynál, még a Nyelvtannál és Számteknál sem ellenzi, megengedi mint példatár és eredménytár. Pedig a tantervnek a tankönyvekről igen helyes véleménye van, midőn azt mondja, hogy „a tanítónak az oktatás munkájában hű segítő társa.” Ha meg van a harmonia a tanterv szelleme és a tankönyv tartalma között, akkor a tanító fáradságos munkájának eredménye biztosítva van.

Ha ez a helyes elv áll más tantárgynál, miért ne állna csak éppen a földrajznál?

Az elemi iskolai növendékek olvasás tudásával általában nem vagyunk megelégedve. Ha a III. o. földrajzot olvastatjuk is, ezzel a növendékek olvasási készségét is nagyban előmozdítjuk.

Iskolai év végén hasonlítsunk össze két III. o.-t, egyik legyen olyan, amelyikben a földrajzhoz nem használtak könyvet, másik legyen olyan, amelyikhez használtak. Meg fogjuk látni, hogy amelyikben használtak könyvet, azok a növendékek mennyivel többet tudnak a földrajzi alapismeretekből is, a járásokból is és emellett jobban tudnak olvasni is.

A feltett kérdésre tehát jólélekkel igennel felelek, amidőn kifejezve azt a véleményemet, hogy a III. o.-ban a földrajzhoz a növendék érdekében, a siker érdekében használjunk könyvet, mely a járásoknál mint tankönyv szerepeljen, az alapismereteknél pedig mint segédkönyv, mint olvasókönyv.

Törökszentmiklós.

Zeke Dániel.

Az egyke keletkezésének és terjedésének okai.

Irtá: **Dr. Sashegy József** ny. kir. járásbíró, volt iskolaigazgató.

E lap olvasóinak felesleges az egyke fogalmát kifejteni. Az ország szomorú népesedési viszonyaiból ismerheti mindenki. Ezuttal az egyke keletkezésének és terjedésének alapokait kívánom kifejteni, a legközelebbi alkalommal pedig leküzdéséről és az egyke elleni küzdelemben a néptanító hivatásáról fogok szólni.

Az egykének, ennek a súlyos fajfenntartás elleni bűnnek a keletkezését és mind nagyobb és szélesebb rétegekben való terjedését gazdasági és erkölcsi motívumok mozgatják. A gazdasági okok — az egyke híval szerint — részint a családi szervezeten, részint a birtok-

politika megváltozásából erednek. A család kezdetleges szervezetében a tagok az ősi otthonban, a nemzetség fő vezérlete alatt találták meg összes igényeik kielégítését. A patriarkális család házi ipara, az, hogy a családtagok mind képesek voltak kenyerüket hasznos, otthoni munkával megszolgálni; — továbbá a családi birtok nagy terjedelme lehetővé tette a család aránylag igen nagy terjedelmét. A produktív munkának a nagy töke által való kisajátítása megváltoztatta ezt az állapotot. A családtagok a család funkcióinak rendkívüli lepadása folytán csak nagyon kevés igényt lévén képesek otthon kielégíteni, a családi élet nagyon sokat vesztett rájuk nézve értékéből. Viszont a család nem lévén képes tagjait kellőképpen foglalkoztatni, azok értéke rá nézve a minimumra szállott le. Ez okozta a patriarkális családi élet felhomlását és a családtagok számának fokozatos lepadását.

De — mondják tovább az egyke hívei — ennek volt a következménye az ősi birtok feldarabolása is. A törzs- és a nemzetségi rendszer bukásával a családtagok kiválnak az ősi otthonból, külön tűzhelyet, tanyát vernek, még pedig azon a földön, mely nekik az ősi birtokból osztályul jutott. A feldarabolt birtokon most már intenzívebb termelés folyik, átváltozik a birtokpolitika is, a gazdálkodási rendszer is. Akik az egykének a hívei, azok ezt tanítják és azt, hogy a népesség szaporodása sokkalta nagyobb arányban emelkedik, mint a termelés és e képezi alapját az egykének is, mert — szerintük — a népesség szaporodásának hatványozottabb mérvé a termelés egyre tartó csökkenése mellett éhínségre vezetne, ha a népesedés csökkenését mesterséges eszközökkel nem siettetjük.

Malthus Róbert angol nemzetgazda volt az első, aki Franklin Benjámint egy eszméjétől megkapatva, 1798-ban *Essay on Population* című munkájában ezt a témát először fejtegette s a népesség szaporodásának korlátozását sürgette. Szerinte az emberiség mértani haladványban szaporodik, míg az élelmiszerek termelése csak számtani haladványban. Ebből következik szerinte az, hogy a népesség száma csakis korlátozó intézkedések által válthatik a megélhetés lehetőségével arányossá.

Érdekes, hogy Malthus Róbert nem a fogamzás megállítását jelölte meg a népesedés korlátozásának eszközeül, hanem csakis a házasság előtti önmegtartóztatást és a korai házasságok eltiltását. A fogamzás megállítására Malthus tanítványai gondoltak először, akik aztán a neomalthusianizmus elméletét állították fel. Ez az elmélet vezetett aztán a későbbi idők folyamán az egyke gondolatára.

A céltudatos erkölcsvédelmi politika azonban a malthusianizmus és neomalthusianizmus tanait elfogadhatónak nem tartja, sőt azokat megdönteni törekszik. Első sorban tagadja azt, hogy az imént hivatkozott gazdasági okok létjogosultságot adnának az egykének.

A népesség szaporodása tényleg nagyobb mérvű, mint a termelése, arra azonban a faj erősítése, hatalmának növelése, terjesztése érdekében felette nagy szükség is van. Az is igaz, hogy a népesség szaporodásával a termelés arányban nem áll. Am ezen lehet segíteni az egyke nélkül is. A gazdálkodás belterjesse tétele, a művelési rendszer megváltoztatása, a műtrágyázás kötelező elrendelése, a többtermelés intenzív kultiválása, a kötött birtokok felszabadítása, nagyobb arányú békési rendszer, igazságos földreform, a gazdasági ipar fellendítése és tökéletesítése, mind-mind olyan tényezők, melyek segítségével a népesség szaporodását a termelés intenzívításával összhangba lehet hozni anélkül, hogy az önmegtartóztatás erkölcsstelen funkcióját tennék meg a közgazdasági élet faktorává.

Az erkölcsvédelmi politikának is az az álláspontja, hogy az egyke keletkezését és terjedését gazdasági és erkölcsi erők mozgatják; de nem közgazdasági, hanem magángazdasági érdekek. Az tény és való, hogy a gazdembert a földje eldarabolásától való félelem és terjeszkedési vágya sarkalja az egykére, de nagy befolyása van az önzésnek is, a kapzsiságnak is. Aztán meg az egyke nemcsak a gazdasáradalomban divik; nagy rombolást végez az a társadalom egyéb rétegeiben is. Tulnyomó részben az erkölcsi erők tehát azok, amelyek az egyke keletkezését és terjedését elősegítik.

Az erkölcsi motívumok között pedig első helyen említendő a fajszeretet hiánya, avagy annak csekélyisége. Ha a házastársak szívét a fajszeretet lángja hevítene; ha lelkük telítve lenne azzal a vágygal és törekvéssel, hogy fajuk erősödése, terjedése, gyarapodása, hatalmának növelése érdekében minden jóra, minden áldozatra készek: az egykének fajszeretete hatása alig lenne; az egyke csakhamar kivészne a társadalmi élettől.

Hogy ez így van, hogy e tétel igazsága vitán felül áll, azt mindennél meggyőzőbben bizonyítja a zsidók faji erősödése, terjeszkedése, szaporodása, anyagiakban egyre tartó gyarapodása, a társadalmi s a közéletben egyre növekvő befolyása, amelyet csak elfogult vágy va kember nem vesz észre. Mert minden egyes zsidó lelkét a fajszeretet oly csodás lángja hevíti, melyet más fainál hiába keresünk. A zsidó családoknál aztán az egykét nem is igen találjuk.

A második erkölcsi motívum, mely szintén nagyban hozzájárul az egyke keletkezéséhez és terjedéséhez: a gyermekszeretet hiánya. Az emberek lelkéből kivészőben van a családi örömtől utáni vágy; a gyermekszeretet lángja pedig elalvóban van. A modern kor az élvezetek utáni sóvárgást; a külvilági szórakozások, mulatozások s azok nyújtotta örömtől utáni vágyat fejleszti az emberek lelkében. Ha az embereknek lelki örömtől okozna a saját testükből és vérükből sarjadzott gyermekök testi és szellemi fejlődésének látása, szemlélése, tudása; ha boldoggá tenné az embereket az a

tudat, hogy énüket tovább adják utódaikban és áthatná lelküket az a vágy, az a törekvés, hogy gyermekeikből derék, szolid, erkölcsös, jellemes, munkás embereket neveljenek: az egyke terjedése hamarosan megszűnne.

Nagyon elősegíti az egyke keletkezését és terjedését a helytelen nevelés, különösen a helytelen leánynevelés. Ma a leányból inkább nőt, mint anyát nevelnek. Nőt, tele hiúsággal, önzéssel, kényelemszeretettel. Egyre és pedig ijesztenő nő az ugynevezett jukker asszonyok száma, akik csakhogy fiatalágukat, ödeségüket, szépségüket, karcuságukat megőrizték, önmegtartóztatást, a fogamzás megállítását követelik férjeiktől. A ferde leánynevelés következménye az is, hogy a nők tízezrei csak azért kívánják a fogamzás megállítását, mert irtóznak a gyermeknevelés apróbb kellemtelenségeitől. Mások meg azért, mert tetszeni, feltűnni, szerepelni, hódítani vágyanak s azért hódolnak az egykének, hogy több pénz teljen ruhára, ékítésre, élvezetekre, szórakozásokra. A gyermekszeretet hiánya vagy csekélyisége, a hiúság, a kényelemszeretet, a tetszelgési vágy az, amely oly igen elősegíti az egyke keletkezését és terjedését. A divat, a fényűzés, a nagyravágyás, az élvhajászat, a túlzott igények.

Azután más is. A pornográfia, a pornografikus ponyvairóadalom, az erotikus művészet, az erkölcsstelen mai, a nyilvános prostitúció és a nemi felvilágosítás már 12—14 éves korában megfertőzi a fiú gyermek

lelkét; nemi kicsapongóvá válik, nemi erejét elpocsékolja s amikor aztán törvényes viszonyt köt, az esetek jelentékeny százalékaiban képtelenné válik a fogamzásra. Azután itt említendő a korai házasság is, amely különösen a gazdasáradalomban divik. A fiatal gyermekasszony szervezete nem is igen bírja a gyakori lebetegedést, irtózik hát attól.

Mindezekből látjuk, hogy az egyke keletkezését és terjedését túlnyomó nagy részben erkölcsi erők hajtják. Inkább erkölcsi, fajtartás elleni bűn ez, mint gazdasági törekvés. A divattal, a modern korról, a modern kort annyira jellemző ferde neveléssel járó erkölcsi hibák okozói és terjesztői az egykének; nem pedig a produktív munkának a töke által való kiszakmányolása, meg a termelési folyamat csökkenése. Mindenki ér akar lenni, évi módon, fényűzően, fokozott igényeinek kielégítésével, örömtől hajszolva, az élvezet poharát fenékiig ürítve akar élni. A gazda a helyett, hogy fokozottabb szorgalommal, buzgalommal, nagyobb takarékosággal, helyesebb gazdálkodási rendszerrel vagyonának gyarapítására törekednék, csupa önző kényelemszeretettől a meddő családi életre törekszik. Nagyravágyásból, hiúságból, önzésből, kapzsiságból nem is vágyunk a gyermekesereg okozta tisztá, ideálisan szép, lelketvidítő családi örömtől. Az emberiség lelkületéből lassankint kivész az idealizmus és helyét lassanként az önzés s a realizmus foglalja el. Ezek az okai és terjesztői az egykének s nem a Malthus hívei által hangoztatott gazdasági tényezők.

TÁRCA

Dasvári Pál emlékezete.

Irtá: Rummy Mihály.

*Te Alföld szülőltje s rónák fia vagy
S nem égbenyuló kopár hegyeké:
De büszke neved mégis kimagaslón
Emelkedik bércék orma fölé . . .
A dicső szellemed felettünk lebeg:
Két ragyogó csillag fénykörében ég:
Petőfi, Jókai naprendszerében
Ránk tükrözi vissza a bus magyar ég . . .*

*Rajongó hős lelked szikra tűzével
Lángra gyújtad — az ifjú táborn
S mint Isten küldötte fenkölt apostol —
Hited szívökbe ihletet varázsolt; —*

*A legendás idők extázisában —
Te hisz szent varázssal égtél, lángoltál;
S Petőfi lelkében a „Talpra magyar” —
Lángragyujtóinak egyike voltál . . .*

*Petőfit, Jókait nyomon követed:
Száz éves neved fényökben ragyog, —
S mint a derült ég tejutaetherében
Összefornak — a fényes csillagok;
Nevelek fogalma szent hármásban ég —
Mint a nagy időkbeli fellángolt lángok:
Hogy ki ne égjenek — mindig szítsátok —
Ti magyar ifjak — magyar vesztaszűzek! . . .*

Legendás idők . . . legendás vezére —
 Műünk kihül . . . a szívek megállnak;
 A mítoszsi ifjak tábortüzei —
 Csak pislognak — csak foszforeszkálnak . . .
 Te is ott voltál a Múzeum előtt —
 És dörögted — hogy legyünk szabadok:
 — A rabbilincseket ott törtétek szét —
 Most is — oh! — tépd le Trianon kötelét —
 Esélye kérünk, lánchordó magyarok:

Bilincsbetvert lelkünk szolgáljarmát házza: —
 A lábaink bédák — a kezeink guzsba, —
 Elnémult az ajkunk: — rab lett a gondolat —
 Ahol mi vetettünk: — betörő had arat:
 Rab kenyeret eszünk, — hozzája vér tapad —
 Könyveinkkel sózott minden morzsa darab, —
 . . . S köztünk is testvérharc emészti a népünk —
 Egyik be sem hegedt — újabb sebet tépünk...

Mitohosi időktől megszentelt lángok —
 Gyűjtsátok szívünkben szeretetet:
 Tüzetek varázsa forrassza össze
 Ezt a széthúzó árva nemzetet . . .
 Téged idézünk március szelleme:
 Vezess, buzdíts . . . oly egyedül vagyunk . . .
 És Trianon sötét golgotautján —
 Oh légy virrasztó — őrző angyalunk! . . .

Te görögíthű lelked templomában —
 Magyar hazádnak oltárt emeltél —
 A szakramentumod: volt honszerelmed —
 És égő hited: volt benne szentély, —
 S a szentély hitétől ihletett lelked —
 Bemutatá honfiáldozatát —
 Mely Tuntinell síkján hősi halottá
 Képzékrálta a görög pap fiát . . .

Szent fanatizmusod és hősi haláloed
 Glóriába vonja tisztafényű lángod,
 E szép harmóniát, mely dicsfényben ragyog,
 Csodáljuk mi szétszórt, tépett rab magyarok!

Akik koldusbottal és rongyokban járunk, —
 Éhezünk, didergünk, nincs... csak a rabláncunk!
 Mindent elvesztettünk! . . . egy egész világot —
 Amiért meghaltál: Hazát . . . Szabadságot!

Kimagasló vezér, csodás apostol!
 Látsz-e már virradást a magyar égen?
 Lángokat a Czenk Árpád-szobor helyén,
 Melyek tűzében szegyenünk elégjen
 S a Hargitta csucsán kitörő vulkánt,
 Melynek látvája — mindent elsöpörjön!
 Minden betörőt és gyáva árulót
 Tűz égessen el a szent honi földön! . . .

Szabadság' szelleme, jósolj szebb jövőt!
 Beszélj — egy jövőndő tündérországról! —
 Mely a vértengerből kinőtt szirten épül,
 S a férgek lehullnak sziklafaláról . . .
 Beszélj, beszélj egy nagy megindulásról:
 Mikor borul lángba újra a világ?
 Amelynek tisztító, izzó tűzéből
 Ragyogva gyul ki az új Magyarország . . .

Ünnep van!
 Zengj fohászt Tiszabüd csengő kis harangja!
 Most egy pillanatra ujjtsd fel a multat! . . .
 S örömet hirdessen ércnyelvednek hangja,
 Melyre bús szívünk is örömmre vidulhat; —
 Csengésed, miként az áldást esdő ima, —
 — Szálljon a magasba az egek Urához, —
 És mint dicsőséget zengő szent glória —
 Árva magyar hazánk egyik nagy fiához!

Hozzád száll fohászuk — nagy március lelke!
 Álmodj égbetörő nagy allelujáról —
 Álmodjal egy nagyobb, boldogabb hazáról,
 És egy szent, isteni örök igazságról, —
 A sokat szenvedett szent magyar hazának —
 Békét hozó dicső feltámadásáról . . .
 S mint nemző Génusz örökadjék e Honon —
 Glóriás szellemed Vasvári!
 Most — és mindenkoron! . . .

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

ad 4942—1926. szám.

Valamennyi tanintézet tek. Igazgatójának.

A beérkezett jelentésekből megállapítottam, hogy sok iskola máig sem küldötte be az 1925—26. tanévben tartott szülői értekezletről jelentését. Felhívom azért az iskolák igazgatóit, hogy az elmaradt jelentéseket most már 8 nap alatt föltétlenül terjesszék be hivatalomba s eddigi mulasztásukat igazolják.

Szolnok, 1926 augusztus 28.

Bihary s. k.
 tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

6535—1926. szám.

Valamennyi állami, községi és izr. elemi iskola tek. Igazgatóságának.

Mint minden évben, úgy ez iskolai év küszöbén is felhívom tek. Cim figyelmét a „Vasárnapi könyv” című heti folyóiratra, mely az Országos Közművelődési Tanács kiadásában jelenik meg.

E folyóirat az ifjúság gyakorlati oktatásánál is kiválóan felhasználható s mivel nem muló, hanem állandó értékű közhasznú tudnivalókat tartalmaz, az iskolában való terjesztése nemcsak kívánatos, de szükséges is.

A Vasárnapi könyv az isk. tanítói könyvtár részére is megrendelhető.

Szolnok, 1926 augusztus 30.

Bihary s. k.
 tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője,

6.600. szám.
 1926.

Valamennyi népokt. int. Tek. Igazgatójának!

A „Dunántul” abból a célból, hogy a tanuló ifjúságot már a kezdetnél ambicionálja s bizonyos rendszerhez szoktassa, úgy az elemi iskolai, mint a középiskolai fiúk és lányok részére igen előnyös árban diáknaplókat bocsát ki. A naplár példányonkénti ára

5.000 korona. Ez összegből tetszésszerűen célra 15 %-ot vagyis egy példány után 750 koronát ajánl fel. A kiadó Dunántul könyvkiadó és nyomda r.-t. Pécs. Széchenyi-tér 9.

Szolnok, 1926. szept. 3.

Bihary s. k.
 tanker. vezető kir. tanfelügyelője.

Egyesületi élet

28. szám.
 1926.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanító-Egyesület választmánya a f. é. október hó 2-án d. e 10 órakor a tiszpartai áll. el. iskolában

választmányi ülést

tart, melyre a választmány tagjait szeretettel meghívjuk.

Tárgy:

Folyó ügyek.
 Szolnok, 1926. szept. 15.

Keszthelyi István
 egyesületi elnök.

Greczmajer Károly
 egyesületi titkár.

29. szám.
 1926.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Ált. Tanító Egyesület Tanítói Otthonának Igazgatósága a f. évi október hó 2-án d. e. 9 órakor Szolnokon a tiszpartai áll. el. iskolában

rendes ülést

tart, melyre az alább felsorolt igazgatósági tagokat szeretettel meghívjuk.

Szolnok, 1926. szept. 15.

Keszthelyi István
 egyesületi elnök.

Greczmajer Károly
 egyesületi titkár.

Tagok:

Ferenczy Kálmán, Bodor Lajos, Jánossy Pál, Vaály Imre, Richter József, Csiky József, Fodor Zsigmond, Veress Mihály, D. Mészáros Gyula, Méhes Endre, dr. Schembeck János, Szentiványi Béla, Maliska Károly, Balázs János, Tóth János, Deák Zsigmond, Vitéz Szathmáry Lajos, Renner A. József, Tóth József, Sós József, Ring Károly, Hizza Károly, Mohács István, Magyary Gyula, Csiky Ernő.

Gyakorlati tanítás

Szól a harang.*)

Irta: PÓSA LAJOS.

(Kalász. Iskolakönyvek. Magyar olvasókönyv. III. oszt.)

A tanítás vázlata.

I. Előkészítés.

- Hangulatkeltés.
- A költeményre hajlás. A költő bemutatása.
- Célikítés.

II. Tárgyalás.

- A költemény elszavalása.
- Tárgyalás szakaszonként.
- Tanulságok elvonása, alkalmazása.
- Elmélyítés.

III. Begyakorlás.

I. Előkészítés.

a) Hangulatkeltés. — T. Többször látom, hogy ti párosával szemben álltok és tapsolva trefásan mondjátok el a hét napjait. Tartsa fel az ujját, aki e trefás mondókát tudja! ... No, hiszen mind tudjátok, amint látom. Most a legszebben ülő gyermekek közül hívok ki kettőt a mondóka elmondására... Nagyon szépen ültök. Jöjjen ki a két hátsó, D és P: Hétfő hetibe, Kedd keddebe... Vasárnap kétszer az istenházába. — T. Hogy is hívják másként az istenházát? Miért hívjuk a templomot istenházának, A.? — Kiknek kedl Isten tisztelni, B.? — Miért kell Isten tisztelni, C.? Hogyan tiszteljük Istent, Cs.? — Csak a templomban lehet imádkozni és énekelni, D.? — Isten hol van, E.? — Tudja-e Isten, ha egyedül dicsérik őt, É.? — Hol adnak mégis legszebb példát az emberek Isten tisztelésére, F.? — Ki tanítja az embereket a templomban, G.? — Mi jelzi az istentisztelet idejét, Gy.? — Hol van a harang, I.? — Miért van a harang a magas toronyba téve, J.? — Csak a templomba hív a harang, H.? — Mitől tudja meg minden lakos a delet, K.? — Mit jelenthet még a harangozó, L.? — Ha templomba hív a harang, csak a felnőttek hallgatnak szavára, M.? — Együttesen mikor voltunk a templomban, N.? — Hogy állanak az iskolás gyermekek templomba menéskor, O.?

b) A költeményre hajlás. A költő bemutatása. — Van egy szép költemény, mely a templomba menő kislányokról beszél. De szépen tanít e vers a szelíd kislányokról, meg a templomról! Ezt a verset Pósa Lajos írta. Címe: „Szól a harang.” Pósa Lajos mindig arról írt a gyermekeknek, amit ők szerettek. Kedves is volt minden verse a gyermekeknek. Pósa Lajos

*) Mintatanítások részére készpénzzel nyitunk rovatot lapunkban. Szerk.

még az a gyermek is nagyon szerette, aki nem látta őt, csak verseit olvasta. Minden gyermek Pósa bácsinak hívta. Egyszer egy hosszú út két oldalán sorban állott a rengeteg gyermek és szeretetből virággal szórták tele Pósa bácsi kocsija előtt az utat. A kocsis is tele-tele lett virággal. Már ő is a temetőben nyugszik Budapesten. Ez a legnagyobb magyar város. De még a sírlára is hordják a gyermekek virágjaikat. (Ha a tanítónak kezében van Pósaról kép, vagy tőle könyv, azokat felmutatja.)

c) Célikítés. — Most Pósa bácsi szép versét „Szól a harang” előbb elszavalom. Majd a könyvből olvassa el pár kitűnő olvasó, aztán megbeszéljük és mindnyájan megtanuljátok szépen olvasni.

II. Tárgyalás.

A) A költemény elszavalása. — Ha mindnyájan csendesen, figyelmesen ültök, saavalom a kedves verset.

Szól a harang.

Szól a harang, a templomba
Mennek a kis lányok sorba.
Egy-egy virág a kezökben
Es imádság a szívükben.

Imádkoznak, énekelnek
Házában a jó Istennek.
Szép szeliden ülnek sorba,
Mintha mind egy angyal volna.

Tisztelendő a szószéken
Elpredikál nagyon szépen.
Csendesen mind rája hallgat.
Minden szava égi harmat.

Templom után mosolyogva
Mennek a kis lányok sorba.
Egy-egy virág a kezökben.
A jó Isten a szívükben.

A szemetek ragyogásából látom, hogy ti is szeretnétek már szavalni e kedves költeményt. Bizony Pósa bácsi verseit mindenütt könyv nélkül tanulják a gyermekek. Szívesen tanulják, mert nagyon szépek, s ha párszor elolvasták már, a fejcséjükben és szívcséjükben marad. Hogy e vers is egészen a tietek legyen, előbb meg kell jól értenetek. Jól kell tudni olvasnotok. Most szép rendben e csendben előveszitek olvasókönyveteket! Mire a hámat mondom, olvasásra készen néztek reám! Egy! ... Kettő! ... Három! ... Aki érzi, hogy hibánélkül már is szépen olvasná, álljon fel! Két, három gyermek az összehatás kedvéért olvassa

b) Tárgyalás szakaszonként. — Most a címet olvassa el! Mit tudunk meg a címről? Milyen betűvel kezdődik a cím? Mi van a cím után?

Olvassa az első szakaszt, A! Hova hív a harang? Hogy mennek a kis lányok? A felnőttek is úgy mennek a templomba, mint a kis lányok? A fiúk a felnőttek, vagy a kis lányok szerint mennek a templomba? Mi van a kis lányok kezében? Mi a neve az egybekötött virágcsomónak? Egész csokor virágot visznek-e a lányok templomba? Csak a kis lányok visznek virágot a templomba? Hát a szívekben mi van? Csak a kis lányok szívében van imádság? Ha virág nincs a templomba menő kezében, imádság sincs a szívében? Virág vagy imádság nélkül mehetünk istentiszteletre? Tanuljátok meg, hogy üres kézzel lehet Isten elé menni, de üres szívvel nem! Mit olvastunk a harangról? Mit a kis lányokról? Mit a virágról? Mit az imádságról? Figyeljétek! Ismét elolvassa az első szakaszt P.! Most zárjuk be a könyvet! Én nem mondom el minden szót a versből és mégis megértitek beszédemet

A harangszóra templomba mennek a kislányok. Virágot és vidámságot visznek magukkal. Ez a szakasz értelme, vagyis tartalma. Ki mondja el így a maga szavaival az első szakasz tartalmát?

Pár ügyes és jó tanulótól elkérdezem a tartalmat. Most kinyitjuk a könyvet! A második szakaszt olvassa A.! Mit csinálnak az istenházában? Csak a kislányok imádkoznak? Kik énekelnek? Hogy ülnek a lányok? Mihez hasonlítanak a jó lányok? A rendetlenkedő gyermekek is olyanok, mint az angyalok? Kikhez hasonlítanak Pósa bácsi az illetlen, rossz gyermekeket? Álljon fel, ki az angyalokhoz akar hasonlítani! (Kézemelésre állnak fel rendtartás szerint, s kézlegyintésre ülnek le.) Üljetek le! Mivel mind felálltatok az előbb, nem is kérdezhetem, ki akar az ördöghöz hasonlítani. Zárjátok be a könyvet! Elmondom a szakasz tartalmát. Az istenházában imádkoznak, énekelnek. A kislányok angyalmódra ülnek. Szórolszóra mondtam el a második szakaszt, S.? Tehát miét mondtam el a szakasznak, K.? Ki tudná elmondani a második szakasz tartalmát?

Pár ügyes és jó tanulótól ismét elkérdezem a tartalmat.

A harmadik szakaszt olvassa el, M.! Ki tanít a templomban? Hol áll a tisztelendő tanítás alatt? Minden épületben van szószék? A tisztelendő mindig a szószékben áll? Miért megy a szószékbe? Mit értesz ezalatt, hogy elpredikál? Én azt mondom: A tisztelendő úr tanít. Hogy mondanád más szóval, T.? Míg a tisztelendő úr beszél, mit csinálnak a templomban levők, L.? Mit csinál az a tisztelendő beszéde alatt? Most nézettek szépen, nyugodtan a szemembe! Aki a templomban a tisztelendő úr tanítása közben a másikkal szót, piruljon el! Jaj, de piros

lettél! Tudom, hogy volna köztetek, ki a beszéd alatt figyelmetlenkedett. De most nem hozok szégyent a fejére kérdezősködéssel. Elég, ha elgondolja, hogy e szép vers nem illik reá. Száraz időben a harmat elteti a növényeket. Ki nem ismeri közületek a harmatot? Ugy, te, Margit nem ismered? Mikor egy hétig nyáron nem esik eső, korán reggel nézd meg a virágot. Látsz majd rajta ragyogó vízceppet, az lesz a harmat. Esős időben keressük a harmatot, J.? Harmat nélkül mi történne a virággal? A tisztelendő tanítása nélkül búsak, szomorúak lennének az emberek. Mihez hasonlíthatjuk a tisztelendő úr szép tanítását? Kell-e a harmat a száraz időben? A szomorkodó embereket ki vigasztalja? Figyeljétek! Bezárt könyvvel hallgassátok meg e szakasz tartalmát! A szószéken a tisztelendő úr beszél. Mindenki csendesen hallgatja szép tanítását. Szórolszóra mondtam el a harmadik szakaszt, L.? Mit mondtam el most? Ki mondja el a harmadik szakasz tartalmát?

Pár gyermek ismét elmondja a tartalmat.

Ismét nyissuk ki az olvasó könyvet! Melyik szakaszt olvassuk most? Olvasd! Templom után mit csinálnak a kis lányok? A templomból rendetlenül jönnek ki a lányok? Vajjon a felnőttek kiabálva jönnek ki? Hát a kis fiúk zajongva jöhetnek ki? Ott hagyták a virágot a kis lányok a templomban? Látjátok az iskolába hozott virágot is haza kell vinni. Itt csak szemét lesz az eldobott virágból. Most nézettek a pad alá! Ha elszórt virág, vagy papír van alattatok, vegyétek fel! ... Miért vettél fel valamit az ülés alól? Kire gondoltak a templomból jövő kis lányok? Látjátok, gondolatban él a jó Isten a szívükben. Álljon fel, ki most Istenre gondol! Kézemelésre állnak fel a tanulók. Tehát most is szívükben van a jó isten. Boldog, ki mindig Istenre gondol. (Legyintésre felülnek a gyermekek.) Most mit kell elmondani? Ki tudná elmondani a negyedik szakasz tartalmát.

Pár jelentkező tanuló akad, s az elmondja a szakasz tartalmát.

Most figyeljétek könyveiteket! Én olvasom fel az egész verset. (A tanító olvas.)

c) Tanulság levonása és alkalmazása. — Mit kell a templomba vinni szívükben? Mit csinálnak a templomban? Ki tanít a templomban? Üresen visszük haza a templomból a szívünket? (A feltett kérdés után keveset hallgatok és úgy feleltetek.) E versből mindnyájan megtanuljátok, hogy kell istentiszteletre mennetek, hogy kell ott viselkednetek és hogy kell onnan távoznotok.

d) Elmélyítés. Az osztály feonállva egy szép templomi éneket énekel.

Ha az idő engedi, párosával kivonulnak az udvarra a tanulók, mintha templomba mennének; úgy kerülnek be a terembe, mintha templomból jönnének

III. Begyakorlás.

Ez már a következő olvasási órán történik. Mikor az egész olvasmány tartamára súly helyezendő. Ekkor hagyható fel a vers könyv nélkül is. De buzdításul már az is megkérdendő, vajjon nem tudná-e elmondani valamelyik jobb tanuló.

Szabó Lajos.

IRODALOM

Az égi kötelék.

Romhányi Sándor nyug. fővárosi isk. igazgató, a közismert, pedagógiai író, a fenti cím alatt '192 oldalra terjedő regényt írt a budapesti élet forgatagából. Az író erősen markol bele a fővárosi élet változatosságába, hogy így az olvasó közönségnek bemutassa a fővárosi ember lelkivilágát, észjárását és a nagy társadalmi élethez alkalmazkodó készségét. Helyszűke miatt — sajnos — a regény tartalmával bővebben nem foglalkozhatunk, annyit azonban megjegyzünk, hogy a regény már címéről következtetve is igen érdekes és nem köznapi sajtótermék. A szerző 30 ezer K-ért bérmentve és ajánlva küldi. (Budapest, X. Simor-u. 51).

Már lapzártakor hozta a posta Alexyné Mayer Irén „Száz versecske“ c. kötetét, amely a Magyar Jövő Nyomdaüzem kiadásában (Miskolc) jelent meg. A csengő-bongó száz versecske ovodás gyermekeknek íródott. Ugy látszik, hogy az író jól ismeri a gyermek lelkivilágát, gondolkodás módját, vagyis a friss talajt, melybe a nemes érzésnek finom magját csak az ávatott kezek vethetik. A verses könyv ára 28 pengő, megrendelhető a Magyar Jövő r.t.-nál Miskolcon.

Ugyancsak Szabó Lajos kenderesi ref. tanító „Új Árpád ősi hon felett“ című füzetbe foglalta a kormányzó úr Ófőméltóságához írt költeményeit, melyek világos fényt vetnek az író honszeretetére. A honfoglaló Árpád és a kormányzó úr iránti szeretet és mély hódolat csillan ki a költemény minden egyes szavából. A történelem két hős alakjának és fővezérének tettét párhuzamba állítja, mint honszerzőkét.

(m. e.)

HIREK

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye jubileuma. A vármegye 50 éves fennállása alkalmából szept. hó 4-én Szolnokon a vármegye-háza dísztermében a törvényhatósági bizottság díszgyűlést tartott Almássy Sándor agilis vármegyei főispán elnöklété alatt. A közgyűlés fényét és magasztosságát a kormányzó úr Ófőméltósága jelenléte emelte, kihez a díszgyűlés kezdetén a vármegye főispánja hazafias érzéstől lángoló beszédet intézett, tolmácsolva a vármegye közönségének hódolatát és mélyen érző ragaszkodását. A díszgyűlés megnyitása után a jubiláris évforduló emlékének megörökítése és emlékeztetése tétele tárgyában Alexander Imre, a nagy közszeretében álló vármegyei alispán impozáns előterjesztést és javaslatot tett 9 pontban foglalva, majd dr. Hegedűs Kálmán törv. biz. tag hatalmas beszédet tartott, melyben a vármegye 50 éves történeti multját gazdasági és kulturális fejlődésében ismertette. A hatalmas beszéd mély tudásánál és klasszikus nyelvezeténél fogva méltán megérdemelné, hogy néhány ezer példányban külön is kinyomassék a községek és iskolák részére. A díszgyűlés berekesztésével a törvényhatósági tagok és vendégek lelkes óvációban részesítették a kormányzó úr Ófőméltóságát távozásakor.

(m. e.)

Katholikus nagygyűlés Szolnokon. Impozáns és örökké emlékezetes ünnepet tartott Szolnok város kath. társadalma szept. hó 7-ik és 8-ik napján. A nagyszabású ünnep vezetője dr. Hanauer A. István váci megyés püspök, ki Horváth Győző kalocsai és Gossmann Ferenc váci fsz. püspökök társaságában szept. hó 7-én d. u. fél 4 órakor Szolnokra érkezett, hogy a gazdag programmal előkészített nagygyűlést megtartsa. Ott láttuk és tanításait meghallgattuk az egyházi vezéreken kívül a kiváló államférfiaknak, tudósoknak és művészeknek, kiknek beszédei mély nyomokat hagytak a nagygyűlésen részt vett kath. hívek lelkében. Hány, meg hány közönyös lelkületű hívő felmelegítetten

távozott a gyűlés helyéről újabb erőt merítve Istenéhez és a hitéhez való ragaszkodásra. A hitetleneket és kevésbé hívőket tespedésükből csakis az ilyen nagy megmozdulások képesek felrázni, melyek nemcsak külsejükben, hanem belső tartalmuknál fogva is világos fényt vetnek a hit, mint isteni sugallat varázsló erejére.

Csecsemőnap Szolnokon. Az Országos Stefánia Szövetség szolnoki fiókja f. évi aug. 1-én fényesen sikerült csecsemőnapot rendezett a városi anya- és csecsemővédő intézet javára. A nagy ünnepegy, melyen volt babakorzó, babakiállítás, sétahangverseny, magyar vásár, ovodások színjátéka, elemi iskolások tánca, tornajáték stb. 17 millió koronát juttatott a városi anya- és csecsemővédőintézetnek. Az ünnepélyt Alexander Imréné alispánunk neje, dr. Tóth Tamásné Szolnok polgármesterének neje s dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő rendezte.

Vasvári Pál születésének századik évfordulóját kegyeletos ünnepegy keretében ünnepelte meg Szolnok város közönsége f. é. július hó 14-én, mikor d. e. gyászisteni tisztelet volt a r. k. templomban, d. u. 6 órakor a városháza dísztermében volt az emlékünnepegy, melyen a szolnoki dalárdák egyesített kara énekelte el a magyar Hiszekegyet Hörömpő János polg. isk. tanár vezetése mellett, utána Goór László v. tisztviselő szavalta el Rűmy Mihály: Vasvári emlékezte c. ódáját, majd Nádor József, Robicsek Imre, Kormos Jenő és Vigh Endre Haydn: Quartettjét adták elő, mire dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő mondomta el ünnepi beszédét, mely után ismét vonós négyesben gyönyörködött a közönség. Azután dr. Bacsinszky Vladimir nyug. államtitkár, a Vasvári orsz. bizottság, Kuzsók István a Magyar Történelmi Muzeumegyesület, Simon Lajos a Gárdonyi Társaság, dr. Krajnyák Gábor a Vasvári Kőr s Bodor Márton a Magyar Munkások Egyesülete nevében mondtak beszédeket, mire az ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget.

Szólól értekezletek c. művet 35.000 korona előleges beküldése ellenében díjmentesen

küldöm a megrendelőknék. Fogl János polgári fiúiskolai igazgató, Sopron.

Házasság. *Vékony Gizike* kúnszentmártoni áll. iskolai tanítónő f. évi július hó 10-én Kúnszentmártonban házasságot kötött *Schmiedt J. Pál* budapesti máv. felügyelővel. Gratulálunk!

Eljegyzés. Oreskő Dezső szolnoki kartársunk Margit nevű leánya iparostanonciskolai tanítónő jegyet váltott Horváth Kálmán debreceni máv. tisztviselővel. Őszintén gratulálunk!

Halálozás. Súlyos csapás érte egyik közszeretben álló kartársunkat, *Greczmájer Károly* igazgatótanítót, kinek édes apja, *Greczmájer János* putnoki birtokos folyó hó 18-án 79 éves korában meghalt. Enyhítse kartársunk lelki-fájdalmát az Isten akaratában való megnyugvason kívül a mi őszinte részvétünk is.

Gyász. Sipos Orbán kir. tanácsos, a J.-N.-K.-Szolnok vármegye első volt alispánja f. évi július hó 12-én Homokszentlő incen, életének 92-ik évében az élők sorából csendesen elköltözött. Mint volt kir. tanfelügyelő, lelkes munkása volt a tanügynek. Sokszor nehéz és több közpályát futott meg eredményes munkásságában. A közigazgatás, a tanügy és a politika ügyei kedvelt munkakört nyújtottak neki. Béke poraira!

Tanév kezdetén. Két hónapi testi és szellemi pihenés után újra kinyíltak az iskolák kapui s tanítók és növendékek ismét hozzáfognak a munkához. Sajnos, az elmúlt iskolai év is szomorú volt a magyar népre, tehát a magyar iskolára nézve is, mert a trianoni határok máig is gyászkeretét képezik a nagy Magyarországot sirató csonka Magyarországnak. Ezen nagyon szomorú jelenség dacára a magyar tanítósság nem csüggedés, nem a helyzetbe való beletörődést hirdet az iskolában, hanem mint eddig, úgy ezután is reményt, munkaszeretetet s a boldogabb jövőben való hitet plántálja a rábizott gyermekcsereg szívébe, lelkébe. S bár a tanítók nap-nap után sokasodó munkája ma sincs kellőleg honorálva, ennek dacára az ő buzgalmuk nemcsak nem lohad, de merjük állítani, hogy a rájuk bízott nehéz feladatokat most is a szokott lelkiismeretességgel fogják teljesíteni. Adja Isten, hogy a most megkezdett tanév munkáját teljes siker koronázza!

Népművelési szervezetek. Az iskolák vezetőinek és tanítóinak figyelmét felhívjuk, hogy az idei iskolán kívüli népművelési bizottság szervező köriratait külön lenyomatban küldötte meg a községi előjáróságoknak, mivel lapunk megjelenését a szervezés sürgőssége miatt nem várhatták meg.

Uj cimbalom olcsón eladó. Ezen ügyben kellő felvilágosítással szolgál a Népművelés szerkesztősége (Szolnok, Vásártéri áll. iskola).

Helyettesítéssel megbizattak: Lórencz Éva a nagykőrüi áll. iskolánál, Hamzáné Acsai Mária a jászladányi-tanyai áll. iskolánál, Perényi Margit a nagykőrüi áll. iskolánál, Nagy Julia a mezőtúri tanyai áll. iskolánál, Bukonics Béla a dévaványai-sártói áll. iskolánál, Oldal István a törökszentmiklósi tanyai, Nagy László a jászberényi tanyai és Dombai Jenő a dévaványai küls. áll. iskolánál.

Államsegély. A vallás- és közokt. Miniszter úr újabban Jászdózsa községnek tanyai isk. építkezésére 300 millió koronát, a karcagi ref. isk. épít. 90 milliót a nagykőrü-csataszögi áll. isk. épít. 150 millió, segélyt és 50 millió kölcsönt, a turkevei áll. isk. épít. 800 milliót, a Jánoshidai közs. iskolák épít. 600 millió segélyt és 100 millió kölcsönt, a vezsényi ref. isk. épít. 250 millió segélyt, a közs. isk. építkezésére pedig 150 millió kölcsönt, a tiszaroffi telek-tanyai közs. isk. épít. 100 milliót és végül a karcagi ref. isk. építési kölcsön kifizetésére 60 millió segélyt engedélyezett.

Uj polgári iskolák. A folyó tanévtől kezdődőleg Tiszaföldvár községben polg. fiúiskola nyílt meg. A szervezés keresztülvételével és igazg. teendők ellátásával a kultuszminiszter úr Dömökös Sándor polg. isk. igazgatót bízta meg. Tiszaroffon pedig gazd. irányú továbbképző isk. szerveztetett.

Kinevezések. Állami gazd. szaktanítóvá Müller Teréz a fegyverneki és Gaál Teréz a kisujszalási önálló gazd. népiskolához nevezettek ki.

A tankerület területére helyeztettek: Hezke Pál áll. ttó a diósgyőri vasgyári áll. iskolától a törökszentmiklósi áll. iskolához, Teléki László állami tanító a rákóczi falvai

állami iskolához, Szekeres Lajos állami tanító Nagyatádról a törökszentmiklósi áll. iskolához, Szijjné Vaskó Erzsébet Hajduhadházaról a mezőtúri áll. iskolához, Zimányiné Marschalkó Sarolta Hajdudorogról a jászárokszállási áll. iskolához, Győrffiné Banó Vilma Balmazújvárosról a nagykőrüi áll. iskolához.

A tankerületből áthelyeztettek: Simon László Cibakházáról a kispesti áll. iskolához, Csávolyzsky Ilona Jászárokszállásról a gádorosi áll. iskolához, Vitérius Endre Jászberényből a nagyvázsonyi áll. iskolához, Racsak Matild Jászárokszállásról a hatvani áll. iskolához, Csillik Mihály Rákócifalváról a szegedi-tanyai áll. iskolához, Neumeier Oszkár Jászárokszállásról a hatvani áll. iskolához, Vécsei József Rákóczi falváról a szank-sárlási áll. iskolához, Fenyőné Haraszi Ilona Rákóczi falváról a hatvani áll. iskolához, Borkölc Sándor Tiszaföldvállról a hajduhadházi áll. iskolához, Szijj Ferenc Törökszentmiklósról a cegléd-tanyai iskolához, Tóth József Szelevényről a kunágotai iskolához, Kárpáti Elemér turkevei áll. polg. isk. tanár Kiskőrösre áthelyeztetett és az ottani áll. polg. isk. igazgatásával bízott meg. Továbbá Lachmann Ilona Jászberényi áll. ttónó a putnoki áll. iskolához helyeztetett át.

A tankerület területén áthelyeztettek: Németh Mária Jászberényből a szelevényi áll. iskolához, Mogyorósi Károly Tiszasüly belterületéről a tiszasülyi leányági áll. iskolához, Resz József és Resz Józsefné Törökszentmiklósról a rákóczi falvai áll. iskolához, Kósa Imre Jászárokszállás-belterületéről a négyszállási áll. iskolához, Fazekas Károly Jászberényből a szolnoki áll. iskolához, Geizler Péter Kunszentmárton tanyáról az ottani belterületi áll. iskolához, Benyovszky Ida Nagykőrüből a szolnoki és Czifra Sándor Rákóczi falváról a szolnoki áll. iskolához.

Rendkívüli beosztásban a f. tanévre meghagyattak. Novothny Jenő áll. ig. tanító a szolnoki polg. iskolánál, Végh Lajos áll. tanító pedig a turkevei áll. polg. iskolánál.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ

Telefon 113.

Piac-tér.

Legnagyobb raktár
Közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közjegyzői, pénzügyi
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, irógépekből és
irógépalkatrészekből. **Itéleti könyvgyári gyára.**
Dobozgyártásban készítenek az államért legjobban
kereskedelmi, patent, rakomány és gyógyszerészeti dobozokat.
A vidéken legjobban berendezett könyvgyártóüzemünk készíti a
legtarthatóbb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabbá várt
a legkényesebb ízlésű és legújabb díszműveltség
könyvnyomtatásának, teljes kivételben, a
legolcsóbb árak mellett készíti fizetési
könyveket, névjegyeket, időhívatásokat,
lakodalmi és bálki meghívókat
és minden fajta könyvnyomtatást munkái.

Mielőtt máshol rendelne, kérlek föllem árajánlatot!
könyvnyomdá. - üzleti könyvek gyára.

ISKOLÁK! ÓVODÁK!

Gyermekek számára nélkülözhetetlen könyvek.

OLEXYNÉ MAYER IRÉN művei
MÉG KAPHATÓK:

Tündérek és angyalok

Hazafias mesék, versek, színjátékok. Ár 3 pengő.

Most jelent meg: **Száz versecske**

Legújabb gyermekversek. Ár 28 pengő.

Októberben megjelenik: **KARÁCSONY**

Ünnepi játékok, versek, dalok. Ár 35 pengő.

Ugyancsak kiadásra kerül meg:

Hogyatjai Kiss Géza:

Császár és lelkipásztor

Elbeszélések. Ár 4 pengő.

Hogyatjai Kiss Géza: **Egő szívvel**

Versek. Ár 25 pengő.

Hogyatjai Kiss Géza:

A jussát kereső ember

Elbeszélések. Ár 3 pengő.

Balassa Győző: **Virágok, almok**

Versek. Ár 25 pengő.

CSOKOR

Milyenek az iskolákban használt
könyvek? Hányféle? Hányféle?
Hányféle?

A szállítási költség a postaköltség mellett

MAGYAR JÖVŐ RÉSZV. TÁRS. NY. R. T.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

*Titkjá: Jász-Nagykun-Szolnok vár-
megyei Tanítóegyesülete.*

Előfizetési árak:

Egész évre 60.000 Ft. — Egyszeri szám ára 6000 Ft.

FŐSZERKESZTŐ:
MAGYARY GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MÉHES ENDRE

Megjelenik havonként.

*Előfizetési díjak és roklamációk Jánoska Pál
egyesületi pénztárához, a lap szerkesztésénél
donatható közlemények a szerkesztőség Szolnok
(Pósfüredi Iskola) címére küldendők. Nézirato-
kat nem adunk vissza.*

A hősök szobránál.

Szolnok város közönsége a világháborúban elesett hősök emlékének állított szobor leleplezési ünnepélyét október hó 10-én tartotta meg.

Kegyelettel adóztunk mindannyian, amikor a mélyszéges meghatótság érzete forró könnyeket fakasztott szemünkől, az oda zárandokolt sok hadiárva, özvegy, szülő és testvér láttára.

Nem az impozáns ünnepély hangulatos szózata adja ez alkalommal kezünkbe a tollat, hanem a hősök véres küzdelmének a magas égbe szállott cselekedete, mellyel igazolva lett az — örökké — emlékezetes történelmi tény és valóság.

A hősök lelkesedő hazafias buzgalma — bár tragikus kimenetelében is — példával jár elől az új generáció nevelése terén. Alkalmat ad nekünk oly nevelési munkakör összeállítására, hogy a benne kijelölt végrehajtó eszközök irányadóul szolgáljanak a hazáért élni és halni tudó emberi készségnek kifejlesztésére.

De ezen emberi készségnek cselekvő hatása csak úgy érvényesülhet impozáns történelmi jellegben, ha az ember hivatásos önértetében a szív, a lélek nemes érzelmeit követi. Vagy más-ként mondva: *a hazafias erkölcsű nevelésnek legfőbb feltétele, hogy e példa állandóan késztesse a jövő nemzedéket, mint leendő hősöket, a nemzeti alkotásunk felismerésére!* Mert így tanít bennünket erre az elesett hősök égbeszállt példája is, mely számtalan változatosságában állítja sorompóba a nemzet fiait a hitért és a

hazáért élni tudó kötelességeire. Ebből önként következtethetünk a magyar iskola feladatait illetőleg, a kor légrében áramló kívánalmakra, melyek nap-nap mellett újabb és újabb köntösökben jelennek meg előttünk, hogy a megkövetelt igényeiket kielégítsük. És ezen új nemzeti eszmék, mint kultur kívánalmak, hódító útjukban mindenütt testet öltenek és így megértésükben és megértetésükben a nevelési munkának kiválóan bevált szolgálatot tehetnek, úgy iskolában, mint iskolán kívül a tapasztalat nagy mezején. A nevelői hivatásunkban tehát önként olyan rendszernek kell kialakulnia, hogy a tapasztalás nagy mezejére lépő ifjú nemzedék annyi erkölcszellemi erővel felfegyverkezve bírjon, amennyit megkövetel az elesett hősök történelmi példája. Mert ahogy ők nem tévesztették el tüzből — lángban és pokoli harcokban tettehívó kötelességeiket — úgy mi sem mulaszt-hatjuk el nevelői munkásságunkban hőstetteiket példaképpel elővarázsolni és azokat a jövő nemzedékkel megértetni az emberi kötelesség szempontjából akként, hogy e kötelesség tudata önmagával és a nemzettel szemben egyformán érvényesüljön. Míg a köbevésett művészi alkotású művet nézzük, hogy a nemzeti akaraterő szimbólumát tanulmányozzuk, önkénytelenül hálaérzetnek esünk birtokába, a magyar testvéreink honért öntött véréért.

Az clerótlenedett apa kezéből harcrakész fia nem engedi a kard porbahullását, hanem elszánt hősiességgel magához ragadja azt, hogy az apa hazafias munkájában nyomdokain haladjon.

Ha mi is hőseink nyomdokain haladunk és példájukat magasztos hivatásunkban követjük, úgy a haza és a nemzet sorsát a jövő generációtól soha nem kell féltünk. De akad-e a magyar tanítóság közt egy is, ki nem úgy érezne és cselekedne? Van-e egyetlen egy példa arra, hogy a magyar tanítóság közül egy is békeben és háborúban kivonta volna magát a nemzetépítő nagy munkából?

Erre még az ellenség sem felelhet igennel. Mert hát a magyar tanító épp úgy láttuk a polgári harcokban verést ontani testvér-hősökkel, mint ahogy látjuk őt békeben szellemi fegyverrel harcolni a magyar igazságért: az *integer Magyarországrért*.

Az elesett magyar hősök iránt érzett halálját egy osztály sem róhatja le úgy, mint a tanító a mindennapi munkájával, melynel hatalmasabbat, erősebbet és tökéletesebbet a haza tápraállítása szempontjából nem ismerünk.

Hős testvéreink! kérjük égbeszállt lelkeiteket, töltse meg szíveinket munkaszeretettel és szellemi ihletével! Segítsen bennünk abban, hogy forrón szeretett hazánk feltámaszása ünnepejét megelőző üljön meg az elárvult nemzet. Mindenben követünk benneteket!

(m. e.)

Az egyke elleni küzdelem.

Írta: *Dr. Sasheőy József* ny. kir. járásbíró, volt iskolaigazgató.

Az erkölcsvédelemnek nemcsak az a hivatása, hogy egyes társadalmi betegségekre, szélesebb rétegekben elterjedt erkölcsi hibákra rámutasson, azok keletkezésének és elterjedésének okait felkutassa és megállapítsa; hanem az is, hogy rámutasson azokra a módosításokra és megjelölje azokat az eszközöket is, amelyek útján ezek a bajok orvosolhatók, ezek az erkölcsi hibák a társadalom életéből kiküszöbölhetők. Vagyis az erkölcsvédelmi politikának meg kell szabnia a társadalmi betegségek elleni védekezés módjait, irányát és jó orvos módjára a diagnózis megállapítása után meg kell állapítania a prognoszt is. Így kell ennek lennie az egykevel szemben is.

Abban a pillanatban, amikor megállapítottuk azokat az okokat, amelyek az egyke keletkezését és elterjedését előidézik; adva van az egyke elleni küzdelem

módja is. Egyszerűen el kell távolítani az egyéni és a társadalmi életből az egyke keletkezését és terjedését előidéző okokat és megszűnik, eltűnik, kihál a családi és a társadalmi élet keretéből maga az egyke is.

Csak hogy úgy vagyunk ám az egykevel szemben is, mint a legtöbb ragadós, járványszerűen terjedő társadalmi betegséggel, erkölcsi hibával, hogy tudni illik sokkal könnyebb az orvoslás, a védekezés, a leküzdés módját megállapítani, mint azokat végrehajtani. Az egyke elleni védekezés, az egykének intenzívebb üldözése is nem annyira a mód megállapításától, mint inkább az akció végrehajtásától függ. Csakis ha az államhatalmat kezelő faktorok a társadalom egy egységes akció keretében összefognak, egységes és energikus intézkedéseket tesznek; ha az összes arra hivatott tényezők át vannak hatva az egyke elleni védekezés sürgős szükségétől; remélhető a teljes siker is.

Az egyke elleni küzdelem tehát részint állami, részint társadalmi feladatot képez. Törvényhozási és közigazgatási intézkedésekre; helyes céltudatos nevelésügyi reformokra; tervszerű sajtó- és társadalmi agitációra; okos, körültekintő, áldozatkész gazdasági rendszerváltozásra van szükség, ha az egykét, ezt a fajsorvasztó társadalmi betegséget a társadalom testéből kipszittítani akarjuk.

Az egyke elleni küzdelemben azonban nagy, felette nagy tapintatra van szükség. Az erőszak ennél eredményre nem vezet, sőt talán ellenkező hatást szülve, az egyke még nagyobb mérvű elterjedését eredményezné. Dacára annak, hogy az erkölcsvédelmi politika az egykét felette veszedelmes erkölcsi hibának, fajfenntartáselleni bűnnek tartja; azért még sem lehet az egykét a jogi norma értelmében vett büntetendő cselekménynek, büntettnék, vétségnek, kihágásnak minősíteni és nem lehet ellene jogszabályban tiltó rendelkezést felállítani és büntetéssel sújtani. Nem pedig azért, mert az esetek túlnyomó nagy részében a cselekmény elkövetését megállapítani, bebizonyítani nem lehet. A család szentélyét a bizonyításfelvételtől kimélni kell, e nélkül pedig a bűnvádi üldözés csakis a terhelt beismerésére támaszkodhatnék.

Mert maga az a tény, az a külső látszat, hogy a házastársaknak nincs gyermeke, vagy csak egy gyermekük van, még nem bizonyítja azt, hogy a házastársak önmegtartóztató életmódot folytattak, hogy a fajfenntartási bünt szándékosan elkövettek. Jelentékeny azon házastársak száma is, akik közül a férfi vagy a nő, vagy mind a kettő szervezetében rejlő motívumok az okai gyermektelen állapotnak, vagy az egy gyermek megléte utáni meddőségnek. Az esetek egy bizonyos hányadában tehát ártatlan emberpárok szenvednének, ha a büntető jogi norma csupán a külső látszat után tiltó rendelkezésével üldözné az egykét. Ezt pedig az erkölcsvédelmi politika nem engedheti meg.

Az erkölcsvédelmi politika az államhatalomtól nem is azt várja, hogy büntető törvénykönyvbe iktassa az egyke üldözését; hogy tiltó rendszabállyal védekezzen az egyke ellen. Az erkölcsvédelmi politika első sorban csakis azt igényli, csakis azt kívánja, azt követeli az államhatalomtól, hogy közigazgatási úton a legteljesebb energiával gátolja meg az önmegtartóztatáshoz használni szokott óvszerek szabad gyártását és szabad forgalomba hozatalát, súlyosítsa a magzatelhajtás bűncselekményére vonatkozó büntető rendelkezéseket, szigorúan ellenőriztesse a lelketlen angyalcsinálók machinációját. Szigorú rendelettel esetleg monopolizálja az óvszerek gyártását és még szigorúbban ellenőriztesse azt, hogy azok csakis betegek részére és csakis *hatósági* orvos rendelvényére, csakis a gyógyszerárak által szolgáltatásnak ki.

Az erkölcsvédelmi politika igenis azt kívánja, követeli, hogyha már az egykét jogi értelemben vett büntetendő cselekménynek minősíteni nem lehet, az államhatalom törvényhozása vétségnek, sőt ha lehet büntettnék minősítse azoknak a cselekményét, akik hatósági engedély nélkül óvszert készítenek, vagy azt forgalomba hozzák; avagy akik ilyen óvszer gyártására vagy forgalomba hozatalára hatósági engedéllyel bírnak ugyan, de az *hatósági* orvos rendelvénye nélkül egészséges embereknek is kiszolgáltatják. E bűncselekmény üldözését aztán a kir. bíróságok hatáskörébe kell utalni és a bűncselekményt fogházzal, esetleg börtönbüntetéssel kellene sújtani a hivatalvesztés és a politikai jogok felfüggesztésének kimondásával. Ki kellene mondani a jogszabályban azt is, hogy e büntetés végrehajtása fel nem függeszthető és az elítélt bizonyos időre hivatása gyakorlásától is el volna tiltandó. Ilyen energikus rendszabályok mellett, ha az egykét kiirtani talán nem is lehetne, de eseteinek számát igenis csökkenteni lehetne.

Amde az erkölcsvédelmi politika az egyke elleni küzdelemnél egyebet is vár az államhatalomtól. Azt, hogy az államhatalom működjék közre az egyke keletkezését és terjedését előidéző gazdasági okok megszüntetése érdekében is. Hiszen neki áll ez leginkább módjában, hatalmában, lévén a gazdasági élet irányítója, vezérője. Az óvszerek használatának energikus megállítására az egykére irányuló szándékok benáttat meg; az egyke keletkezését és terjedését előidéző gazdasági okok megszüntetése pedig az egykére vezető szükséglet, a kényszerítő körülményeket.

Az államhatalmat kezelő faktorok nagy lökést adnának az egyke elleni küzdelemnek, ha intézményesen, jogszabály útján, rendszeres kedvezményekben részesítenék a családi szaporulatot; — ha úgy a jogi, mint az anyagi és erkölcsi előnyöket a családi szaporulatra alapítanák.

Azokat a kedvezményeket, amelyekben az állam a szapora családokat részesíthetné, az erkölcsvédelmi

politika érdekében a következőkben csoportosítottuk: Ugy a községi, mint a városi, vármegyei, országyűlési választói jog a családi szaporulatnak kedvezzen. Tekintet nélkül minden minősítési kellékre szavazati joguk legyen azoknak a házastársaknak, akiknek három gyermekük van; ellenben a gyermektelen és egy gyermekkel bíró házastársaknak és bizonyos korhatárt meghaladó nőtlen embereknek és hajadonoknak a cenzura szigorítandó. Állami és általában közhivatali állások elnyerésénél, valamint az áthelyezéseknél törvényes előnyben volnának részesítendőek azok, akiknek az összes pályázók közül a legtöbb gyermekük van. Az adó progresszivitás alapja a családi szaporulat legyen. Minél több gyermeke van az adózónak, annál kisebb százalékos szerinti fizesse adóját; — sőt a tíz és ennél több gyermekkel bíró házastársak adómentességet élvezzenek.

Rendkívüli kedvező hatással volt és van a családi szaporulatra a nálunk néhány évvel ezelőtt (1912) bevezetett családi pótlék. Kívánatos volna törvényhozásilag ennek bevezetését a magánvállalatokra is kötelezővé tenni, még pedig úgy, hogy ne csak hivatalnokainknak, hivatalnoknőinknek, de minden alkalmazottjainknak, tehát bizonyos szolgálati idő múlva a munkásaiknak is kötelesek legyenek azt biztosítani. Feltétlenül szükséges volna a nőtlenségi adó behozatala is. Minden agglégény életének 40-ik évétől kezdve súlyos nőtlenségi adót fizessen. Ehhez hasonló — de másnevű — adót fizessenek a gyermektelen és egy gyermekű házaspárok is. A közép, — a felső és a szakoktatás terén is kedvezményben volnának részesítendőek a szapora családok. Azon családok gyermekei, akiknek legalább öt gyermekük van, fél; — akiknek nyolc és ennél is több gyermekük van teljes tandíjmentességben volnának részesítendőek, tekintet nélkül tanulási előmenetelükre, de mégis tekintettel vagyonai viszonyaikra. Az elemi oktatásnak — a tankötelezettségi kényszer folytán — amúgy is ingyenesnek kell lennie.

Azután áldásos hatása lenne annak is, ha az állam törvényhozása jogi szabályokat alkotna, a kötött birtokok felszabadítására. ha másként nem, ha a tulajdon szentségét érinteni nem akarná az örököröklet létesítésének kötelezővé tételével a kötött birtokokon Nagyban elősítene az állam az egyke elleni küzdelemet a nagyarányú telepítési akció megindításával; az államsegélyes tehermentesítés és az állami biztosítás keresztültételével, a földreform gyors végrehajtásával is. Mint már mondtuk, kívánatos lenne az angyalcsinálók energikusabb üldözése is. E tekintetben kívánatos lenne a csendőrség és rendőrség nyomozási hatáskörének a kiszélesítése, kiterjesztése, az orvosrendőri vizsgálat kötelezővé tétele, mert ma gyanú esetében a csendőr és a rendőr felelőtlen és tettenérés esetein kívül még csak nem is nyomozhat, noha nagyon jól tudjuk, hogy abortusz miatt fekszik a nő betegágyban.

Ha az állam mindezeket a kedvezményeket megadja a családnak, megszünteti egyikét azon mentségeknek, azon ürügyeknek, amelyek a gyermektelen családok szoktak önmegtartóztató életmódjuk okául felhozni. Ezekkel a kedvezésekkel az állam elhárítja azokat a nehézségeket, amelyek a családi szaporulat útját állják és készsége teszi a házaspároknak a jogfenn-tartási köteleességük teljesítését. Ezekkel a kedvezményekkel az állam az egyiket megfosztja gazdasági törekvés jellegétől és azontul tisztán erkölcsstelen cselekedet lesz az. Ezekkel a kedvezésekkel az állam kihúzza az egyke méregfogát s a további akciót nyugodtan rábízhatja a társadalomra.

Mert az egyke elleni küzdelem teljes sikerű csakis egy intenzív, egységes, széles keretekben mozgó, nagyszabású társadalmi akció segítségével lehet. Ha a társadalom minden tényezője — áthatva az egyke elleni küzdelem sürgős szükségétől — a fajfenntartás, a fajerősítés szolgálatába szegődik. Ha minden faktor: a kormány, a közigazgatás, a kultúra, a sajtó, mind-mind fajt politikát folytat. Ha az iskola és a templom, a tudomány, az irodalom, a művészet és a sajtó mind-mind a fajszereket kultuszát ápolja, terjeszti. Ha a közszellem általakul és a köztudatba megy át az, hogy a fajgyarapodása, erősödése, terjeszkedése, hatalmának növekedése függ az intenzív és egységes egyke elleni küzdelemtől. Ha köztudatba megy át az, hogy az egyke mellett irredentizmusról szó sem lehet, mert az egyke lehetetlenné tesz minden erő kifejtést, minden faj megmódulást, mert az egyke ellensége az irredentizmusnak. Ha minden felnőtt férfi és nő lelkét áthatja az a kötelességérzet, mellyel fájának tartozik. Szóval, ha a legideálisabb értelemben vett fajszereket hevíti a társadalom minden rétegét, minden tagját. Akkor lesz az egyke elleni küzdelem intenzív, sikeres és eredményes.

E tekintetben a tanítói karra is fontos és nemes hivatás vár. Az egész nevelési rendszernek át kell alakulnia. Az erkölcsi nevelés legfőbb célja, hivatása az legyen, hogy már a fejlődő, zsenge, fogékony gyermeki lélekbe a fajszereket éretnyét oltsa be kitörülhetlenül, soha nem múltó intenzitással. Olyan intenzitással, hogy már a gyermek tudja, érezze azt, hogy a faj egyede: — büszke is legyen fájára, fájának erényeire; — lelkében már e korban is éldezzzen a vágy: fájának erőssé, naggyá, hatalmassá tételének érdekében szolgálni, azt elősegíteni, érte dolgozni, fáradni áldozni.

A fajszereket kultuszán kívül az erkölcsi nevelésnek a gyermekszereket kultuszát is kell ápolnia. A leánynevelésnek főleg erre kell törekednie. A leányt, mint leendő anyát elő kell készíteni hivatására, vele hivatását meg kell szeretetni. Akkor lenne igazán eredményes a nőnevelés, ha úgy nevelné a leányokat, hogy azokat már eleve boldogokká teszi az a tudat, hogy majdan anyákká válnak, gyermekeik lesznek,

akiknek testi és szellemi gondozása; — erkölcsös, jellemes-nevelése legszebb hivatásuk lesz és akiknek fejlődésében, erkölcsi és szellemi haladásában majd nagy örömeik telik. A helyes irányú társadalmi nevelésnek át kell alakítani az igényeket is, hogy az egyéni, főleg a férfi pénzért vásárolt külvilági örömeik helyett a családi örömeik után vágyjon. Ha a társadalom megteszi a kötelességét és pedig így teszi meg, akkor az egyke lassankint kihal, elpusztul.

PEDAGÓGIA

Néhány szó az új tantervről.

Az új tantervről, erről a nagyon aktuális problémáról, lesznek bátor az alábbiakban röviden megemlékezni:

Az új tanterv értéke, hogy általa teljesült az a régen várt és emlegetett közóhaj, mely szerint az iskolát az élethez igyekezzünk közelebb vinni és életet igyekezzünk belevinni az iskolába. Ezt végrehajtja az által, hogy a beszéd- és értelemgyakorlatokat egészen a negyedik osztályig, mint külön anyagcsoportot bőséges ismeretkörrel beállítja az óratervembe. Vagyis az ismeretek alapját, zömét beszélgetés alakjában, az előbeszéd útján kívánja taníttatni. A beszéd már magában véve sok közvetlenségre ad alkalmat. A száraz könyvtanulás fölött óriási előnye a közvetlenség, élelenség. Az előbeszéd által a kapcsolat, az étellel való minden vonatkozás azonnal, élénk élelenséggel — megvalósítható. Érzelmek, indulatok is szemléltethetők azonnal, ami erkölcsnemesítő és kedélynevelő, a száraz könyvtanulással szemben.

Értéke továbbá az új tantervnek, hogy a beszéd- és értelemgyakorlatok a magyar nyelvi tárgykörbe vannak felvéve. Azért történt ez, mert a tiszta, szép előbeszéd, a legtökéletesebben, legszebben lehet szemléltetni, érzékelteni a nyelv szépségét és ezáltal a szóbeli fogalmazás is mintaszerűen gyakorolható, de másrészt a beszéd- és értelemgyakorlatok tárgykörében szókincseket, nyelvi alakzatokat, fogalmakat nyújthatunk, tehát anyagot nyújtunk a beszédre, a nyelv gyakorlására. A beszéd- és értelemgyakorlat az új tanterv szerint megszünt pusztá alaki kiképzés lenni. Tartalmat nyert az élet összes ismereteivel és erkölcsi mozzanataival. És ez természetes is, mert hogy magunkat kitudjuk fejteni, tárgyi ismeretre, fogalmakra van szükségünk.

Az új tanterv az élethez közelebb viszi az embert azáltal is, hogy az anyagot úgy csoportosítja, hogy minden a gyermekből és a gyermek környezetéből indul ki, amely fokozatosan folytatódik, közben bővülve

mint Mozdóssy mondja: „Tárgul az ismeretkör a szülőföldről annak környékére, onnan a megyére, majd a hazai viszonyok ismeret-örére és így tovább.”

Ez a beosztás a legtermészetesebb, tehát legközelebb van az élethez. Általában az új tanterv az ismereteket az egyénhez és az egyén környezetéhez való viszony szempontjából tárgyalja. A külföldi ismeretkört is a hazai viszonyokkal való vonatkozásban kívánja tárgyalatni. Tehát tárgyalása nem elvont természetű, az ismereteket nem önmagukban, minden kapcsolat nélkül akarja taníttatni, hanem az egyén, továbbá a nemzeti érdek és érték szempontjából.

Értéke továbbá az új tantervnek az a határozott célzata, hogy az elemi iskola minden osztályában, tehát minden fokon az élet minden ismereteit, tehát az összes ismereteket rendeli tárgyalni, természetesen a gyermek értelmének, szellemi színvonalának figyelembe vételével. Igazi építés ez, a legelső fundamentumon kezdve, fokozatosan megszokítás nélkül, mert hiszen a III. és IV. osztály beszéd- és értelemgyakorlat anyaga szépen áthidalja azt az űrt, ami volt a régi tantervben a legelső és a legelső osztályok anyagai között. Minden fokon az egész étellel való kapcsolást kívánja keresztül vinni, mert minden fokon az élet minden mozzanata, minden szempontja a lehetőséghez képest tárgyalandó. Pl. egy téma, egy-egy kérdés egészen kimerítendő úgy, hogy amennyire lehet, a kapcsolást teljes mértékben keresztül kell vinni. Röviden kifejezve, az új tanterv az egységes nemzeti műveltséget kívánja nyújtani s ezt már a legelső fokon az első osztály anyagában kidolgozza és egészen betölti a negyedik osztályban.

Hogy az új tanterv a IV. osztályos beszéd- és értelemgyakorlat anyagával már egységes befejezett egészet kíván nyújtani, az szerintem nemcsak azért van, hogy a IV. osztály elvégzése után a gyermekeknek az iskolától való nagymérvű elmaradására számít, hanem azért is, hogy talán azzal a jövőendő nyolc osztályú elemi iskola alsó tagozatát ilyen kerekded egészszel akarja befejeztetni.

Az új tanterv a többi anyag, a több ismeret és így a több tudás mellett az életet jobban kidomborítja, térít, módot, lehetőséget nyújt az intenzívebb életre nevelésre, erkölcsi és nemzeti nevelésre. Az anyag oly széleskörű, hogy szinte az összes tudományágakat felöleli, természetesen az elemi fokon. Nagy mélyű és széles látókör kell a tanításához. Egyes ismeretágak a négyévfolyamú tanítóképzők tantervi anyagában nem is szerepeltek, tehát a régebbi tanító generáció a képzésben nem is tanulhatta azokat. Tehát e tekintetben a tanítóknak vagy intézményes továbbképzésre vagy önképzésre, széleskörű olvasottságra lenne szükségük. A sokoldalú ismeretnyújtás sikere érdekében a tanítóknak szükségük van azonkívül tapasztalat gyűjtésre,

átánjárásra is pl. a helyi vonatkozású ismeretek elsajátítása érdekében.

Az új tanterv módot nyújt arra, hogy pl. a magyar nyelvi tárgykörben a grammatizálás helyett az élőbeszéd útján gyakoroltassék a magyar nyelv és ennek folytatása, kiegészítése legyen a fogalmazás. Az új tanterv szerint „a magyar nyelv tanításának gerince a beszéd és a fogalmazás”, mely két tárgy egyvonalon fekszik, mely a nevelés célja felé mutat” mondja Quint József.

Azzal, hogy pl. a történelmi anyagot már a II. osztályban érzékelte (a község multja) továbbá azzal, hogy az olvasás anyagánál a legnemzetibb költők költeményeit írja elő, az a határozott célzata, hogy a nemzeti irányt helyezi előtérbe, ezt valósággal megszabja, előírja. De nemcsak arra alkalmas, hogy a hazafias, vallásos és erkölcsös élet ápolását mozditja elő, hanem arra is, hogy ezeket az érzelmeket fel is keltse és kiváltsa. Történelmi anyagával és mindent magyar szempontból való tárgyalásával teljes nemzeti tartalmat ad a léleknek, magyar műveltséget nyújt. Nagyobb tere nyílik az új tanterv útján a szemléltetésnek. A beszéd ért. gyakorlat négy osztályra való kiterjesztése által, mely módszer a legélénkebb módja az iskola élethez való kapcsolásának.

Ugyancsak az iskolának az élethez való közelebb vitelét jelenti az is, hogy a sétat és kirándulást beállítja, mint elvégzendő és teljesítendő anyagot a beszéd és ért. gyakorlatok közé.

Nagy értéke az új tantervnek, hogy egészen szakítani kíván a Herbert-féle individualizmussal és intellektualizmussal és azt a legújabb nevelési irányt követi, amely nem észembert, hanem egész embert akar nevelni, kibent test és lélek nemes harmóniában van kifejlődve. Mint Quint József mondja: „az új tanterv igazi értékeket jelöl meg célnak: a vallást, erkölcsöt, hazafiságot, értelmességet. Hitvallást tesz az idealizmus mellett, mely a nemes célt tekintí lényeknek, az anyagot csak eszközként.”

Hátrányai az új tantervnek: 1-ször az előbeszéd előtérbe való helyezése által megnehezíti a tanító munkáját, mert ismereteket közölni és nevelni előbeszéd útján sokkal nehezebb, mint könyvből leckét feladni és kikérdezni. 2-szor ha a gyermek mulaszt, mulasztása szinte pótolhatatlan, mert az élő beszédet nem hallotta, könyvből pedig nem pótolhatja, a tanítással pedig haladni kell. 3-szor ha a tanító nem jó előadó, nincs aki a beszéd művészetével eredményesen átlántsálja az ismereteket. 4-szer ha a tanító szabadságon van, helyettese nem tud kellő pontossággal tájékozódni az elvégzett anyagról. Ép így van, ha a helyettestől kell átvenni az osztályt a szabadság lejártá után. 5-ször az anyag ismétlése is meg van nehezítve. 6-szor a

gyenge vagy felületes tanító munkája itt még sokkal jobban mutatkozik. 7-szer az élőbeszéd anyagát a gyermeknek otthon nincs módjában átismételni és a szülőknek sincs alkalmuk azt a gyermektől számonkérni és ezzel az iskolának segíteni, 8-szor a magánuton való készülést is megnehezíti az új tanterv.

A fenti nehézségeken talán lehetne némileg segíteni azért, hogy a könyv használata megengedtetnék, de emellett a módszer az új tanterv szellemében lehetne intenzív és az élőbeszéd módszere.

Javaslatom általában még az, hogy tartsuk szem előtt mindig a tanterv egyetemes célját és ebbe a főcélba kapcsoljuk és illesztjük bele a részletcélakat úgy, hogy ezek a részletcélak mindig teljes harmoniában álljanak az egyetemes céllal, abba mintegy beleolvadjanak. Döntsük le az egyes tudományágak választását, ne a tudományt tanítsuk, hanem a gyermeket neveljük s oktassuk a tudomány eszközeivel. Egységes nevelést nyújtunk. A fő cél legyen mindig, a tanítás minden részleténél, minden mozzanatánál, minden legkisebb célkitűzésnél, ne a tárgy tanítás, hanem az emberművelés.

Javasolom továbbá a készíthető utasításban az irredentizmusnak az anyag egész vonalán való kidolgozását a hozzáadással, hogy a legszebb és leghatalmasabb irredentizmus a nemzet javára irányozott céltudatos de kitarító munka. Részletesen, az egész tanterv anyagának minden legkisebb részleténél kidolgozni javasolom a készíthető utasításban azt, hogy miként történjék a vallásos, erkölcsös és nemzeti irányú mozzanatok belevérese az új tantervbe, illetve anyagának tanításába.

Fontos, hogy az erkölcsről minél kevesebbet beszéljünk, erről ne szabályokat tanítsunk, hanem példákkal, példaadással, jeles irodalmi művek vagy tanulságos történelmi események tartalmának bemutatásával annál többet érzékeltesünk. Mutasson rá a kiadandó utasítás arra, hogy hol, mely részleteknél alkalmaztassék mint módszeres eljárás, a filmoktatás és a tanulmányi kirándulás. Végül a kiadandó utasítás legyen minden részletre kiterjedő, hogy a tanítónak kellő tájékozódása legyen, de azért is, hogy annak alapján a tanítói munka is ellenőrizhető legyen. Osztatlan iskolánál a munkát nagyon megkönnyíti és kell, hogy megkönnyítse a jó s a beszédértelmezés anyagának megfelelő olvasókönyv, mely legalább enyhíti a fáradságos munkát s időt is takarítunk vele. Ugyan ebből a szempontból értékes osztatlan iskoláknál a jó számtani példátár is, hogy a csendes foglalkozás kiosztásánál ne kelljen időt tölteni a feladandó példának a táblára való felírásával.

Dr. Kovács János.

A szórakozási hajlam túlzott kifejlődése növendékeinknél.

Írta: **Göndös József** áll. polg. isk. tanár.

(Folytatás és befejezés.)

A léha életet, a könnyen élést mutatják igen gyakran a filmek hősei, kik vagy semmit, vagy nagyon keveset dolgoznak s gonosz mivoltuk dacára is köztisztelenben állanak és pazarul élnek. A gyermeki lélekben feltámad a nagy önbizalom, kis dolgot megkísérel s ha ez sikerül, önbizalma fokozódik, a siker elvakítja s már csak alkalom kell és halad a lejtőn; az izgalom, a kalandvágy űzi, hajtja a bűn felé. És tapasztalhatjuk az eredményt; korunk gyermeke hazudik, út, szűr és lop. Nem fél az iskola eredménytelenségétől, hiszen könnyebb lopni, rabolni, mint dolgozni, nem fél az ételtől, mert látta, hogy az élet bármely helyzetét ügyesen megjátszotta a filmhős. Pedig az élet tudvaleveleg nem játék.

A kötelező filmelőadásokon kívül lehetőleg ne engedjük gyermekünket moziba, vagy ha mégis elengedjük, csakis oly filmet nézessünk velük, amelyeket mi ismerünk és abban megállapítottuk a jóra való nevelő értékét.

Mert szerény véleményem szerint csak azon gyermekek maradnak romlatlanok, akik a bűn izgatását nem ismerik s annak csábító varázsától nem jöhettek lázba, mert a baj után már késő a bánat. — Csaknem ugyanezeket írhatnám a szinelőadásokról is. Hajdan a színpad kizárólag magyar nyelvűnk szolgálatában állott, azután hazafias és erkölcsi nevelőértékkel bírt, úgy, hogy a színházlátogató közönség lélekben megerősödve lépett ki a hajdani színház épületéből: hasznot, okulást vívén magával az előadásról. Ma már ez is megváltozott. A mélységekben szántó klasszikus darabok, amelyek a lélek legnemesebb problémáit hozzák színpadra, csak ritkán kerülnek műsorra. Vannak ezután értékes modern darabok is eredetiek és fordítottak, amelyek a modern élet vívódását az egyén és társadalom ütközéspontjait világítják meg s a közvéleményt egy emberibb, igazságosabb ítéletre készítetik. De az ilyen mű forrongó kérdések a kiforratlan lelkek elé nem valók. A drámák hangsúlyhordozása erősebb, mint a valóságé és bizony az életet még nem ismerő könnyen a téves rokonszenv légkörébe jut. Ekkor pedig bomlasztó munkát végez a néző lelkében, főképp az ifjú lélekben, aki-nél semmi élettapasztalat sem ellensúlyozza a dráma izgató erejét. És végül vannak oly darabok — mostanában főleg olyanok, — melyek csak szórakozást nyújtanak leginkább azzal, hogy az érzékiséget a színpadon tozództatják. Ez árt legjobban a fejlődő szervezetnek és léleknek. Legjobb, ha egy jódarabba maga megy a

sülő a gyermekkel s a színpad egyoldalú tendenciáját a maga józan, őszinte igaz élettapasztalásával kiegyensúlyozza. Leginkább ajánlatos azonban az iskola segítségét igénybe venni. A tanító ismeri a darabokat s vissza fogja tartani a tanulót a neki nem való színművek nézésétől, viszont megállapítja azt is, mely darabok alkalmasak a növendék jellembeli, hazafias és erkölcsi okulásához.

Nagy kedvük van a gyermekeknek a felnőttek szórakozásaiban résztvenni; ettől pedig feltétlen el kell őket különíteni. Felnőttek mulatozása, ivás, tánc s az alkoholozás mámor természetellenes megnyilatkozásait ne ismerje meg a gyermek időelőtt. Bálba, nyilvános szórakozóhelyekre vinni, vagy engedni a gyermeket a legnagyobb bűn a felnőttek részéről.

A szabadban való játékot is túlzásba viszik a gyermekek irányítás nélkül, teljes szabadságuk tudatában. A kimerültség ugrálni, futni, biciklizni, nem hogy nem hasznos, de egyenesen káros a szívre s az izmokra egyaránt. S ha még számításhoz vesznek, hogy ezután a gyermek vizet kíván és iszik, a legkomolyabb betegségek származhatnak ebből.

A mérsékelt testedzés kiváló hatású nem kell talán kiemelni, hiszen iskolaszertűen végezzük a tornát és sportot, de az egyoldalúság káros hatására ki kell térni.

A mi gyermekeink futnak, rúgnak. A football örülte a múlt növendékeinknél s a szelíd gyermeki játékok helyett az elvadult rúgóviaskodást tanulja s teszi ezt a napnak minden szabad percében a pad alatt, az utcán, a tereken s mindenütt, ahol csak lehetséges. Nem a felnőttek eme kifejlett sportját elzem én, de ennek tozódását növekedéinknél. E játék a gyermekeknek mindig veszedéllyel jár. Óriási láрма, szítkezés, bosszúvágy, közepette durvulnak növendékeink s igen gyakran testi épségükkel fizetnek rá e nem nekik való szórakozásra. Itt főleg a lábizmok fejlődnek, továbbá a tüdő és szív, bár legtöbbször, mint említettem tulságosan, ami a szívre, tüdőre megerőltető munkát jelent, az izmokban felgyülemlt szerves savak pedig méregként hatnak az izomsejtekre s fejlődés helyett satnyulást vonnak maguk után. E játékoknál azonban a kar, a has, a hát és oldalizmok nem gyakorlódnak arányosan amazokkal s bizony megállapítható, hogy növendékeink aránylag gyengék. Ez alatt azt értem, hogy testükkel nem tudnak kellőképpen rendelkezni, pedig a testnevelésnek legfőbb célja ez. Karjukkal nem tudják magukat, a testöket fenntartani s ha svédornaszeren gyakorlatotunk, erős izomlást kapnak növendékeink, ami biztos jele annak, hogy a fájó tagok izmai azt a munkát nem igen végezték. — Összefoglalva most már mindezeket, megállapíthatjuk, hogy növendékeink majdnem kizárólag a szórakozásnak s a játéknak élnek, az élet pedig nagyon is komoly dolog s mi erre a

komoly munkáséletre akarjuk növendékeinket alkalmassá tenni.

A szülők és tanítók eredményes nevelését az mutatja meg, ha a gyermek előtt nem a játék lesz a legfontosabb, hanem a munka. Ezt kell lelkiismeret kérdésként tennünk De ne az legyen a főcélunk, hogy ezt a gyermek kiforratlan ítélőképességével beláttassék, hanem a tanítóknak s a szülőknek kell következetes eljárásukkal, szeretetükkel, tekintélyükkel s parancsukkal odahatni, hogy a gyermek a feladatánál az 6 munkájának elvégzését épp oly természetesen, szükség-szerű valaminek tekintse, mint az étkezést, alvást, mosakodást, no meg a játékot.

Egyesületi élet

Választmányi gyűlés.

A Jász-Nagykun-Szolnok várm. tanítóegyesületének választmányi okt. hó 2-án gyűlést tartott Keszthelyi István elnöklése alatt. A választmány előbb, mint a Tanítói Otthon igazgatósága, behatóan foglalkozott a Szolnok városában felállítandó internátus ügyével, tekintve azt, hogy a tanítóegyesület már évek óta foglalkoztatja ezen kérdés. A hosszú viták és külön-külön eszmecserék után az igazgatóság alosztályokat szervezett a propaganda széleskörű kifejlesztésére. Szóval a munkamegosztás elvi álláspontjára helyezkedett, melytől eredményel járó sikert remél elérni. Most attól függ, mennyire karolja fel és teszi magáévá az internátus ügyét a várm. tanítószög, melyhez külön felhívást is intéztünk lapunk más helyén. Ezúttal is kérjük annak figyelembevételét!

Az internátusi ügyek letárgyalásával, Keszthelyi István elnök rövid beszédben ecsetelte a választmányi gyűlés célját s ezután Greczmájér Károly titkár gondos avatottsággal összeállított jelentését a választmány elé terjesztette, beszámolvá az egyesület működéséről. Ennek tudomásvétele után Jánosy Pál pénztáros beszámolt a pénztár helyzetéről, melynél kitűnt, hogy a csekély bevétellel szemben a kiadás nagy és fedezetlen, amennyiben a hátralékok magas összegre rúgnak. Mire a választmány elhatározta, hogy a hátralékok behajtása iránt ügyész útján fog intézkedni. Több tárgy hiányában a gyűlés véget ért.

Felhívás!

F. évi október hó 2-án tartott választmányi gyűlés alkalmával egyesületi pénztáros jelentéséből kitűnt, hogy az egyesület számos tagja még 1923/24., 1924/25.,

1925/26. tanévről tagsági díjjal hátralékban van. — A hátralékban levő tagok névsora és a hátralékos összeget a Népművelés I. évi 6. számában közöltük és a hátralékok befizetésére határidőt adtunk s mindennek dacára a befizetés csak gyéren eszközöltetett. A választmány ezen szomorú körülmény felett megbotránkozva, elhatározta, hogy a tagsági díjjal hátralékban levő tagok névsorát az összeg behajtása végett az egyesület ügyészenek adja át. — Együttal kérjük tagtársainkat, hogy ügyészünk felszólító sorai vétele után a hátralékos összeget azonnal küldjék be Jánosy Pál áll. isk. igazgató, egyesületi pénztárosunk címére (Szolnok, Bazány-utcai áll. iskola), hogy a további felesleges költségektől megkíméljék. Egyben kérjük tagtársainkat, hogy az 1926. évi július hó 1-től esedékes tagdíjakat befizetni sziveskedjenek.

Elnökség.

Kérelem!

Temetkezési egyesületünk elnöksége jelenti, hogy a lapunkban közzétett temetési járulékok nem fizetettek be teljes összegben, miért is az elnökség, hivatkozással az alapszabály ama pontjára, mely szerint azon tagok, kik fizetési kötelezettségüknek 30 napon belül nem tesznek eleget, úgy azok igényjogosultságukat veszítik. Hogy tagtársainkat ez a kellemetlen meglepetés ne érje, felkérjük kartársainkat, hogy a hátralékos összeget pénztárosunk: Jánosy Pál címére küldjék be. Ezúttal felkérjük mindazon kartársainkat, kik a temetkezési egyletnek nem tagjai és az egyletbe belépni szándékoznak, azok szintén Jánosy Pál pénztárosnál írásban jelentkezni sziveskedjenek.

Elnökség.

A III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus Előkészítő Bizottságának

elnöki tanácsa a szakosztályi elnökök bevonásával Kornás Gyula dr. egyetemi nyilv. r. tanár elnöklésével a Tanítók Házában tartotta ülését. Jelen voltak: Klug Péter, Sebestyenné Stettina Ilona, Ralkovics Neda dr., Schichtanz Ármán, Krug Lajos, Gróh István, Sólyom János, Stankó Béla, Holló Károly, Pintér Jenő, Dengl János dr., Olveczky Pál, Molnár János, Avar Gyula, Siklaky István, Nagy Sándor, Mosdossy Imre, Doczi Imre, Havas István, Novágh Gyula, Juba Adolf dr., Tauffer Vilmos dr., Karaffiath Jenő dr., Osztic Béla, Madzsar Imre dr., Tóth Árpád, Molnár Oszkár, Purébl Győző dr., Simon Lajos, vitéz Papp Gyula. Az előkészítő bizottság foglalkozott azokkal a kérdésekkel, melyek hivatva lesznek az egész oktatásügy megreformálására. Ezen kérdések 3 főcsoportba tartoznak: 1. Községi pedagógiai kérdések. 2. Tanügyközigaz-

gatási és szervezeti. 3. Anyagi ügyek. Nagy László, a Gyermektanulmányi Társaság elnöke a pályaválasztás és tehetségvizsgálat kérdését óhajtja tárgyalatni, Tauffer Vilmos dr. ny. egyetemi nyilv. r. tanár, a Felsőoktatási Társaság elnöke, pedig a természet-tudományok intenzív oktatását kívánja a középiskolák tantervébe beilleszteni és ezt tárgyalatni. Az elnöki tanács megállapodott a kongresszus összességét foglalkoztató következő kérdésekben: 1. Nemzeti kulturájunk oktatásunkban. 2. Egységes iskolaszervezet és tanügyi közigazgatás. 3. Anyagi ügyek. A Magy. orsz. Tanítóegyesületek Orsz. Szövetségének javaslatát az összes tanügyi alkalmazottaknak szövetségbe való tömörítéséről, elfogadták. Elfogadták Rákos István kir. tanácsos javaslatát arról, hogy br. Eötvös József elhanyagolt sírjára hívja fel a kultuszminiszter figyelmét. Az elnöki tanácsba beavasztották Vasadi Balogh György nemzetgyűlési képviselőt, a Nőnevelési szakosztály elnökévé Sebestyenné Stettina Ilona ny. női felső ipariskolai igazgatót és Vég Józsefet a Kisdednevelők Orsz. Egyesületének ügyv. elnökét, a kisdednevelői szakosztály elnökévé.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.
6643—1926. szám.

Valamennyi Népokt. Intézet tek. Igazgatóságának.

A közokt. m. kir. Miniszter úr a következő rendeletet intézte hozzám:

A vallás- és közoktatásügyi Minisztérium 42.180. 1926. sz. VI. ü. o. A Magyar Ijhasági Vöröskereszt Egyesület végrehajtó bizottságának hozzám intézett beadványára felhívom a Cimet, hogy az Egyesület kiadásában (Budapest, Andrássy-u. 8. sz.) az 1926—27. isk. évre megjelent zsebnaptárt, tekintettel az egyesületnek a legnemesebb emberi és hazafias célokat évek óta kifejtett áldozatkész, eredményes, általam is nagyra-becsült és az iskola életében kiválóan hasznosnak bizonyult tevékenységét szolgáló működésére a hatáskörébe tartozó elemi és polgári iskolák igazgatóságainak jelen rendelemnek szövege szerint való közlésével figyelmébe ajánlom. E zsebnaptárnak a tanintézetekben való árusítását engedélyezem. Ára 6000 (Hatezer) korona.

Budapest, 1926. évi augusztus 19-én. A miniszter helyett: (Olvashatatlan aláírás) h. államtitkár.

További mihez tartás végett közlöm.

Szolnok, 1926. aug. 6.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelője.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.
6666—1926. szám.

Valamennyi népoktatási intézet Tekintetes
Igazgatójának.

A Kultuszminiszteri Hivatalos Közlöny 1926. évi augusztus 15-i, illetve a Néptanítók Lapja augusztus 16-i számában megjelent 51524—1926. számú vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendeletre hivatkozással Vitéz Szabó István a Nép és Kultúra című könyvét a tanítói könyvtár részére való beszerzésre figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1926. szept.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.
6827—1926. szám.

Valamennyi állami, községi és izr. elemi iskola
Tek. Igazgatóságának.

A Magyar Jövő rt. (Miskolcz, Hunyadi-u.) kiadásában megjelent Olexiné „Száz versecske” c. könyvét, mely a Gyermekvilágban nagy népszerűségnek örvend, a Tek. Cím figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1926. október 3.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.
6700—1926.

Valamennyi nem állami elemi és polgári iskola,
továbbá nem állami óvoda és menház iskola-
székének, illetve felügyelőbizottságának.

A VKM úr 1924. év 95000 számú körrendelete alapján (l. a Budapesti Közlöny 1924. évi okt. 3-iki számát) ezúttal is felhívom a Tek. Cím figyelmét a nem áll. tanszemélyzet nyugdíjintézetének céljaira szolgáló u. n. nov.-i Bejelentő ív pontos kitéltésére és hozzám f. é. nov. 25-ig leendő betérjesztésére.

Megjegyzem, hogy késedelmes betérjesztés esetén az iskolafenntartót anyagi felelősség terheli.

Szolnok, 1926. okt. 9.

Bihary s. k.

tanker. vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.
6644—1926. szám.

Valamennyi népokt. int. Tek. Igazgatójának!

Budapest székesfőváros tanácsa elhatározta, hogy a vidéki tanulóifjúság részére viszonzásul a székesfővárosi szegénysorsú gyermekek nyaralására alkalmával tanúsított jóindulatért, diákcseraakciót bonyolít le a lehetőleg óhajtja tenni a főváros tanácsa az egész ország és a költöző tanulóifjúságának, hogy Budapestet egy tanulmányút keretében igen olcsó áron megtekinthesse.

A székesfőváros tanácsa ezen célt szolgálva hat 55 ágyas diákszállót állított fel. Gondoskodik a főváros tanácsa 50 %-os vasúti kedvezményről a tanulóifjúság és kísérőiknek a diákszállókban való ingyenes, vagy nagyon olcsó elszállásolásáról, igen olcsó élelmiszerről, az itt tartózkodás idejére megfelelő tanulmányi programról és vezetőről; az intézmények megtekintésére ingyenes, vagy igen kedvezményes belépőjegyekről.

Azon községek növendékeit, kik a nyár tartamára gyermekeiket vállalták ellátásra, szállásért, napi két villamosjegyért naponként és személyenként 28.000 koronát fizetnek, két lepedő mosatási díja fejében egyszerűsmindenkorra 10.000 korona fizetendő. Ha azonban a csoport személyenként 2—2 lepedőt is hoz magával, akkor a mosatási díj elmarad.

Azon községek növendékeit, kik gyermekeiket a nyár folyamán nem vállalták, a főt megjelöltekért napi 36.000 koronát és a használt lepedők mosatási díja címén személyenként egyszer 12.000 koronát tartoznak fizetni. Azok, akik csak az elszállásolást óhajtják igénybe venni, naponként és személyenként 7.000 koronát tartoznak fizetni, hozzájárul ehhez egy esetben a 10.000, illetve 12.000 korona mosatási díj. Törülközőt minden körülmények között hozni kell. Ha a tanulóifjúság vacsorára hideg ételt magával hoz, úgy a főt megjelölt ellátási díjból 6.000 korona leszámítandó. Ezen eljárás mód megiszivlendő, mert a tanulók amúgy is vacsorára hideg húsételt kapnának, mi a hazulról hozott húsétellel pótolható.

Felkérjük az iskolák tekintetes Igazgatóit, hogy az elindulás előtt a ragályos betegségek behurcolásának megakadályozására a gyermekeket ezen szempontból orvosilag megvizsgáltatni sziveskedjenek.

Az elszállásolás iránti kéressel sziveskedjék a székesfőváros tanácsa VII. közoktatási ügyosztályhoz (Budapest, Központi Városháza) fordulni; az elhelyezés, élelmiszer, program és egyéb kérdések ügyében Petik Kálmán igazgatóhoz, a székesfőváros tanácsa diákszállóinak vezetőjéhez (Budapest, IV. ker. Cukor-utca 6. el. isk.) kell fordulni.

Szolnok, 1926. október hó 8-án.

Bihary s. k.

vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.
8183—1926. szám.

Valamennyi elemi népiskola Tek. Igazgatójának

Miután több elemi népiskola órarendjét és tananyagbeosztását máig sem küldötte be, felhívom az érdekelt iskolák igazgatóit, hogy azokat most már 8 nap alatt okvetlenül terjessze be hozzám s eddigi kérelmét igazolja.

Szolnok, 1926 október 20.

Bihary s. k.
tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8184—1926. szám.

Az általános és gazdasági továbbképző (ismétlő) iskolák Igazgatóinak.

Miután több gazdasági ismétlő iskola mai napig nem küldte be az iskola tananyagbeosztását, órarendjét és üzemtervét, felhívom ezért az iskolák igazgatóit, hogy most már 8 nap alatt okvetlenül terjesszék be a munkálatokat s eddigi mulasztásukat igazolják.

Beterjesztendők az általános ismétlőiskolák óra és tantervei is.

Szolnok, 1926 október 20.

Bihary s. k.
tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Gyakorlati tanítás

Új szempontok az állat- és növénytan oktatásánál.

Irtá: **Gümdös József** polg. isk. tanár.

A természetrajz tanítása óriási átváltozáson ment át. A régi szokás: egy állat vagy növény tulajdonságainak felsorolása elmaradt s helyébe jött igen helyesen az életismertetés, a lényeg kiemelése. A növények s állatok gazdasági jelentőségét a természetrajz tanításánál is kidomborítjuk, hiszen a gyakorlati jelentőség fontos és mindég cél is, amellett hogy a tárgyak kapcsolata (koncentráció) elsőrangú didaktikai kérdés. Am a főszűly nem itt van, mert gazdasági növényekkel és állatokkal külön foglalkozunk a

gazdaságtannál, hanem az életet kell megismertetnünk. Keresnünk kell mindennek a miértjét s a természet nagy célszerűségét belátnunk. Végcél csakis az lehel, hogy a természetet megkedveltesük növendékeinkkel s megadjuk a támpontot arra, hogy mit kell egy növényen vagy állaton megfigyelni s miként kell azt tenni.

Nem fontos tehát, hogy minél több növényt és állatot ismerjenek meg növendékeink, hanem, hogy jól ismerjék a kevesebbet s ők majd aztán maguk is meg tudják tenni megfigyeléseiket más növényen vagy állaton s tudnak majd gyönyörködni a csodálatos természet alkotásain — az évszázados tölgyben és a legparányibb fűszálon, az elefánton és a gilisztán — egyaránt. Ha növendékeinkkel megkedveltetjük ily módon az élő természetet, akkor nem lesz majd annyi ember unalomüzből a korcsmában, hanem a természetben keresnek sokkal többet szórakozást s nemes időtöltést. Ne tegyük tehát unalmassá, gyűlöletessé a természet ismertetését a tulajdonságok pusztá felsorolásával, hanem használjunk fel mindent arra, hogy eme leghálásabb tárgyat a legkönnyebb módszerrel érdekesen s eredményesen taníthassuk. Nem akarom a módot általánosan ismertetni, hanem inkább egy természetrajzi órának anyagát vázoló. Mielőtt ezt tenném, mindenesetre szükségesnek tartok egy pár általános szempontot felemlíteni. A tananyaghoz szorosan csak akkor alkalmazkodhatunk, ha az a helyi viszonyoknak megfelel. Részletesen is csupán azon állatokkal és növényekkel foglalkozunk, amelyek környezetünkben élnek, tehát növendékeink megfigyelési körébe esnek.

Egy állat ismertetésénél a táplálkozás jó elsősorban figyelembe. Ehhez kapcsolódik szorosan a tartózkodási hely, vagyis ahol táplálékát megtalálja s ez esetben az állat testrészeinek s szerveinek célszerűsége s okozati összefüggése önként adódik. A gyermek be fogja látni, hogy a természet alkotásai nem véletlenek s hogy a legkisebb szörnek is meg van a maga pótolhatatlan rendeltetése és feladata. Lássunk tehát egy állattani órát vázlatosan.

Tárgy: A vakondok (A tuskésdisznó. A cickány.) és a denevér.

Cél: Tárgyi és alaki.

Szemléltető eszközök: Kitömött állatok, vakondok lakás (modell) kép, táblai rajz.

Eddig pl. a házi állatok után (kibővítő rendszer alapján) a ház környékén élő állatokról tanultak.

Előkészítés és kapcsolás. Mely állatokról tanultunk utóljára? Hol tartózkodnak ezek az állatok?

Mai órán újból azon állatok közül fogunk néhányról beszélgetni, amelyek a ház környékén élnek.

Ki látott már közületek a kertben vagy a mezőn földtúrás? Úgy ásta azt valaki? Ez vakondtúrás.

Céltűzés. Most gyermekek a vakondokról fogunk beszélgetni.

Hol él a vakondok? Föld alatt (földben). Azért nem lehet oly gyakran vakondokat látni. Miért él a földben? Ott szerzi meg táplálékát. Mivel táplálkozik? Kártékony rovarokkal, sőt még az egeret is megöli. Hogy a táplálékát megszerezhesse, útnak indul. Hogy tud a földben haladni? Két melső lába erős ásóláb. (Odaviszem s bemutatom.) Rövid, de széles és erős. Újjain erős karmok vannak. Hogy könnyebben áshasson, kaparhasson, hogy áll a lába? Oldalt s a talpa kifelé fordul. Hátsó lába is ilyen erős ásóláb? Ezek csupán járólábak. Hogy könnyebben haladhasson előre, milyen a feje? Kúpalakú. Ezzel túrja ki a földet a föld színére. Így lesz a vakondtúrás. A fej melyik részével túrja a földet? Orrával. Milyen az orra? Orrmányban végződik. Milyen vajjon a szeme? Nézd csak meg N? (Nincs.) Van, de nagyon kicsiny s az is el van takarva, hogy a föld bele ne hulljon. Nincs is rá szüksége, mert a földben sötét van s ott nem lehet látni. Hát a füle milyen N? (Nincs.) Van, de fülkagylója nincs. Miért nincs? (Hogy a föld bele ne hulljon.) Hogy talál akkor táplálékára? Szaglása jó. Már messziről megérzi pl. a lótetű szagát. Azután meg a tapintásával talál rá.

Mit is eszik a vakondok? Hogy meg tudja rágni a rovar kemény bőrét, milyen a fogazata? Hegyes, mint a tű (Szemléltetés), rovarév fogazat. A tarajos zápfogaival pedig a kemény bőrvázat tudja felaprítani.

Milyen a teste (törzse)? Hengeralakú s így könnyen mozoghat a menetben. Mi fedi a testét? Milyen a szőrözete? Bőrnyerszerű. Miért ilyen? A föld leperog róla s a víz nem jut a testéhez. Milyen talajban él? Laza talajban. Miért?

Azzal, hogy pusztítja a kártékony rovarokat, (lótetűt, csigát, egeret) hasznos tesz az embernek. S látjátok gyermekek ezt a hasznos állatot, mégis sokan elpusztítják, mert azt hiszik, hogy káros. Pedig a növény gyökereit nem bántja. (Hiszen nem is olyan a fogazata.) Azután meg

a szép bársonyos szőréért is pusztítják, mert a divatos nők szép kabátokat készíttetnek bőrből. Ezt a szűcs készíti. Egy ilyen szőrme elkészítéséhez 500 vakondok is szükségesek. Egy szőrmeért pedig kár ennyi hasznos állatot elpusztítani, mert azt más kártékony állatok bőréből is lehet készíteni.

Rövid összefoglalás. Látjátok-e már tuskés disznót? Hasonlít a vakondokhoz, de nem a föld alatt él. Mire szolgál a tuskéje? Védelemre. Télen alszik, mert nem talál táplálékot. Ez is hasznos. Sok helyen ezt tudják és hazaviszik, hogy a házban levő egereket és svábbogarakat elpusztítsa. Meg is szelődül.

Hát ezt az állatot ki ismeri? (Bemutatom a cickányt.) Eger. Nem eger, csak hasonlít hozzá. Ez is hasznos állat. Van egészen kicsiny cickány is. (4 cm.)

Rövid összefoglalás. A denevér. Nyári esteken úgy-e látjátok márt ezt az állatot röpködni? (Szemléltetem.) Hogy hívják ezt az állatot? (Denevér, böregér.) Miért hívják böregérnek? Hasonlít az egerhez. Miért röpköd este? Táplálékát akarja megszerezni. Mi a tápláléka? Röpködő rovarok. Hogyan tudja megfogni. Repül. Mivel? (Szárnyával.) Nem szárny ez gyermekek. Mit is mondott N, hogy hívják a denevért másképpen? Böregérnek. Hány lába van az egernek? (4.) Hát itt nincsenek lábak? Igen, ezek alakultak át repülő-készülékké. Itt vannak a hosszú újjai s köztük bőrhártya van kifejlesztve. Ezzel repül. Hát vajjon ez itt micsoda? Ez a hüvely? Újj. Ez rövidebb. Ezzel kapaszkodik a rajta levő hosszú köröm segítségével. Este röpköd. Miért? Este jönnek elő a röpködő rovarok. Vajjon látja a denevér ezeket? Igen. Milyen a szeme? Éles látású.

Hát a füle ugyan miért ilyen nagy? Hogy könnyen meghallhassa a rovarok röpködését. Még fülfedője is van. Ezzel meg tapintani tud s a repülőhártyával úgyszintén.

Ha már most így megtalálta és megfogta a rovar, ugyan mit csinál vele? Milyen a fogazata? Olyan mint a vakondoké. Rovarév fogazat. Teste könnyű s így jól tud röpködni. Bőrét szőr fedi, mely meleget tart.

Azt mondtuk, hogy este röpköd; hát napközben hol van? S mit csinál? Alszik. Hol? Hogyan? Nyáron talál táplálékot, de télen nem. Mit tesz akkor? Télen alszik „téli álmot.” Hol? Hogyan? Miért vannak sokan összebujva? Hogy meg ne fázzanak. Az állat, hogy a káros rovarokat pusztítja, milyen állat a denevér? Hasznos. Én pedig azt hallottam egy bácsitól,

hogy a denevér a kéményben megette a szalonnát. Igaz ez? Azt is hallottam, hogy a lányok hajába repül s belekapaszkodik. Igaz ez? Miért fogják ezt rá? Láttam már ezt valaki? Látjátok fiúk, ez a babona. Nincsenek meggyőződve valamiről s mégis igaznak tartják. Így aztán tudatlanságból és babonáságból üldözik ezt az ártatlan hasznos állatot, sőt kinözzák is (kiszögezik). Helyesen cselekesznek ezek? És okosan cselekesznek? Miért? Ez bűn.

Összefoglalás. Mely állapotokról beszélgettünk most? (Az időhöz mértén tartjuk az összefoglalást.) Végül a hasznukat és az erkölcsi vonatkozást újból kiemeljük.

(Folytatjuk.)

Szociális ügyek.

Tanítói Otthonunk ügye.

A Jász-Nagykun-Szolnok várm. tanítói egyesület már évék óta napirenden tartja Szolnok városában felépítendő tanítói internátus kérdését. Sajnos, ezidőig úgy állunk, — hogy a magunk erejéből — dacára a csekély alapnak és a város részéről e célra adományozott ingatlanok, — építkezési munkálatokhoz hozzáfogni nem tudunk. Mert semmiből valamit teremteni csak úgy lehetséges, ha összefogunk és a munkából még anyagi áldozatok árán is kivesszük a részünket. Végre itt az ideje, hogy a várm. tanítószegély kezébe adva hozzájárjon komolyan az annyira nélkülözhetetlen intézmény létesítéséhez.

Megint csak azt kérdezzük: hogyan? Minden dolgnak van módja, csak el kell találni az ügyre vonatkozó összefüggést, mely elől kitérni elsősorban, éppen a tanítószegélynek nem volna megengedhető. Maga az ügy érdeke olyan természetű, hogy minden tanító kollégialás kötelességből tartozik az egyesületet támogatni.

Ha figyelemmel kísérjük a kisebb társadalmi alakulatokat, látjuk azt, hogy szorgalmuk és igyekezetük árán monumentális kulturintézményeket létesítenek. S ha megkérdezzük őket, hogy micsoda anyagi források szolgáltatták az alaptőkének a megteremtését? — bizonyára azt kapjuk feleletül, hogy elsősorban mi hoztuk meg az áldozatot, mert meg volt bennünk az akarat és az elhatározás, mely semmitől sem engedett visszariadni. Az erős akarat és az elhatározás maga anyagi tökélet jelen, amennyiben az intézményre fordítandó önmegadózatási díjak pontos kifizetését kötelességünknek tesszi.

Node még ez nem jelenti azt, hogy ezzel már is eleget tettünk kötelességünknek. Igen sok körülmény játszik közre az alkalom és a mód kihasználását illetően. Ez esetben nem szabad megfélekedni a társadalmi úton szerzendő adományokról sem, mert jóformán ezektől függ igazán az alaptőkének a létesítése.

Ilyen irányban indít propagandát az egyesület körében megalakult Tanítói Otthon igazgatósága, mely alosztályokat szervezett és a propaganda ügyét maguk közt felosztva, akcióba lépett.

Ezúttal felkérjük kartársainkat, hogy a tanítói internátus ügyét szeretettel karolják fel. Ragadjanak meg minden kínálkozó alkalmat és annak jövedelmét Otthonunk javára fordítsák. Lépjenek érintkezésbe egyházi és egyéb világi hatóságokkal, pénzintézetekkel, szövetkezetekkel és különböző társadalmi alakulatok vezetőivel s táriák fel az egyesületünk óhaját. És ha ezek látni fogják, — ami bizonyos, — hogy a várm. tanítószegély egy nemes célt tűzött ki maga elé, feltétlenül remélhető, hogy a hatóságok, egyesületek, szövetkezetek, magánbirtokosok és egyéb társadalmi alakulatok vezetői nem fognak elzárkózni előttünk, sőt inkább törekvéseinkben segítségünkre sietnek. Hiszen magunkért és testvéreinkért dolgozunk és áldozunk. Munkánk sikerére Isten áldását kérjük! (m.)

Iskolánkülső népművelés.

Rovatvezető: **vitész Szathmáry Lajos** népműv. titkár.

Leventéink oktatása.

Igaz, őszinte örömmel üdvözölöm a vármegyei „Iskolánkülső népművelési bizottság”-ot, hogy programjába vette ama nagyszerű terv, keresztülvitelét, miszerint oktató, művelő, finomító előadásait beviszi a Levente Egyesületbe. Ott anallabeta tanfolyamot tart, továbbképző oktatást nyújt, hogy valóban lakozzék „ép testben, ép lélek”. Eddig sok, nagy nehéz fáradsággal fegyelemre lehetett szoktatni a „szilajkodó”-kat, az athletika, sport fejlesztette a test formáját, ügyességét, tartását, mozgását, azonban a lélek csak „szilaj” maradt. Am most itt az alkalom, hogy a fejlődő testtel együtt neveljék a lélek is. A nép gyermekeinek egyszerű lelkében ott vannak elrejtve a jó tulajdonságok s ha lassan-lassan leköszöbröljük azokról a burkoló mázt, előcsillan a jó, a szép, a nemes. Ezt a munkát pedig a társalgás, az előadás, majdán csak és kizáróan jó könyvek olvasása hozza meg. Hogy e munkát elkezdhesük nagy óvatosságra, vigyázatra van szükségünk, hogy célunkat elérhessük. Óvatosságra azért, mert egyes csoportokban különböző képzettségű

leventék vannak s így amit megért X, azt csak hallja, de nem érti Y. Tehát előadásorozatunkat olyan tárggyal kell kezdenünk, melyet mindenki megért, hogy fokozzuk a fegyelmet és figyelmet a szellemi téren.

Kedves olvasóim, kik szeretettel viseltettek a Levente Egyesületre iránt, kik buzgósággal törekedtek annak javát munkálni, kiknek lelkében gyökeret ver az a szent meggyőződés, hogy a feltámadás reménye csak az ifjúságon keresztül lehet, engedjétek meg, hogy a lelki művelés terén a Levente Egyesületben egy pár előadás tárgyát — a kezdet kezdetén — nagybecsű figyelmekbe ajánljam s ha azt jönnek látjátok, hajtsátok is végre.

Az előadásokat a rendes összejövetelekre tervezném, akkorra, midőn az időjárás a testgyakorlatozást, kivonulást akadályozza, de meglehet azt kezdeni már az első összejövetel alkalmával, különösen az „ujoncok” részére.

Első előadás lenne:

1. Az oktató viselkedés, beszélgetés vele szemben. Társalgás alatti viselkedés általában.

2. Viselkedés a család körében. Szülei és testvéri szeretet, tisztelet és megbecsülés.

3. Viselkedés az utcán.

4. Viselkedés a templomban.

5. Hogyan szórakozzunk. Ifjúsági ház.

6. A három nagy ellenség. a) az alkohol. b) a vérhaj. c) a tödövéz. Lehetőleg orvosi előadás legyen 3 összejövetel keretében.

7. A munka öröme, dicsősége.

8. Takarékoság, áldozatkészség.

9. Becsület, tisztesség.

10. Isten, Krisztus az imádság.

11. Önképzés önművelés.

12. Ki az én barátom.

13. Magyarország rövid története. a) honfoglalástól muháci vészig. 1526-tól 1848-ig. 1848—1919-ig 3 előadás.

14. A feldarabolás, széthúzás.

15. Mit veszítettünk a Felvidékkel, Erdéllyel, Bánáttal, Nyugat Magyarországgal. 4 előadás.

16. Hogy leszek én igazán magyar? Fajvédelem. A magyar dal, zene, tánc, szokás, viselet.

17. A jó könyv és újság.

18. Nagy magyar írók.

19. Gazdasági eszközök s azok célja.

20. Őszi szántás, tarlóhántás.

21. A vetőmag.

22. Állatpolás és takarmányozás.

23. Konyhakertészet.

24. Méhészet és selyemhernyó tenyésztés.

25. Szövetkezetek.

Az előadások társalgásszerűek legyenek s a hallgatóság értelmi fokához alkalmazkodjanak. Alsó csoportban fél, felsőbb csoportban 3 negyed óránál tovább ne tartsanak. Az előadásokat lehetőleg a város és község intelligenciája tartsa, ne nehezdjék az teljesen az oktató vállaira. Különbön is igen jó hatással van a Leventékre ha előad nekik, a polgármester úr, főbíró úr, lelkész úr, jegyző úr, orvos úr, tanító úr, tisztartó, intéző úr stb. A fenti urak részéről a minél gyakoribb érintkezés és társalgás a Leventékkel sohasem teveszti el nevelő, bizalmat keltő, csiszoló hatását.

Kedves lapunkban, az én felfogásom szerint egy pár előadást részleteiben is óhajtok kidolgozni.

Karczag, 1926 okt. 15.

Vitész Nagy László
a Levente Egyesület elnöke.

Szám: 700—926.

A vármegye Tekintetes Tanítószegélyéhez.

Vármegyei Bizottságunknak Szolnokon, a vármegyei bizottságunk f. hó 12-én tartott közgyűlésében Bihary István kir. tanfelügyelő, ügyv. elnök méltatta a vármegye tanítószegélyének igen értékes munkáját, mellyel a népművelés ügyét m. tanévben előbbre vitték.

Közgyűlésünk az indítványára a tanítószegély hazafias munkájának elismerése és nagybecsűlése jeléül jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést szavazott.

Tisztelettel kérjük vármegyénk Tanítói karát, hogy a f. tanévben szervezett munkák keresztülvitelét is biztosítsa azzal a szorgalommal, melyet mult tanévben tanúsítottak.

Szolnok, 1926 október hó 15-én.

Bihary
ügyv. elnök,
kir. ifjfelügyelő.

Vitész Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Szám: 700—926. II.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Vármegyei Bizottságunk f. hó 12-én tartott közgyűlésében a nem remélt bejelentések miatt, a tanfolyamok óra számaik 60 órában, az ismeretterjesztő tanfolyamok óraszámait 80 órában állapította meg, illetve t. díjat ezen óraszámok után irányzott elő költségvetésében.

Szolnok, 1926. okt. 15-én.

Bihary
ügyv. elnök,
kir. ifjfelügyelő.

Vitész Szathmáry Lajos
népműv. titkár.

Szám: 700—926. III.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Az 1926—27. évi népművelési előadások és tanfolyamok bejelentési nyomtatványait több helyről még nem kaptuk meg.

Tisztelettel kérjük, hogy ezen bejelentéseket f. évi november 15-ig annál is inkább beküldeni sziveskedjék, mert az ezen határidő után beérkező bejelentéseket a tiszteletdíjak szempontjából figyelembe nem vehetjük.

Azon tanfolyami bejelentésekhez, amelyekhez az órákra kidolgozott tananyagbeosztás és hallgatók névsora 2 2 példányban nem csatoltatott, pótlólag ezek a tanfolyam megnyitása előtt 14 nappal, de mindene-etre nov. 15-ig okvetlen beküldendők.

Szolnok, 1926 október 15.

Bihary *Vitéz Szathmáry Lajos*
ügyv. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 700—926. IV.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Mult hónapban kiadott „Tájékoztatónk“-ban is közölt „Haladási napló“ bevezetésére ismételt felkérjük tek. Bizottságot.

A „haladási napló“ úgy az előadásoknál, mint a tanfolyamoknál külön-külön vezetendő, az idő, előadás címe, előadó neve, ennek állása és a hallgatóság számának megfelelő rovat készítendő.

Az így vezetett eredeti haladási naplót a beszámoló jelentésekhez mellékelni kell.

Szolnok, 1926 október 15.

Bihary *Vitéz Szathmáry Lajos*
ügyv. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 700—926. V.

Valamennyi helyi népműv. Bizottságnak.

A népművelési tevékenységek népszerűsítésére, megkedveltetésére kiválóan alkalmasak a vetítettképes előadások és a rádió, melyek az előadók (vezetők) munkáját is igen megkönnyítik, miért ezek beszerzésére azzal hívjuk fel, hogy a községek ily irányú kiadásait számadásaikban is jóvá fogják hagyni.

Allóképek közül üvegeképeket a V. K.

miniszterium népműv. központja, filmdiapozitíveket Bizottságunk fog kikölcsönözni 1—1 előadásra valót 10.000 K-ért.

Rendeléseket bizottságunk titkárához kell bejelenteni.

Szolnok, 1926 október 15-én.

Bihary *Vitéz Szathmáry Lajos*
ügyv. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 700—926. VI.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Jövő hónapban a népműv. munkák minden helyen megkezdődnek. Tisztelettel kérjük Tek. Bizottságot, hogy a multakban tartott sikerült, kiválóbb előadásokat Bizottságunknak beküldeni sziveskedjék, hogy azokat hiv. lapunkban leközölhessük s ezzel értékes előadási anyagot nyújthassunk más előadóknak is

Szolnok, 1926 október 15-én.

Bihary *Vitéz Szathmáry Lajos*
ügyv. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: ad: 700—1926. VII.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottság
tekintetes Elnökségének.

1926 október hó 12-én a vármegyházán tartott közgyűlésünk határozatából mindazon előadóknak és vezetőknek, kik a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által elismerésben részesített munkatervünk megvalósításában résztvettek, a Bizottság nevében elismerésünket és köszönetünket fejezzük ki.

Tisztelettel kérjük, hogy ezen közgyűlési határozatot az érdekeltek tudomására hozni sziveskedjék.

Szolnok, 1926 október hó 15-én.

Bihary *Vitéz Szathmáry Lajos*
ügyv. elnök, népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Közgyűlés.

A várm. népműv. Bizottság f. hó 12-én tartotta a vármegyházán rendes évi közgyűlését élénk érdeklődés mellett.

M. évben tartottak 1909 előadást, 7 analfabéta, 4 elemi ism. terj. tanfolyamot és 9 ismeretterjesztő tanfolyamot, előadói t. díjakra 110 milliót fordítottak.

F. évre tervezetett: 3300 előadás, 24 analfabéta, 44 elemi ismeretterjesztő és 24 ismeretterjesztő tanfolyam. Előadói t. díjakra 260 millió koronát irányoztak elő.

Alispán-elnök kezdeményezésére minden helyen tüdővész-elleni előadások tartását is kimondották.

A vármegye tanítószolgálatának, jegyzői karának és az összes előadóknak, vezetőknek Bizottság jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, mert a V. K. Miniszterium által elismerésben részesített munkatervet valóra váltották.

HIREK

Hősök szobra. A rettenetes világháború összes csapásait, a kultúrnépeket megszegyenyítő pusztításait, rombolásait, vandalizmusát még sok-sok idő múlva heverjük ki, különösen mi magyarok, akik ezer éves szép hazánk legszebb és legnagyobb részét is elvesztettük. Mélységes és méltó fájdalom csak az a tudat enyhíti, hogy nagy veszteségeinknek, lerongyoltságunknak nem mi vagyunk az okai. Bánatunk enyhítésére s a mihamarabb eljövendő boldog magyar idő előkészítésére a háború befejezése óta, gondoskodunk arról, hogy a lelkeket, a sziveket ne a csüggedés, ne a kétségbeesés szállja meg, hanem hogy erőt, kitartást, reményt öntsünk a nemcsak „hajdan“ de mindenkor erős magyarba. Ilyen erőt, kitartást és reményt nyújtó cselekedetek azok, amelyek országszerte megnyilvánulnak az által, hogy a világháborúban dicső halált halt hős testvéreink emlékéit, hozzájuk méltó szobrokkal örökítjük meg. Szolnok város lelkes közönsége ez év október 10-én róttá le hősei iránt a kegyelet adóját, amikor országos ünnepély keretében, ezrekre menő közönség jelenlétében leplezték le a város egyik legszebb terén, a gr. Tisza István téren elhelyezett „Hősök szobrát“. Bár a gyönyörű hazafias ünnepély lefolyását napi lapjaink is ismertették, mi azonban nevelői hatásánál fogva lapunkban is megemlékezünk a nagyszabású ünnepélyről, különösen azért, hogy így utódaink is láthassák, miszerint a régi Magyarország helyreállításáért mi is cselekedtünk. Gyönyörű

keretét képezte a hazafias ünnepélynek a zászlók alatt felvonuló tanuló ifjúság a koszorúkat, virágcsokrokat hozó pártás, magyar ruhás leánykák festői csoportja. A minden tekintetben kiválóan sikerült leleplezési ünnepély a legkedvezőbb időjárás mellett délután 2 óra tájban ért véget. (Mary.)

Tiszaföldvár Levente Egyesülete október 3-án tartotta versenyt. A homoki Beniczky Ottthon zenekara közreműködésével kedvező időben volt a csapat díszes felvonulása, a gyakorlatok, gúlak bemutatása. A versenyzők acélos izmok, erős akaratról, ambicióról tettek bizonyosságot, ami fáradhatatlan oktatóinak az áll. el. iskola tantestülete és Csontos Kálmán községi főjegyző érdeme, ki a Levente ügynek buzgó apostola és istapolója.

Közdelem a magyar analfabétizmus ellen. Ily címen van most sajtó alatt Dezső Lipót vasvármegyei vezető kir. tanfelügyelő pályamunkája, mely az Uj Nemzedék című napilap által dicséretben részesült. Dezső Lipótnak, a kiváló tanügyi írónak az írói munkássága pedagógiai körökben közismert. Mély és széleskörű tudás, a hibák és hiányok meglátása és nagy gyakorlati érzék jellemzik minden munkáját. Az említett címen most sajtó alatt levő műve is bizonyára méltán sorakozik eddigi jeles művei mellé. A legtisztább lelkiismerettel és a legmelegebben ajánljuk a művet az összes kartársak szives figyelmébe. A munka körülbelül 190—200 oldalas lesz. Ára 50.000 korona. Utánvét és postaköltséggel 58.000 kor. Megrendelhető a szerzőnél Szombathelyen és szerkesztőségünkben is.

„A magyar helyesírás és fogalmazás tanítása“ címen Baumann Gyula upesti áll. isk. igazgató vezérkönyvet irt, mely a népiskolai helyesírás és fogalmazás tanításánál útmutatásul szolgál. A vezérkönyvhöz a helyesírás és fogalmazás megtanulására gyakorlókönyvet is adott ki, mely az első osztálytól kezdve fokozatosan a négy osztályig gyakorlatilag rávezeti a tanulókat a helyesírás elsajátítására. A vezérkönyv és a gyakorlókönyv I., II., III. rész szerzőnél, Budapest, Lövház-u. 34. sz. I. em. megrendelhető a következő árban: Vezérkönyv 24.000 K. Gyakorlókönyv I. rész 10.000 K. II., III. rész 12.000—12.000 koronáért.

Legszebb hazafias (irredenta) költemények gyűjteménye címen Vollay Ferenc debreceni tanár szavaláskönyvet adott ki, mely kötetből 60 költőtől 300 költeményt tartalmaz. Csakorba kötötte az 1918. év utáni hazafias és irredenta költészet legszebb virágait, hogy a magyar szavaló ifjúságnak alkalma lehessen válogatni a szebbnél szebb gyűjteményből. A könyv ára 80 ezer korona, megrendelhető Vollay Ferenc tanárnál, Debrecen, Csapó-u. 63.

Film és művelődés című havi folyóirat, mely Stein Márton szerkesztésében jelenik meg Budapesten, hozzánk is bekapogtatott. A pedagógiai, népművelési és művészeti folyóirat szakirányú cikkei a filmszakirodalom fejlesztésére és ápolására irányulnak, hogy így a filmoktatás előveit sajtó útján is biztosítsa. A folyóirat Budapest, VIII. ker. Üllői-út 4. sz. alatt megrendelhető.

Államsegély. A vallás- és közokt. m. kir. miniszter úr a szolnoki áll. el. iskolák építkezéseire 1 milliárd 200 millió koronát, a törökszentmiklósi kult. áll. el. iskolák építke. 580 millió a jászszentandrás el. iskolák építke. 150 millió, a kisújszállási ref. el. iskolák építke. 1 milliárd 500 millió koronát segélyképen, a jános-hida közs. el. iskolák építke. pedig 100 millió koronát kölcsönképen engedélyezett. A kenderesi Hangya-Szövetkezet kulturház céljaira pedig 100 millió koronát étalványozott.

A tankerület területére helyeztetett: Csincsák Elek volt salgótarjáni polg. isk. tanár a jászárokszállási polg. iskolához.

Helyettesítéssel megbizattak: Szirmák Jenő, Zimányi Jenő és Halász András okl. polg. isk. tanárok a jászárokszállási áll. polg. iskolánál, Bellányi Eszter és Keresztesi Kornélia okl. polg. isk. tanárok a szolnoki áll. polg. leányiskolánál, Benke Gyula, Tibolt Jolán, Balogh Margit és Vranay Kálmán a turkevei polg. iskolánál, Szilárd Mária és Berky Brigitta el. isk. tönök a czibakházai áll. el. iskolánál, Bukovics Béla a dévaványa—sártói áll. el. iskolánál, Dombai Jenő a czibakházai áll. el. iskolánál, Varju Gizella a mezőtúri—csergettyűi tanyai, Kiss Anna a mezőtúri—felsővízközi, Fülöp Emília a törökszentmiklósi tanyai, Kiss Sándor a turkevei—fehértói, Révfi Károly a szelevényi—réti tanyai áll. el. iskolánál.

Magdijaztattak: Dobozy Ambrus tiszainokai ref. ttó és Markus Erzsébet jászkiérsi községi óvónő.

A tankerületből áthelyeztettek, de újabb min. rendelkezés folytán itteni állásukban meghagytak: Vitárius Endre áll. ttó a jászberényi-boldogházai áll. el. iskolánál, Németh Mária áll. ttónő a jászberényi—peletanyai áll. el. iskolánál, Csillik Mihály rákóczi-falvai áll. el. iskolánál és Szekeres Lajos a törökszentmiklósi áll. el. iskolánál.

A tankerületből áthelyeztettek: Pentsy Margit turkei áll. polg. isk. tanárt a győri áll. polg. isk.-hoz, Bertalan Ilona szolnoki áll. polg. iskolától a mezőberényi áll. polg. iskolához.

A tankerület területére helyeztettek: Jankovics József a diópusztai áll. iskolától a czibakházai áll. el. iskolához,

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. P. Jászberény. A Szolnokon építendő „Tanítók Otthona” ügyét az azzal megbízott szűkebbkörű bizottság állandóan napirenden tartja. Mi is abban a véleményben vagyunk, hogy az internátus ügyét a várm. tanítóság teljes mértékben karolja fel. Különbösen kísérje figyelemmel lapunkat, melyben állandóan foglalkozunk az internátus ügygel. **Tanulmányutas.** Lapunk novemberi számában részletes tudósítást hozunk a Budapesti Tanítótestület Tanulmányutakat rendező biz. által tervbe vett tanulmányi kirándulásról. Egyelőre annyit, hogy a program nagyszerű, időtartam 16—18 nap, összes költség 7—8 millió-papirkorona.

ROTH DEZSŐ SZOLNOK
KÖNYV-
ÉS PAPIROS-
ÁRUMÁZ

TELEFON 113.

KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET

A magyar falu és tanya kulturája

megkívánja, hogy az osztatlan, vagy a részben osztott iskolákban olyan könyveket tanítsanak, amelyek ezeknek az iskoláknak az állami tantervben előírt, különleges nevelési és tanítási céljához alkalmazkodnak. A falusi és tanyai iskolák számára olyan könyv való, amely a magyar falu és tanya életkörülményeinek szeméremteljesen biztosan mutatja az utat a magyar falu és a tanya kulturája felé.

Az osztatlan iskola más következményeket támaszt a tanításban, mint a többtanítós iskola. Ez a gondolat vezette **Kiss József** állami nyelvi előkészítő igazgató-tanítót, amlőn megalkotta, a falu és a tanya iskolájának öt- és tankönyveit a II—IV. osztályok számára.

Falusi és tanyai iskolások olvasó- és tankönyvei

címen kerültek forgalomba ezek a külszínre tetszetős, különleges és gazdag tartalmú könyvek, melyekben az egyes tantárgyakat legjelesebb tankönyvírónk dolgozták fel.

A II. oszt. kötet engedélyezési száma 64.168/1926. III. a.

A III. oszt. kötet engedélyezési száma 67.710/1926. III. a.

A IV. oszt. kötet engedélyezési száma 70.427/1926. III. a.

Tanyabeosztást megkeresésre díjtalanul küld a kiadó.

Kiss József: Falusi és tanyai iskolások olvasó- és tankönyvei melletti csupán ábécéskönyvre, számtani példatárra és daloskönyvre van szükség. Az osztatlan és részben osztott iskolák előszeretettel használják a következő könyveket:

Ángyal—Fehere—Balla: Abc és olvasókönyv az I. oszt. számára. Színes képekkel. Módszeres utasítást díjtalanul küld a kiadó. Engedélyezés száma 33.993—1926.

Több széhesfőnőrost tanító: Számtan és mértan a III—VI. oszt. számára, négy kötetben. Engedélyezési szám 39.322—1926.

Sziankó Béla: Daloskönyv a III—VI. oszt. számára. Engedélyezési szám 33.993—1926.

Az ismétlő- és gazdasági iskolák

Révenczy Mihály: Olvasó- és Tankönyveit használják a fiú- és leányiskolák I., II. és III. osztályában. E változatos tartalmú könyvek az iskolán kívül is jó tanácsadói a magyar gazdálkodónak. Engedélyezési szám 33.993—1926.

A gazdasági továbbképző iskolák

számára most készül első ízben különleges olvasó- és tankönyv *Gyakorlati tankönyv* címen, írta: **Hübner József.** A három kötetből álló sorozat első kötete az osztatlan iskolával kapcsolatos gazdasági továbbképző iskolák I. osztálya számára a jövő hónap folyamán jelenik meg. Mutatványok megküldését már most előjegyzi a

FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi Intézet

BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanböngvék

Tanszerek

Papírosok

Nyomtatványok

SZOLNOK

XVIII. évfolyam.

9. szám

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NEPMŰVELÉS

FŐSZERKESZTŐ:
MAGYARY GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ
MÉHES ENDRE

Szolnok, 1928 november hó.

NYOMTOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR. KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható:

- Iskolai nyomtatványok.**
- 645. Helyreállítási elszámolás
 - 646. Bűtorelszámolás
 - 647/a. Állami elemi népisk. óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, külv
 - 647/b. Állami elemi népisk. óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, belv
 - 648. I. Kimutatás beirattási díjakról
 - 649. II. Kimutatás egyenesadóról, 5%, 3%-os pótdóváltásról
 - 650. III. Kimutatás a készpénz- és terménybeli hozzájárulásról
 - 651. IV. Kivonat a bérszerződésből
 - 652. V. Kimutatás alapítványok jóvedelméről
 - 653. VI. Kivonat kölcsöntörleszt. tervezetből
 - 654. VII. Kimutatás hitoktatói díjak megállapításához
 - 655. VIII. Kimutatás fűtési és irodai általány megállapításához
 - 656. IX. Kimutatás lufia mennyiségéről és értékéről
 - 657. Átvételi elismervény anyagokról
 - 658. Napszámjegyzék
 - 659/60. Népisikolai helyi tanmenet A),) belv B) külv
 - 661. Könyvtári költségvetés
 - 662. pénztárinapló és számadás*
 - 662. Könyvtári pénztári napló és számadás köve
 - 663. Állami elemi iskolai (kisdóvodai) anyagszámadási könyv. Kötve, 5 évre
 - 663. All. elemi isk. (kisdóvodai) anyagszámadás*
 - 665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
 - 666. Iskolai pénztári napló A) minta
 - 667. Közs. isk. számadás
 - 668. Népisikolai költségvetés
 - 669. Isk. alapgyogon-számadás
 - 671 b. Statisztikai kimutatás
 - 672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára
 - 675. Postai feladókönyv
 - 688. Javadalmi jegyzőkönyv tanítók részére
 - 690. Elbocsátó-level
 - 691. Beirattási díj kezelési napló*
 - 803. Iktatókönyv
 - Iktatókönyv, kötve, tárgymutatóval ellátva
 - 805. Tárgymutató
 - 824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
 - 824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső iv
 - 824/b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső iv
 - 824/c. Állami elemi iskolai is óvodai számadás köve
 - 829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
 - 830. Népisikolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
 - 844. Tisztiorvosi bizonyítvány
 - 947. Órarend elemi iskolák számára (I iv = 2 példány)
 - 948. Nyugta tanítói fizetésekről (I iv = 2 példány)
 - 950. X. Kimutatás
 - I. a. Kimutatás

- Leitári nyomtatványok.**
- 915. Leitári napló (1. sz. minta)*
 - 916. Szakleitár (2. sz. minta)*
 - 917. Szobaleitár (4. sz. minta)
 - 940. Könyvtári szakleitár (3. sz. minta)*
 - 941. Selejtezési jegyzék (5. sz. minta)*
 - 942. Arverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)
 - 943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

Nyomtatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

- 1. m. Tanköteles törzskönyvi lapja
- 2. m. Kísérőlevel törzskönyvi lap átküldéséhez
- 3. m. Óvó- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
- 4. m. Beköltözött gyermekek bejelentése
- 5. m. Végleg elköltözött gyermekek bejelentése
- 6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
- 7. m. Kivonat a halálozási anyakönyvből (szept. 1-től.)
- 8. m. Kivonat a halálozási anyakönyvből (aug. 31-ig).
- 9. m. Jelentés
- 10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanonok számában az előző évi szeptember 1. óta bedíltolt változásokról
- 11. m. Értesítés tanoncvizonyba lépő tan-kötelesekről
- 12. m. Értesítés tanoncvizonyból kilépett tanoncokról
- 13. m. Egyéni lap
- 14. m. Értesítés az iskolából kilépő tan-köteles gyermekekről
- 15. m. Kimutatás az október 15-ig beirt tanulókról
- 16. m. Felhívás a be nem iratkozott gondviselőjéhez
- 17. m. Kimut. törzskönyvezett tankötelesekről
- 18. m. Feljelentés beirattás elmulasztásával elkövetett kihágásért
- 19. m. Felhívás hivatalból való beirattásra
- 20. m. Értesítés hivatalból való beirattásról
- 21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez
- 22. m. Orvosi jelentés és engedély
- 23. m. Kimutatás igazolatlanul mulasztó gyermekekről
- 25. m. Feljelentés a negyedszer, vagy ennél több ízben elkövetett kihágásért
- 26. m. Figyelmeztetés oktatás meghosszabbítására
- 27. m. Figyelmeztetés magánvizsgálatra jelentkezés tárgyában
- 28. m. Nyilvántartó-napló kirótt büntetés-pénzekről*
- 29. m. Nyilvántartó-napló kirótt bírság-pénzekről*
- 30. m. F. vételi napló*
- 31. Haladási napló*
- 32. m. Mulasztási napló
- 33. m. Anyakönyvi napló
- 34. m. Bírságolás
- 35. m. Pénznapló büntetés-pénzekről*

Önálló gazdasági és gazdasági ismétlő-iskolák számára.

- A vállás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előirt 1-41. mintájú nyomtatvány
- 703. Félévi jelentés
- 33/a. Anyakönyvi napló
- A felvétel, mulasztás és haladás céljaira
- 727. Haladási napló puha kötésben
- 728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére
- 729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére
- az elemi iskolai felvételi, mulasztás és haladási napló használandó

Kisdóvodák számára.

- 724. Felvételi napló*
- 726. Mulasztási napló*
- 750. Előmeneteli és mulasztási napló*
- 751. Anyakönyvi törzslap
- 752. Iparostanonciskolai bizonyítvány
- 754. Értesítő (ellenőrző) könyvecske
- 757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
- 758. Zárószámadás

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

- 746. Kötségyvetés
- 748. Felvételi napló*
- 749. Tanulmányi napló*

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készültek és azok használata kötelező.

A nyomtatványokat előnyösen számított nettó áron számítjuk és postai utánvétellel küldjük meg. A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a külső vagy belső ívet is pontosan megjelölni.

A megrendeléseket beérkezésük napján késedelem nélkül elintézzük.

A *-gal jelölt nyomtatványokhoz külső ív (borítékiv) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolánkívüli népművelési bizottság HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesülete.

Előfizetési árak: Egész évre 60.000 Ft. — Egyszeri szám ára 6000 Ft.

FŐSZERKESZTŐ: **MAGYARY GYULA**
FELELŐS SZERKESZTŐ: **MÉHES ENDRE**

Megjelenik havonként, előfizetési díjnak és reklámdíjnak Jánosgy Pál egyesületi népszerűsítő, a lap szellemi részében vonatkozó közlemények a szerkesztőség Szolnoki (Nagyvárt) iskolai címére küldendők. Hirdetéseket nem adunk vissza.

Almásy Sándor.

Szeretettel írjuk e nevet lapunk élére abból az örvendetes alkalomból, hogy a legmagasabb kitüntetésben részesült vármegyénk főispánja előtt meghajtsuk kulturzászlónkat.

Almásy Sándor főispán, a magyar közélet nehéz pillanataiban vette át a vármegye kor-

hatósan segíti elő a közélet előnyére szolgáló gazdasági és erkölcsi létjogosultságnak érvényesülését. Páratlan munkabírással és kitünő szervező képességgel megáldott főispánunk mindazon nemzeti ideológiáért érvényesülendő törekvések híve és szószólója, melyek hivatva vannak nemcsak a jelenben, hanem a jövőben is a nemzeti jólétnek a megalapozását és fenntartását biztosítani.

Ezek közt elsőnek vesszük, — már a társadalmi közélet szempontjából tekinve — a vármegye népművelődés kulturpolitikai ügyét, mely iránt a nap-nap mellett megnyilvánult közvetlen érdeklődésével a tanítói hivatást csak nagybecsüléssel és szeretettel tünteti ki. És így minden cselekvő megmozdulásában elsőnek tekint körül azon szívet-lelket nemesítő munkamezőn, melyre a bölcsesség akarat mélyeséges pedagógiai tudásában tanítót predesztinál. Ugy a közvetlen, mint a közvetett a tanügy és a népművelődés iránt szeretettel párosult érdeklődése a főispánunknak, szerintünk arra vall, hogy bölcsességükben csak a nagylelkűek tudnak és képesek felemelkedni az őket

Nem hive a megalkuvásnak, mert a nemzetpolitikai körülmények hivatásszerűségéhez képest a minden oldalról jövő befolyások elhárításában, a nemzetépítő munka előbbrevitelét tűzi célul.

A vármegye társadalmi kulturintézményeinek munkakörében bölcs tervszerűséggel megkonstruált irányítása és politikai vezetése hat-

rata mélyeséges pedagógiai tudásában tanítót predesztinál. Ugy a közvetlen, mint a közvetett a tanügy és a népművelődés iránt szeretettel párosult érdeklődése a főispánunknak, szerintünk arra vall, hogy bölcsességükben csak a nagylelkűek tudnak és képesek felemelkedni az őket

nagyon is megillető magaslatra, hogy onnan gyönyörködve figyeljék és ítéljék meg a megillető érték szerint a tanítói hivatás munkakörét.

A nekünk jóleső szavait idézve: „Sajnos, hogy még intellektuel társadalmi osztály ma sem értékeji érdem szerint a tanító munkáját” stb. — csak örvedetes jelenség és a tanító-ságra nézve felemelő bizalom, mert a nagylelkű főispán úr megnyilatkozásából következtetve, arra a konkluzióra jutunk, hogy a magyar tanítóságot társadalmi téren a mainál magasabb értékelés illeti. Mindazonáltal reményességgel telik meg lelkünk az elismerő szavak jelentőségétől, melyek igazi prófeta szavak

Községi nevelőbírák.

Irtta dr. Sashegy József ny. kir. járásbíró v. isk. igazgató.

A jövő évben összeül a Tanügyi kongresszus. A szervező munkálatokat figyelve ez a monstre gyűlés nemcsak méreteiben ígérkezik nagyoknak, de tárgyszorozata is érdekesnek tartalmasnak. Kívánatos lenne, ha a magyar tanítóság eme parlamentje kriminálpedagógiai kérdésekkel is foglalkozna és a pedagógusok táborából is kifejezné azon közömbajtást, hogy a fiatalok iránti biráskodási rendszere az intenzivebb erkölcsvédelem és a hatáson bűnelőzés érdekében szakszerűsítették, megreformáltassák.

Mert gyermekbiráskodási rendszerünk alapos reformra szorul. Aki a fiatalok iránti hazai biráskodási rendszerét tanulmányozza, az hamarosan rájön annak hiányaira, hiányaira, hibáira és fogyatékoságaira. Rájön arra, mik azok az okok, amelyek a gyermekbiráskodásunkat intenzíven nevelő és bűnelőző hatásától megfosztják és rájön arra, mi mindent kellene még tennünk, ha a fiatalok iránti biráskodási rendszerét tökéletes, a legideálisabb értelemben vett erkölcsvédő és bűnelőző faktorrá akarjuk fejleszteni.

Az első, ami szemünkbe ötlik az, hogy a fiatalok iránti birája csakis a jogi értelemben vett fiatalok iránti bűnelőzéssel foglalkozik, a 12. életévét még be nem töltött, a jogi értelemben vett gyermekek erkölcsi gondozásával nem törődik, sőt a fiatalok iránti generációjánál is csak a bűnelőzőkkel szemben s csakis felléptetésre jár el, míg az erkölcsileg hibázó és vétkező fiatalok iránti felelőssége és a gyermekek bűnelőzésének megtorlása tisztét nem képezi.

Pedig hát hiszen a bűn a legmagasabb fokú

soraiból idézve, a közeljövő időnek szerencsés fordulatát jelzik abban a jóhiszeműségben, hogy nemcsak a nagylelkűek és szellemvezérek, hanem az illetékes társadalmi tényezők is elismerik a tanító munkásságát.

Bizunk benne annál is inkább, mert e biztatással bennünket a jövőbe látó nagylelkű főispánunk tisztelt meg.

És akkor, amikor a Kormányzó úr, Almásy Sándor vármegyénk nagyérdemű főispánjának a II. oszt. érdemkeresztet csillagokkal adományozta, a magas kitüntetéshez fűződő általános örömkoszoru díszítéséhez mi is őszinte tiszteletünk adásával és szeretetünk virágával járulunk. (m. e.)

erkölcsi hiba. Mielőtt a gyermek odáig jut, hogy bűntetendő cselekményt követ el, bizonyos fokú erkölcsi lesiklásan megy keresztül; — eladdig az erkölcsi hibák egész sorozatát próbálja elkövetni és a lelki megtevélyedésben bizonyos gyakorlatra tesz szert, amíg megkísérli a bűnelőzést. Nyilvánvaló és kétségtelen tehát, hogy a gyermekvédelemnek nem a bűnelőzés megtörténte után kell következnie. Nyilvánvaló és kétségtelen, hogy a gyermekbiráskodás akkor tölti be igazán hivatását, ha az erkölcsvédelem szolgálatába szegődik és akkor lesz igazán bűnelőző, ha nem csak a fiatalok iránti, de a gyermekeknek és nemcsak bűnelőzésükre, hanem erkölcsi züllésükre is kiterjeszti gondoskodását.

És nem elég az, hogy a bíró csakis a feljelentett eseteket bírálja el, hanem feltritenül szükséges a gyermekbirói intézmény olyatényi átalakítása, melynél a gyermekbiró maga észleljen minden bűnelőzést, erkölcsi megtevélyedést; — melynél a gyermekek s a fiatalok iránti bizonyos tömbje állandó felügyelete és ellenőrzése alatt áll, mert csakis így lehetséges az előkészületeknek is a felfedése, meghíúsítása és a bűnelőzési hajlam csíráiban való megbénítása, gyökeres kiirtása. Kell, multhatlanul kell lenni egy szemnek, amely a gyermekek s fiatalok iránti nyüzsgő bonyolult raja felé van irányítva; mert csak így lehet a gyermeki ösztönök, hajlamok, vágyak, törekvések és akarások erkölcsi vadhajlásait lenyesegetni.

A másik, amely a gyermekbiráskodási rendszerünk hiányaként szemünkbe ötlik az, hogy nem helyezkedik arra az álláspontra, hogy a fiatalok iránti biráskodása nemcsak bírói, hanem nevelői funkció is. Mert ha nevelői funkció is, akkor ahhoz nemcsak büntetőjogi, hanem pedagógiai tudás is kell; — akkor a bírónak a jogi ismeretek mellett pedagógiai ismereteket is kel-

lene szereznie. Akkor a fiatalok iránti biráskodását pedagógiai értelemben is szakszerűsíteni kellene. Tulajdonképpen az lenne a legideálisabb állapot, ha a leghatékosabb, legképzettebb és legambiciózusabb tanítók jogot végezve mennének a gyermekbirói pályára, avagy ha azok a bírák, akik előszeretettel vágyakoznak a gyermekbirói tisztre, bizonyos ideig valamelyik tanítóképzőben elméleti és gyakorlati nevelői kiképzést szerezzenek.

De a legnagyobb fogyatékosága a fiatalok iránti biráskodási rendszerének az, hogy a fiatalok iránti birájának nincs helyi segédszerve. Az egyes bírónak fungáló gyermekbiró, vagy a gyermekbirói tanács egy vagy sokszor óriási terület fiatalok iránti generációjának erkölcsi gondozását látja el. A gyermekek és a fiatalok iránti magukra vannak hagyatva; — kellő és éber felügyelet és ellenőrzés híján, — pláne ahol iskola nincs — nem csoda, ha az erkölcsi züllés útjára lépnek, ha bűnelőznek. Mind a három — előbb említett, — hézag egyszerre betömődne, ha a gyermekbiróságnak minden községben segédszerve lenne, aki mint helyi exponense a gyermekek és fiatalok iránti felügyeletét, ellenőrzését és felelősségét látja el. Akkor a fiatalok iránti birósága foglalkozhatna kizárólag a fiatalok iránti s a gyermekek bűnelőzésével; — a helyi segédszerv pedig az erkölcsi vétségeket torolná meg; — akkor a gyermekbiró lehetne jogász, helyi segédszerv pedig pedagógus, aki nemcsak a fiatalok iránti, de a gyermekek erkölcsi gondozója is lenne. Ez lenne a községi nevelőbíró.

Ne gondolja senki, hogy én itt valamilyen fantasztikus, kivihetetlen újítást akarok becsempészteni egy magyar és ma még fejlődésben álló jogintézménybe. Az amerikai, az olasz, a belga és a német gyermekbiróságok, nemcsak a bűnelőző fiatalok iránti ügyeivel foglalkoznak, hanem azokkal a fiatalokkal és gyermekekkel is, akik csavarognak, korcsmáznak, prostituáltakkal érintkeznek, kártyások és rossz viseletűekkel gondozóiknak kellemetlenségeket okoznak. A laikus bíró sem lenne új a fiatalok iránti birósági szervezetben. Németországban a bűnelőző fiatalokkal és gyermekekkel szemben a fiatalok iránti birósága jár el; — az erkölcsi züllésnek indulókkal szemben pedig a Schöffengericht. Schöffengericht pedig pedagógusok nevezetnek ki. Tehát a községi nevelőbírói intézmény is áptáplált intézmény lenne jogrendszerünkben. Hivatását én a következőekben foglalnám össze:

A községi nevelőbíró elsősorban és főleg erkölcsvédő és bűnelőző hivatást tölt be. Felügyel a gyermekek és a fiatalok iránti generációjára; — energikus felelősséggel üldözi azok rossz szokásait, félszégeit; vigyáz arra, hogy azok beszédmodora, külső megjelenése, magaviselete, cselekvése erkölcsi kifogás alá ne essen; — őket a nikotin s a szesz élvezetétől eltiltja, illetve azokról leszoktatja, Felügyel a korcsmákra, mu-

latókra, kelyhelyekre és azokból a fiatalok iránti s a gyermekek iránti számszám. Ellenőrzi a gyermekek s a fiatalok iránti nyilvános, tömeges összejöveteleit s azokon az erkölcsi rend megővéséről gondoskodik.

Különös hivatását képezi a községi nevelőbírónak a tankötelezettség pontos teljesítésének szigorú ellenőrzése egyrészt azért, mert az iskolakerülés az erkölcsi züllés s a bűnelőzés legalkalmasabb talaja; másrészt azért, hogy a fiatalok iránti s a gyermekek iránti erkölcsi nevelését előmozdítsa. E végből nyilvántartja az iskolakerüléseket, ezek közül nyilvántartja az iskolakerülöket és az iskolai mulasztókat és azok gondozóját rákényszeríti a tanköteles pontos iskoláztatására. E cél elérése végett vagy a községi nevelőbíró kezébe adandó a mulasztások feletti biráskodás hatalma; — vagy pedig az iskolakerülés és az igazolatlan iskolamulasztás kihágást képezzen, e kihágás feletti biráskodás a községi biróság hatáskörébe utaltassék, de a községi biróságnak ily ügyek elintézésénél a községi nevelőbíró legyen az előadója.

A községi nevelőbírók azokat a gyermekeket és fiatalok iránti, akik az iskolai nevelés és oktatás sikerét rakoncátlan, türehtetlen, rossz magaviseletűekkel vesztélyeztetik, akiket tehát a tanítók (tanítónők) maguk jelenítenek be nála, vagy, akik egyéb helyen erkölcsbe ütköző, botrányos magaviseletet tanúsítanak, akik kártyáznak, csavarognak, akik kelyhelyekre járnak, akik iszákosok, akik trágár, erkölcstelen beszédmodorúak, akik nótótius hazudozók, káromkodók; először négy szemközt, majd nyilvánosan, az iskola előtt megdorgálják; ismétlés vagy súlyos esetben nappal az iskola zárt kelyhelyében. vagy a község házában az élelem elvonásával s a büntetési feladatok elvégzésének kötelezettségével őrizetbe veszik, vagy szabafogságba vetik, esetleg házi fenytés végett a szülőknek adják át.

A községi nevelőbírók a fiatalok iránti biróságának segédszerve gyanánt működjenek, az igazságügyi segédszervelet létszámába osztassanak, évi fix tiszteletdíjat kapjanak. Minden 5000 lélekre lehetne egy nevelőbírói állást szervezni, városokban a rendszeresített pártfogó tisztviselők lennének a nevelőbírák. A községi nevelőbíró jelentené fel a bűnelőző fiatalok iránti a biróságnak; ő kényszeríti el azokról a környezettanulmányt is; ő ügyelne fel a próbábarabocsajtottakra, vagyis ellátná a pártfogói teendőket is és ő a tárgyaláson, ő látná el a fiatalok iránti védelmet is. Külön gondját képezné a dajkaságba adott csesemők és a tartásba adott lelenek eltarthatóságának ellenőrzése is, hogy azok emberséges bánásmódban, erkölcsi környezetben, erkölcsös nevelést kapjanak.

Fontos hivatását képezné a községi nevelőbírónak az anyaképzés is. Azokat az anyajelöltöket, menyasszonyokat, akik iskolába, tanfolyamokra sohasem jártak, akik a szülői háznál sem szerezheték meg az

erkölcsi nevelés ismereteit: elméletileg ők képeznek ki leendő fontos hivatásukra, az erkölcsös gyermeknevelés módzataira. Külön tanításban részesítenék őket, kioktatnák az erkölcsi nevelés fő elveire, módszereire s az erkölcsi fegyelmezés és a szoktatás módjaira. Erről a néhány hétig, esetleg hónapig tartó oktatásról bizonyítványt adnának a házassulónak, aki csak e tanfolyam sikeres elvégzése után köthetne törvényes házasságot.

Rendkívül fontos hivatását képezné a községi nevelőbírónak a törvénytelen gyermekek jogi, anyagi és erkölcsi érdekeinek istápolása. Az állami anyakönyvvezető közlése alapján nyilvántartanak a törvénytelen gyermekekét s azok anyját. Kinyomoznak diszkrétan, tapintatosan a gyermek természetes apját, akit aztán a törvénytelen viszony megszüntetésére s ezzel a gyermek törvényesítésére rábírnak törekvésnek. Ha ebben törekvésük hajótörést szenved, a természetes apát bizonyos végkielégítésre, vagy állandó tartásdíj kötelezésére iparkodnak rábízni, ha ez sem sikerül, az anya kívánságára a per megindítása végett a természetes apát a gyámhatóságánál feljelentik.

Fontos hivatása lenne a községi nevelőbíróknak a munkánő és a tanoncotthonok, a cselédközvetítők, a bölcsődék és csecsemőotthonok, a cselédtanúk állandó felügyelete és ellenőrzése, a javító intézetből kikerült fiatalok erkölcsi és anyagi támogatása, azoknak elhelyezése is. És fontos szolgálatot teljesíthetnének a prostitúció korlátozása érdekében is. A túrelmi bárcát szerzőket — esetleg szülei segítségével — ők iparkodnának szándékukról lebeszélni.

A községi nevelőbírók természetesen az aktív, vagy a nyugalmazott tanítók sorából nevezendők ki; akik ezen hivatásukon felül kötelesek lennének ismeretterjesztő előadásokat tartani, analabéta és továbbképző tanfolyamokat, levelezőegyleteket vezetni.

Csak azt ne mondja senki, hogy ez az intézmény pénzügyi okokból nem valósítható meg. Szüntessék meg az összes leventeoktatói és népművelési titkári állásokat s mindjárt van pénz erre a célra is. És vagy a községi nevelőbírók lássák el a leventeoktatói és népművelési titkári teendőket is, vagy ez utóbbiak töltsek be a községi nevelőbírói hivatást. De ezt a nagy erkölcsvédő és bünelőző hivatást betöltő jogi szervet okvetlenül állítsák fel minden községben. Hogy a községi nevelőbíró működésének a társadalom erkölcsi konszolidációját s az állam jogrendjét illetően milyen mértékűen nagy a jelentősége és fontossága, arról a legközelebb fogok szólni.

PEDAGÓGIA

Kultúra.

Kultúra a lélek kultúrája, mely nevelés és önnevelés útján jön létre.

A technika vívmányai: utak, hidak, ipartechika, géptechika, elektrotechnika, repülő- és rádiótechnika, vagy bármilyen technika, — nem képeznek kultúrát. Ezek annak csak termékei, eredményei, miket egy néven: *civilizációnak* nevezhetünk. Az ész, a tudás, az ismeretek halmaza az életnek csak a technikáját, keretét adják meg, de az élet igazi tartalmát a hit és a jóerkölcsök alkotják.

Kultúra a munka és az önművelés, a tudomány-szeretet, melyek az ember legszebb hajlamai közé tartoznak. Isteni adományok ezek, miket Isten csak legkedvesebb teremtményének az Embernek juttatott.

Kultúra az igazság és az igazságszeretet, a nyíltság és egyenesség, mely mindig, minden körülmények között világosságot derít maga körül.

Kultúra a jellem, mely a tiszta erkölcs és igazság szolgálatába szegődve, tántoríthatatlanul, megalkuvást nemtűrve, kitart az örök érvényű eszmék mellett.

Kultúra a lélek tisztasága és őszintesége, ha t. i. tetteink rügöit mindig az igazság és a pártatlan közérdekű szempontok alkotják, ha nincs semmi a háttérben „a kulisszák” mögött. Kultúra a becsületes munka, mely vigasztalja, nemesíti és felemeli a lelket és amely egyedül ad jogot az életre és jogcímét Isten szeretetére. A becsületes munka: *imádság*.

Kultúra a lelkiismeret és kötelességérzet. Mindkettő Isten szava bennünk.

Ha lelkiismeretünket követjük Isten parancsát teljesítjük, ha elhallgattatjuk, az ő szavát hallgattatjuk el.

Kultúra a szeretet, mely felmelegíti a szív ridegségét, meglágyítja keménységét. Fényt, derűt, meleglet nyújt az élet könyörtelen harcai közepette. Szeretet nélkül nem érdemes élni.

Kultúra a tudomány, mely a tiszta igazságot keresi és annak szolgálatában áll. Kultúra a hit és bölcsesség, mely megnyugvást ad az élet mindenféle körülményei között.

Kultúra a lélek emelkedettsége, mely a mindennapi élet apró mozzanatain, kicsinyes vágyain és törekvésein felülemelkedni képes, abban a tudatban, hogy az emberi lélek az erkölcs, a becsület és igazság birodalmának egy szerény részese és ebben a birodalomban leli meg itt e földön az igazi boldogságot. — Kultúra a lélek emelkedettsége, mert tud lelkesedni és lelkesíteni nagy gondolatokra, nagy elhatározásokra és tettekre készíteni s rajongani minden jó, szép és nemes

íránt. Kultúra az önismeret, önbírálat, mely kizárja az elbizakodottságot s a visszataszító, lölényes gögőt. — Önmagadban keresd a hibát először.

Kultúra a mások megbecsülése, mely legszebb emberi tulajdonság. Mások megbecsülése nem kívánja, hogy embertársaink előttünk szolgámódra megalázkodjanak. A becsület nem ismeri a gögőt, lekicsinylést és semmibevevést.

Kultúra a szerénység. Ne akard magadat mindenáron a tömegből kiemelni és kiemelteni, nehogy lábbal tipord az érdemet. A tolakodás nem szép, nem is érdem, nem is kultúra.

Kultúra a szelidség, mely ellentéte minden durvaságnak, durva támadásnak.

Kultúra a tisztelet, udvariasság és gyöngédség, de nem amelyik a felszínes formásokban merül ki, hanem az, amely a lélek mélyéből fakad. Az udvarias forma, mely alattomban gonosz indulatokat rejtgeti: *hazugság*.

Kultúra a tisztelet és hála, amíg megalázkodással, hízlegessé nem fajul. Ha azzá lesz, akkor hasonló az arany borjú bűnös imádásához.

Kultúra az önbecsülés, mely az erkölcsi értékek tudását jelenti bennünk. — De vigyázzunk, hogy az önbecsülés önimádássá arroganciává ne aljasuljon!

Kultúra a szabadság, de nem a fizikai szabadság, hanem a lélek szabadsága, mely függetleníteni képes magát alacsony, személyes érdekek szolgálatától.

Kultúra az egyenlőség, mely nem engedi, hogy az ember az ember felett az erősebb jogán, vagy a hatalom jogán hatalmaskodjék.

Kultúra a testvériség, mely a „mindnyájan egy atyának gyermekei vagyunk” bibliai elv alapján nemcsak egy alárendelttel nemcsak egy szolgálval, hanem egy utolsó útszéli koldússal is úgy képes bánni, mint akiről tudja, hogy abban is isteni szikra vagyok.

Kultúra a lélek zenéje, mely megzendül titkon, mint egy halk isteni zene, — a pacsirtaszóra a tavaszi madárdalra, mely imádja a hajnal bitorfényét, a mezők virágait, a csillagok ragyogását, a természet mélységes csöndjét.

Kultúra a lelkesedés, mely a lélek emelkedettségéből fakad. Szánalomra méltó szegény lélek, ki lelkesedni nem tud.

Kultúra az idealizmus, az erkölcsökben és igazságban való tántoríthatatlan hit, mely irtózik az ördögi cinizmustól, látva azt, hogy a cinizmus nemcsak hogy nem hisz az ideálokban, de le is mosolygja és lábbal is tiporja azokat.

Kultúra a hazaszeretet, mely a haza sorsának mélységes átérésén és átélésén alapul és tetteiben, nem pedig szóvirágokban nyilvánul.

Kultúra az Istennek igaz tisztelete, mely nem csupán templombajlásban, a szertartások és a formák

betartásában merül ki, hanem a lélek mélységes hitében és jócselekedetekben mutatkozik. A forma, a szertartás egymagában nem egyéb, mint kufárkodás.

Kultúra az irodalom és művészet, melyből az Ember és az emberiség lelkének legjava sugárzik felénk.

A kultúra egészben véve gyönyörű fény sugar, égi vezércsillag, melynek fényénél és világosságánál az emberi lélek megtalálhatja e földön igazi boldogságát.

Kultúrharc az eszméket való küzdelem, melytől távol áll minden alacsony, önző érdekhajászat vagy személyes hiúság. Az önzés, vagy hiúság harca pedig már nem is harc, nem is küzdelem, hanem emberhez méltatlan ádáz torzalkodás.

Kultúra! Kincsek-kincse, igazi boldogság forrása imádlak téged!

Tanítótestvéreim! Ti a kultúráért harcoltok, annak útját egyengetitek az új generáció lelkében. Vessétek szívetekbe e szavakat. És mikor az ifjú nemzedék várja tőletek az útmutatást, mint vezércsillagra mutatottok rá a kultúra magvára, lényegére: a lélek kultúrájára.

Dr. Kovács János.

A nyelvtanítás.

Elemiiskolában szinte balgaság nyelvtan-tanításról beszélni. E cím a tanításnak öncélú irányát jelenti. Pedig az elemiiskolában a nyelvtanítás a nyelv törvényeinek rendszeres, egységes ismeretét semmiképpen sem célozhatja. Vagy a nyelvismeretének magas értékét kicsinyeli le könnyelmű elhamarkodottsággal, vagy az elemibe járó gyermektömeg felfogó képességét, ismeretkörét becsüli tulokkra, ki hiszi, hogy az elemi iskolában rendszeres, egységes nyelvtanítás keresztülvihető.

Pedig e balga hit kísérte szinte az utóbbi időkig az újabb idők tantervkészítőit, de legjobban az iskolalátogatókat.

Ennek a hitnek s a hatása alatt ébredt nagy, de sok tekintetben keresztül nem vihető akarásnak szomorú eredménye, hogy a hat osztályt végzett elemi képzettségű egyének is szinte botránnyosan s hejtelenül írnak.

Mégha úgy ahogy meg is közelíthette egy-egy kiváló tanuló a helyes-írást, s el is sajátította a nyelvtani szabályokat, iskolát hagyva szinte rohamosan hanyatlak visszafelé. A szabályok homályos ismeretű, szinte rejtelmű fakulnak emlékezetében, íráskészsége pedig teljesen elvész. Mikor felnőtt korában ír, írása alig mutatja nyomait, hogy iskolában kiváló nyelvtanista és elég helyesen író tanuló volt.

Egyik, talán országosan is megbecsült, nagyon elismert kiváló tanító s tanítóvezér: László Gyula nagybácsi tanióbatyám mesélte egyszer, hogy ő kiváló eredményeket ért el mindég a nyelvtanítás terén.

Módja volt a volt tanítványait az életben is tovább figyelni, meg is tette lelkiismeretes gondossággal, s azok könnyen észrevehető hanyatlását végtelenül fájta. Ilyen szomoru emlékeken elmerülve utazott egyszer egyik kiváló volt tanítványának szekerén.

— Emlékszel-e még az iskolai életre? — kérdezte tanítványát.

— Mintha tegnap hagytam volna el az iskolát, — mondja a 25—26 éves ifjú férfi.

— Tudod-e még olyan jól a nyelvtant, mint iskoláskorodban?

Nagyot lódított fején az ifjú és szélesen mosolygott.

— No, úgylátszik, már magad sem bízol nyelvtanulásodban? — szól Gyula bácsi.

— Emlékszem rá, hogy az alany meg állítmány volt legtöbbször az eszünkben. De a többire alig emlékszem. Ha ma is foglalkoznám vele, ma is érteném. De így elrepült a fejemből a nyelvtan. Történelemből, számtanból és földrajzból ma is többet tudok.

Igy ő, a volt kitűnő nyelvtanista. Hogyan beszélhetne és írásával ma bizonyíthatna az átlagos többség?

Erdemes a feleleten gondolkodni!

László Gyula bácsi nagy lelkiismeretességgel szerzett széles tapasztalatának birtokában nagy komolysággal, elmélyüléssel és határozottsággal állította, hogy a helyesírás és nyelvtanítást egészen új, gyakorlati alapokra kell fektetni. Ki ne érezné az újszerűség nagy szükségességét?

A magyar nyelvtanítás minden órája, kedves percekét szerez nekem. Valóságos elragadtatással szólok a nyelvről tanítványaimnak. De a szabálytanítás mindig fagyás volt nekem, így ilyen féltékeny érzék tanítványaim is. A szabályokból keveset is tanítottam mindig. Mivel a szabályból rendszeres tanítást nem tartottam, bizonyos meghasonlásban tartott az iskolalátogatás szórszállhatóságaira gondolva.

(Nekem ebből nem jutott ki, csupán egyes kártyákra emlényeimből lebegett előttem. De ilyenről sokat hallottam.)

Az új tanterv sok jelét adja annak, hogy a nyelvtanítás sokkal inkább érzékfejlesztés legyen, mint száraz ismeretnyújtás. De nem ad elég védelmet arra, hogy az iskolalátogatáskor szabályok felmutatásával se a gyermekek ne terheltesse, se a tanító ne legyen szabályok rendszeres tanítására kényszerítve. Épen ezért az új tanterv szerinti nyelvtanok is különböző tapintatos néven rendszeresen összefoglalják a szabályokat. Mintha így hallanám felkiáltani a könyveket:

„Nesse tanító az „Eredmény” és „Tudnivaló” sb. halmaz, tömő meg veled tanítványaidat, hadd feldokoljanak tőle.” stb.

Talán szokatlanul őszinte vagyok e tárgyban! Nem tehetek róla. Így érzek bizonyosan sok, sok kártyámmal együtt, hogy a rendszeres nyelvtani szabályok tanításának véget kellene vetni, hogy minden a nyelvre fordítandó óra, perca az érzékfejlesztésre volna számítható.

Oh de sok, sok szabályt beékelünk tanítványaink emlékezetébe, hogy iskolából kilépve legyen kihullni-való, de érzéket keveset vihetnek növendékeink magukkal. Az „Eredmények”, „Tudnivalók” s más kincsek elröbölték az aranyidőtőlünk s a szabályokon rágódó tanítványoktól.

A szabályok, nyelvtani rendszerek elhullanak az emlékezetből s marad utánuk a tudatlanság. Az érzék pedig szinte magától is tovább fejlődik.

— Az érzéket a szabályok levonásához oly felette szükséges okfejtések nélkül az olvasás közben szereshető szemlélettel, megfigyeléssel lehet felkeltetni, lekötni és fejleszteni. Az érzék aztán magától észrevesz, megjegyyez és elsajátít.

A szabály még az érettségizett emberből is elvész idővel. Az érzék finomodása szinte a vérbe megy és ott marad.

Akkor lesz a magyar nyelv tanítása eredményes az elemi iskolában, ha nyelvtanítási rendszeres szabályok tanításától megismertetésétől teljesen megszabadulva, érzékfejlesztéssé, megfigyeléssé, gyakorlássá tökéletesedik.

Igy sajátítja el más nemzet nyelvét egy idegen, szinte tökéletesen a legparányibb nyelvtanulás nélkül. Így lehet a magyar gyermek is helyesen író és fogalmazó magyar polgár is. Így, így és ismét csak így!

Kevés Kossuth Lajost teremtett és teremt az Isten, ki nyelvtanból börtönfalai közé zárva is perfect meg-tanult angolul. Legtöbb ember pusztán könyvből az anyanyelvét sem ismeri meg tökéletesen.

Ha Cézárt megkérdeznénk, mi kell az anyanyelv helyesírásához, egész bizonyosan azt mondaná a pénz helyett: „Gyakorlás, gyakorlás és gyakorlás.”

A szabály rendszer ismeretre nem is hivatkozna, nem is gondolna.

Törölje el a tanterv a szabályokra való hivatkozásait s adjon utasítást bővebben az érzék felkeltéséhez, fejlesztéséhez: Tökéletesen írnak helyesen az elemi műveltséggel bíró polgárok.

Gondolkozzunk a nyelvtanítás tökéletesítésén.

Szabó Lajos.

TÁRCA

Rákóczi-ünnepély.

A szolnoki máv. tiszti kaszinóban 1926 október hó 24.

Elmondotta: *Rumy Mihály.*

Varásozt lelkünkbe Rákóczi Ferenc: a legendás kurucidők hazaszeretetének bús magyarok sokogó zenéjében, borongó dalában, években, megörökített lélekbe markoló, szívekbe kitzengő idealizmusát.

„Recrudescunt inclitae gentis Hungariae vulnera.”
Kijulnak a magyar nemzet sebei.

E mondattal kezdődik II. Rákóczi Ferenc manifestuma, melyet Munkácson 1703. június 7-én íratott Ráday Pál gróffal és 1704. január közepén küldött szét az ország rendéihez s a külföldi hatalmakhoz, okát adni felkelésének.

De mi hova forduljunk, kikhez küldjük el a mi kesergő „manifestum”-unkat „okát adni” hazafiai felháborodásunknak, lelkifelhindulásunknak, felkelésünknek hazánk szétdarabolása miatt. Ki ért meg minket?!

Bátorítást, biztató reményt és erősítő hitet, mi csak nagyjaink emlékeiből meríthetünk: — sorsunk jobbrafordulásáért, csak úgy remélhetjük ha dicső Ősök szellemével vértezett lélekkel — az ő szellemüket követve, testvéri szeretetben egyesülünk s munkálkodunk a csonka haza és nemzet boldogítása, illetve kiépítése érdekében.

Szálljon el tehát lelkünk messze, messze, északra, egy rabterületre . . . a kassai dom titokzatos szentélyébe . . . és zörgessen be a nagy Bujdosó misztikus kriptá-sírijába, hogy ott, a szent hamvakat rejtő koporsónál erősítő hitet, kitartásra biztató reményt és összetartó testvéri szeretetet tanuljunk. — Töled, kinek csontjait éppen 20 év előtt hozta haza — a hálás nemzet messze idegenből, aki haló porodban most újra hontalan lettél: — bujdosó kuruc társaidal együtt újra elszakítottak Tégedet tőlünk — örökké bolygó nyugtalan nagy szellem. Aki hazajársz, virrasztasz a csonka haza, az elrabolt részek — Erdély és a te kedves felvidéked felett.

Ha kikelnél a kassai katedrálisban lévő kriptá sírodból, láthatnád kik közé kerültél . . . ha látnád Erdélyt kincses Kolozvárral együtt, kik bitorollják, — pirulva visszafeküdnél kriptá-sírodba, mert ott legalább magyar templom szentélye takar, — s hol sírod fölött néma gázzsal áldozhatnak csak a kesergő rab magyarok. A te kriptá-sírod misztikus sötétségéből gyuljon ki a magyar világság, a te hontalan — rabásgodból töröljön ki a magyar szabadságnak világitó olthatatlan lángja.

Amikor a nemzet a trianóni béke utvesztőjében a kivetető szövetség sugarát keresi — biztató, irányító fényel jelenik meg előtte Rákóczi Ferenc ragyogó glóriás szelleme, mert a nép ma is az ország nagyságos vezérlő tejedelmét tiszteli Őt lelkében.

Rákóczi Ferenc kimagasló dalias alakja — lelkebe rögzített fogalma, mementos symboluma, és megszentelt inkarnációja annak a minden áldozatra kész, és mindent feláldozni is tudó hazaszeretetnek, amely a csillagok fényét elhomályosító ragyogással tündöklök ma is és a mely a trianoni sötét viharfelhőkön keresztül is, mint a haza és szabadságszeretetnek csodás geniussza ragyogó nagy szellemének fényes sugarával világít be ma is a magyar lelkebe és szívekbe — jelezze az utat, a melyen nekünk haladnunk kell, ha a feltámadás táborhegyére felakarunk jutni.

Rákóczi Ferenc a legnagyobbat áldozta a magyar szabadság kivívására: felbecsülhetlen értékű vagyont, hitvest, mintá családi életet, gyermekeket, családja sarjait. Otthont, keserű száműzetését. És ezt a haza szent oltárára hozott sok-sok nagy áldozatot sohasem bánta meg.

A nemzet pedig amely szintén annyi életet és vagyont áldozott és véres vereséget szenvedett, soha nem kárhóztatta Őt, — soha másképp, csak hálásan gondolt rá. — . . . Ez a mi Turul madaras sokat vértett nemzetünk — két madárhoz hasonló: a Pelikánhoz és a Pflönixhez. Amint a Pelikán saját vérével itatja, és táplálja magzatait, fiókait hogy az éhen halástól megmentse azokat, ez a nemzet is — a saját vérével öntözött anyaföldből táplálja, életeti, — az anyatest vértelével védelmezi és menti fiait, hogy végleg el ne pusztuljanak.

De viszont, valamint a Pflönix saját poraiból támad új életre, úgy ennek a nemzetnek is a saját porából, a saját véréből és a saját csontjaiból kell új életre kelnie és felépitnie azt a szikla várat, amelyen az új Magyarországnak kell majd emelkednie, — és a melyet egy — a hazaszeretettől iszó, lángoló lelkű, öserőtől duzzadó izmú és acél akartú új nemzedék fog majd körül bástyáznai — és felémelni arra a magas piederzáltra, a melyen a Trianon gyújtotta pokolnak, a Kisantant poklának kapui sem vessnek erőt, és amelyet Rákóczi vezérlő nagy szelleme ragyogó lényglóriával fog majd körülövezni, amely hirdetni fogja majd az egész világnak Trianon határan túl is, hogy: „Ime az elvérezni hitt Pelikán — feltámadt a — Pflönix porából” és a réginel izmosabb, hatalmasabb és szárnyalóbb sas — turullá inkarnálódott, — amely a saját testén táplált és felhízalt és saját szárnyán magassra emelt apró vércsékkel lefogja majd magáról rázni.

Te segítsd a nemzetet ebben a törekvésében — világitó szellem — Te örök lángolás!

Vezérlő tejedelm! — taníts meg minket is arra

Módja volt a volt tanítványait az életben is tovább gyelní, meg is tette lelkiismeretes gondossággal, s azok könnyen észrevehető hanyatlását végtelenül fájta. Ilyen szomorú emlékeken elmerülve utazott egyszer egyik kiváló volt tanítványának szekerén.

— Emlékszel-e még az iskolai életre? — kérdezte tanítványát.

— Mintha tegnap hagytam volna el az iskolát, — mondja a 25—26 éves ifjú férfi.

— Tudod-e még olyan jól a nyelvtant, mint iskoláskorodban?

Nagyot lódított fején az ifjú és szélesen mosolygott.

— No, ügylatsz, már magad sem bízol nyelvtanulásodban? — szól Gyula bácsi.

— Emlékszem rá, hogy az alany meg állítmány volt legtöbbször az eszünkben. De a többire alig emlékszem. Ha ma is foglalkoznám vele, ma is érteném. De így elrepült a fejemből a nyelvtan. Történelemből, számtanból és földrajzból ma is többet tudok.

Igy ő, a volt kitünő nyelvtanista. Hogyan beszélhetne és írásával ma bizonyíthatna az átlagos többség?

Erdemes a feleleten gondolkozni!

László Gyula bácsi nagy lelkiismeretességgel szerzett széles tapasztalatának birtokában nagy komolysággal, elmélyüléssel és határozottsággal állította, hogy a helyesírás és nyelvtanítást egészen új, gyakorlati alapokra kell fektetni. Ki ne érezné az ujszerűség nagy szükségességét?

A magyar nyelvtanítás minden órája, kedves percekét szerez nekem. Valóságos elragadtatással szólok a nyelvről tanítványaimnak. De a szabálytanítás mindig fávágás volt nekem, így ilyen félelem éreztek tanítványaim is. A szabályokból keveset is tanítottam mindig. Mivel a szabályból rendszeres tanítást nem tartottam, bizonyos meghasonlásban tartott az iskoláztatás szószálasogatásaira gondolva.

(Nekem ebből nem jutott ki, csupán egyes karácsonk élményeiből lebegett előttem. De ilyenről sokat hallottam.)

Az új tanterv sok jelét adja annak, hogy a nyelvtanítás sokkal inkább érzékfejlesztés legyen, mint száraz ismeretnyújtás. De nem ad elég védelmet arra, hogy az iskoláztatáskor szabályok felmutatásával se a gyermekek ne terheltszenek, se a tanító ne legyen szabályok rendszeres tanítására kényszerítve. Épen ezért az új tanterv szerinti nyelvtanok is különböző tapintatos néven rendszeresen összefoglalják a szabályokat. Mintha így hallanám felkiáltani a könyveket:

„Nesze tanító az „Eredmény” és „Tudnivaló” stb. halmaz, tömd meg vele tanítványaidat, hadd fülököljanak tőle.” stb.

Talán szokatlanul őszinte vagyok e tárgyban! Nem tehetek róla. Így érzek bizonyosan sok, sok kortársammal együtt, hogy a rendszeres nyelvtani szabályok tanításának véget kellene vetni, hogy minden a nyelvre fordítandó óra, percs az érzékfejlesztésre volna szánható.

Őh de sok, sok szabályt beekelünk tanítványaink emlékezetébe, hogy iskolából kilépve legyen kihullnivaló, de érzéket keveset vihettek növényeink magukkal. Az „Eredmények”, „Tudnivalók” s más kincsek elrabolták az aranyidőt tőlünk s a szabályokon rágódo tanítványoktól.

A szabályok, nyelvtani rendszerek elhullanak az emlékezetből s marad utánuk a tudatlanság. Az érzék pedig szinte magától is tovább fejlődik.

Az érzéket a szabályok levonásához oly felette szükséges okfejtések nélkül az olvasás közben szerethető szemlélettel, megfigyeléssel lehet felkölteni, lekötöni és fejleszteni. Az érzék aztán magától észrevesz, megjegyez és elsajátít.

A szabály még az érettségizett emberből is elvész idővel. Az érzék finomodása szinte a vérbe megy és ott marad.

Akkor lesz a magyar nyelv tanítása eredményes az elemi iskolában, ha nyelvtanítás rendszeres szabályok tanításától, megismertetésétől teljesen megszabadulva, érzékfejlesztésé, megfigyelésé, gyakorlásá tökéletesedik.

Igy sajátítja el más nemzet nyelvét egy idegen, szinte tökéletesen a legparányibb nyelvtanulási nélkül. Így lehet a magyar gyermek is helyesen író és fogalmazó magyar polgár is. Így, így és ismét csak így!

Keves Kossuth Lajost teremtetett és teremt az Isten, ki nyelvtanból börtönfalai közé zárva is perfect megtanult angolul. Legtöbb ember pusztán könyvből az anyanyelvét sem ismeri meg tökéletesen.

Ha Cézárt megkérdeznénk, mi kell az anyanyelv helyesírásához, egész bizonyosan azt mondaná a pénz helyett: „Gyakorlás, gyakorlás és gyakorlás.”

A szabály rendszer ismeretre nem is hivatkozna, nem is gondolna.

Törölje el a tanterv a szabályokra való hivatkozásait s adjon utasítást bővebben az érzés felköltségéhez, fejlesztéséhez: Tökéletesen irnak helyesen az elemi műveltséggel bíró polgárok.

Gondolkozunk a nyelvtanítás tökéletesítésén.

Szabó Lajos.

TÁRCA

Rákóczi-ünnepély.

A szolnoki m. v. tiszti kaszinóban 1926 október hó 24.

Elmondotta: *Rumy Mihály.*

Varársolt lelkünkbe Rákóczi Ferenc: a legendás kurucidők hazaszeretetének bús magyarok zokogó zenéjében, borongó dalában, énekében, megörökített lélekbe markoló, szívekbeli kiséngő idealizmusát.

„Recrudescunt inclitae gentis Hungariae vulnera.”
Kiujujnak a magyar nemzet sebei.

E mondattal kezdődik II. Rákóczi Ferenc manifestuma, melyet Munkácsen 1703. június 7-én íratott Ráday Pál gróffal és 1704. január közepén küldött szét az ország rendeihez s a külföldi hatalmakhoz, okát adni felkelésének.

De mi hova forduljunk, kikhez küldjük el a mi kesergő „manifestum”-unkat „okát adni” hazafiúi felháborodásunknak, lelkifélindulásunknak, hazánk szétdarabolása miatt. Ki ért meg minket?!

Bátorítást, biztató reményt és erősítő hitet, mi csak nagyjaink emlékeiből meríthetünk: — sorsunk jobbrafordulását, csak úgy remélhetjük ha dicső Ősök szellemével vértetzi lélekkel — az ő szellemüket követve, testvéri szeretetben egyesülünk s munkálkodunk a csonka haza és nemzet boldogítása, illetve kiépítése érdekében.

Szálljon el tehát lelkünk messze, messze, északra, egy rabterületre . . . a kassai dom titokzatos szentélyébe . . . és zörgessen be a nagy Bujdosó misztikus kripta-sírháza, hogy ott, a szent hamvakat rejtő koporsónál: erősítő hitet, kitartásra biztató reményt és összetartó testvéri szeretetet tanuljunk. — Tőled, kinek csontjait éppen 20 év előtt hozta haza — a hálás nemzet messze idegenből, aki haló porodban most újra hontalan lettél: — bujdosó kuruc társaiddal együtt újra elszakítottak Tégedet tőlünk — örökké bolygó nyugtalan nagy szellem. Aki hazajársz, virrasztasz a csonka haza, az elrabolt részek — Erdély és a te kedves felvidéked felett.

Ha kikélnél a kassai katedrálisban lévő kripta sírodból, láthatnád kik közé kerülél . . . ha látnád Erdélyt kincses Kolozsvárral együtt, kik bitorolják, — pirolva visszafeküdél kripta-sírodba, mert ott legalább magyar templom szentélye takar, — s hol sírod fölött néma gyászal áldozhatnak csak a kesergő rab magyarok. A te kripta-sírod misztikus sötétségéből gyuljon ki a magyar világosság, a te hontalan — rabágságból töröljön ki a magyar szabadságnak világító olthatatlan lángja.

Amikor a nemzet a trianóni béke utvesztőjében a kivésző szövetség sugarát keresi — biztató, irányító fényel jelenik meg előtte Rákóczi Ferenc ragyogó glóriás szelleme, mert a nép ma is az ország nagyságot vezérlő fejedelmét tiszteli Őt lelkében.

Rákóczi Ferenc kimagasló dalias alakja — lelkekbe rögzített fogalma, mementos symboluma, és megszentelt inkarnációja annak a minden áldozatra kész, és mindent feláldozni is tudó hazaszeretetének, amely a csillagok fényét elhomályosító ragyogással tündöklék ma is és a mely a trianóni sötét viharfelhőkön keresztül is, mint a haza és szabadságszeretetének csodás geniussza ragyogó nagy szellemének fényező sugarával világít be ma is a magyar lelkébe és szívekbe — jelezze az utat, a melyen nekünk haladnunk kell, ha a feltámadás táborhegyére felakarunk jutni.

Rákóczi Ferenc a legnagyobbat áldozta a magyar szabadság kivívására: felbecsülhetetlen értékű vagyont, hitvest, mint a család életet, gyermekeket, családja sarjait. Otthont, keserű száműzetését. És ezt a haza szent oltárára hozott sok-sok nagy áldozatot sohasem bánta meg.

A nemzet pedig amely szintén annyi életet és vagyont áldozott és véres vereget szenvedett, soha nem kárhagyta Őt, — soha másképp, csak hálással gondolt rá. . . . Ez a mi Turul madaras sokat vértett nemzetünk — két madárhoz hasonló: a Pelikánhoz és a Pfinixhez. Amint a Pelikán saját vérével itatja, és táplálja magzatait, fiókait hogy az éhen halástól megmentse azokat, ez a nemzet is — a saját vérével öntözött anyaföldből táplálja, élteti, — az anyatest vérével védelmezi és menti fiait, hogy végleg el ne pusztuljanak.

De viszont, valamint a Pfinix saját poraiból támad új életre, úgy ennek a nemzetnek is a saját porából, a saját véréből és a saját csontjaiból kell új életre kelnie és felépítenie azt a szikla várat, amelyen az új Magyarországának kell majd emelkednie, — és a melyet egy — a hazaszeretettől izzó, lángoló lelkű, őserőtől duzzadó izmú és acél akartú új nemzedék fog majd körül bástyázni — és felemelni arra a magas piedesztálra, a melyen a Trianon gyújtotta pokolnak, a Kisantant poklának kapui sem vesznek erőt, és amelyet Rákóczi vezérlő nagy szelleme ragyogó fényglóriával fog majd körülövezni, amely hirdetni fogja majd az egész világnak Trianon határára tui is, hogy: „Ime az elvérezni hitt Pelikán — feltámadt a — Pfinix porából” és a réginel izmosabb, hatalmasabb és szárnyalóbb sas — turullá inkarnálódott, — amely a saját testén táplált és felhízalt és saját szárnyán magasra emelt apró vércsékét lefogja majd magáról rázni.

Te segítsd a nemzetet ebben a törekvésében — világító szellem — Te örök lángolás!

Vezérlő fejedelem! — taníts meg minket is arra

házaszeretetre, a melyért szenvedni is lelki büszkeség, ünnepleni is honfi erény és amelyért a száműzetés és pontalanság keserű kenyerét enni is felmagasztaltatás volt nekem.

Ime a honfiai szív legnemesebb ércének lángja: a mely önmagát tisztítja, századok kódén is áttör és eget atmoszférát kér, hogy jobban égjen, világítson. — Ennek a tűznek nem szabad kialudnia, mert millió és millió hősi magyar szív vére táplálja, mert nem folytatható annyi hősi vér hiába. Ez a tűz, mint a vulkánok méhében forogó lávafolyam: forr, izzik, de ha egyszer kirobban, akkor éget, perzsel, söpör ez a tűz. — Akkor az a kitörő, izzó hazaszeretett tüze — az Ég kárpitját sorolja — és csak fent, a szférák magasságában szelidül, enyhül áldozati tűzzé és csak a magyarok Istenének számlója előtt szentül izzó, lángoló imává. Előtte népek Istene, aki ezt a sokat szenvedett országot és árva nemzetet is védte és segítette, amikor bajba jutott. — *Recrudescunt vulnere:* — most ismét vérszélhők viharába jutott hazánk. Egy újabb Mohács. De nem sokkal pusztítóbb: Trianon igazságtalansága és zsarnoksága roncsolta össze ennek a szép hazának vértengerben vergődő hajóját, tépte le vitorláit és darabjait a rabló kálozók Balkán szigetének zátonyára dobta, hogy téltenségre kárhosszta.

De a történelmi igazságszolgáltatás féltelmes súlyával sújt majd le a rablók fejére. Az igazság rendíthetetlen kitart, állja helyét akkor is, amikor a legszerényebb előzékenységgel kéri jogát.

Mert „*Quod uni jussum alteri aequum*”: Ami igazságos az egyiknek, az méltányos a másiknak szemben.

Te adad nekünk ezt a hazát, igazságos Isten! Atyánk! Te védted azt századokon át. Ne engedd tehát ezuttal sem elveszni ezt a nemzetet, ne engedd, hogy hazánk részeit rablók bitorolják . . .

Küldj egy megváltó vezért, aki kivezet bennünket Trianon mocsarából és kiemeli az eltemetett részeket Trianon bűzös kriptájából. *Magyarok Istene!* a szférák beláthatatlan távlatából küldj egy irányító fényt — a te végtelen univerziumodnak arra a kis porszemére, arra az elborult csillagára, amelyet mi hazánknak nevezünk, — hogy rendeltetészerű pályafutását, körforgását annak nyomán, annak világító szövevényében, úgy mint azelőtt — akadálytalanul — szabadon végezhesse. azokon a határvonalakon át, amelyeket a te mindenháttal végtelen bölcsesség által regulázott természet részére kijelölt.

Ragyogtasd újra Szent István koronáját, hogy annak fényénél az integer, régi nagy magyarországot, újra lássuk és magunkénak mondassuk. És a szent korona viselőjének apostoli szuverén személyében a történelmi magyar nemzetnek önmaga által megalkotott, megalapozott alkotmányossága, önállósága és független-

sége, a szabadság, egyenlőség és testvériség dicső, nagy, hatalmas Concepciója eszméi inkarnációjának. *Atyánk!* küld el nekünk II-ik Rákóczi Ferenc szellemét, aki bizó erős hittel és törhetetlen akarattal kalauzolja ezt az elesett népet. Téged idézünk, áldunk és glorifikálunk vezérlő nagy szellem és segítségül hívunk. Légy a mi tűzszlopunk, légy a mi világítótoronyunk, és légy a mi ragyogó vezérlő csillagunk Trianon sötét éjszakájában: a te nagy szellemednek irányító tűzét vidd bele a magyar lelkekbe és szívekbe, — és a te kuruc lelkeidből kiáradó szeretet melegítő lángjával és hazaszeretetre gyújtó sugarával fűzd, forraszd össze lélekben a csonka nemzet és a rabmagyarok érzését — egy közös eső szent fohászbán, a feltámadás nagy gondolatában. Gyűjts össze és vezess minket az alatt a Máriás lobogó alatt, a melyre ez van felírva: „*pro libertate*”. Vezess, mint egykor a te kuruc vitézeitet vezetted az alatt a zászló alatt „*pro patria et libertate, ad resurrectionem Hungariae magnae: a hazáért és szabadságért, nagy magyarország feltámadására.*”

Hős Rákóczi kurucok veszte
A tőrésbe belefáradsunk . . .
Ez árva nép ősfajának vére
Övé e hon több mint ezer éve:
Jöjj . . . vezess! . . .
És, — e honért — újra lázadunk! . . .

Egyesületi élet

Tanulmányi kirándulásokról.

Az ismeretszerzésnek s az ismeretek továbbterjesztésének legbiztosabb, legcélravezetőbb módja és eszköze a tanulmányi kirándulás, amely által szórakozva, tehát jóformán fáradságnélkül gyarapítjuk ismereteinket, tudásunkat.

Hogy a tanulmányi kirándulások mily nagy fontossággal bírnak különösen az iskolákra nézve, azt igazolja az a körülmény is, mely szerint az utóbbi időben már nem csak az iskolák vezetői, a tanárok és tanítók, de az iskoláknak a növendékei is résztvesznek az ilyen kirándulásokon, amikor helyes irányítás, vezetés mellett néhány nap alatt több és maradandóbb ismeretet szereznek, mint talán éveken át folytatott „tanulás” után.

Sajnos, a mai nehéz életviszonyok miatt a tanulmányi kirándulásokat sem szervezhetjük oly módon és oly terjedelemben, amint ez azt megérdemelné, mindazonáltal, ha nem is évről-évre, de legalább bizonyos időközökben toborozunk össze ilyen kirándulásokat.

A tanulmányi kirándulások fontosságát megértve tervez a „budapesti tanítótestület idegenforgalmi és

tanulmányutakat rendező bizottsága” ilyen kirándulást az 1927. évi nagy szünidőre, amikor is az alábbi program szerint óhajja azt megvalósítani:

Budapest — Berlin — Rotterdam — Hága — Scheweningen — Hoek van Holland — a La-Manchon át — Harwich — London — Dover — Ostende — Brüssel — Köln — a Rajnán hajóval Mainz — Nürnberg — Passau — hajóval a Dunán — Linz — Wien — át — Budapest.

Az utazás tartama 16 — 18 nap indulás kb. július 5-én. Az ut költsége 570 pengő, melyben a vasúti III. oszt. gyors és a hajójege ára, teljes ellátás ital nélkül különféle belépőjegyek, borralalok, szállítási költség a vasutól a szállásig és vissza bennfoglaltatik. Csak kézipoggyász hozható.

A tanulmány út vezetője: Tas József igazgató, a fenti bizottság elnöke, címe: Budapest X., Simor-utca 23, aki csak válaszbélyeges megkeresésre válaszol. *Nála kell jelentkezni f. évi december hó 31-ig; a jelentkezés alkalmával 20 pengő küldendő be.* Az útiköltség többi részét már csak tetszés szerinti havirészletekben a Budapesti Takarékos és Vásárpénztár Rt.-hoz kell befizetni, a hozzávaló postabefizetési lapokat a vezetőnél kell igényelni. A teljes összeget 1927 június hó 5-ig kell befizetni, később érkezők nem számíthatnak részvételre. Aki azonban bármely oknál fogva nem vehetne részt az utazáson, az a jelentkezési díj levonásával visszakapja befizetett tőkéjét.

Részt vehet úgy a fővárosi, mint vidéki tanító, tanár, valamint városi, állami, vagy megyei tisztviselő és ezek 18 éven felüli hozzátartozói. A tanulmányút célja nemcsak ismeretszerző és szórakoztató jellegű, hanem célunk hszonszörű külföldiekkel megismerkedni, szívükből és elméjükből hozzáférni és nagy igazságtalanságunkat egyes egyének útján a nagy világgal megismertetni és megértetni.

Tekintve, hogy a nagy területre s oly kiváló gócpontokra irányuló tanulmányi kirándulás nagyobb összegre kerül, ezért már most tartjuk kívánatosnak sőt szükségesnek felhívni arra kartársaink szíves figyelmét, hogy így csaknem egész tanévben át könnyebben félrarakhassák a kirándulás költségeit.

Különös figyelmébe ajánljuk a gazdag programmú tanulmányi kirándulást az iparos tanonc iskolák igazgatóinak, tanárainak, akik fejlettebb korú növendékeik javára sok szellemi kincset hozhatnak a kirándulásról. Az ő részvételükre annál inkább lehet számítani, mert indokolt előterjesztésre bizton számíthatunk arra, hogy tanulmányúti költségeik részben, vagy egészen leendő fedezéséről az iskola felügyelő bizottsága is készséggel gondoskodik.

MA—RY.

Gyűlés.

A gazdasági szaktanulók Orsz. Egyesületének szolnoki köre f. évi november hó 21-én Szolnokon a városháza nagytermében gyűlést tartott. A gyűlést Krafcsik Gábor köri elnök fél 10 órakor nyitotta meg megnyitó beszédében rámutatott ama hiányokra, melyek hátrányára vannak a gazdasági szakoktatást illetőleg. — Továbbá beszámolt az egyesület eddigi működéséről, kifejezésre juttatva a szakoktatás előnyére szolgáló eszközök előállítására vonatkozó nézeteit. Az így megtartott megnyitóbeszéd végzetével üdvözölte Bihary István vez. kir. tanfelügyelőt, ki az üdvözlést megköszönve, reménységgel telte szavakkal megnyugtatta a gyűlésen jelen volt szaktanítókat, miszerint a közeljövő idő magával hozza meg a hiányok pótlását, mely intenzívebbé teszi majd a gazdasági szakoktatást. A gyűlés tárgysorozata értelmében Netz Ferenc az alapszabály tervezet ismertetésével foglalkozott, majd Gáspár János a státus érvényesüléséről tartott előadást; ugyancsak Haraszhay József a sajtó táplálásáról és fontosságáról, — Nagy Károly pedig beszámolt az igazgatói értekezletekről, Vranóy Kálmán a gazd. továbbképző iskolák fejlesztéséről értekezett. A beérkezett indítványok letárgyalásával a köriggyűlés véget ért. (m.)

Felhívás!

F. évi október hó 2-án tartott választmányi gyűlés alkalmával egyesületi pénztáros jelentéséből kitént, hogy az egyesület számos tagja még 1923/24., 1924/25., 1925/26. tanévekről tagsági díjjal hátralékban van. — A hátralékban levő tagok névsorát és a hátralékok összegét az Népművelés f. évi 6. számában közöltük és a hátralékok befizetésére határidőt adtunk s mindennek dacára a befizetés csak gyéren eszközöltetett. A választmány ezen szomorú körülmény felett megbotránkozva, elhatározta, hogy a tagsági díjjal hátralékban levő tagok névsorát az összeg behajtása végett az egyesület ügyészenek adja át. — Egyúttal kérjük tagtársainkat, hogy ügyesszünk felszólító sorai vétele után a hátralékos összeget azonnal küldjék be Jánossy Pál áll. ink. igazgató, egyesületi pénztárosunk címére (Szolnok, Bányai-utcai áll. iskola), hogy a további felesleges költségektől magukat megkímélik. Egyben kérjük tagtársainkat, hogy az 1926. évi július hó 1-től esedékes tagdíjakat befizetni szíveskedjenek.

Elnökség.

Kérelem!

Temetkezési egyesületünk elnöksége jelenti, hogy a lapunkban közzétett temetési járulékok nem fizetettek be teljes összegben, miért is az elnökség, hivatkozással az alapszabály ama pontjára, mely szerint azon tagok, kik fizetési kötelezettségüknek 30 napon belül nem tesznek eleget, úgy azok igényjogosultságukat veszítik. Hogy tagtársainkat ez a kellemetlen meglepetés ne érje, felkérjük kartársainkat, hogy a hátralekös összeget pénztárosunk: Jánossy Pál címére küldjék be. Ezúttal felkérjük mindazon kartársainkat, kik e temetkezési egyletnek nem tagjai és az egyletbe belépni szándékoznak, azok szintén Jánossy Pál pénztárosnál írásban jelentkezni sziveskedjenek.

Elnökség.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7710—1926. szám.

Valamennyi tanintézet Tek. Igazgatóságának!

A VKM úr Önagyméltósága i. é. 47.395—VIII. a. sz. rendeletével az Alföldi Méhészet időszakai szaklapot a tanító és tanítónőképző intézetek, polgári és elemi iskolák igazgatóinak megrendelésre a legmelegebben ajánlani méltóztatott.

A f. évben X. évfolyam jelenik meg az Alföldi Méhészetnek, mely a nagy magyar Alföld egyetlen méhészeti szaklapja, mely a méhészeti szakismeretek népszerűsítésén és terjesztésén fáradozik.

Mindenki érzi ennek szükségét, hogy a gazdasági szakismeretek népszerűsítésének és erre az eddiginél nagyobb gond fordítottassék. A Népióiskolák Szövetsége és a Falu Szövetségi mozgalmak kétevezői ennek a törekvésnek. Népióiskolai tantervünk is bizonyos céllal jelölte meg a népióiskola földművelésügyi jellegét.

Azért felhívom a vármegye nép-, polg. iskolák, tanítóképző intézetek figyelmét a méhészeti oktatás intenzívebb felkarolására, mely foglalkozás nemcsak szép, nemcsak könnyű, csekély befektetést igénylő, de hasznot hajtó is.

Midőn Cim figyelmét felhívom a méhészet nemzetgazdasági jelentőségére, a méhészeti oktatás felkarolására, egyben az Alföldi Méhészet szaklapját az Alföldi Méhészet tankerületem nép- és polg. iskolák tanítói könyvtárai részére beszerzésre ajánlom. — Előfizetési ára 1926. évre 6 pengő, iskolák részére 5 pengő, mely összeg beköldhető „Szerkesztőség” címére Szeged, Osztróvszky-u. 4. sz.

Szolnok, 1926 október 7.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7961—1926. szám.

Valamennyi elemi népiskola Tek. Igazgatójának

Tirpák Sándor: „Az elemi rajzkutatás vesétkönyve” című művét, mely s. Szt. István társulat kiadásában jelent meg, a tantestületek figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1926 október 15.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7823—1926. szám.

Iskolai alapítványok összezszerű meghatározása.

A kultuszminiszter úr egy konkrét esetből kifolyólag közölte a m. kir. tanfelügyelőséggel, hasonnoda az illetékes iskolai hatóságoknál, hogy az iskolai alapítványok felajánlásakor a helyi hatóságok törekedjenek arra, hogy az alapítványok vagyonállaga legalább a 100 (Egyszáz) pengőt elérje. Üdvös az intézkedés azért, mert az eddigi apró alapítványok adminisztrálása annyi munkával és költséggel jár, hogy az alapítványok csekélységével nem állott arányban.

Szolnok, 1926 október 25.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelője.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7530—1926. szám.

Valamennyi népokt. int. Tek. Igazgatóságának.

Dezső Lipót vasvármegyei kir. tanfelügyelő „Küzdelem a magyar analfabetizmus ellen” e pályamunkája, amelyet az „Új Nemzedék” c. napilap dícséretben részesített, rövid időn belül elhagyja a sajtót. E munkájában részletesen igyekszik kimutatni az analfabetizmus mérhetetlen káros voltát s a népióiskola fontos, nemzeti hivatását. A munka, mely körülbelül 190—200 oldalas lesz, a köv. fejezetekből áll: I. rész. 1. Az állam kötelessége az analfabetizmussal szemben. 2. Az analfabetizmus és az egészségügy. 3. Az analfabetizmus és a mezőgazdaság. 4. Az analfabetizmus és a bűnügy. 5. Az analfabetizmus okai, mai helyzete. 6. Teendők. II. rész. A népkultúra fejlesztése.

Mivel egy ily nagyobb munka kiadása nagy költséggel jár, a szerző kéri, hogy a szükséges példányszám megállapíthatása végett a megrendelni szándékozó

iskolák megrendeléseiket közvetlenül hozzá s minél előbb küldjék el. A munka ára 58.000 korona (postaköltség és utánvételi díjjal együtt).

A mű érdekelté: Szombathely rendelhető meg. E művet cím felkarolására ajánlom.

Szolnok, 1926 november 3.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8294—1926. szám.

Valamennyi ovoda és elemi iskola Igazgatóságának!

Alexyné Mayer Irénnek „Karácsony” cím alatt egy újabb kötete jelent meg, amely értékes gyermek verseket és kis szindarabokat tartalmaz. A szerzőnek nemrégén megjelent kötete, a „Sáz versecske” s előbbi művei is szép sikert értek el s azok neve s nevelő hatását bizonyítják.

Ugyanezen a nyomon a „Karácsony” c. verses kötete is, amelynek beszerzését, az ovónők és tanítók figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1926 november hó 2-án.

Bihary s. k.

vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8490—1926.

Valamennyi el. isk. Tek. Igazgatóságának.

Az Orsz. Állatvédő Egyesületnek most elkészült 1927. évi gyermeknapját terjesztés és ajánlás végett a vármegye tanítószágának szives figyelmébe ajánlom.

A naptár terjesztését a m. kir. VKM Úr a hazai tanítószágak ismételve figyelmébe ajánlotta a Néptanítók Lapja útján, legutóbb 68364—1926 sz. a kelt rendelettel. A szép kivitelű naptár ára, mint múlt évben, 3000 K, azaz 24 fillér. A naptár más ifjúsági irattal összehasonlítva 64 oldalas tartalmával, képeivel és színes borító lapjával a gyermekek számára még mindig a legolcsóbb ajándékkönyvecskének mondható.

Minden megrendelt naptárpéldányszámot portómentesen elküldi az Orsz. Állatvédő Egyesület a megadott címre és minden megrendelt 10 példány után 1 ingyenpéldányt csatol.

A rendelés módja legcélszerűbben az, hogy a t. rendelők az igényelt példányszámnak megfelelő összeget postautalványon az Orsz. Állatvédő egyesület címére, Budapest, IX. Ernő-u. 11—13, előre elküldik; az utalványszelvényen a rendelő pontos címét, a rendelt-

tési hely mellett az utolsó postát és a vármegyét valamint a kívánt példányszámot megjelölik. Postai utánvétel mellett naptárt nem küldhetnek, mert a küldés ezen módja mindkettőre nézve sok postai és kezelési költséggel jár.

Szolnok, 1926 nov. 5.

Bihary s. k.

vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8560—1926. szám.

Valamennyi tanintézet. Tek. Igazgatójának.

„Az ismeretterjesztő előadások lélektana, módszere és eszközei” c. munka írója: Bene Lajos kir. s. tanfelügyelő, a népművelés régi kipróbált harcosa, aki a alut, annak társadalmát alaposan ismeri. A népművelés ügyét nagy lendülethez segíti ez a munka, mert a legfontosabb kérdések megoldására nyújt segédkezet. Az ismeretterjesztő előadások megszervezéséhez, rendezéséhez, az előadások felépítéséhez ad a gyakorlatban hasznosítható útmutatást. Tájékoztatja a vezetőket, az előadókat a különböző felfogásokról, az eljárásokról, egyszerűsége önvizsgálódásra is serkenti. Általában azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyeket a népművelők eddig legnagyobb mértékben nélkülöztek s ennek hiányában nem is fejtették ki olyan tevékenységet, amilyent az ügy megérdemel.

E munkára a tankerület tanári és tanítói karának figyelmét felhívom és a művet megszerzésre ajánlom. A mű a Falu Szövetségnél (Budapest, V. Zoltán-u. 8.) rendelhető meg.

Szolnok, 1926 nov. 8.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8599—1926. sz.

Valamennyi el. népiskola Tek. Igazgatóságának.

Pontos és szigorú alkalmazkodás és az eredményről mindenik év jún. 1-ig hozzárm jelentés adás végett figyelmébe ajánlom elemi népióiskoláink igazgatóinak a VKM úr i. évi 63577. VIII. a sz. s az el. népióiskolai tanulóknak tankötelezettség meghosszabbítása tárgyában kiadott rendeletét. Megjelent e Hivatalos Közlöny 1926. évi nov. 1-i számában.

Szolnok, 1926 nov. 9.

Bihary s. k.

vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.
9035—1926. szám.

Valamennyi el. és gazd. népiskola és polg. isk.
Tek. Igazgatóságának.

A „Növényvédelem” c. lapot, mely a m. kir. földművelésügyi minisztérium növényvédelmi és növényforgalmi irodájának hivatalos lapja, melegen ajánlom Cim figyelmebe s megrendelésre. Megrendelhető évi 100.000 K-ért a kiadóhivatalban: Budapest, V. Ország-háztér 11. Ha fedézzel rendelkezik az iskola könyvtára részére beszerzendő. Ajánlom különösen azért, mert minden számában sok olyan növényvédelmi cikk található, amely úgy az iskolai oktatásnál, mint az iskolán kívüli népművelési munkálatokban, felhasználható. Kérem bejelenteni, hogy megrendelte-e ezt a lapot?

Szolnok, 1926 november 19.

Bihary s. k.
vez. kir. tanfelügyelő.

Gyakorlati tanítás

Új szempontok

az állat- és növénytan oktatásnál.

Írta: **Böndös József** polg. isk. tanár.

A növénytan tanítása is körültekintő módszeres munkát kíván. Az apró dolgok megfigyeltetése igen nehéz, célirányos munkával azonban elérhetjük, hogy aziránt érdeklődjenek növendékeink, amit éppen megismertetni akartunk velük.

Mivel tanításunk végcélja az, hogy a természet törvényszerűségét, célszerűségét s életét világítsuk meg, elegendő, sőt kívánatos is, hogy csak az azon növények leírásával s életével foglalkozzunk, amelyek közvetlenül megfigyelési körünkbe esnek.

Fák s általában az élő nagy növények tanításánál a szemléltetés csak egyes részek észledése révén történhet legtöbb iskolában, azért a helyszíni alkalmi szemléltetést sem mellőzhetjük. Az ezévi növényeket pedig a lehetőség szerint egészben vigyük az iskolába s minden növendék, vagy 2 gyermek kapjon egyet. A szemléltetéshez szükséges egy kötőtű, s írka, amelybe a megfigyelt dolgokat belerajzolják. A sok különféle eset közül álljon itt egy növénytan óra.

Tárgy: A mezei zsálya. Módszer: cselekvé-

szemléltető. Szemléltető eszközök: élő növény, táblai rajz, esetleg modell.

Részletes vázlat.

Előkészítés és kapcsolás. A multkor nagyon érdekes növényről tanultunk. (Egy néhány mondatban számon kérjük.) Tegnap sétálva a nap-sütötte mezőn ismét találtam egy oly növényt, amelyen szintén sok érdekes dolgot lehet megfigyelni. Ez a növény, amelyet most kiosztok köztetek. Talán ismeri valamelyitek? Ez a mezei zsálya.

Célkitűzés. Most a mezei zsályáról fogunk tanulni.

Tárgyalás. Nézzük meg a földalatti részét. Milyen a gyökere? Tőgyökér. Ebből ágaznak ki a vékony hajszálygyökerek, vagy gyökérszörök. Ezzel szívja a növény a földből a nedvességet s az abban levő növényi táplálékot. A főgyökérnek mi a folytatása a föld felett? A szár. Mik ezek itt alul? Levelek. Honnan nőnek ki? A töből. Ezek tehát tölevelek. (Táblára írom: főgyökér, szár, tölevelek). Hogyan állanak ezek a levelek? Mint a rózsza szíromlevelei. Ezért mondjuk, hogy a tölevelei rózsában állanak. (Törözsa). Mi a jelentősége a töleveleknek a növény életében? Napos helyen él; a kiszáradástól védi a növényt, a tö, illetve gyökérmenti talaj nedvessége nem párolgathat el, azután meg a harmat és esővizet is a gyökérhez vezetik. Nagy hosszonyelű, tojásalakú levelek ezek.

Mit találunk a száron feljebb? Leveleket. Milyen a levél éle? Csipkézett. (Felraizolom). Hát ezek az apró levelek itt kicsodák? Murvalevek, amelyek tehát megmaradnak és hátrahajlanak. Mi volt a rendeltetése? A száron fent és a murvaleveleken, ha jól megfigyeljük, mit látunk? Szöröket. Mi ezeknek a feladatuk? A szörök között levegő van s a párolgást megakadályozzák. Ezen szörök között — figyeljük csak meg — vannak olyan bunkósfejú szörök is. Mirigyszörök. Dörzsöljük csak szét s szagoljuk meg. Mit érzel N.? Illatot. Ez az illat a rovarokat csalogatja.

Mit látunk a szár legfelső részén? Virágokat. Hogyan állanak a virágok a virág tengelyén? Körös-körül. Hány darab van egy részén? Hat. Az ilyen virág elhelyezést örvösnek hívjuk. (Felirom).

Most vizsgáljuk meg a virág szerkezetét. Szakítsunk le egyet. Mit látunk legkívül a virág tövében? Murvaleveleket.

Azután megmagyarázzuk a csészét. Két

Iskolán kívüli népművelés.

Rovatvezető: **vitéz Szathmáry Lajos** népműv. titkár.

Szám: 956—1926.

Valamennyi helyi Népm. Bizottságnak.

A Magyar-Holland Kulturgazdaság R.-T. „Film és Művelődés” címen új szaklapot indított meg, mely a vetített képes előadások előkészítéséről és keresztülviteléről részletes szakszerű tájékoztatást nyújt.

Az elemi iskolai vetített képes előadások tekintetében is — melyeket V. K. Miniszter úr kötelezőleg elrendelt — részletes útbaigazítást nyújt.

Ezen új paedagógiai, népművelési és művészeti havi filmszemléltetést b. figyelmébe ajánljuk. Kiadóhivata: Budapest, VIII., Üllői-út 4. szám. Szolnok, 1926 október hó 25-én.

Bihary vitéz Szathmáry Lajos,
üggy. elnök, várm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 1100—1926.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Bizottságunk tankönyveket és írószereket csak az analfabéta tanfolyamok hallgatói részére tud adni.

Az elemi ismeretterjesztő és ismeretterjesztő tanfolyamok hallgatói részére tankönyveket nem adhatunk, ők a régi iskolai, könyvtári, vallásos könyvekből, lapokból, folyóiratokból gyakorolják magukat, melyekkel a közéletben is találkozni fognak, ezzel is a gyakorlati életre nevelvén őket.

Leghelyesebb tehát, ha a helyi Bizottságok a községből a régi tankönyveket, miket már nem használnak, bekérik a szülőktől és a tanfolyamokon ezeket használják fel.

Szolnok, 1926 november hó 9-én.

Bihary, vitéz Szathmáry László,
üggy. elnök, várm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 1124—1926.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

A nagyszámu analfabéta tanfolyam hallgatóinak tankönyvekkel való ellátása nagy gondot és kiadást okozott, miért felkérjük Tek.

oldali részarányos. Ez ajakos virág. (Fellrom).

A párta milyen? Szintén kétoldali részarányos. Olyan, mint egy száj. Ez a felső, ez meg az alsó ajak. Mútatom s a tanítványok is vizsgálják. Mit találunk az alsó ajakon? Két porzót, melyek az alsóajakhoz nőttek. Mit találunk a felsőajakban? Nyissuk csak szét a két ajkat! A termő bibeszálát s a végén látjuk a kétágú bibét. Most figyeljete ide, elmondom, hogyan is történik a megporzás. Láttam, hogy a virágokra méhecskék járnak. Bizonyosan keresnek ott valamit. Hogy talál odá a méhecske? Szaga és színe elárulja s odacsalogatja. (A szinkontraszt a táblára rajzolom: zöld alappa virágszínkék, ritkán rózsaszín, vagy fehér).

Mit keres ott a méhecske? Mézet. Igen s van is a cső alján mézmirigy. Egy virág ajkait hasítjuk fel s a tövét izleljük csak meg. Úgy-e édes? A méh is el akarja ám ezt érni. Bebukik a virágba de a porzó szabad billentyűjét megöli a fejével (Meddő portok). Ekkor aztán a porzó a méh hátára csapódik s rákenődik a sárga virágor. Dugjuk be csak a ceruzánkat. (Minden tanuló közvetlen tapasztalja). Készüléken is szemléltetjük lassan.

A rovar elrepül a virágról s viszi magával a virágot. Rászáll aztán egy idősebb virágra, amelyben a porzó már elfonnyadt, miután a virágor már kihullt a portokból. Ezen virágoknál a kétágú bibe a felső ajakból jól kinyúlik, mert a bibeszála megnőtt. A méhecske itt is keresi a mézet s ahogy bebújjik, a hátán levő virágor hozzátapad a bibéhez. Ezáltal a méhecske el is végezte a megporzást.

A porzó és bibe különböző időben érik, úgy hogy önbeporzás nem történhet.

Mi a jelentősége az idegen megporzásnak? Az így keletkezett termésből erőteljes növény fejlődik, míg az önbeporzás által keletkezett termésből csenevész, satnya növény fejlődik.

Összefoglalás. Melyik növényről tanultunk? Milyen a gyökér? Hányféle levele van? Mondd el a virág részeit. Meséld el a megporzást!

Házi feladat. Szedjétek szét a virágot s a részeket rajzoljátok a füzetbe.

Ily módon, ha a növény tárgyalásánál nem csak a pusztá felsorolást végezzük, de a célszerűségét fejtegetjük s bevezetjük a biológiát, akkor a tanításunk figyelemkeltő érdekes és eredményes is lesz.

(Vége.)

Bizottságot, figyelmeztesse a tanfolyamvezetőket arra, hogy a tankönyvek megkímélésére ügyeljenek fel s azokat a tanfolyam befejezésével a hallgatóktól szedjék be, gondosan őrizték meg, hogy a következő tanfolyamokon felhasználhassák, vagy kívánatra visszaküldhessék.

Szolnok, 1926 november hó 10-én.

Bihary, ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő.
vitéz Szathmáry Lajos, várm. népműv. titkár.

Szám: 725—1926.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Valamennyi elemi és gazdasági iskolai igazgató és tanító úrnak.

Dr. Gyökössy Endre máv. felügyelő, a Petőfi Társaság tagja:

1. Hazavándorlók.
2. Táboroznak a palotai cserkészek.
3. A kis grófkisasszony című műveit az ifjúsági könyvtárak részére, mint a hazafias érzés ápolására igen alkalmas műveket beszerzésre ajánljuk.

A „Hazavándorlók” c. munka, amelynek minden sora a hazai rőghöz való szívós ragaszkodást tünteti fel, népkönyvtárakban is nagyon használható mű.

Szolnok, 1926 november hó 16-án.

Bihary, ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő.
vitéz Szathmáry Lajos, várm. népműv. titkár.

Szociális ügyek.

Tanítói Otthonunk ügye.)

Tekintetes Igazgató Úr!

Az 1925—26. évben tartott vármegyei közgyűlésünkön nagy lelkesedéssel határoztuk el, hogy Szolnokon Tanítói Otthont létesítsünk, hogy a tanyákon és községekben működő kar-

*) Az iskolák igazgatóihoz intézett megkeresésnek lapunkban már azért is adunk helyet, hogy az igazgatók a Tanítói Otthon érdekében kifejtendő munkáját ezuttal is megkönyvitsük. Szerk.

társainkon segítsünk. Hogy legyen egy hely, hová azok nyugodtan adhassák be a középiskolába járó gyermekeiket.

Azóta hosszú idő telt el s az akkor nagy lelkesedéssel határozattá emelt eszme elszunyadt egy időre.

Most már azonban örömmel jelenthetem, az 1926 okt. 2-án Szolnokon tartott Tanítói Otthon igazgatósági gyűléséből kifolyólag, a Tekintetes Igazgató Úrnak, hogy a Szolnokon létesítendő Tanítói Otthon ügye újra napirendre került és az igazgatóság felvette működését.

Az 1926 okt. 2-án tartott igazgatósági gyűlés Nagyságos Bihary István vezető kir. tanfelügyelő urat díszelnökévé választotta.

Ki ekkor a legmesszebb menő támogatását helyezte kilátásba s mint mondotta, minden igyekezete oda fog irányulni, hogy a Szolnokon létesítendő Tanítói Otthon rövidesen álljon. De akkor dolgozni kell mindenkinek érte.

Indítványozta s az igazgatóság elfogadta, hogy az igazgatóság a munkát ossza fel maga között s kezdje meg a propagandát. Az igazgatóság három propaganda bizottságot választott.

Az igazgatóság e határozata folytán arra kérem a Tekintetes Igazgató Urat, mint a II. számú propaganda bizottság igazgatója, hogy:

1. Szerezzen érvényt az 1925—26. évben hozott azon közgyűlési határozatnak, hogy „Minden iskola rendezzen évenként 1 vagy 2 iskolai előadást a Szolnokon felállítandó Tanítói otthon javára”.

Hogy ezt mi módon és mely időben arra nem kívánok útmutatással szolgálni.

2. A legtöbb községben (városban), úgy azt hiszem Önöknél is a különféle egyesületeknél a működő előadásokat a tanító kartársaink tanítatják be s azok közreműködésével történik.

Kérem azért a Tekintetes Igazgató Urat, hogy kérje meg ezen kartársakat, hogy a befolyó jövedelemből már előre kössenek ki bizonyos százalékot a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon javára.

Próbáljunk már egyszer a magunk javára is dolgozni egy kicsit.

3. Közlöm a Tekintetes Igazgató Úrral, hogy Nagyságos Bihary István vezető kir. tanfelügyelő Úr áll.- és községi iskoláknál a jövőben csak úgy engedélyezi az iskolák tantermeit a különféle előadások és mulatságok céljaira, ha a befolyó jövedelemből 20 százalékot a Szolnokon létesítendő Tanítói Otthon céljára beszállítatnak. Ezt vigyék keresztül a

felekezeti iskolákban, a nem állami tanítókartársaink is.

Kérem azért a Tekintetes Igazgató Urat, hogy ily esetben az engedély kérésnél már előre jelezzé, hogy a tiszta jövedelemből 20 százalékot a Szolnokon létesítendő Tanítói Otthon céljaira beszállítatnak, mert ellenkező esetben engedélyt nem nyernek.

4. Sziveskedjék községében működő előadást rendezni a tanestület közreműködésével a Szolnokon létesítendő Tanítói Otthon javára. Ha már rendeztek ilyet a multban valamely jótékony célra, most ezt a saját érdekünkbe inkább sziveskedjenek megtenni.

5. Ha van a községben (városban) mozi, úgy kérem sziveskedjék érintkezésbe lépni a tulajdonossal és kérjék meg, hogy a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon alap javára rendezzen egy mozi napot minden évben s annak tiszta jövedelmét engedje át a fenti célra. Ezen alkalommal kövessen el mindent, hogy a siker minél nagyobb legyen. Hasson oda tanestületével együtt, hogy az iskolai előadásra a tanítók, az esti előadásra pedig a felnőttek minél nagyobb számmal jelenjenek meg.

6. Kérem az Igazgató Urat, hogy közölje velem a község (város) jobb módú, vagyonos polgárainak nevét és címét, egyesületek, részvénytársaságok címét, akiktől remélni lehet, ha központilag megkeressük őket, adományaikkal hozzájárulnak a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon alapja javára.

7. Kérem sziveskedjék velem közölni községében (városában) működő ref. lelkészek, r. k. papok, főjegyző (polgármester) és jegyzők nevét és címét.

Kérem az Igazgató Urat, hogy tanestületével együtt sziveskedjék megtenni mindent, hogy fáradságos munkájuknak ne csak erkölcsi, hanem anyagi sikere is legyen.

A Szolnokon létesítendő Tanítói Otthon alap javára befolyt pénzt kérem mindenkor Jánossy Pál vm. egy. pénztáros (Szolnok, Bányai-úti áll. iskola) címére küldeni.

Továbbá kérem sziveskedjék egyidejűleg engem is értesíteni, hogy a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon alapja javára mennyi összeget küldött be és mily címen, mert ezekről nekem külön nyilvántartást kell vezetnem és az elküldött és kapott leveleket külön kell iktatnom.

A befolyó összegekről időnkint név, helység és az összeg megnevezésével jelentést kell tennem az igazgatóságnak és Nagyságos Bihary

István vezető kir. tanfelügyelő úrnak. Ugyan akkor jelentenem kell, hogy mely községek és iskolák nem értek el semmi eredményt.

Kérem azért Igazgató urat, hogy tanestületével karöltve fejtse ki ebben az irányban a lehető legnagyobb propagandát.

Előre jelzem, hogy Önökkel együtt magam is önzetlenül tisztán a nemes célért dolgozom. Mert magamnak (mint egyénnek) hál' Istennek nincs s nem is lesz szükségem Tanítói Otthonra, hanem az lebeg és lebegjen szemünk előtt, hogy vannak kiknek szükségük van rá, ezekért dolgozom és dolgozunk valamennyien, hogy a tanítói együttműködést és együttérzést ne csak szóval, de tettekben is nyilvánítsuk.

Kérem sziveskedjék ebben az ügyben mindenféle megkeresést egyenesen hozzám (Dunaháti Mészáros Gyula Szolnok, Konstantin utca 2220. szám) intézni.

Nemleges esetben is kérek jelentést, de azt hiszem, hogy ilyet senkitől és sehonnan sem fogok kapni, hanem örömmel jelenthetem majd mindkét helyre, hogy a kartársaim az egész vármegyében dolgoztak.

Kérem sziveskedjék ezeket az egyes kartársaknak is tudomására hozni.

Végezetül ismételnem kérem a Tekintetes Igazgató urat és kedves kartársaimat, hogy ragadjanak meg minden alkalmat és lehetőséget hogy ügyünket minél gyorsabban vigyük a megvalósulás felé, hogy minél hamarabb álljon Szolnokon a Tanítói Otthon, hirdetőn a tanítói együttműködést és együttérzést.

Szolnok, 1926 november hó 18-án.
Marad Igazgató úrnak és kartársaimnak tisztelője:

Dunaháti Mészáros Gyula s. k.
a vm. Tanítói Otthon II. sz. propaganda bizottság igazgatója.

Alulírottak igazoljuk, hogy Dunaháti Mészáros Gyula a II. számú propaganda bizottság igazgatója a megbízását Szolnokon 1926 okt. 2-án a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon igazgatósági ülésén kapta.

Elvárjuk, hogy a levelében közölteknek mindenben eleget fognak tenni, hogy a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon minél hamarabb felállítható legyen.

Szolnok, 1926 november hó 18-án.

Bihary István s. k. vez. kir. tanfelügyelő.
Keszthelyi István s. k. vm. egyesületi elnök.

HIREK

Főispánunk s a törvényszéki elnök ünneplése. Amint azt valamennyien igaz örömmel hallottuk és olvastuk: Kormányzó úr Ö föméltósága vármegyénk népszerű főispánját, Almásy Sándort a csillaggal díszített II. o. érdemkereszttel tüntette ki. A vármegye közönsége külsőképpen is kifejezést óhajtván adni a főispánt ért kitüntetés fölött. Folyó hó 15-én 400 terítékes bankettet rendezett a kitüntetett tiszteletere. A Nemzeti Szálló éttermében megtartott díszében nemcsak a vármegye előkelősége vett részt, de megjelentek ott a megyén kívül lakó kitűnőségek is. Lapunk terjedelme nem engedi meg, hogy részletesen foglalkozzunk az ünnepelthez méltó banketten elhangzott beszédekkel s azért csak azt a tényt konstatáljuk, hogy az ott megjelentek valamennyien látták és érezték, hogy egy valóban meleg szeretettől hevített gyönyörű ünnepi lakomának voltak részesei. A főispáni bankettet megelőzőleg, november 10-én, a Kaszinó helyiségeiben szintén az igaz tisztelet és nagybecsülés érzete hozta össze Szolnok városának és vidékének úri közönségét abból az alkalomból, hogy a szolnoki k. törvényszék elnökévé Fuchs Gyula nevezetett ki. Az új törvényszéki elnök a közel múltban szinte Európaszerte ismertté vált ügyben tett bizonyosságot arról, hogy az isteni gondviselés is a bírói pályára jelölte őt ki, s valószínű, hogy ez a körülmény is hozzájárult ahhoz, hogy a magyaros „magnum áldomás” keretében is méltán s őszintén üdvözölte őt a vármegye, a város s a vidék előkelősége.

Gombakönyv kezdők részére. Szemere László tollából rendkívül értékes munka jelent meg, mely a gyakoribb gombák megismerésével és értékesítésével foglalkozik. A vastkos könyv 250 gomba leírását, 50 színes képet és 50 szövegközti ábrát tartalmaz. A könyv anyagtartalmának tárgyalása egyszerű és könnyen érthető meghatározással állapítja meg az egyes növények termési helyét, idejét, színét, ízét és megfelelő használati utasítást is nyújt a növény fogyasztására és mikénti értékesítésére nézve. Mint dr. Mágocsy-Dietz Sándor egyetemi tanár is a könyv előszavában írja: „A gombákkal való tudományos foglalkozás azonban csakhamar szükségessé tette, hogy a nép érdekkörét közelebből érintő gombák ismerete széles körben terjedjen”, megállapításából is következtetve a könyv iskolai és magánhasználatra nélkülözhetetlen. A könyv: a szerző kiadása, kapható Budapesten, II., Debrői-út 15. ss. alatt. Ára vászonkötésben 140.000 K.

Kartársaink szives figyelmét e helyen is felhívjuk a tanulmányi kirándulásokról szóló cikkünkre illetőleg az abban foglalt tudnivalókra. Mint értesültünk vármegyénk tanitósága már eddig is melegen érdeklődik a rendkívül élvezetesnek és tanulságosnak mutató kirándulás iránt.

Megbízatus. Lucskai István áll. el. isk. ttó a cibakházi áll. el. iskolánál az igazgatói teendők ellátásával ideiglenesen megbízatott.

A tankerület területéről áthelyezettek: Pankrátné, Csányi Ilona szolnoki áll. polg. isk. tanárnő a békéscsabai áll. polg. iskolához, Koricsánszky Ferenc kisujszállási görögnyösi áll. ttó a lábatlani áll. isk.-hoz.

A tankerület területére helyeztetett: Ferencz József gazd. tanító a kunszentmártoni önálló gazd. népiskolához, Orosz Vladimir Vilmos sándorfalvi áll. isk. ttó a Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőséghez.

Helyettesítéssel megbízattak: Konecsniné Csöke Teréz nyug. polg. isk. tanárnő a tiszaföldvári áll. polg. iskolánál, Kormos Margit okl. polg. isk. tanárnő a jász-árokszállási áll. polg. iskolánál, Maksai Róza a türkevei áll. polg. iskolánál, Keresztesi Kornélia a tiszaföldvári áll. polg. iskolánál, Gyökössy Margit a szolnoki áll. polg. iskolánál, továbbá Placskó Mária okl. el. isk. ttónó a déványai önálló gazd. népiskolánál, dr. Rimóczyiné Benrad Ida okl. el. isk. ttónó a szolnoki áll. el. iskolánál, dr. Sárköziné Tóth Katalin a szolnoki áll. el. iskolánál.

Nyugdíjaztattak: Özv. Csekey Istvánné áll. polg. isk. tanárnő és özv. Szilágyi Sándorné mezőtúri ref. el. isk. ttónó.

Köszönetnyilvánítás. A VKM úr özv. Werknerne Longhy Irma nyug. áll. ttónó cibakházi lakosnak a cibakházi áll. el. iskolánál szegénytanulók segélyezésére tett 1 millió kor. értékű alapítványért köszönetét fejezte ki.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. D. Fegyvernek. Kérdéseire a következőkben válaszolunk: iskolai bizonyítvány másolatáért járó díj az igazgatót, illetve a tanítót illeti. Ugy az elem és egyéb típusú iskolánál, ha valamelyik tanerő állásából lemond, osztályát további megfélelő intézkedésig a tantestület köteles díjtalanul ellátni akár osztályok összevonásával, akár pedig felváltva szabályszerű beosztással. Ezért külön díjat nem követelhet.

Nyomatott Roth Dezső könyvnyomdájában Szolnokon. 7968

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. **KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ** Plac-16r.

Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közjegyzői, pénzügyi,
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, írógépekből és
írógépszállagokból. **Üzleti könyvek gyára.**
Dobozgyárában készülnek az elismerten legjobb
kereskedelmi, patent, raktári és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **könyvtárolás** készíti a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabb
a legkényesebb ízlést is kielégítő díszműveket.
Könyvnyomdám elegáns, izléses kivitelben, a
legolcsóbb árak mellett készíti füzeteket,
könyveket, röplapokat, táblázatokat,
lakodalmai és béli meghívókat
és minden fajta **könyvnyomdai munkát.**

Mielőtt máshol rendelne, kérjén tőlem árajánlatot!
Könyvnyomda. • Üzleti könyvek gyára.

Ifjusági és tanítói könyvtárak számára alkalmas könyvek kedvező fizetési feltételek mellett kaphatók
ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanhangyak

Tanszerek

Papírosok

Nyomtatványok

SZOLNOK

XVIII. évfolyam.

10 szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

FŐSZERKESZTŐ:
MAGYARY GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ:
MÉHES ENDRE

Szolnok, 1928 december hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR. KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható:

- Iskolai nyomtatványok.**
- 645. H. lyreállítás elszámolás
 - 646. Eüjorelszámolás
 - 647/a. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, kiadványok.
 - 647/b. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, bev. kimutatás beirattási díjakról
 - 648. I. Kimutatás egyenesadóról, 5% 3%-os pótdáváltságról
 - 649. II. Kimutatás a készpénz- és terményeibeli hozzájárulásról
 - 651. IV. Kivonat a bérszerződésből
 - 652. V. Kimutatás alapítványok jövedelméről
 - 653. VI. Kivonat kölcsöntörleszt. tervezetből
 - 654. VII. Kimutatás hitoktatói díjak megállapításához
 - 655. VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához
 - 656. IX. Kimutatás tűzifa mennyiségéről és értékéről
 - 657. Átvételi elismervény anyagokról
 - 658. Napszámjegyzék
 - 659/60. Népiskolai helyi tanmenet A)) belv. B) külív
 - 661. Könyvtári költségvetés pénztári napló és számadás*
 - 662. Könyvtári pénztári napló és számadás köve
 - 663. Állami elemi iskolai (kisdévodai) anyagszámadási könyv. Kötve, 5 evre
 - 663. Áll. elemi isk. (kisdévodai) anyagszámadás*
 - 665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
 - 666. Iskolai pénztári napló A) minta
 - 667. Közs. isk. számadás
 - 668. Népiskolai költségvetés
 - 669. Isk. alapvagyonszámadás
 - 671. b. Statisztikai kimutatás
 - 672. Bérszerződés bérbveendő épületek számára
 - 675. Postai feladókönyv
 - 688. Javadalmi jegyzőkönyv tanítók részére
 - 690. Elbocsátó-levél
 - 691. Beirattási díj kezelési napló*
 - 803. Iktatókönyv Iktatókönyv, kötve, tárgymutatóval ellátva
 - 805. Tárgymutató
 - 824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
 - 824 a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső iv
 - 824 b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső iv
 - 824 c. Állami elemi iskolai is óvodai számadás köve
 - 829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
 - 830. Népiskolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
 - 842. Tisztviselői bizonyítvány
 - 947. Orarend elemi iskolák számára (I iv = 2 példány)
 - 948. Nyugta tanítói fizetésekről (I iv = 2 példány)
 - 950. X. Kimutatás a. a. Kimutatás

- Leltári nyomtatványok.**
- 915. Leltári napló (f. sz. minta)*
 - 916. Szakleltár (2. sz. minta)*
 - 917. Szobaleltár (4. sz. minta)
 - 940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*
 - 941. Selejtezési jegyzék (5. sz. minta)*
 - 942. Árverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)
 - 943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

Nyomtatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

- 1. m. Tanköteles törzskönyvi lapja
- 2. m. Kisérőlevél törzskönyvi lap átküldéséhez
- 3. m. Öv- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
- 4. m. Beköltözött gyermekek bejelentése
- 5. m. Végleg elköltözött gyermekek bejelentése
- 6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
- 7. m. Kivonat a halálozási anyakönyvből (szep. 1-16.)
- 8. m. Kivonat a halálozási anyakönyvből (aug. 31-ig)
- 9. m. Jelentés
- 10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanoncok számában az előző évi szeptember 1. óta beállított változásokról
- 11. m. Értesítés tanoncvizsgára lépő tanulókról
- 12. m. Értesítés tanoncvizsgából kilépett tanoncokról
- 13. m. Egyéni lap
- 14. m. Értesítés az iskolából kilépett kötelezettek gyermekéről
- 15. m. Kimutatás az október 15-ig beirt tanulókról
- 16. m. Felhívás a be nem iratkozott gondviselőkhöz
- 17. m. Kimut. törzskönyvezett tanulókról
- 18. m. Feljelentés beiratás elmulasztásával elkövetett kihágásért
- 19. m. Felhívás hivatalból való beiratásra
- 20. m. Értesítés hivatalból való beiratásról
- 21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez
- 22. m. Orvosi jelentés és engedély
- 23. m. Kimutatás igazolatlanul mulasztó gyermekekről
- 25. m. Feljelentés a negyedszer, vagy ennél több ízben elkövetett kihágásért
- 26. m. Figyelmeztetés oktatás meghosszabbítására
- 27. m. Figyelmeztetés magánvizsgálatra jelentkezés tárgyában
- 28. m. Nyilvántartó-napló kirótt büntetés-pénzkezelő
- 29. m. Nyilvántartó-napló kirótt bírság-pénzkezelő
- 30. m. Felvételi napló*
- 31. Haladási napló*
- 32. m. Mulasztási napló
- 33. m. Anyakönyvi napló
- 34. m. Bírságoldás
- 35. m. Pénznapló büntetés-pénzkezelő

Önálló gazdasági és gazdasági ismétlő-iskolák számára.

- A vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előírt 1—41. mintájú nyomtatvány
- 703. Félévi je jelentés az elemi iskolai felvételi, mulasztás és haladási napló használatához
- A felvétel, mulasztás és haladás céljaira

Kisdévodák számára.

- 724. Felvételi napló.*
- 725. Mulasztási napló*
- 727. Haladási napló puha kötésben
- 728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére
- 729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

- 746. Költségvetés
- 748. Felvételi napló*
- 749. Tanulmányi napló*
- 750. Előmeneteli és mulasztási napló*
- 751. Anyakönyvi törzslap
- 752. Iparostanonciskolai bizonyítvány
- 754. Értesítő (ellenőrző) könyvecske
- 757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
- 758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készültek és azok használata kötelező.

A nyomtatványokat előnyösen számított nettó áron számítjuk és postai utánvétellel küldjük meg.

A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a külső vagy belső ívet is pontosan megjelölni.

A megrendeléseket beérkezésük napján késedelem nélkül elintézzük.

A *-gal jelölt nyomtatványokhoz külső ív (borítékív) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Niadja: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesülete.

Előfizetési árak:

Egész évre 60.000 Ft. — Egyszeri szám ára 6000 Ft.

FŐSZERKESZTŐ: **MAGYARY GYULA**

FELELŐS SZERKESZTŐ: **MÉHES ENDRE**

Megjelenik havonként.

Előzetes díjat és reklamációt János Pápa egyesületi pénztárához, a lap szerkesztéséhez vonatkozó közleményeket a szerkesztőség Szolnok (Földesföldi Iskola) címre küldendők. Nézeteltérési díjat nem adunk vissza.

A felnőttek oktatása.

A kulturának mindenkihez eljuttatása s ezzel a nemzet kulturális színvonalának emelése ma már ugyanolyan fontos feladat, mint a gyermekek oktatása. Az élet iskolájába visszük be a tudományt, ott nyújtjuk a tudást, mert azt akarjuk, hogy minden magyart fölvétezzünk a tudás fegyverével az élet küzdelmeire, hogy minden magyar lélekben ápoljuk Istent, beleoltsuk az emberekbe a hazai rögöz való ragaszkodást, a tekintély tiszteletét, a törvény megértését és respektálását s általában minden magyarból talpig embert teremtsünk s ezzel előbbre vigyük a sötét magyar éjszaka megszűnését s a jobb, boldogabb magyar jövő földerengését.

E nagy nemzeti munkát vármegyénkben a vármegyei népművelési bizottság munkálja, melynek elnök vármegyénk első tisztviselője: Alexander Imre alispánunk, akinek hazaszeretete, fajszeretete, fennkölt gondolkodása és mindenkor megnyilvánuló nagy tudása helyesen irányítja, támogatja e bizottság munkáját, aki mindenkor ott van, ahol a kultúra szent ügyéről van szó, aki fölkarol minden nemzeti és kulturális mozgalmat, de aki maga is dolgozik reggeltől estig, hogy csonka hazánk legnagyobb vármegyéjét mintául lássák.

Az ő lelkes, odaadó, munkásságának és soha meg nem alkuvó igazságosságának köszönhető, hogy a vallás- és közokt. m. kir. miniszter ur elismeréssel adózott a bizottságnak s általa a vármegye valamennyi kulturális munkájának,

nekünk tanítóknak. De alispánunk mellett ott találjuk a felnőttek oktatásának irányításában Bihary István tanfelügyelőnket is, aki az ő fáradhatatlan buzgóságával dolgozik állandóan, kitartással a vármegye kulturális színvonalának fokozatos emelésén.

E két férfiu hűségese segítőtársaival oly kulturát teremtett már eddig is e vármegyében, hogy arra büszke lehet vármegyénk minden hű fia. Kövessük tehát őket lelkesedéssel, szorgalommal, buzgósággal s ha ezt tesszük, úgy elősegítjük az: integer Magyarország föltámadását.

A községi nevelő birói intézmény fontossága.

Irta: **dr. Sashegy József** ny. kir. járásbíró, volt iskolaigazgató.

E lap legutóbbi számában ismerttettem a községi nevelőbirói intézményt. Elmondottam, mily keretek között, milyen módokat mellett gondolnám én ezt a közérdekű intézményt felállítani, létesíteni, megszervezni. Ezuttal rá kívánok mutatni annak a magyar jólétben még ismeretlen, de felette szükséges intézménynek a fontosságára, jelentőségére.

A helyes alapon szervezett községi nevelőbirói intézmény előnyeit, hasznát, jelentőségét, fontosságát kellően értékelni, megfelelően felbecsülni alig lehet. Kiszámíthatatlan, megmérhetetlen lenne az az erkölcsi hatás, mely a társadalom minden rétegét érné a községi nevelőbirói intézmény szervezésével, felállításával és célszerű fenntartásával. Hasznát elsősorban a preventív gyermekvédelem, — azután az erkölcsrendészet, a népművelés, a személy- és vagyonszolgálat, a produktív munka, a közigazgatás és maga a jogszolgáltatás, illetve a gyermekbíráskodás látná, élvezné. Merem hinni, remélni s így meggyőződésből állítani, hogy a

közszégi nevelőbírói intézmény gyökeresen átalakítaná a társadalom erkölcsvilágát, — átalakítaná a fiatalok generációját, javítaná a közérkölciséget; hozzájárulna a kulturnívó emelkedéséhez; csökkentené a bűnözések számát, tehát megszüldítaná a jogrendet és könnyítene a bíróságok munkatérhén is. Lelkem minden meggyőződésével hirdetem, hogy ez az intézmény végeredményében, kihatásaiban a közület konszolidációját is megalapozná.

Elsősorban természetesen a gyermekvédelem intenzív felkarolása, fellendülése lenne a következménye, haszna. A preventív gyermekvédelem nagy lökést kapna felállításával szervezésével. A gyermekek és a fiatalok generációja a népet, a nép anyagi, értelmi és erkölcsi világát, házi viszonyait, a gyermeki lelket, a gyermek szokásait s a nevelés módjait ismerő tanító-bíró vezérlete alá kerülne. Ennek felügyelete, gondos irányítása, vezetése mellett nem lennének a gyermekek és a fiatalok magukra hagyva, az erkölcsi zűlések alkalmának és a bűnözés csabjainak kitéve. Ennek éber szemé, éles tekintete belelátna már tervezetéseikbe is. Ennek szigorú, de igazságos és jótékony intézkedései visszatartanák a gyermekeket, és a fiatalokat sok olyasmitől, amit ma kellő felügyelet hiányában, magukra hagyatra, talán nem is annyira lelki romlottságból, mint inkább gyerekes félszegségből, nyegleségből, helytelen szokásból követnek el.

A gyermekek és fiatalok bűnözésének, erkölcsi zűllésének megelőzése, bűnözési hajlamuk megbénítása, sőt teljes kiirtása, elzűllésük meggátolása lenne a közszégi nevelőbírói intézmény első, legnagyobb és legfontosabb haszna. Pedig ez is nagy szó! A fiatalságból lesz a jövő társadalom. A gyermekek és a fiatalok megmentése a jövő társadalmának megerősödését jelenti. Ez egymagában felérne azzal az áldozattal, amelyet az államnak ez intézmény felállításánál hoznia kellene.

De nemcsak a preventív gyermekvédelem nyerne ez intézmény felállításával. A kultúra, a népművelés és nem eléggé értékelhető, eléggé fél nem becsülhető hasznát látna ez intézménynek. Csökkentene, a lehetőség minimumra szállana le az iskolakerülők száma. Csökkentene, — a betegség eseteit kivéve, — a minimumra szállana le az iskolai mulasztások végösszege évente, a közszégi nevelőbírói intézmény felállításával. A népiskola belületében, ideális állapotokat lehetne teremteni. A mulasztások apadásával eredményesebb lenne a tanító munkája is. De nyugalmasabb, békésebb is, mert a rakoncátlan, türehtetlen magaviseletű gyermekeket a nevelőbíró elé lehetne állítani erkölcsi fenytés végett s így az iskolából ki lehetne küszöbölni a virgácot. Az iskolai nevelésoktatás is nyerne hát. Azután a nevelőbírók ifjúsági együletet vezetnének, abban a téli hónapokban analfabéta, továbbképző tanfolyamokat, ismerelterjesztő előadásokat tartanának a fiatalok

számára. Az első évtizedekben tehát csökkenteni, lehetőség szerint a minimumra lehetne leszállítani az analfabéták számát. Mindez a népműveltség jelentékeny emelkedését eredményezné.

Mint már említettük, a közszégi nevelőbírók a gyermekek és fiatalok erkölcsi életének ellenőrzői, felügyelői, irányítói, vezérei lennének. Állandó felügyelet alatt pedig a gyermekek és a fiatalok a lehetőség tartózkodni fognak a bűnözéstől, ellenben a hasznos munkára lesznek kényszeríthetők. Apadna, csökkentene tehát a dologtalan munkakerülők száma is Nyerne hát a közszégi nevelőbírói intézmény szervezésével közvetlenül a személy- és vagyonbiztonság is, közvetve a közigazgatás is. A munkás kezek megmentésével azonban szintén közvetve hasznát látná a gazdálkodás az ipar és a kereskedelem is.

Végül a fiatalok bűnözésének túlnyomó nagy részét a közszégi nevelőbírók torolnák meg, óriási mértékben apadna úgy, közvetve, mint közvetlen a hivatasos gyermekbíróság évi ügyforgalma is. Közvetlenül azáltal, hogy a bűnözések nagy részét, ismételjük, a közszégi nevelőbírók torolnák meg, — csak a súlyosabb eseteket utalják a gyermekbíróóság elé. Közvetve pedig azáltal apadna a gyermekbíróóság ügyforgalma, hogy a kellően fegyelmezett, a bűnözéstől visszatartott, munkára szoktatott fiatalok generációjából idők során, szolid, erkölcsös, bűnkerülő nemzedék válik, amely hamarosan felére fogja redukálni a bűnesetek számát. Végül a közszégi nevelőbíró éber ellenőrzése mellett az alkohol, a nikotin és a prostitúció áldozatainak száma is rohanvást csökkenne. Mindez pedig megérné azt az áldozatot, a melyet az államnak érte hoznia kellene.

PEDAGÓGIA

Hogyan taníthatunk tornát?

Az új tanterv kötelezővé tette az elemi iskolákban a torna tanítását s útmutatást is ad a tanítás anyagára és módjára vonatkozólag.

Az elv, hogy a gyermekek utánszó mozdulatok keretében játszva tanulják meg a gyakorlatokat. Nem kell a drillszerű ütemre, vezényszóra mozgó régi módszer, mondják s erre fel az egyik szélsőségből már is, a kezdet-kezdetén átszaladtunk a másik szélsőségig s hajlandók vagyunk elfelejteni, hogy a gyermekekkel végzetett mozdulatoknak élettani szempontból megállapított célja is van. Mert nem mindegy, hogy a mozdulatok kivitele milyen, s nem mindegy, hogy az utánszó mozgásokat hogyan állítjuk sorrendbe s miként választjuk meg.

A módszert ne tévesszük össze a céllal.

A tanítás módja lehet játékszerű, de a célja még is csak az, hogy a gyermekek testét megedzzük, hogy az egész napi ülében megőrnnyedti hátát és gerincoszlopát egy kicsit kinyújtóztassuk, hogy megtanítsuk a gyermeket helyesen az egész tudóvel lélegzeni, hogy beléneveljük a mindennapos — egész életen át tartó rendszeres testgyakorlás fontosságát és szükségességét.

Mert az iskola — a torna órán is — nem foglalkoztat, hanem az életre készít elő, az életre nevel.

A tornatanítás módját különösen a tanítóknak teljesen megkönnyíti az az új tornaszet, melyet legnagyobb és legrégebb tornagyárunk külföldről hozott be s „Kolos” tornapad néven hoz forgalomba.

A „Kolos” tornapad röviden „Kolos” nincs helyhez kötve, tehát jó időben az udvaron, a friss levegőn, rossz időben a folyosón vagy a jól szellőtett tanteremben szerelés nélkül azonnal használható.

Méreteiben a „Kolos” kicsiny (145 x 50 s fűdön fekvő 10 cm. magas). Tehát helyet alig foglal el, sulya kb. 9 kg., tehát egy kis gyermek is könnyen ide-oda viszi. A „Kolos” minden gyakorlatát a legügyetlenebb és legkisebb gyermek is az első kísérletnél már tökéletes kivitelben végzi el, mert a „Kolos” az élettani szempontból megkivánt helyes testtartást önmagában adja a gyermekeknek.

Az elvont mozgásokat megeleveníti, mert mindegyik mozgása egy-egy utánszó mozdulat, a hogy sorrendet vezet s a gyakorlatok menétét szemlélteti.

Ma, amikor az elemi iskolák tornatermük egyáltalában nincs, még rossz időben is megtarthatjuk a tornaórát ilyen „Kolos” tornapad segítségével.

Jó időben pedig még ott is, ahol modernül felszerelt, egészséges tornaterem áll rendelkezésünkre, inkább a szabadba a friss levegőre visszük a gyermekeket tornázni, hogy a gyakorlatozás közben fokozottabb levegőszükségletet, jó levegővel elégtűsük ki.

A „Kolos” legegyszerűbb formában egyesíti magában a közismert svéd szereket u. m. a bordás falat, a padot, az asztalt és a lebegőfűt. A svéd rendszerű tornaórákat tehát ugyanugy megtarthatjuk a „Kolos” segítségével, mint az ideálisan jól felszerelt svéd tornatermekben.

A minden izomcsoportot működtető gyakorlatcsoportozat elvégzése legfeljebb 5 percet vesz igénybe. Tehát egy iskolának, melynek legnépesebb osztályában 50 tanuló van, legalább 5 „Kolos”-ra volna csak szüksége, hogy 10 csoportban minden gyerekekkel végigcsináltassa az óraprogrammot.

Természetesen a „Kolos”-nál — ha jó időben a szabadban vagyunk — egyszerre csak 10 gyermek van 5 „kolosol” s 5 felváltásra készen vár — míg 40 gyermek játszik.

Tudomásunk szerint megyénkben is több iskola, körtük középiskola is — szerzte be már eddig is a „Kolos”-s használatát jó eredménnyel a tanulók örömeire és a tanítók meglegedésére. (D.)

A próbaév.

A most folyó tanévben, Magyarország minden elemi népiskolájában, új tankönyveket vettünk használatban. Az új tankönyvek egyik része oly későn jelent meg, hogy azokat, a kívánalmaknak megfelelő módon nem volt ideje a tanítóknak áttanulmányozni, a másikrésze pedig még a tanév kezdetén is csak „sajtó alatt volt. Így, őszintén szólva, az új tankönyvek jó része csak felületes átvizsgálással s a kiadók részéről kapott reklámok, kapacitások utján került be az iskolába. Ezek, a tanítókon kívül álló körülmények lebegtek szemünk előtt, mikor az új tankönyvek megválasztásakor nyomtatékosan hangsúlyoztuk, hogy az új tankönyveket illetőleg az 1926—1927-ik tanév csak próbaév. Minden tanítónak lelkiismeretbeli kötelessége tehát, hogy ezen próbaév alatt az új tanterv utasítása értelmében szerkesztett összes tankönyvet alaposan áttanulmányozzon, azok között összehasonlításokat tegyen, észrevételeit, tapasztalatait kartársaival is közölje s hasson oda, hogy a „győzőn a jobb” elvénel fogva a valóban legmegfelelőbb tankönyveket adjuk növendékeink kezébe.

Az új tankönyvek megjelenésekor szomorúan tapasztaltuk s azt hiszem, hogy a tankönyvek végleges megállapítása előtt ismét tapasztalni fogjuk, hogy a tankönyvkiadók igazi vásári lármával reklámozták kiadványaikat s bizony az nemesnek éppen nem nevezhető versenyben sokszor alig megengedhető hangon licitáltak egymásra. A könyv bírálatok, ismertetések nagyrésze is inkább reklám volt, mint komoly tárgyilagos bírálat. Ez a vásárlási módozat sokunk figyelmét elterelte a lényegtől, a tankönyveknek saját szemünkkel való átnézéséből, tanulmányozásából s talán azon könyveinket vettük be iskoláinkba, amelyeknek hatásosabb volt ránk nézve a reklámja. A most folyó tanév alatt kiki alapos tanulmányozás alá veheti az összes tankönyveket s így nem lesz szükségünk arra, hogy azok végleges megállapítását illetőleg a mások elfoglalt bírálatán válasszuk ki azok közül a legmegfelelőbbeket.

El kell ismernünk, hogy az összes kiadók arra törekedtek, miszerint kiadványaik minél tökéletesebbek, minél nagyobb sikert hozók legyenek. Ez okból igen nagy anyagi áldozatot kellett hozniok. Ez a körülmény méltánylást érdemel s azért a tankönyvek kiválasztását akként eszközöljük, hogy lehetőleg minden kiadótól szerezzünk be könyvet iskolánk részére, annál is inkább, mert mint tudjuk egy a multban, mint a jeltgben minden kiadó cég évről-évre igen te-

kintélyes anyagi összeggel támogatta a tanítószag intézményeit. (Ismerek kiadókat, akik a tanítók középiskoláiba járó gyerekeit is ingyen tankönyvvel látták el.)

Valamit az aj tantervről is. Vármegyénk éber szemű kir. tanfelügyelőjétől hallottam, amit azután magam is több esetben láttam, hogy igen sok kollégánk, talán az idő rövidsége miatt, vagy talán kényelemből az osztályára vonatkozó tanítási tervezetet, az egyik kiadó cég által egybeállított „Tanterv”-ből egyszerűen lemásolta. Ez a hiba (mégpedig nagyhiba!) is helyrehozandó a következő tanévre. Ha egyebet nem, legalább annyit tegyen meg minden kartársunk, hogy a kezébe adott kész tantervbe felvett anyagból csak annyit irányozzon elő, amennyit rendes körülmények között el is tud végezni.

MA—RY.

TÁRCA

Rákóczi hamvai.*

(1906 október hó.)

Írta: Ruy Mihály.

Visszatérhetsz — bátran, diadallal, büszkén:
Nem lesz bélyegzett bűn, hanem honfi erény
Ezután sírodhoz elzarándokolni,
A nemzet szive vár: siess hát Rákóczi! . . .
A szomorú idők „bélyegző” törvényét
A trón és a nemzet érzése zúzza szét . . .
Hazánk történelmében nincs többé szégyenfolt:
Utolsó is eltűnt: ami még rajtunk volt.

II.

Rákóczink! . . . királyi s főnemesi ősök!
S dicsőfényvel övezett nagy szabadság hősök
Kirácz ivadéka! . . . korod minden gyásza,
Minden dicsősége — benned pontosul ma . . .
A végzet felemelt, hogy aztán ledobjon,
Hogy osztályrészedül száműzetés jusson . . .
De neved varázsát két század eszméi
Nem tudták máig sem velünk feledtetni . . .

*) A szolnoki máv. tiszti kaszinó Rákóczi-ünnepén szavalta Farkas Lili. Az ünnepélyt közlő előző számból térszűke miatt a vers kimaradt, ezuttal közöljük. Szerk.

III.

Rákóczi, Bercsényi és Zrinyi Ilona
Thököly, Sibrik és — gróf Csáky Krisztina
József herceg és gróf Eszterházy Antal . . .
Sorra fölvonul a — a nyolc díszes ravatal . . .
Már mind itthon vannak: friss virágok között:
A melyeket vérrel magyar sziv öntözött:
Hisz itt minden fűszál, s minden vadrózsaság
Honfi szivből fakadt — és nyilott véruirág . . .

IV.

Harangok zúgása, — Libera akkordja . . .
A bujdosó hadat — egy táborba vonja . . .
... Ah! . . . már itt is vannak . . . most kopognak
[léppen . . .]

Hanem nem is járnak . . . csak lebegnek szépen . . .
Üdvözlünk Bujdosók! . . . így találkoznak hát!
Az árnyak mozognak. és lebegnek tovább . . .
Könny gyűl a szemökbe . . . könny a nemzetébe
Oh mért is voltatok messze — számkivetve! . . .

V.

Libegnek-lebegnek és búcsúznak végre,
S mint könnyű ködfelhő lebbenek az égre . . .
Egy hűvös légáram . . . s azután néma csend:—
Voltak — és nincsenek! . . . nyugosznak odalent.
Frissen hantolt sírok . . . friss virág-koszorúk —
S körül honfitársak: öregek és ifjúk . . .
Nyugodjatok békén — s nyiljanak virágok —
Sirotokon — s a hon szent áldása rátok! . . .

VI.

Öleljétek őket . . . vérből nyílt virágok,
Kössetek koszorút lelkes honleányok —
Kössetek koszorút, s helyezétek rája —
A mi bujdosóink gyászos sirhalmára . . .
S fűzzétek közé az egész nemzet szivét:
Fájó kegyeletét, égő honszerelmét: —
Hogy e koszorúknak legszebb rózsága —
Legyen a honfi-sziv érzélem virága.

VII.

A sok bujdosó közt van a dicső vezér:
Alszik és álmodik . . . mig a határhoz ér: —
itt lelke feljajdul . . . a szive megdobb . . .

XII.

És öröm könnyet sir . . . érzi hogy itthon van . . .
Érzi hogy nevétől ma: hegy, völgy és róna —
Visszhangzik mintha a — nemzet szive volna,
Érzi, hogy emléket ma minden kis madár —
Dicsőítve zengi, — légi útra ha száll . . .

VIII.

Hazatért Bujdosóink, — dicső fejedelmünk!
Egész szivvel várunk, — légy a mi vezérünk!
Melegítsd föl szivünk-lelked erejével,
S égő honszerelmed hevítő tüzével: —
Hogy a szent szabadság-egyenlőség lelke
S a testvériségé — szálljon a szivekbe,
S nemzeti egységünk e Szentháromsága —
Legyen lelkünk álma, — szivünk imádsága.

IX.

A te honszerelmed lángoló napsugár,
Amely minden igaz magyar szivét átjár;
— S mint egy rendkívüli hatalmas akarat —
Betölti a lelket, és magával ragad . . .
S mint nagy küzdés után — a nyugtató álom
Édesen elringat az „otthoni” ágyon: —
Ugy nyugtat meg minket és ringatja szivünk
Mint egy szent hitvallás: melyben bízunk,
[hiszünk . . .]

X.

Száműzetésednek nincs megokolása . . .
De legyen lelkünknek az a megnyugvása:
Hogy most vagy már a mienk: . . .
S aki ezekben él: mindig halhatatlan . . .
És te megoszolva: vízben, fűben, fában:
Jelen vagy szép hazánk atmoszférájában:
Jelen vagy a dalos-madár énekében —
A nagy természet e legszebb zenéjében.

XI.

Szent kegyeletednek templomot építünk,
S mulhatatlan emléked lesz benn oltárképünk:
Ezen oltárképnel gyónjuk meg néked —
Az ellened talán elkövetett vétkeket:
Te oldozz fel tőlük lelked erejével,
Lángoló szivednek mély honszerelmével . . .
És mi áldjuk érte a nagy Istenséget,
Aki nekünk újra visszaadott Téged.

Egyesületi élet

Felhívás.

Afúrott elnökség felkéri az egyesület tagjait, hogy az 1926—27. illetve a folyó tanévi 100,000 kor, tagdíjat befizetni sziveskedjenek, mert az egyesületi élet teljesen megakad, mivel az esedékes kiadásokat nincs miből fedezni.

Szolnok, 1926 december hó 15-én.

Az elnökség.

Félszázados jubileum.

Külső méreteiben is impozáns, belső tartalma néve is kimagasló ünnepély volt az, melyet Szabolcs-vármegye Általános Tanítóegyesülete rendezett íma-állásának félszázados évfordulója alkalmából. A ritka szép ünnepélyt Nyíregyházán a vármegyeháza nagytermében tartotta a tanítószag, amely alkalommal a közoktatásügyi minisztérium képviselőm kívül résztvette azon a szomszéd vármegyék kiküldöttei, a vármegye Nyíregyháza összes kultur tényezői, az egyházak, a különböző társadalmi körök és egyesületek. A félszázados lélekemelő s tettekre busdító szép ünnepély lefolyását a vármegyei tanítószag hivatalos közlönye, a „Szabolcsi Tanító” 44 oldalra terjedő ünnepi száma ismerteti. A jubileumi kögyűlés nagy óvációk mellett vette tudomásul Nyíregyháza város képviselőtestületének azon bejelentett határozatát, melyszerint az ünnepély maradó emlékéül a tanítószag által kijelölendő kultur célra, hatalmas ingyen telket ajándékozott a tanítóegyesületnek.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

970—1926. szám.

Valamennyi népokt. int. Tek. Igazgatóságának.

Hegedűs József „Magyar Szikrák” címen hazafias verseiből egy kötetet adott ki, melyek alkalmasak a tanuló ifjúság és a közönség körében a hazafias érzést felkelteni s ébren tartani. A könyv ára 14,000 kor. (melyből a szerző 3000 K-t a vármegyei tanító-otthon javára ajándékozik).

Megrendelhető a Szeerzűnél (Budapest, VI., Szobirak utca I. 8.)

Szolnok, 1926 november 24.

Bihary s. k.
vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

966—1926 sz.

Valamennyi el. népiskola Tek. Igazgatóságának.

Szives figyelmébe ajánlom pontos alkalmazkodás végett a tanintézetek igazgatóinak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter urnak 1926. é. 88.213. VII. a. sz. s az ifjúsági könyvtárak számára „beszerzendő” és beszerezhető” művek jegyzékének közzététel tárgyában kiadott rendeletét. A rendelet és jegyzék megjelent a Hivatalos Közlöny 1926. évf. 23. számának 372. és következő oldalain.

Szolnok, 1926 dec. 10.

Bihary s. k.
vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

960—1926. szám.

Valamennyi elemi, polgári, gazdasági népiskola, tanítóképző- s kisdedővő intézet Tekintetes Igazgatóságának!

A Máv miskolci üzletvezetőségének folyó évi 200. sz. irata nyomán értesítem Címet, hogy a közszolgálati alkalmazottak és családtagjaik kedvezményes utazásra jogosító arcképes igazolványainak meghosszabbítása illetve az arra jogosultak új igazolványainak kiállítása megkezdődött. Igényi jogosultak az áll. intézetek

kinevezett alkalmazottai, azok esaládi pótlékat élvező családtagjai, továbbá a nem áll. intézetek alkalmazottai és csal. pótlékat élvező családtagjai s a törvényes hitoktatók. (Részl. felsorolva a Hiv. Közl. f. é. 23. számának 368. és 369. old.) Az új igazolványokat kerék 6 $\frac{1}{2}$ —10 $\frac{1}{2}$ cm. nagyságu kartonlapon, nem huzott (puha), még e célra nem használt új arcképet küldenek be melynek hátlapjára tén. al felirandó a tulajdonos neve és lakóhelye.

A kimutatásba a következő rovatok veendőek fel, 1. sorszám, 2. a esaládó neve, 3. állása, 4. a családtag neje, gyermekei megnevezése, neve, 5. a gyermek kora 6. foglalkozása, ha iskolába jár, minő isk. hányadik osztályába, 7. az igazolvány száma, aki most kér új igazolványt, annál e rovat üresen hagyandó, 8. illeték pengőben, 9. jegyzet.

A kimutatáson igazolni kell, hogy a kimutatásban megnevezett családtagok után a családó családi pótlékat élvez. A régi igazolványok meghosszabbítási díja az 1927. évre 1 pengő (12500 K), az új igazolványok kiállítási díji 2 pengő. A nem állami alkalmazottak és családtagjaik után, ugyszintén a nem állami hitoktatók után igazolványonkint 20 pengő küldendő be csekkklapon a Máv miskolci üzletvezetőségének a 12089. sz. csekkzámlára s a nyert csekkszelvény a kimutatáshoz csatolandó. A régi igazolványok meghosszabbítása s az újak kérése 1926 dec 28-tól 1927 jan. 10-ig küldendő be hivatalomba iskolánkint s tanintézetenkint külön-külön kimutatással. (Övönök nem áll., áll. tanítók külön kimutatásba). A beküldéskor beküldendő a meghosszabbítási illeték, a postai szállítási díja Szolnokról-Miskolcra, onnan vissza Szolnokra s Szolnokról a kérelmező lakhelyére készpénzben (nem bélyegben). Beküldendő továbbá a csekkszelvény is. A jan. 10-ke után érkezett igazolványok kiállítási díja emelkedik. (Lásd a Hiv. Közl.-ben foglalt rend. 11. pontját). Uradalmi és magán int. alkalmazottjai igazolványt nem nyerhetnek. A nyugdíjasok és kegydíjasok az igazolványt maguk kéri közvetlenül a Máv miskolci üzletvezetőségétől, miután már záradékoltatták kérvényeiket a nyugdíjukat számfejtő számvevősnél. Az 1926 ra kiállított igazolványok 1927 febr 15-ig érvényesek.

Szolnok, 1926 dec. 11.

Bihary s. k.
vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

9646—1926. szám.

Valamennyi tanintézet. Tek. Igazgatóságának.

Az a nemes emberszerető misszió, melyet, a Vakokat Gyámolóító Orsz. Egylet a vakok érdekében kifejt, készítette a magyar kultúra legfelső funkcionáriusát, a nagyméltóságú VKM. Urat, hogy rendeletét (44911—1926. VII. ü. o.) kibocsássa és hazánk tanügyének vezetőinél az engedélyezett iskolagyűjtést melegen beajánlja.

Ezen rendeletek várható eredményét célzó működésüket most kezdi meg a fentemlített egyesület.

Ez egylet foglalkoztató intézetet tart fenn, melyben a későbbi korban megvakultakat elméleti oktatásban részesíti, iparilag kenyérkereseti pályára képezi és önfentartásukhoz módot nyújt. Ennek teljesítéséhez nagy összegek szükségesek, melyeket a magyar társadalomtól, a magyar ifjúság újján kell kérnie, mert az állam eddigi tekintélyes mérvű támogatását súlyos pénzügyi viszonyai következtében majdnem egész mértékben nélkülözi.

Ehhez a nemes misszióhoz kérem Cím nemes támogatását és hiszem, hogy azt a szegény vakoktól megtagadni nem fogja, hisz a gyermek fogékony, résztvevő lelke szívesen áll szerencsétlen embertársaink mellé, főként, ha arra figyelmét előjárója felhívja, kérem őket támogatni.

A vezetése alatt álló egyes iskolák igazgatóságához külön kérelemmel fordul az egyesület és megfelelő számú gyűjtőívet bocsát rendelkezésükre, hogy a gyűjtés munkáját megkönnyítsék.

Szolnok, 1926 december 13.

Bihary s. k.
tanker. vezető kir. tanfelügyelő

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

9844—1926.

Valamennyi kisebbfoku gazd. továbbképző iskola Tek. Igazgatóságának.

A VKM ur 1925. é. 81.975. VII. sz. rendelete szerint Brozik Dezső a berettyóújfalui önálló gazdasági népiskola igazg. a „Továbbképző Gazdasági Népiskola Tananyagbeosztása” és a „Továbbképző Gazdasági Népiskola Üzemterve” címen említett iskolák számára igen házagpótló és felette szükséges vezérfontalt állított egybe. mely nagy mértékben meg fogja könnyíteni a továbbképző népiskolákban működő gazdasági oktatók feladatát.

Felhívom azért Címet, hogy a művet iskolájuk szakkönyvtára számára szerezzé be s annak megtörténtét hozzám 14 nap alatt jelentse be. A mű a szerzőnél rendelhető meg. Ennek beszerzése azért is fontos, mert a gazd. ism. iskolák betervezett tananyagbeosztásai és üzemtervei nem voltak megfelelőek, e munkák pedig utmatatóul lógnak szolgálni a helyi tan- és üzemtervek elkészítéséhez.

Szolnok, 1926 december 17.

Bihary s. k.
tanker. vezető kir. tanfelügyelője.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7762—1926. szám.

Valamennyi állami elemi népiskola Tek. Igazgatóságának.

Az 1920. év 129.516. IV. b. sz. VKM-i rendelettel kötelezővé tétetett, hogy a Néptanítók Lapjában megjelenő cikkeket a több tanítói állami el. népiskolák tantestületei havi értekezleteiken tárgyalják s erről a tantestületek, hozzám jelentést tegyenek.

E VKM-i rendeletre felhívom, hogy mindig pontos jelentést és a tantestületi jegyzőkönyvet hozzám beküldeni el ne mulassza.

Szolnok, 1926 december 23.

Bihary s. k.
vez. kir. tanfelügyelő.

Jász Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője

9117—1926. szám.

Valamennyi polgári és elemi népiskola Tek. Igazgatóságának.

A kir. magyar tudományos egyetemi nyomda igazgatósága közölte velem, hogy a nagyméltóságú VK Minisztérium 67.502—1926. sz. a. kelt leirata alapján elkészítette a polg. iskolák tantermeiben ki-függesztendő „legegyszerűbb és legteljesebb és könnyen kapcsolható betű és számjegytípusokat feltüntető fali táblákat”, melyek a tantervben kevés óraszám-mal szemléplő „szépirás” tanításának eredményesebbé tételére egyedül vannak hivatva.

Kivánatos, hogy ezen fali táblák fontos céljuknak megfelelően az Országos Közoktatásügyi Tanács javaslata szerint is az intézetek összes osztály-termeiben állandó elhelyezést nyerjenek és a „tanárnak hivatkozásul a tanulóknak pedig mintául szolgáljanak. Éppen ezért célszerű annyi sorozatot megrendelni, ahány terme van az intézetnek.

Ezek előrebocsátása után felkérem az összes polg. isk. igazgatóságát, hogy ezen nagy fontosságú, házagpótló taneszközből már most jegyezzék elő a megfelelő mennyiséget. annál is inkább, mert csakis nagyobb számú megrendelés esetén áll módjában a tömeges előállítás és az ezzel járó ármérséklés, az egyetemi nyomdának.

A tanulmányi cél érdekében és a gyorsabb lebonyolítás szempontjából is igen kedvező volna, ha az igazgatóság a rendelet végrehajtása kapcsán az intézet fali tábla szükségletére vonatkozólag az egyetemi nyomdát (Budapest, Múzeum körút) tájékoztatná.

Az egyetemi nyomda a rendelet alapján 3 db,

63x95 cm. méretű falitáblát készítetett (I. nagybetűk, II. kisbetűk és számjegyek, III. betűkapcsolási példák) és erős, jóminőségű papíron nyomva, védőtokban hozza forgalomba. Egy sorozat ára szegélyezéssel és lécekre erősítve 150.000 K. Egyes táblák külön nem kaphatók.

Mint hogy a középfokú iskolai szépirás tanítás az elemi népiskolai irántanításnak szerves tovább felelesztése, öntudatosá tétele, a figyelemreméltó szempontból is fontos volna, hogy ugyanezen falitáblák segítségével vezetnék át a népiskolák is tanulóikat az irni tudás első nehézségein.

Eppen azért felhívom az összes elemi népiskolák figyelmét is a fent ismertetett falitábla sorozatra.

Egyben felhívom az összes iskolák figyelmét a nagyméltóságú VKM. 76.897—926. sz. a. kelt rendeletére, mely az „egyöntetűség, egységes kezelés és az előnyösebb beszerzés megvalósítása céljából elrendelte, hogy a VKM. vezetése és rendelkezése alatt álló iskolák az előirt rendtartási és számviteli nyomtatványokat” minden esetben a kir. magyar egyetemi nyomdánál rendeljék meg és szeressék be.

Végül külön is megemlékszem az egyetemi nyomdának kiváló gyakorlati szakemberek közreműködésével és a nagyméltóságú miniszterium jóváhagyásával készített nyomtatvány sorozatáról, és azokat szintén beszerzésre ajánlom.

Szolnok, 1926 dec. 17.

Bihary s. k.

tanker. vezető kir. tanfelügyelő

Gyakorlati tanítás

Gyakorlati utasítás.

A tanítás ideje: A tanév vége felé történik.

A tanítás egysége: „Mit látott Janika falun? című olvasmány a „Betűország”, című ábécés könyvből. Osztály: I. osztály.

Szemléltető eszközök: A beszéd, a könyvben levő és más alkalmas képek és rajz.

Előkészítés: I. osztály ide figyel! A múlt órán olvastuk, hogy Janika édesapja levelet kapott Molnár Antal tanító bácsitól, melyben a tanító bácsi meghívta a fiát, Janikát falura. Mondd csak miért hívta meg a tanító bácsi Janikát falura? N. (Mert beteges volt.) Mi történik vele, ha lemegy a faluba? N. Mitől erősödik meg a falun Janika? N. Ki lesz a falun Janika játszótársa? N. Hogy mondjuk a falut másképp? N. (Község.) Janikák hol laktak? N. (Budapesten.) Mi az a Budapest? N. (Város.) Mekkora város Budapest? N. (Nagy.)

Miért Magyarországnak Budapest? N. (Főváros.) Janika kivel utazott el Budapestről a falura? N.

Hangulatkeltés: Most figyeljétek csak ide! Ha jól viselitek magatokat elmesélem nektek, hogy Janika hogyan is érkezett meg és mit látott a falun! (Itt elmesélem „Mit látott Janika falun?” című olvasmányt közbe az olvasókönyvben levő képeket nézzék és magyarázom nekik, kezdve kifejtő módszer szerint).

Janikát másnap az édesapja és az édesanyja kísérték az állomásra. Ott átadták az ismerős bácsinak, aki majd Janikát elviszi a falura.

Janika az ismerős bácsival nemokára beszállt a vonatba. Édesapjától és édesanyjától elbucszott, megcsókolta őket és kezét csókolt nekik.

Megfogadta, hogy a falun is jó gyermek lesz és szótfogad.

A vonatvezető bácsi belefújt a sípjába: Tü.. tü.. Mehet! S megindult a vonat, mindig gyorsabban és gyorsabban.

Janika az ablakhoz ment. S azon nézett keresztül. De az ablakon nem hajolt ki, mert az ablak szélére is rá van írva, hogy „Kihajolni életveszélyes!”

Utaközben sok mindent látott! Egyszer csak azt mondja a bácsi — akivel utazott — no Janika készülődjünk, a következő állomáson már leszállunk.

Nem tudom várnak-e? — mondja Janika.

A vonat megáll! Megérkeztek stb.

Célkitűzés: Amit én most elmondtam gyerekek az benne van a ti olvasókönyvetekben is. Igen szépen van elmesélve. Olvassuk el! Keressük ki!

Tárgyalás: Most megmutatom nektek, hogy év vége felé már az I. osztályos gyermeknek, hogyan is kellene olvasni. (Az első két szakaszt az olvasókönyvből elolvasom nekik. Minta olvasás.)

Olvasd csak N. és igyekezz úgy olvasni, ahogyan én olvastam. (Olvassa az első szakaszt.)

Mondd az olvasmány címét. Hová érkezett Janika? Ki várta az állomáson? Kivel várta az állomáson? Hány ló volt a kocsiba fogva? Hány pár az? Hány lába van egy lónak? Hány lába van két lónak?

Melyik itt a képen Janika? Melyik Pista? Melyik Antal bácsi? Mit csinál a képen Janika? Miért szalad? Minek örül? Mit csinál, mikor Antal bácsinak köszön? Hogyan köszön Pistának?

Előhozzák Janikának a csomagját. Felszakják a kocsira! Mit csinálnak azután mindannyian? (Felülnek a kocsira.)

Antal bácsi pattant az ostorral és megindulnak. Hogy utaközben mit láttak, majd elolvasa N. (Elolvasa a második szakaszt.)

Miért mentek hazafelé kocsin. (Miért nem mentek a falujukig vonaton?) A kocsiról kit láttak dolgozni? Hogyan dolgoztak az aratók? (Szorgalmasan.)

Mit csinál az arató? Mivel vágja a búzát. Mutasd meg a képen, melyik az arató? Az arató után ki megy? Mit csinál az? Hogy nevezzük az ilyen asszonyt? (Marokszedő, marokverő.) Miért nevezzük annak? (Mert kezével, a markával szedi fel a levágott búzát. Az egy csomóba összeszedett búza csomóval mit csinál? Hogy nevezzük egy ilyen összekötött csomót? Ha csomókat összerakják, minek nevezzük? A keresztekét mivel hordják össze? Sok kereszettel, ha egy csomóba összehordanak és összerakják, mi lesz belőle? (Asztag.) Mit csinálnak az így Asztagba rakott búzával.

Hányféle képpen, hogyan lehet csépelni? (Cséphadaróval és géppel). Mit látsz ott messze a képen, az aratók mögött? A turnyot.

Mit látott még Janika? Olvassa tovább N.! (Olvassa a két további sorokat).

Egy helyen mit láttak legelni? Mit mondott akkor Antal bácsi? Mint készítenek a tehen tejéből? Miért kell a gyermeknek sok tejet és vaját enni? Olvasd hogyan értek haza? Mentek-mentek egyszer csak haza értek: Mit csinált még azon a napon Janika?

Hogy mit látott Pistáéknál, azt majd elolvasa N. (Olvas egy szakaszt.)

Mibe laknak Pistáék? Milyen házba laknak Pistáék? Milyen volt a tágas udvar? Milyen volt a pitvara? (Előtér, konyha). Milyen az a tágas udvar? Itt látjuk ezen a képen Pistáék házat? A ház előtt mi van?

A ház falára mi fut fel? Hol van Pistáék háza? (falun). Azért miféle ház a Pistáéké? (Falusi).

Hogy mit csinál együtt a két fiú, olvassa el N. (Egy szakaszt olvas).

Mit csinált együtt a két fiú? Hovavezette később Pistá Janikát? Mit mutatott ott meg neki?

Mutasd meg ott a képen a templomot. Kinek a háza a templom?

Mit kéne a jó Istentől? Mikor imádkozik meg a jó gyermek? (Reggel, délben és este). Miért imádkozol reggel? Miért délben? Miért este? Mit mutatott még meg a piactéren Pista Janikának?

Kik járnak az iskolába? Miért járnak a gyerekek iskolába?

Miért kell a gyermekeknek tanulni?

Tanuljatok ti is, hogy szüleiteknek, tanítóitoknak örömet szeressetek. Hazánknak Magyarországnak pedig hasznos, dolgos polgárai legyetek!

Tanuljatok szorgalmasan azért is, hogy okosabbak legyetek, mint a szomszéd ellenségeink! Kik azok az ellenségek? Mit csináltak azok a mi országunkkal, Magyarországgal? Mit kell nekünk cselekednünk, hogy az újra a miénk legyen? (Vissza kell venni). Mivel lehet visszavenni? (Karddal, puskával, harccal). És ésszel, tudással, azért kell minden magyar fiúnak és

leánynak tanulni, hogy ha karddal és puskával nem tudjuk őket legyőzni — mert azt tőlünk elcsarolták — legyőzzük majd ésszel őket!

Hogy hova ment még a két fiú, majd elolvasa N. (Egy szakaszt olvas). A falunak melyik részére mentek még ki? Mit láttak a falu végén? Mi hajtja a szélmalom? Mibe kapaszkodik a szél? Hány vitorlája van? Miféle malmot ismersz még? Mi hajtja a vízi-malmot?

(Képen mutatom, ennek híján rajzolom).

Mi hajtja a gőzmalom? Melyik malom örül leg-szebbnek? Melyik örül gyorsabban? A három malom közül melyik a legjobb? Miért?

Falun miféle malmok vannak. (Szél és vízimalom). Hol vannak gőzmalomok? Itt a könyvünkben melyik malom van lerajzolva? A szélmalom környékén mit őriztek? (Lábát). Kik őrizték?

Hogy a falu szélén még mit csináltak azt majd olvassa el N. (Egy szakaszt olvas).

Mit csinált a falu szélén a két fiú? Kikkel játszadoztak? Miről ismered meg? (A ruhájáról). Hogyan érezte magát Janika a falun?

Ki nem akarta megismerni? Mikor? (Mikor eljött érte.)

A következő szakaszt még hozzá olvassa N.

Milyen lett Janika is? Pufók. Mondd ezt másképp! Kire mondjuk, hogy pufók? Mitől kővérek, egészszégek a falusi gyerekek? (Jó étel és friss levegő. Mitől lett Janik is pufók (kővér)?

Olvassuk el, miért jött Janikának az apja falura? (Olvass egy szakaszt.) Miért jött Janikának az anyja falura? (Hogy hazavigye.) Miért bankódott, szomor-kodott Janika? Hogyan bucsuzott el a falutól és kis pajtásaitól? (Szomorúan.) Mondd másképpen? (Bánatosan.)

Olvassuk még ezt el, hogyan bucsuzott el Pistától! Janika, kitől bucsuzott el nehezen? Mikor nyugodott meg? Mikor azt meghallotta, hogy Pista még a nyáron feljön Budapestre. Mi történt Janikával? Mitől ragyogott a szemé? (Hogy mondanád másképpen, hogy ragyogott? (Fénylött, csillogott.)

Hogyan bucsuzott el két fiú egymástól?

Hol látják egymást viszont?

Ha jók lesztek még azt is elfogjuk olvasni, hogy Pista mit látott Budapesten!

Összefoglalás:

Alkalmazás: Janika és Pista egymás közt mik voltak? (Jó barátok?) A jó barátokat miről lehet megismerni? (Arról, hogy szeretik egymást.)

Legyetek itt az iskolában és azonkívül is ti is egymásnak jó barátai és szeressétek egymást úgy, mint Janika meg Pista szerették egymást!

Szociális ügyek.

Tanítói Otthonunk ügye.

De sokat táncoltunk, hangversenyeztünk, közvacsoráztunk, kértünk, koldultunk, deputáltunk 34 esztendőn át, hogy vármegyénk központjában felépítse a Tanítói Otthonunkat létrehozassuk s ime 34 év óta is még mindig ott vagyunk, ahol 1914-ben voltunk. Hja, a mindent elpusztító háború!

1914-ben már megvolt a telkünk, melyet Szolnok város nemes Tanácsa adományozott azon feltétellel, hogy két éven belül az építkezést meg kell kezdenünk. Készen voltak az építkezés tervei is; nem is egy. E sorok írója, de sokszor meghosszabbította az építkezés megkezdésének terminusát, de a háború csak nem akart véget érni. Sőt! Jött a hadikölcsön. Hazafiúi lelkesedéssel tettük a haza oltárára összekuporgatott filléreinket, mintegy 37 ezer koronát többé-kevésbé lombardirozva. — Itt is kellene valamit tenni. Ha a kormányban már meg van a hajlandóság és ha van rá módus, hogy a hadikölcsön miatt tönkrement kis existenciákon segíteni kíván, miért ne lehetne a mi Otthonunkat is a kis existenciák közé sorolni?!

A mi nagynevű vezérünk Rákos István, milyen kedves paktumot tudott kötni a Szövetség kebelében az Orsz. Jegyzői Egyesülettel. Hát a mi, csonkítatlan nagy vármegyénknek nincsennek-e jegyzői, akiknek már hivatalból is oly sokszor meg kell fordulniok a centrumban?! S milyen kedves Otthont találhatnának a jegyző-gyerekek a tanító-gyerekekkel egy fészekben. Vagy Rákos bátyánk példája nem követésre méltó? Vederemus! *Odé.*

ad 315—1926.

Tekintetes

Dunaháti Mészáros Gyula úrnak*)

Szolnok.

Tisztelettel tudatom, hogy a cibakházai áll. iskolák tantestülete által 1926 december 5-én

*) Lapunk múlt havi számában e helyen közölt D. Mészáros Gyula propaganda bizottság igazgatójának levele immár visszhangra talált. A cibakházai áll. iskolák Tanestülete elsőnek jelentkezett, miszerint az inténciót megértette. Levelet itt szóról-szóra közöljük buzdításul annak, hogy a többi tantestületek is hasonlóképen kövessék a jó példát. *Szerk.*

rendezett gyermekelődás jövedelméből 400000 koronát Tanító Otthonunk javára Jánossy Pál vm. pénztárnok úr címére elküldöttük.

Cibakháza, 1926 dec. 10.

Kartársi üdvözléssel

Lucskay János
igazgató tanító.

IRODALOM

Egy könyvről...

Az elvont gondolatok a magasabb szellemi élet kifejezői. Nincs nehezebb feladat, mint az elvont gondolatokat formába önteni, megtestesíteni. A szobrász, a festő akkor áll hivatásának magaslatán, mikor élettelen anyagának tömegébe lelket lehel. A költő a láthatatlannak és hallhatatlannak ad színt és hangot, elképzelteti az elképzelhetlent s művészi kifejezője a szavak formájának.

A költő zsenije látja az ultraviolát, hallja a legmagasabb c-t, színek és hangok végtelen sorából alkotja az eszmét. Alkotásai nem mechanika nem is a végtelen számsor, hol a megismétlődések szabályszerűsége adja az okozati láncát, hanem a lélek ezüst hárfájának millió és millió húrpéndülése, melyben az adott törvényt és formát a logikai láncot a költő zsenialitása választja ki!

A régi népek mithológiájában a költők közelállottak az istenekhez, — vagyis a végtelenhez. A költészet a végtelen hazája, korlátai csak lelki korlátok s formája maga a megfejt-hetetlen lelki konstrukció.

A költészet bázisa nem a) és b) pont, csupán kifejezője az a és b. Kifejezéséből, művészi öntvényéből nőnek ki a formák s a róla vont elméletek előbb volt költészet s csak azután költészet. Amint művész az, aki a lélek milliányi hurján a szavak compositióját kijátszva ép úgy művész az is, aki ennek a csak lélekkelccsal felnyitható kottának scizmograf szerrnt mozgó erőt, a testesítés formáit szabályokban, érc törvénybe önti.

Ezt a művészi feladatot oldotta meg Poetikájában *Sarudy Ottó* tanítóképzőintézeti főigazgató. Könyve a tanítóintézetek számára készült, elsősorban nevelő céllal, mit főképp a példák kiválógatásával elsősorban old meg. Da ha valaki csak át akarja tekinteni a költészet végtelen birodalmát, akkor is ezt a könyvet vegye

a kezébe, hol világosan észszerűen elrendezve nagyszerű összeállításban nemcsak hogy át tudja tekinteni az egészet, hanem meg is érti azt. Sarudy szakit sok régi elavult formával, érthetővé teszi az érthetlent, sok újat nyújt, ami kellő eredetiséget kölcsönöz könyvének!

A költészetnek a zenével való kapcsolatát a dallamszerűség egybeolvadását a zenével szinte újításszerűen tárgyalja ez a könyv, amely, mint tankönyv e téren elsőhelyen áll!

Nem kritikát gyakorolunk, nem is tanterv szempontjából taglaljuk a könyvet, hanem mint élvezetes és elsőrangú olvasmányt, mely szórakozva oktat, mely sok homályos kérdésről felvilágosít, ajánljuk a könyvet az egész magyar tanítóság és tanárság, de minden művelt magyar ember kezébe!

Obscurus diffusit... sit lux! — A költészetani himes réjtjén a legszerűebb, de legszébb virág: Sarudy Poetikája! *(csf).*

HIREK

Hangya központ. Tek. Zeke Dániel szöv. ügyvezető elnök, igazgató-tanító urnak, Törökszentmiklós. Amint ismeretes, intézetünk igazgatósága Csernoch János dr. biboros hercegprimás 50 éves papi jubileuma alkalmával 1924-ben egy 50 millió koronás alapítványt létesített azzal a rendeltetéssel, hogy annak kamatai a Hercegprimás ur Öminenciája által kijelölt oly érdemes szövetkezeti vezetők között osztassanak szét, kik úgy a nép vallás-erkölcsi, mint szövetkezeti nevelése terén kiváló érdemeket szereztek. Az alapítvány ezidén esedékes kamataiból javaslatunkra Öminenciája öt jutalmat osztott szét szövetkezeteink erre érdemes vezetői között. Ezen jutalmak egyikét a Hercegprimás ur Öminenciája Ügyvezető urnak ítélte oda, amiről annál nagyobb örömmel értesítjük, mert teljes tudatában vagyunk annak az eredményes, önzetlen és lelkes munkásságnak, melyet Ügyvezető ur népünk kulturális fejlődése és gazdasági boldogulása érdekében szövetkezeteiben kifejtett. Midőn ezen magas helyről jött kitüntetéshez és érdemeinek méltó elismeréséhez a magunk részéről is őszinte szerencsekívánatainkat fejezzük ki, egyben tisztelettel értesítjük, hogy a jutalom összegét: 500,000 koronát mai napon postán b. címére el is küldöttük. Szövetkezeti üdvözléssel: Aláírás. P. h.

Választások után. A f. hó 8-án kezdődött nemzetgyűlési képviselőválasztások véget értek s így az új parlament újult erővel folytathatja azt a sok, fontos és nehéz munkát, amely által szegény hazánk talpraállítását várjuk és reméljük. Már a választások előtt a legilletékesebb egyének hangoztatták és elismerték, hogy a sok-sok orvoslandó baj között ott szerepel a közalkalmazottak s ezek között a tanítóság jogos igényeinek orvoslása, kielégítése is. Jogos kívánságaink teljesítését valamennyi képviselőjelölt megígérte s mi hisszük, hogy végre-valahára csakugyan megérjük azt az időt, amelyben az évtizedek óta hangoztatott ígéretek valóra válnak, ami annál inkább kívánatos dolog, mert az örökös panasszal, könyörgéssel elfoglalt ember nem képes nyugodtan dolgozni s így munkája sem lehet olyan eredményes, aminőnek első sorban ő maga szeretné azt látni.

Film és Művelődés c. havi film-szemle 5—6. száma magas színvonalon álló pedagógiai, népművelődési és művészeti cikkek tartalmával jelent meg. Első helyén látjuk európai műveltségű, tudós és nagylátókörű kultuszminiszterünk arcképét, közölve azt abból az alkalomból, hogy hazánkban ő ismerte fel legelsőnek a filmoktatás nagy fontosságát. A filmoktatás nemcsak a tanulmányi ismeretek közlésére és maradandóvá tételére fontos, hanem esztétikai nevelés szempontjából azért értékes nagyon, mert a gyermek érdeklődését sokkal élénkebben lehet felkelteni, mint egyszerű közlés által. A filmszalag elevenéget önt az ismeretek fokozatos közlésébe, ami természetesen a gyermeknek és felnőtteknek egyaránt inkább szórakozást, mint fáradságot nyújt.

Halálozás. Özv. kövendi Szathmáry Miklósné szül. etédi és rugonfalvi Madaras Zsuzsanna f. évi október hó. 26-án elhalt, Székelykeresztúron a családi temetőben temették el. Az elhunytban vitéz Szathmáry Lajos várm. népműv. titkár édesanyját gyászolja.

Iskolánkivüli Népművelés rovatában a bizottság hivatalos közleményeket a jelen számunkban nem közöl.

Iskolák bezárása. Vármegye alispánja f. évi december hó 13-án kelt 31479—926. sz. rendelettel a szolnoki elemi iskolákat és óvodákat a kanyaró betegség megállítására végeztetett karácsonyi szünetig bezáratta. A járványos betegség annyira rohamosan terjedt, hogy egyes iskolakörzetekben az osztályok tanulóinak fele része járványos betegségben volt.

Kulturstély Szolnokon. Dec. 15-én a vármegyeház nagytermében a központi sajtóvállalat nagy érdeklődéssel kísért kulturstélyt rendezett, melyet Almásy Sándor főispán ur Óméltósága nyitott meg lelkes és mélyen szántó beszéddel. Baranyai Lajos a közp. sajtóvállalat vezérigazgatója és Berkes Róbert e vállalat igazgatója a magyar sajtó feiadatáról értekeztek, Gáspár Jenő néhány kedves verset olvasott fel, míg Surányi Miklós író a magyar asszony lelkéről tartott magvas előadást. Befejzőül Balázs Árpád dalköltőnk, a magyar nemzet büszkesége dalolt és hegedült, előadva néhány kedves nótáját. A szereplők mindenikét lelkesen ünnepelte a nagyszámu s előkelő közönség.

Mikulás est Cibakházán. A cibakházai áll. el. iskola tantestülete folyó hó 5-én délután, részben a megyei Tanítók Otthona, részben a Eötvös alap javára gyermek-előadást rendezett, melynek keretében Lucskay János igazgatótanító „A gyermeknevelés ferdeségeiről” tartott igen érdekes és figyelmetkeltő előadást. A gyermekelőadás tárgyát „A Mikulás diója” című szindarab képezte, melynek minden tekintetben oly nagy sikerét az azt igazi hozzáértéssel és buzgalommal betanító rendezők: Vass Andorné tanítónő és Herczeg Ilonka hitoktatónő biztosították. A Mikulás est tisztajövedelmének felét 400.000 koronát a Tanítók Otthona — másik felét pedig az Eötvös alap javára küldte be a buzgó rendezőség.

Kinevezetett: Benke Gyula a türkevei áll. polg. iskolához rendes tanárrá.

Megválasztott: Cserháti József okl. ttő szajoli rk. iskolához.

Alkalmaztatott: Török Franciska okl. polg. tanárnő és Vagszeghy Károly okl. polg. isk. tanár a dévaványai magán polg. iskolánál.

Helnyettesítéssel megbízott: Herbert János a jászárokszállási áll. polg. iskolánál, özv. Weiszné Giller Etma a kunszentmártoni vekertanyai áll. el., Varjú Gizella a jászladányi kült. áll. el. Háló Malvin a mezőtúricsergetyűi áll. el. iskolánál.

A tankerület területére helyezettettek: vitéz Dukay Lajos tiszasülyi-leányági tanyai áll. el., özv. Regéczyné Riedl Etel a jászárokszállási áll. el. iskolához, Jenes Aranka áll. óvonó a rákócifalvai áll. ovodához, Heczke Pál törökszentmiklósi-bartapusztai áll. ttő az alatkai-pusztai áll. iskolához.

Berendeltetett: Fazekas Károly áll. ttő a Jász-Nagykun-Szolnok megyei kir. tanfelügyelőséghez.

Állásáról lemondott: Kormos Margit jászárokszállási polg. isk. h. tanár, Debreceni Károly türkevei áll. ttő és Horváth Gyula kunhegyesi izr. el. isk. tanító.

Végkielégítettett: Gődérné Berecz Margit törökszentmiklósi-tanyai áll. tanítónő és Kósa Imre jászárokszállási-négyszállási tanyai áll. ttő.

Igazgatóvá kinevezetett: Kovács Imre a törökszentmiklósi tanyai áll. el. iskolához, igazgatói minőségben véglegesítést nyert Gombos István kunhegyesi közs. polg. iskolánál.

VII. fiz. osztályba kinevezettek: Czeuz Mátyás és Mihály Gyula kunszentmártoni áll. el. isk. tanítók.

Miniszteri elismerés. Márkus Erzsébet jászkiséri közs. évonó nyugdíjazása alkalmából miniszteri elismerésben részesült.

A tankerület területéről áthelyeztetettek: Rösler András jászladányi gazd. szaktanító Székesfehérvárra, Méhreider Nándor kunszentmártoni-vekertanyai áll. tanító Szeged külső tanyára.

Lapunk olvasóinak és kartársainknak kellemes karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőket kívánunk!

Házasság. Karácsony másnapján Horváth Kálmán debreceni máv. tisztviselő, Oreskó Dezső kartársunk Margit nevű bájos és kedves modoru leányát, iparos tanonciskolai rajztanítónőt, a szolnoki r. k. nagytemplomban oltárhoz vezette. Igen megható és kedves jelenet volt az, hogy a szorgalmas és szimpatikus tanítónő esküvőjén ott láttuk tanítványait is a templomban megjelenve, hogy ezáltal is nyilvánítsák a tanítónőjük iránt érzett szeretetüket.

Köszönetnyilvánítás. A szeretet ünnepén az öröm, a meglegedés boldogító érzését más lelkébe feléleszteni a nemes szívnek a legszebb karácsonyi meglepetése. E lelki örömből vette ki részét a tiszaföldvári reformnőegylet, ki 1926 dec. 23-án felekezeti különbség nélkül 56 gyermeket ruházott fel. Az áll. elemi iskolai szegény és árva gyermekek felruházásáért ezuttal is hálás köszönetet mond Soós József áll. el. isk. igazgató-tanító.

A nagy munkatorlódás miatt a lapot rendszeresen nem jelentethettük meg.

Szükséglet esetén forduljon bizalommal hozzám.

**Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közjegyzői, pénzügyi,
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, trógepekéből és
trógepszallagokból. Üzleti könyvek gyára.**

Dobozgyáramban készülnek az elismerien legjobb
kereskedelmi, patent, raktári és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **könyvnyomdák** készítik a
legártósabb kivitelű könyvkötéseket, a legegyszerűbbtől
a legkényesebbéig és kielégítő díszítéssel.
Könyvnyomdám elegáns, tisztes kivitelben, a
legolcsóbb árak mellett készít füzeteket,
könyveket, rólapokat, táblázatokat
lakodalmi és bál meghívókat
és minden fajta **könyvnyomdai munkát.**

Mielőtt máshol rendelne, kérjen tőlem árajánlatot!

ROTH DEZSŐ
ÜZLETI KÖNYVEK GYÁRA

KÖNYVNYOMDA ■ KÖNYVKÖTÉS

Ifjusági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók
ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tankönyvek

Tanszerek

Papírosok

Ngomlatványok

SZOLNOK

1
XIX. évfolyam.

1-10-64
1. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A SZERKESZTÉSERT FELELŐS;
MAGYARY GYULA
FŐSZERKESZTŐ:

Szolnok, 1927. január hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1926. /18.évf./ . jan-dec. 1-10.szám.